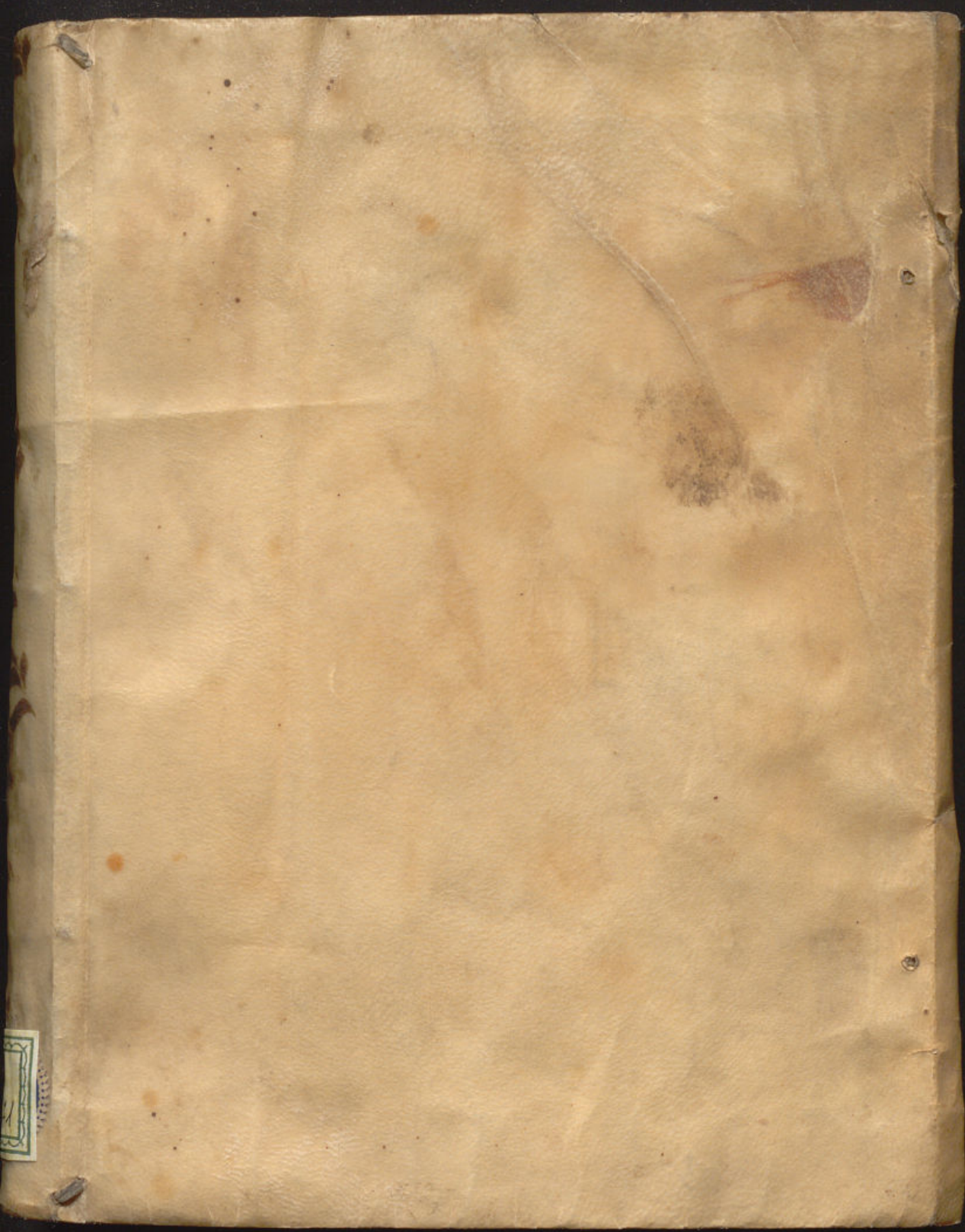

Opus de
et aliorum. et
Sacerdot. et
Sacerdot. et
Sacerdot. et
Sacerdot. et
Sacerdot. et
Sacerdot. et
Sacerdot. et
Sacerdot. et
Sacerdot. et

A
34-171

de quatuor scrib. patriarchalibz

61-2-10-6 41-2

12

Faint, illegible handwriting at the top of the page.

2

FLOSCVLVS
DE CLERICORVM
ET SACERDOTVM EXCEL-
LENTIIS, ET ALIIS QVAE AD EORVM
vitam, statum, & honorem pertinent.

AVTORE DIONYSIO PAVLO LOPIS VALEN-
tino, vtriusq; Iuris Doctore Bononiense.

AD ILLVSTRISSIMVM, ET REVE-
rendissimum Dominum, D. Ioannem Riberam, Antiochenum
Patriarcham, & Archiepiscopum Valentinum.

VALENTIAE,
Ex Typographia Societatis Bibliopolarum:

1588

BIBLIOPOLARUM

DE CLERICORVM
 ET SACERDOTVM EXCEL
 SSENTIARVM ET RATIONVM
 AD ILLVSTRISSIMVM ET REVER
 ENDISSIMVM DOMINVM JOHANNEM
 ARCHIEPISCOPVM
 METROPOLITANVM
 VINDOBONENSIVM
 APOSTOLICE SEDIS LEGATVM
 IN PARTIBVS AVSTRIACIS
 AUCTORITATE PUBLICA
 PUBLICE
 PUBLICE

VALENTINVS
 Typographus Societatis Typographicarum
 1773

987.936871

m
 Pat
 V.
 inte
 gix
 De
 do
 stre
 & c
 nat

N
 deno
 tijs,
 Dion
 de m
 stian
 mun
 Vale

APPROBATIO.

librum, (cui titulus & inscriptio est: Flosculus, de Clericorum
& sacerdotum excellentijs, & alijs quæ ad eorum vitam, statum,
& honorem pertinent) quæ doctissimus & egregius, I. V. D.
Dionysius Paulus Lopis Valentinus edidit, vidi & perlegi de
mandato & commissione Illustrissimi ac Reuerendissimi domini mei
Patriarchæ & Archiepiscopi Valentini, Ego Lucas Ioannes Myro. I.
V. D. & in celeberrima Valentini. Academia Iur. Põtificij Publicus
interpret. Et quia continet materiam pulchram, piam, ac sacræ theologia,
& sacris canonibus, vniuersalium conciliorum, ac summ. Põtificũ
Decretis conformem: & ne respublica hac vtilitate careat, & præfatus
doctor & autor suis vigilijs, lucubrationibus, sudore ac laboribus fru-
stretur, vtilissimum esse iudicavi, vt in lucem prodeat, & typis mãdetur
& excudatur. Datum Valentia die, 24. Decembris, anno a Christo
nato, 1587.

Lu. Io. Myro. I. V. D.

Licentia.

Nos Don Ioannes de Ribera, Dei & sanctæ sedis apostolicæ gratia, Patriarcha An-
tiochenus Archiepiscopus Valentinus, ac regius consiliarius. &c. Tenore præ-
sentium licentiam & facultatem concedimus, & impartimur, imprimendi & ven-
dendi quendam librum, intitulatum, Flosculus de clericorum & sacerdotum excellen-
tijs, & alijs quæ ad eorum vitam, statum, & honorem pertinent, in lucem editum per
Dionysium Paulum Lopis, I. V. D. quemquidem librum, Doctor Lucas Ioannes Myro
de mandato nostro vidit & examinavit. Illumq; adeo vtilẽ, & nihil contra religionẽ Chri-
stianam continentem iudicavit. In quorum fidem, præsentem nostro nomine & sigillo
munitas, ac per notarium infrascriptum referendas, iussimus, concedendas. Datum
Valentia. Die. 2. Mensis Martij, anno Domini, M. D. Lxxviii.

El Patriarcha.

Vidit Frexa.

De mandato Illustrissimi ac Reuerendissimi
Domini mei, Patriarchæ & Archiepiscopi
Valentini. Gregorius Diaz, Notarius,
& Secretarius.

APPROBATIO.

EGO Hieronymus Pasqual a Bonança Miles iuris vtriusque doctor, & de consilio suæ maiestatis, ex mandato & cōmissione suæ excellētiae, vidi & recognoui, quāta potui & debui diligentia, hoc opus, quod Flosculus de sacerdotum & clericorum excellentijs, & alijs quæ ad eorum vitam pertinet, inscribitur, (autore Dionysio Paulo Lopis Valētino, iuris vtriusque doctore) summā & varia doctrina & eruditione, christianaq; pietate referunt, in quo nihil inueni quod mores labefactaret, aut piās aures offenderet, Quin potius dignum censeo, quod typis excudatur, & in omnium manus veniat, quo iuris studiosi excitentur, Datis Valentiae, die 18. Ianuarij. 1588. .

Hieronymus Pasqual
a Bonança.

D
pre
cu
vr
rū v
doct
y qu
scrip
tat d
Lop
anys
e o
de V
na q
dels
bens
y sen
y con
pres
facen
florig
ser. D
LXX

Vidi

Lo Rey, e per sa Magestat.

DON Francisco de Moncada, Compte de Aytona, y de Osona, Viscompte de Cabrera, y de Bas, gran Senescal de Arago, Lloctinent, y Capita general en lo present Regne de Valencia. Per quant Dionis Pau Lopiz Doctor en cascun dret, de la present ciutat, nos ha humilmet supplicat, fos de nostra merce donar, e concedirli licencia y facultat, pera que por lo temps a nos ben vist puga fer imprimir el tan solament vn libre intitulat: Flocculus de clericorum, & sacerdotum excellētis, & alijs que ad eorū vitā, statū, & honorē pertinet, autore Dionysio Paulo Lopiz valētino, & iuris vtriusq; doctore Bononitensi. E nos attes que la obra es vtil y profitosa, y de molt bon exemple, y que pera dit effecte, rellicencia del ordinari, ho hauem tengut per be en la manera infra escrita. Perço per tenor de les presents, expressament, y de certa sciētia, per la real auctoritat de q̄ vlam donā, cōcedim y otorga llicēcia, permis, y facultat al dit Micer Dionis Pau Lopiz, pera que aquelly la persona q̄ son poder tindra, y no altra alguna per tēps de deu anys, del dia de la data d la present nostra e real llicēcia en avāt cōtadors, puixa imprimir e o fer imprimir dit libre, y vendre aquell publicament en la present ciutat y Regne de Valencia, per tot lo temps dels dits deu anys, sens encorrimēt de pena alguna, sots pena que si algu dins lo dit temps intentara de fer lo contrari, en correga en pena de perditio dels tals llibres, y de cent florins de or de Arago, als reals coffrens applicadors, y dels bens dels contrafahents irremissiblament exhigidors. Dient perço, y manam a vniuerses y sengles officāls, e subdits de la prefata real Magestat dins lo present regne cōstituhits y constituhidors, al qual o als quals les presents peruendran, y en qual seuol manera seran presentades, que la present nostra e real licencia guarden, y obseruen, guardar y obseruar facen inuioablement, si la gracia de sa Magestat tenen chara, y en pena de cinch cents florins de or, de Arago als reals coffrens applicadors segons de sus es dit desijen no encorrer. Dat. en lo Real palacio de Valencia a vint y nou dies del mes de Febres, Any, M. Dē LXXXVIII.

El Conde de Aytona,

Vidit Pascual, Reg.

Vidit Viues Fiscī
Aduoc.

Guillelmus Nicolaus Dehona,

In diuers. slvij. fol. cclxiii

ILLVSTRISSIMO

AC REVERENDISSIMO DO-

MINO D. IOANNI RIBERAE, PATRIARCHAE AN-

tiocheno, & Archiepiscopo Valentino meri-

tissimo, Dionysius Paulus Lopis Valen-

tinus, & iuris vtriusque Bononiens-

is doctor, summam foelicit-

tatem exoptat.

V M ad triumphantem ecclesiam, Illustrissime ac Reuerendissime Patriarcha, manipulos esse portandos propheta regius doceat, hinc rectè me facturum existimaui, si ad hanc militatè, (quæ ad exemplar illius ædificata est) manipulum aliquè, flosculum videlicet de clericorum & sacerdotum excellentijs, & alijs quæ ad eorum vitam, statum, & honorem pertinent, (vt tenuis posset mea facultas) adducere. Cum autem nemo saluet principem absque aliquo dono, & moribus receptum sit, edendos libros alicui viro, nomine & re perillustri dedicandos esse dignissimum iudicaui, susceptum hunc literarium laborem, ad aliquam Illerdensis, Salmaticensis, & Thessalonicensis, seu Bononiensis studij mei rationem reddendam, ad otium fugiendum, ac deni-

denique ad dignitatem stat⁹ ecclesiastici cōmendandā,
in illustrissimo tuo nomine apparere. Ad hoc enim me,
tum institutum libelli, tum vtraque excellens ecclesia-
stica tua dignitas, coegerunt, Subiecta namque tra-
ctatus materia, religionem defendens, tibi debetur, vel
propter Patriarchalem videlicet tuam Antiochenam
ecclesiam, primam illam beati Apostoli Petri sedem,
in qua discipuli Domini primum religiosissimum chri-
stianorum nomen sunt consequuti. Est præterea illa
in dedicando opere manifesta ratio, quia vltra notissis-
mas virtutes, quibus religiosissimi nomen tibi compar-
rasti, Archiepiscopus etiam noster es meritisimus, vt
ita, sicut operis autor secundum decreta patrum, assu-
mendo ecclesiasticum habitum, tuus est: tuus etiam sit
illius tractatus, cum secundum iura, accessorium natu-
ram sequi debeat sui principalis. Duo præterea ex hac
iusta dedicatione sequentur, primum quod lucerna hæc
mea, ad honorem ecclesiastici status accensa, super cā-
delābrum altissimi tui nominis posita, elucebit magis,
pluribusque vtilior, & vsui magis accommodata cōsta-
bit: secundum, quod isto medio, ab inuidis detractori-
bus, liber iste, liber erit, cum de iure, tuus ille sit, cui au-
toritatē impartiris. Suscipe igitur, Illustrissime ac Re-
uerēdissime Præses, munusculum istud licet exiguum,
(vt spero) hilari animo, vel exēplo Domini motus, qui
cum facundiores, maiora in gazophylacium offerētes
cerneret, paupercule tamen minuta duo, cum magis of-
ferre non posset, summè laudauit. Vale antistitum exē-
plar, & huius Valentine ecclesiæ decus, & ornamentū.
Valentiæ, 1°, Iulij, anno Dñi, 1588.

Ad pium lectorem epistola.

Vltis aliquibus considerationibus motus, & tua benignitate confusus, charissime lector, ausus fui, tractatum istum tuis mandare. Curavi autem in eo (diuina fauente clementia) honorem clericorum & sacerdotum defendere, quia his porrisimè temporibus, visa fuit materia, nedum opportuna, sed sanè necessaria. Illud verò à te ardenti animo postulo, quod si in presenti libro aliqua inuenies, quæ ad religionis cultū, præcipuèq; ad ordinis ecclesiastici honorè, & excellentiam expectent: illi gratias agas, qui mihi licet indignissimo, vt ista scribere possem, cōcedere dignat^o est. Quod si reperta fuerint aliqua, inferiori stylo, & minus ornate scripta, cautè prius considerans duorum insignium Iurisconsultorum approbationis testimonia, quod meum imperfectum, intelliges:

non cupiditate nocendi, sed charitate consulendi, emen-

dabis. Sic enim sequendo Beati patris Augu-

stini admonitum, talis eris in scriptis

aliorum, quales desiderabis

esse lectores tuorū.

Bene vale.

Proœmium.

NTEQVAM Iurif-
consultus ille Papinia¹
nus, trigessimus septi-
mum ætatis annū im-
pleret, sicq; vitæ cur-
sum perageret, vt è no-
stris referunt Guliel-
mus Benedictus, in c.
Raynuntius. verb. &
vxorem. decisione. 1.
num. 2. de testamentis.

& Iacobus Menochius in tractatu de recuperan-
da possessione. remedio. 9. num. 354. & seqq. tam
accutè de iure respondit. ad. 8. responsa. instit. de
iure naturali gentium & ciuili: vt meritò ab Impe-
ratoribus, vir prudentissimus. & acutissimi ingenij
appelletur, in. l. cum virum. & l. cum acutissimi.
C. de fideicommissis. & tangit de eo loquens Cate-
lianus Cotta. in memorabili de iurisperitis. & Hie-
ronymus Verruti⁹ in descriptione iurisperitorū.
Hæc autē famosissimo viro, & maiora quidem epis-
theta debentur, vel ob solam notabilem illam sen-
tentiam libri. 9. quæstionum, qua dixit, summā esse
rationem, quæ pro religione facit. Habetur in. l. sunt
personæ. ff. de religiosis & sumptibus funerum.

● Hac siquidē notabili sententia moti plures pijs
A limi

credendum est, iuxta illud, Psalmi. 118. Inclinaui
 cor meum ad faciendas iustificationes tuas in æter-
 num propter retributionē, & Concil. Trident. sess.
 6. in decreto de iustificatione. c. 11. in fin. & in cano-
 ne. 26. & 31. ibid. Nam vel Cicerone teste in Somno
 Scipionis, col. 2. omnibus qui patriam conseruaue-
 rint, adiuuerint, & auxerint, certus est in cœlo cōsti-
 tutus locus, vbi beati sempiterno æuo fruuntur, &
 meminit è nostris Andreas Barbatia, quem allegat
 Bartholomeus Chassene⁹ in Catalogo gloriæ mū-
 di. part. 10. consideratione. 21. circa mediū, quia bo-
 norum laborum gloriosus est fructus, vt legitur
 Sapientia. c. 3.

* Ad similitudinem etiā superiorum autorū, mo-
 tus ego Dionysius Paulus Llopis, Valentinus, iuris
 vtriusque Bononiensis Doctor, diuino prius implo-
 rato præsidio, à quo omne datum optimum, & per-
 fectum donum procedit, vt ait Iacobus Apostolus
 in catholica epistola. c. 1. Bonifacius Papa in. c. quā-
 pio. 1. q. 2. glossi. 1. in. l. 2. ff. de legibus, & Conc. Tri-
 dent. sess. 2. in principio, pposui aliqua tractare, que
 ad religionem expectent, videlicet, de excellentijs
 sacerdotū, & clericorum, & alijs quæ ad eorum vi-
 tam, statum, & honorem pertinent, & ex diuersis,
 tum Bibliorum, tum sacrorum Canonum, & docto-
 rum locis, quendam facere ecclesiasticis, & secula-
 ribus odoriferum flosculum.

* Ad hoc verò vt tractatum istum ederē sub flos-
 culi nomine, vltra quod flores quædam præmissa
 solent esse fructuum, & ipsa flosculi varietas dele-

ctet: Mouit Baldus noster (antea medicus, & medici filius, ex Tiberio Deciano in apologia pro iuris prudentibus contra Alciatum, c. 12. nu. 32.) in c. cum causam. lo. 1. nu. 7. de testibus dicens, in odoribus multa consistere nobilia, & confortantia cor hominis; allegando philosophum dicentem, quod odoratu relicitur anima in secretis secretorum, cum alijs quæ de laude florum & odorum tradit Chasseneus in, d. Catalogo gloriae mundi, part. 12. considerat, 94. vt sicut alibi laus est miscere vtile dulci, ita in simili hic non displiceat, vtile, odorifero miscuisse.

6 * Faciat autem modo omnipotens Deus per magnam misericordiam suam, vt duo illa christianorum genera, clericorum & laicorum, de quibus ex beato Hieronymo habetur in, c. duo sunt, 12. q. 1. Sic in odorem istorum salubrium florum currant, dictoq; flosculo, ad augmentum Christianæ religionis, cum charitate vtantur; vt in posterum Domini sacerdotes, immaculatam, excellentemq; Sacerdotij dignitatem, considerantes, ipsi prius, (vt iudiciū à domo Dei incipiat, 1. Petri. c. 4. hoc est à sacerdotibus. c. & purgabit, 50. distinct. & Conc. Trid. sess. 1. ibi ad reformationem cleri, & populi Christiani, arguendo ab ordine literæ) vitam & mores componant, & cunctum populum cui præsent, conuersione, sermone, & scientia præcedant, ex eodem Hieronymo in, c. qualis, 8. q. 1. & Concilio Trid. sess. 22. de reformatione. c. 1. * vt ita laici, antiquam illam deponant in clericos infestam, & odiosam naturam, de qua in, c. laicos, & c. laici, 2. q. 7. c. clericis.

ricis, de immunitate ecclesiarum, in. 6. tangit gloss.
 verb. captus. in fin. in. c. presbyter. 81. dist. Specula
 tor titul. de inquisitione. §. 2. nu. 12. Iason in rubr.
 de officio eius cui mandata est iurisdictio. nu. 2. Ti-
 raquellus, in. l. 5. cōnubiali, nu. 28. & Petrus Rebuf-
 fus in concordatis Gallia. in rub. de protectione
 cōcordatorum. in glos. verb. Leo. in vers. imò etiā.
 Denique vt ita clerici, & sacerdotes, dignè & lauda-
 biliter, religiosum quod habent officium, exerceāt,
 vt laici vel coacti, temerariam in ipsos linguam, &
 manum refrenent, reuerentiamq; illis debitam, &
 honorem impendant.

* Mouit praterea, vt susciperem hanc sacerdotā
 lem materiam, quòd cum considerassem iurium quā
 didisci facultatis excellentiam, ex ijs quæ tradunt
 Andreas Alciatus, Vldaricus Zazius, & Ludouic-
 us Gomes in orationibus de iurisprudentiæ laudi-
 bus, Chasteneus in. d. catalogo. part. 10. considera-
 tione. 17. cum seqq. & Andreas Gammarus in trac-
 tatu. de veritate, & excellentia legalis scientiæ: inter
 alia ad meum propositum consideravi, quòd pro-
 fessores iurium, sacerdotes appellētur. in. l. in prin-
 cip. ff. de iustitia & iure, vbi gloss. in verb. sacerdo-
 tes, eam assignat rationem, quòd sicut sacerdotes
 dicuntur, quia sacra ministrant, ita etiam profes-
 sores iurium sacerdotes dicuntur, quia circa leges ver-
 santur, quæ sacratissimè dicuntur. l. leges sacratissi-
 mæ. C. de legibus. & de triplici sacerdote in iure a-
 git Odofredus in. d. l. 1. nu. 9. & in. l. si quis in con-
 scribendo, nu. 2. C. de episcopis & clericis, & in. l. 1.

C. de naturalibus liberis, & de interiori & exteriori sacerdotio agit Senonense Concilium, in decretis fidei, c. 10, §. de sacramento ordinis, to. 5. concilio- rum, pag. 223. Catechismus ad parrochos. tit. de ordinis sacramento, in vers. Sed quoniam. & Frater Antonius Paganus in tractatu de residentia Episcoporum, in sectione, 1.

9 * Vnde tractando istam sacerdotalem materiam, non poterit mihi obijci, quod manum mitto in messem alienam, quod esset reprehensibile. l. culpa. ff. de reg. iuris: quia in iure nostro, est rubrica, C. de Episcopis, & clericis, cuius secunda pars, est thema meae disputationis,

10 * Quanto magis, quod dato sed non concessio, quod haec materia omnino esset de aliena messe, solum in eam prohiberetur mihi falcem mittere, non autem manu spicas coterere, & manducare, ut legitur Deuteronom. c. 23, in fin. transumptiue, in, c. scriptum est, 6, q. 3. & in, c. discipulos, de consecrat. distinct. 5, & hoc est propositum meum in praesenti discursu.

Quamuis enim messem huius altæ, & profundæ sacerdotalis dignitatis materiae, eminentissimis viris, literis, & religione facundissimis, dominis theologis, tanquam in ea re, veris proprietarijs, relin- quendam esse cognoscam, qui pro rei qualitate, sacerdotalem honorem, competenter defendent: quatenus tamen, imbecilli ingenij mei qualitas patitur, & talentum, qualequale habeo in hac iurium facultate, (per Dei tamen bonitatem acceptum) non abscondam in terram; spicas tantum colligens, & ve-

luti
pres
traç
& in
lud.
* E
not
res,
& o
pro
xim
pra
blic
in ca
buf.
Car
& li
Hie
apo
lus l
pos
con
stū.
uum
do a
imp
eme
inve
do, n
sum

luti superficiali, (ne verbosus sim in multitudine presbyterorum, ecclesiastici, c. 7.) aliqua in materia tractans, quasi venationē mouens, alteri doctiori, & magis idoneo qui eam capiat indicabo, arg. §. illud, cum materia instit. de rerum diuisione,

* Et ideo quamuis denegata essent huic meo operi, notabilia priuilegia, quæ propter maximos labores, compositioni librorum tribuunt passim iura, & obseruant Doctores, iuxt. tex. in. §. nec sine. in proœmio Sexti, & ibi glos. verb. laboribus, & maxime, quod componēs librum, alijs in electionibus præferatur, examinari non debeat, cum habeat publicā ciuitatis vocē, & alia, vt aduertunt Chasseneus in catalogo gloriæ mundi, part. 10. cōsid. 28. Pet. Rebus, in tract. de nominationibus, q. 21. ex. nu. 48. & Carauita super ritibus magnæ curiæ, ritu. 101. nu. 6. & licet etiam non procederet in hoc opere, beati Hieronymi dictum, à Tiberio Deciano relatum, in apologia pro iuris prudentibus, c. 13. nu. 15. quod nullus liber tam malus est, qui ex aliquo prodesse non possit, cum melior sit in malis etiam factis, humilis confessio, quam in bonis superba gloriatio, c. iniustū, u. q. 3. * adhuc tamen non videbitur mihi paruum premium ex suscepto labore comparasse, quādo aliquis famosus vir, præsens hoc meum opus imperfectum considerans, ad cōmunem vtilitatem emendet subtiliter, & laudabilior sit me, qui pri⁹ adinueni, iux. l. 1. verl. nā qui. C. de vetere iure enucleādo, nam exemplo diui Augustini ediscere paratus sum, iux. c. si habes, 24. q. 3. c. nullus episcop⁹. 38. dist. 1. apud

l. apud Iulianum. ff. de fideicommissarijs libertatib⁹.
 Vita enim breuis est, ars verò longa, vt ex Hippo-
 crate refert Baldus. in. l. si duobus. nu. 6. in fin. C.
 cōmunia de legatis. ex quo meritò dixit Plato. libr.
 29. de anima, quòd tunc morimur, cū incipimus
 sapere, & post multos años, & magna studia idē
 sentierunt Theophrastus, Socrates, & Apuleius,
 de quibus meminit Cardinalis Zabarella in. c. nisi
 cū pridem. §. pro defectu. nu. 1. de renūtiatione,
 & hac consideratione motus Ioannes Hugo, tracta-
 tum suum de officio quatuor prælatorum, lectori
 emendandum subijcit. in prologo. nu. 5. vt laudabi-
 lior emendans sit, eo qui prius adinuenit.

* Sed antequam propositam agrediar materiam,
 consultē vt catholicus Christianus confiteor, pro-
 testorq; me tenere & credere fidem catholicā, quā
 docet, tenet, & prædicat sancta, catholica, & apo-
 stolica Ecclesia Romana, & quidquid credo, idē
 credo, quia credo ecclesiam sic credere, cui me li-
 bentissimē cum toto opere subijcio.

Quo præmissō, humiliter confidendo de miseri-
 cordia Domini nostri Iesu Christi, de sacratissimæ
 virginis & matris Mariæ gratia, & de patrocinio
 beatorum Petri, Pauli, Dionysij, Yuonis, vtriusq;
 Vincentij, & totius cœlestis curiæ, ad rem
 ipsam in duas partes pro faciliori
 methodo diuisam; ac-
 cedamus.

P A R S

P A R S P R I M A

FLOSCVLI DE CLERICORVM,
& Sacerdotum excellentijs, & alijs
quæ ad eorum vitam, statum,
& honorem pertinent,

*Initium sacerdotium cõmendat, & magnam deliberationem
in eo conferendo & recipiendo requirit.*

ACERDOTIVM
publicam & cõmu-
nem respicere utilita-
tem, aperte constat
ex beato Isidoro, in
libr. 5. ethimologia-
rũ in c. 8. à quo sum-
psit Gratianus in c.
ius publicum, distin-
ctione. 1. in illis ver-
bis, ius publicum est

in sacris, & in sacerdotibus. quòd multò antea di-
xerat Vlpianus, lib. 1. institutionum. & habetur
in. 1. 1. §. huius studij, ff. de iustitia & iure, cum ibi
notatis.

* Hinc sapiētissimus ille Græcorum Plato, sic
acclamatus à Pontifice, vt legitur in. c. dilectissi-
mis. vers. denique. 12. q. 1. vt declarat Forcatulus
in tractatu de occulta iurisprudentiã, in dialogo.
37. nu. 4. in fin. (qui aliquatẽ nostræ, & veræ fidei
cognitionem habuisse videtur, ex ijs, quæ post di-

B uum

uum Augustinum, de ipso referunt Frater Philip^{us} Bergomensis, in supplemento chronicarum, lib. 5. fol. mihi. 85. vers. Plato, & Guliel. Benedictus, in c. Raynuntius, verb. mortuo itaq. lo. 1. nu. 261. de testamētis,) cum optimæ & bene gubernatæ Reipublicæ præceptor magnus, & institutor fuerit: passim in suis operibus, & maxime in libro de regno, hanc sacerdotij curam, commendauit.

3 * Aristoteles etiam, (cuius dicta, tanquam intellectus fontem leges sequuntur, vt post Bald. in l. fin. nu. 9. in fine. C. de fideicommissarijs libertatibus, obseruauit Tiraquellus in tract. de præscriptionibus. §. 1. gloss. 4. nu. 1.) eandem sacerdotij curam, summis celebrat encomijs in suis politicis, maxime, in lib. 6. c. fin. & in lib. 7. c. 9.

4 * Denique nulla fuit tam fera, & barbara natio, quæ suo intelligendi modo, sacerdotium non commendauerit, vt tangunt sanctus Antoninus in summa, p. 1. tit. 1. c. 2. §. 4. vers. tertium notum. Marcus Antonius Marsilius de redditibus ecclesiasticis, c. 17. omnino videndus, & catechismus ad parochos. tit. de ordinis sacramento. in vers. his igitur, circa medium, quinimò apud antiquos, eundem fuisse & regem, & sacerdotem ex beato Isidoro constat, relato in. c. clericos. vers. nã maiorum, 21. distin. tangit Didacus Couarruias in præfatione, ad clemētinam, si furiosus. de homicidio. Frater Antonius Paganus Venetus in tractatu de ordine, iurisdictione & residentia Episcoporum

porum, sectione sexta, in principio, & latius Iudocus Clichthoueus doctor theologus in tractatu de vita & moribus sacerdotum, in, c. 1. & 2. & Marsilius ubi sup. ad quos remississe sufficiat, sine alia allegatione. Nam licet erubescimus, dum sine lege loquimur, s. consideremus, in authent. de triente & semitie, infirmitas tamen intellectus est, allegare iura, ubi res ad sensum patet, ut ex Aristotele, lib. 8. physicorum, c. 3. refert Antonius Gomes in. 3. tomo variarum resolutionum, c. 3. nu. 29. facit. l. 1. ff. de in integrum restitutione, cum ibi notatis.

* Vnde pater misericordiarum Deus, cuius misericordiones super omnia opera eius. Psal. 144. pro hac publica, & communi omnium utilitate, sacerdotes esse, omni tempore voluit, ut habetur in Concilio Tridentino, sess. 23. in princ. c. 1. ibi, in omni lege extiterit. In lege namque naturae, primogeniti erant sacerdotes, ut de Melchisedech patet Genesis. c. 14. in lege mosaica, Aaron & filij eius constituti fuerunt sacerdotes, ut patet Exodi. c. 40. in lege autem gratiae, sacerdotes esse, notorie constat.

* Maximus namque caelestis ille legislator dominus Iesus Christus, iuxta psal. 9. vers. constitue, & Concilium Tridentinum sess. 6. de iustificatione, in canone, 21. (cum nullus ei similis in legislatoribus, Job. c. 36.) de summis caelorum, ad ima mundi descendens, salutiferam legem condens, in sacratissima illa cena, qua corpus suum, discipulis tradidit, eos sacerdotes instituit dicens, Hoc

cc
 facite in meam commemorationem. Lucae c. 22, quod ita intelligit Tridentinum Concilium, sess. 22. in princ. c. 1. & ibidem in canone. 2. de sacrificio Missæ. ex quo reprehēdendus est Chasse-neus in catalogo gloriæ mundi. part. 4. consideratione. 2. in princ. dicens, institutos esse sacerdotes per illa verba, Ite in vniuersum mundum. Me-
 cc
 lior enim fuit Petri opinio, vt per gloss. final. in. c. in Christo semel. de consecratione. distin. 2. cū fuerit per dictum Conciliū approbata, & de institutione sacerdotum. vide Senonense Concilium in decretis fidei. c. 10. §. de sacramento ordinis. tomo. 5. Conciliorum. pag. 223. de qua tangit Res-doanus, de Simonia mentali. part. 1. c. 8. nu. 4. & Ioan. Lopez de Palacios. de ecclesiastica libertate. part. 2. quæst. 12. nu. 4. & quis primo fuerit ordinatus sacerdos, tangit Bertachinus in tractatu de Episcopis consummatissimis in præludijs. nu. 3. & qualis & vnde fuerit sacerdotij origo, tradit Ioan. Hugo in tract. de officio quatuor prælatorum. in prologo. vers. habent. nu. 2. & 4.

7
 * Ex quo ecclesia catholica romana, nunquam à tramite apostolicæ traditionis discedens. c. à re-cta. c. in sede. 24. quæst. 1. & Concilio Tridenti-
 no. sess. 13. in princ. vers. itaq; eadem, tanquam sponsa Christi pudica & incorrupta. c. loquitur. in fin. c. omnibus. eadē causa, & quæst. prædicti domini sui sponsi. c. debitum. de bigamis, vestigia sequens, semper ante oculos sacerdotalem materiā habens, passim super ea notabilia decre-
 ta edi-

ta edidit, & sanctissimas constitutiones sanxit, vt
vbi maius periculum versari cognouit, iux. c. cum
sit ars artium regimen animarū. de ætate, & qualitate,
& ordine præficiendorum; ibidem cautiùs
ageret, iuxta. c. vbi periculum. de electione, in. 6.

* Vnde ipsa vniuersalis ecclesia, tâquam caput,
& in plenitudinē potestatis cōstituta, cœteris par
ticularibus ecclesijs, in partē sollicitudinis vocatis,
c. qui se scit, 2. q. 6. c. multū stupeo. vers. vices. 3. q.
6. exemplū præbet, vt in eadē sacerdotali materia,
cōgruentes synodales, & prouinciales regulas fa
ciāt, & in hoc prout in cœteris, voluntatē matris
earū, adimpleāt, iux. c. non decet à capite mēbra
discedere, 12. distinct. & Concilium Tridentinū
sess. 25. de delectu ciborum, vt ita intelligas locū
S. Clementis lib. 6. apostolicarum constitutionū
c. 14. in illis verbis, quibus vniuersalis Episcopatu
tus creditus est, & locum, S. Eleutherij etiā Papæ
in epistola ad Gallia prouincias, ibi. Huius rei gra
tia vniuersalis vobis à Christo Iesu commissa est
ecclesia, & tradit Franciscus Turrianus ex socie
tate nominis Iesus in explanatione, ad. d. c. 14. Cle
mentis, & habetur in tomo. 1. Conciliorum, pag.
mihi. 229. & seq. earum autem cōstitutionum pro
miscuē, tam ex corpore iuris cōmunis, quam vni
uersalibus, prouincialibus, synodalibusq; Conci
lij, & decretis pontificū, aliqua notabiliora quæ
visa sunt loca adducens, varijs considerationibus
pro tenui facultate decorabo, vitam, statum, &
honorem sacerdotalis dignitatis cōmendans.

B ; In pri

9 * In primis autem, cum vitæ hominum muta-
tio facilis non sit, vt à principio respuēs oblatum
famosum romanorum regnum sensit Numa Pō-
pilius secundus Romanorum rex, teste Philippo
Bergomense in supplemento chronicarum, libr.
4. fol. mihi, 66. & sensit Imperator. in. §. lancim⁹.
in auth. de monachis. & gloss. verb. congrue. in
c. reperiuntur. de poenitentia. distinct. 3. & sacer-
dotes seu clerici, (legitimo & canonico modo, &
non calcata reuerentia ecclesiasticæ disciplinæ. c.
quid proderit. cum seqq. 61. distinct.) ex laicali sta-
tu, in sortem, & hæreditatem domini vocentur,
“ iuxta illud apostoli ad Hæbreos, c. 5. ibi. ex ho-
“ minibus assumptus facit. c. cleros. 21. distin. 1. non
“ distinguemus. §. sacerdotio. ibi. sacris vacare. ff.
“ de arbitris. l. prætor. ibi. sacerdotium nacti. ff. de
vacatione munerum. authent. presbyteros. vbi
gloss. verb. clericos. C. de Episcopis & clericis.
& Concilium Tridentinum, sess. 22. de reforma-
tione. c. 1. & c. cum secundum. de præbendis.
et Tiraquellus in tract. de iure primogeniorum.
quæst. 17. in. 1. opinione. nu. 8. et. 9. vt tantum et
admirabile euangelicum sacerdotium debita re-
uerentia sumant, meritò statutum fuit. in ecclesia
Dei, ne statim illud accipiant, ne parui habeant sa-
cerdotes datū, quod non suspirarūt prius dilatū,
vt in simili considerabat diuus Augustinus, habe-
tur in. c. institutum. 27. q. 2. et Ioannes Neuizant
nis in Sylua nuptiali. lib. 2. num. 112. vers. dicunt
quod non præcipitet.

Sicut

* Sicut enim, quando datius ille non natiuus 10
 homo Adam, ex Bartholo. in. l. iurisgentium. §. 10
 & ideò. nu. 2. ff. de pactis. comedendo vnam, po
 mum, vel ficcum, iuxta diuersas opiniones, de qui
 bus. gloff. in verb. videri. in. l. qui fundum. ff. de
 verborum significatione, non soli sibi cū Eua ciectionem à paradiso comparauit, Genesis. c. 3. &
 in. c. Adam. 40. distin. sed etiam posteritatem
 suam, multis repleuit miserijs. Iob. c. 14. in princ.
 et expressiùs Concilium Tridentinum, session. 5.
 vers. si quis nō confitetur, et vers. si quis Adæ præ
 uaricationem; omnipotens tamē & misericors do
 minus, redemptionem eius & humani generis, nō
 statim cōcedere voluit, sed eam consulte (omissis
 alijs circa cōpotum annorū opinionibus, de quib.
 bus Mathesillanus seu additio ad Singularia ip
 sius ante initium, & Couarruias lib. 4. resolutio
 num. c. 18. ex nu. 2.) per 3952. annos à creato mun
 do (vt Bedam sequar) distulit, ad hoc vt homo
 eam redemptionē desiderans, tantū postea sciret
 habere remedium, vt aduertit Glosa ordinaria in
 epist. Pauli ad Galat. in c. 3. in verb. ordinata. vers.
 magno Dei cōsilio: ita etiam à simili, cōsulte eccle
 sia catholica, sacerdotium non statim concedit,
 sed per varios gradus, diuersaq; temporum inter
 stitia, illud confert, & diuersitate sacrarum cere
 moniarum, & varietate temporum, ostiarium, le
 ctorem, exorcistam, acolithum, subdiaconum, dia
 conum, & sacerdotem facit, prout enumerando
 ista nomina, & officia declarant, text. in. d. c. cle.

rōs. 21. distin. c. 1. distin. 25. & Concilium Triden-
 tinum sess. 23. in princ. c. 2. & ibidem de sacramen-
 to ordinis. in canone. 2. aquisgranense concilium
 in. c. 1. cum seqq. sanctus Antoninus in summa,
 part. 3. tit. 14. c. 16. §. 9. Chasseneus in d. catalogo,
 part. 12. consideratione. 32. Gulielmus Durandus
 in rationali diuinorum officiorum libr. 2. c. 1. ex
 nu. 50. cum capitibus sequentibus. & catechism⁹
 ad parochos tit. de ordinis sacramento. vers. do-
 ccendum, vt per hæc tempora, & interstitia ordi-
 cc nandus, acurati⁹ quantum sit huius rei pondus
 cc possit edoceri, ac in vnoquoq; munere se exercēs
 cc iuxta præscriptū Episcopi, ita de gradu in gra-
 cc dum ascendat, vt in eo, cum ætate vitæ meritum,
 cc & doctrina maior accrescat, maiorq; erga supe-
 riores ordines, reuerentia cognoscatur. vt deside-
 rat sacrum Tridentinum Concilium, vbi supr. &
 ii d. sess. 23. de reformatione. c. 11. * Sic enim faci-
 li⁹ implebitur decisio. c. clericus. 2. q. 7. & text.
 in. c. à subdiacono. 93. distin. hanc reuerentiā ma-
 ioribus habendam ordinibus cōmendantis, cum
 alijs, quæ circa vtilitatem interstitiorum quoad or-
 dines tradit Gratianus, in distinct. 77. per totam
 cc omnino videndam, sicut enim nemo repente fit
 turpissimus, ita nemo repente fit summus, vt ha-
 betur in. c. si sermo meus. versic. è contrario. de
 pœnitent. distinct. 2. & tangit dominus Bernardus
 dinus Gomes Miedes Albarrasinensis episcopus
 in tract. de constantia. lib. 6. nu. 2. pag. mihi. 204.
 ii * Benefacit ad superiora canon Apostolorum

79. Nicenum primum conciliū, in canone, 2, alias
 c. 3. & Bracharense primum, in canone. 38. vbi or
 dinatio clericorum, & sacerdotū statim fieri pro-
 hibetur, bonus text. de iure ciuili in authen. de or
 dinatione episcoporum, & clericorum, in versic.
 qui cum. in illis verbis, & priusquā purgati sint,
 purgant, heri sacrilegi, hodie sacerdotes, heri ex-
 tra sacra, hodie præfules misteriorum, veteratores
 malitia, nouitij pietate. & text. in. c. 1. vbi glossa.
 verb. subito. 61. distinct. & per tot.

* Vnde notabiliter Sardicense Concilium in. c.
 13. dicebat, potest enim per has promotiones, que
 habebunt vtiq; prolixū tempus probari, qua fide
 sit, quave modestia, qua grauitate, & verecundia,
 & si dignus fuerit probatus, diuino sacerdotio illi
 iustretur. adhuc verba Concilij, & Zosimus Pa-
 pa in epistola. 1. ad Isichium dicebat, asuescat in
 domini castris, in lectorum primitus gradu, diui-
 ni rudimenta seruitij, nec illi vile sit exorcistam,
 acolithum, subdiaconum, diaconum per ordinē
 fieri, nec hoc saltu, sed statutis maiorum ordina-
 tione temporibus, iam verò ad presbyterij fasti-
 gium talis accedat, vt & nomen ætas impleat, &
 meritum probitatis, testimonia ante acta testētur,
 & refert Gratianus in, c. si officia, 59. distinct.

* Beatus etiam Gregorius à Gratiano relatus in
 c. fin. 48. distinct. ita dicebat, ordinatè ergo ad or-
 dines accedendum est, nam casum appetit, qui ad
 summi loci fastigia, postpositis gradibus, per ab-
 rupta quærit ascensum, Scimus autem quòd ædi-

C ficati

ficati parietes, non prius tignorū pondus acci-
 piunt, nisi à nouitatis suæ humore siccentur, ne si
 ante pondera quam solidentur accipiant, cunctā
 simul fabricam ad terram deponant. Gratianus
 etiam plura ad hoc propositum cumulauit. in de-
 creto, 1. quæst. 1. & maximè in. c. stote, vbi talia ad
 Episcopum Deodatum Gregorij Papæ leguntur
 verba. Estote ergo præcipue in ordinatione soli-
 liciti, & ad Sacros Ordines, nisi prouectiores
 ætate, & mundos opere, nullatenus admittatis,
 ne forte semper esse desinant, quod immaturè esse
 festinant.

* Adest etiam ad superiora apertum apostoli
 Pauli testimonium. 1. ad Timotheum. c. 5. dicen-
 tis, manus citò nemini imposueris. cuius auctori-
 tate motus Leo Pontifex, ad Africanos Episco-
 pos scribebat dicens, Quid est citò manus impo-
 nere, nisi ante maturitatem ætatis, ante tēpus exa-
 minis, ante meritum laboris, ante experiētiā dis-
 ciplinæ, sacerdotalem honorē tribuere non pro-
 batis? & paucis interiectis, idem dicebat Pōtifex,
 Si enim ad honores mūdi, sine suffragio temporis,
 sine merito laboris, indignum est peruenire, & no-
 tari ambitus solent, quos probitatis documēta nō
 adiuuant; quam diligens, & quam prudens, habē-
 da est dispensatio diuinorum munerum, & cele-
 stium dignitatum? quæ omnia habentur in decre-
 to, in. c. miramur, 61. distinct.

* Eandem etiam interstitiorum, (seu graduum,
 gloss. verb. gradibus in. c. fin. 48. distinct.) consi-
 dera-

derationem habebat Iustinianus Imperator, dum in authent. de sanctissimis episcopis. in. §. clericos, diuersum sacris ordinibus tempus assignans, trigessimum quintum annum, ad presbyteratum desiderabat. Quod ad annum trigessimum restrinxit, in nouella. in titul. cuius ætatis clericus fieri debeat, & hoc antiqua canonica iura laudarunt, ea consideratione, quod anno trigesimo Christus Dominus baptizatus fuit, iuxta Conciliū Neocesariense in. c. 11. habetur. in. c. presbyter. 78. dist. hodie uero in Con. Trid. sess. 23. de refor. c. 12. diuersitas temporū hoc modo statuitur, ut ad subdiaconatum, annus vigesimus secundus, ad diaconatum, annus vigesimus tertius, & ad presbyteratum annus vigesimus quintus requiratur; nemo enim repente fit summus, ut supra dicebam, & exemplū satis apertum dedit Dominus, dum Petrum & alios quos vocauit, non statim, sed transacto tempore sacerdotes instituit.

* Hinc etiam est, quod quamuis Dominus Papa solo verbo possit aliquem facere sacerdotem, semper tamen, ut tanti actus qualitatem, & excellentiam ostendat, aliqua solemnia adiungit, ut tradit Rebuffus in praxi beneficiorum, part. 1. tit. de clericis. nu. 9. & sic intellige Angelum & Innocentium quos allegat Hieronymus Gigas in tract. de pensionibus. quæst. 8. nu. 3. & Felin. in. c. 1. nu. 23. de constitutionibus.

* Cū enim tempore indigemus, ut aliquid maturius agamus. l. 1. in fine principij, ibi. nam inter
C 2 dum

dum locus vel tempus non patitur plenius deli-
 berandi consilium, ff. de exercitoria actione. c. pō-
 deret. 50. distin. & tradit Iacobus Menochius de ar-
 bitrarijs iudicum causis, lib. 1. q. 19. nu. 5. & 6. idē
 consultē fuerūt supradicta interstitia introducta,
 ex duobus potissimē. Primō vt quisquis sacerdo-
 tium non ad elationis pompam, sed ad vtilitatem
 adipisci desiderat, prius vires suas, cū hoc quod
 est subiturus onere metiatur, vt si impar est, absti-
 neat; & ad id cum metu etiam cui se sufficere exi-
 stimat, accedat, habetur in c. non est putāda, verū,
 quisquis. 1. q. 1. glos. verb. minus idoneus, in fin.
 in extrauaganti execrabilis. Ioannis. 22. in tit. de
 præbendis. in princ. tangit Clichthoucus vbi su-
 pra. c. 12. Secundō, vt reuerendissimi episcopi in-
 tra eadem tempora debitam admittendorum in-
 quisitionem faciant, vt ritē, & rectē, titulum legū,
 in authent. quomodo oporteat episcopos, & cæte-
 ros clericos ad ordinationes perducī, & titulos ca-
 nonum, vnum de temporibus ordinationum, &
 alium, de ætate & qualitate, & ordine præficien-
 dorum, cum ibi notatis, adimplere curent. Quod
 maximē hispanis episcopis, cōmendauit Innocē-
 tius Papa in epistola. 24. ad synodum primam in
 Toletana ciuitate constitutam. Res enim magnæ,
 non nisi probatis viris sunt cōmittendæ. iuxta. §.
 cumq; hoc. in procemio institut. vbi Angelus. nu.
 1. in fin.

19 * Nam si in clericis corporis defectus notantur.
 toto titulo, de corpore vitiatis, vt si quis cæcus fue-
 rit,

rit, si claudus, si vel paruo, vel grādi, vel torto na
 so, si fracto pede, si manu, si gibbus, si lippus, si al-
 buginem habens in oculo, si iugem scabiem, si
 impetiginē in corpore, vel herniosus sit, vt habet
 Leuitici. c. 11. & declarat Sanctus Gregorius in
 pastoralī, part. 1. c. 11. & transumptiuē in. c. 1. 49. di-
 stinct. Albertus Trotius in tracta. de perfecto cle-
 rico. lib. 2. c. 16. requisito. 12. & Couarru. in Cle-
 mentina. si furiosus. part. 1. in princ. nu. 5. & seq.
 de homicidio; maior profecto inquisitio, magisq;
 rigurosum examen in ijs quæ ad animum, & virtu-
 tes ordinandorum expectant, exigī debet, vt Gra-
 tianus pluribus adductis autoritatibus, ostendit
 in decreto. distinct. 24. per totam maximē. in. c. Si
 quando. & Concil. Trident. sess. 23. per totā ma-
 ximē. in. c. 7. toti enim clero iniuria fit, per recep-
 tionem indigni ad clericatum, auth. sed neq;. C.
 de episcopis & clericis. Cepolla in tract. de impe-
 ratore militum deligendo. §. finali. nu. 5. & facit
 text. in. c. 1. de obligatis ad ratiocinia. ibi, Eccle-
 sia infamatur. quod dixerat Carthaginense Con-
 cil. primum. in. c. 8.

* Præterea, si ad res sæculi, & mundi honores,
 dignos & idoneos admittendos esse constat, vulg
 gata. l. vt gradatim. ibi, si idonei sint. ff. de mune-
 ribus & honoribus. Nam generalia verba restrin-
 genda sunt ad habiles. l. 1. vbi gloss. 1. C. de sacro-
 sanctis ecclesijs. tradunt Iulius Clarus in pract. §.
 testamentū. quæst. 5. & Tiraquellus de retractu.
 part. 1. §. 1. gloss. 7. nu. 26. & sentiunt Couarruias

in, c. peccatum. part. 2. §. 7. de regulis iuris in, 6. Antonius Meneſes in. l. cum quidam ex. nu. 15. ff. de legat. 2. & Ioannes Matienço in dialogo relatoris & aduocati. part. 3. c. 8. ex. nu. 16. agentes de idoneo & digno eligendo: quanto magis ad sacros ordines, & ecclesiasticas dignitates, idonei erunt eligendi: cum hæc, illis, sicut aurum, plumbo sint præstantiora: c. solite de maioritate & obedientia, tradunt Ludouicus Molina in tracta. de Hispanorum primogenijs, lib. 2. c. 1. nu. 65. cum sequentibus. Sanctus Antoninus in summa, part. 3. tit. 20. c. 2. §. 2. & Petrus Rebutus in rubr. de electionis derogatione. in gloss. verb. idoneorẽ, in concordatis Gallia.

- 21 * Accedant ad hoc, text. in. c. cum ad eò. & ibi, gloss. de rescriptis. c. referente. in fin. de præbendis. & c. graue. eò. in illis verbis, vt prætermisſis indignis, idoneos attumant, qui Deo, & ecclesijs velint, & valeant gratum impendere famulatum, & magis in terminis. c. licet. 8. q. 1. vbi beati Hieronymi. ad. c. 8. Leuitici recitantur verba, quæ talia sunt. requiritur, in ordinando sacerdote, præsentia populi, vt sciãt omnes & certi sint, quia qui præstantior est ex omni populo, qui doctior, qui sanctior, qui in omni virtute eminentior ille eligitur ad sacerdotiũ. vt interim aduertas hũc populi cõsensum, nõ ita de necessitate requiri, vt sine eo irrita ellet ordinatio, vt docet Triden. Conc. sess. 23. in princ. c. 4. verſ. docet in super, interim tamẽ dictum, Sacrum Triden. Concil. in, d. sess. 23. passim

passim hanc idoneitatem ministrorū ecclesiæ desiderat, maximè in. c. 12. de reformatione dicēdo. Sciant tamen Episcopi non singulos in ætate cōstitutos debere ad hos ordines adūmi, sed dignos dumtaxat, & quorum probata vita lenectus sit. & sels. 24. de reformat. c. 18. & alijs auctoritatib⁹ hoc ipsum commendant videndi. Episcopus Cæsar Lambertinus in tractat. de iure patronatus. lib. 2. part. 1. quæst. 10. art. 1. & seq. & Frater Dominicus Soto in. 4. part. 2. distinct. 25. quæst. 1. artic. 4. vers. ad quartum. & in tract. de iustitia & iure. lib. 3. quæst. 6. maximè in articulo secundo. Et quemadmodum petentes locum, & dignitatem, sine debitis, & requisitis circumstantijs, peccant mortaliter, vt aduertit gloss. in verb. honorem. in clementina, cū sit, de magistris. & crimen committere læsæ maiestatis inhabilē ad magistratum electum, officium exercendo, testatur Antonius Capycius, in Neapolitana decisione. 178. nu. fin. & Hippolytus de Marsilis in pract. criminali. §. occurrunt, num. 3. Ita etiam peccarent Episcopi, indignos admittendo, iuxta correlatiuorum regulam, de qua Euerardus in locis legalibus. in loco. 10. & Hippolytus de Marsilis. m. l. si quis viduam. ex. n. 14. ff. de quæstionibus. vt in terminis post Sanctum Thomam aduertit Sanctus Antoninus in summa. part. 3. tit. 14. c. 16. §. ii. & allegati à Fratre Antonio de Cordoua in tracta. de calibus cōscientiæ. quæst. 31. vers. y como. Offert enim eo casu Episcopus Deo cæcum ani-

mal, quod apud Malachiam. in. c. 1. reprobatū
 est, vt in terminis ibidem aduertit beat⁹ Hierony-
 mus dicens, cæcum animal offert, qui ordinat in-
 doctum, loco docti, magistrumq; facit, qui vix
 discipulus esse poterat; & habetur in decreto, in
 c. sacerdotes. §. si offeratis. in. 49. distinct.

23 * Quid quod in poenam talis excessus priuan-
 tur Episcopi ordinandi facultate, vt sensit Sanct⁹
 Clemens Papa. in epistola. 2. ad Iacobum fratrem
 Domini, & habetur, in. c. tales. 23. distinct. in il-
 lis verbis, Onus graue ordinatori adducant. &
 Carthaginense Concilium quartum, in canon. 68
 & seqq. ibi, etiam ipse ab episcopatu suo ordinā-
 di dumtaxat potestate priuetur, habetur. in. c. ex
 poenitentibus. 50. distinct. & Zozimus Papa di-
 cebat in terminis, qui ecclesiasticis disciplinis per
 ordinem non est imbutus, nequaquā ad summū
 Ecclesiæ sacerdotium aspirare præsumat, & non
 solum in eo, ambitio inefficax habeatur; verum
 etiam ordinatores eius, careant eo ordine, quem
 sine ordine, contra præcepta patrum crediderāt
 præsumendū, & habetur in. c. qui ecclesiasticis.
 36. distinct. vbi gloss. & dd. notant, videndi text.
 in. c. fin. 24. distinct. d. c. graue de præbendis. c.
 nihil. §. Episcopi. & c. cum in cunctis. §. fin. de ele-
 ctione. c. cum sitars, de ætate & qualitate, & or-
 dine præficiendorum, ibi, Et ordinatores, & ordi-
 natos vltioni graui decernimus subiacere, & Cō-
 cilium Tridentinum. sess. 7. de reform. c. 3. & sess.
 23. de reformatione, c. 8.

¶ Et cum plus soleant exempla mouere, quam 24
 verba, accedat quod beatus Gregorius, lib. 4. dia-
 logorum. c. 40. dicebat, Quod Paschasius diaconus
 indigni partem fauens contra idoneum, pe- 25
 nas luat, cuius locum (corruptum tamen) allegat 25
 Ioannes Lopez de Palacios in. c. per vestras. 3.
 notabili. §. 26. nu. 10. de donationibus inter virum
 & uxorem, licet diuersimode historiam referat
 Diuus Antoninus, in summa. part. 4. tit. 14. c. 10.
 §. 7. vers. de quarto, & in part. 2. tit. 4. c. 6. §. 3. vers.
 narrat Gregorius, Et de sancto Leone Pontifice
 legitur, quod cum per quadraginta dies ad corp⁹
 beati Petri aliquando orasset, vt a Domino remis-
 sionem sibi peccatorum procuraret, demum appa-
 ruit ei beatus Petrus dicens, sibi hoc a Domino ob- 25
 tinuisse de omnibus, excepto de ordinatione, & 25
 beneficiorum collatione, de quo adhuc Domino 25
 habebat reddere rationem, & refert sanctus An- 25
 toninus in summa. part. 3. tit. 20. c. 2. §. 1. in prin-
 cipio, & Petrus Rebuffus in concordatis Gallie
 in rubr. de electionis derogatione in gloss. verb.
 idoneorem, post medium.

* Vnde cum potissima cuiusque rei pars princi- 25
 pium sit, l. 1. ff. de origine iuris, & ibi, gloss. verb.
 principium, & difficile sit, vt bono peragatur exi- 25
 tu, quæ malo sunt inchoata principio, c. principii
 patus. 1. quæst. 1. l. quod ab initio. ff. de regulis
 iuris, hinc fiet, vt diligens, & accurata a principio
 ordinandorum examinatio, plura beneficia, & no-
 tabilia producat, & signanter, ne passim proce-

D dant

dant pœnæ in iure statutæ, contra non ordinatos ministrantes, & contra ordinatos per saltum, & contra eos qui furtiuè ordines recipiunt, de quibus vltra rubricas iuris canonici, & ibi, Doctores, videndus est Episcopus Bernardus Diaz in practica canonica. c. 13. 20. et. 21. sicq; cessabit incommodum, quod in simili dixit Põtifex. Quod turpius eijcitur, quam non admittitur hospes, in c. quemadmodum, de iure iurando. Cùm meliùs sit intacta iura seruare, quam post causam vulnèratam remedium quærere, l. fin. C. in quibus causis in integrum restitutio necessaria non est.

* Præterea cùm sanctius sit (maximè in ordinatione sacerdotum) paucos bonos, quàm plures malos habere ministros, vt fuit conclusio Lateranensis Concilij sub Innocentio. 3. et habetur in. c. cùm sit ars, de ætate, et qualitate, et ordine præficendorum, quod et antea sentierat S. Clemēs Papa, relatus. in. c. tales. 23. distinct. præmissa ista arcta vt dixi examinatione, congruens in ecclesia ministrorum numerus cõseruabitur, vt fieri debet, ex Niceno Concilio. 1. in canon. 62. et tangit Soto de iustitiã et iure. lib. 9. quæst. 4. art. 1. vers. primum ergo; cessabitq; clericorum turba, quæ sine dubio, tantæ rei vilipendium præbet, vt statim ostendo.

* Infinitas enim iuribus inimica est, l. fidei commissa, §. si quis decem. & ibi glos. ff. de legat. 3. glos. verb. multitudo, in c. cùm iam dudum, de præbend. & multitudo numerosa ferè nihil habet

bet honestum, s. multitudo, in authent, de referendarijs, & penè nihil immensum bonum est, vt in terminis nostris considerabat Imperator Iustinianus in authent, vt determinatus sit numerus clericorum; facit bonus tex, in, c, final, de religiosis domibus, in illis verbis, Ne nimia religionis diuersitas grauem in ecclesia Dei cõfusionem inducat, & in volum, fororum Valentiaë, in foris de anno, 1564, c. 139, in illis verbis, Los quals per ser molts forçadament han de excedir y fer coses no degudes.

* Quod autem multitudo vilipendium producat, vltra quod in omnibus ferè experiëntia probat, satis notabiliter sensit, glos, verb, sedis apostolicæ, in, c, 1, de reliquijs & veneratione sanctorum, in, 6, considerans inter alia, ideò canonizationem sanctorum, non esse singulis episcopis cõmissam, sed soli Romano Põtifici reseruatum; ne in infinitum contingat sanctos multiplicari, & sic deuotionem frigescere, & sanctitatem vilescere, referendariorum enim dignitas propter numerositatem vilescit, vt post Abbat, obseruat Iacobus Card, in tract, de concilio, lib, 1, art, 5, in nu, & indulgentias vilipendi ex multiplici earum cõcessione, satis probat extrauagans, etsi dominici, de pœnitentijs & remissionibus, ibi, Ob multitudinem facultatum, iuncto ibi, ne exinde clauium auctoritas deducatur in contemptũ, in extrauag, cõmunibus, & ideò moderationem in ijs obseruari m̃dat Conc, Trid, sess, 25, in decreto de indulgentijs

gentijs: vers. in his tamē. quid plura & honorabile
 alias aduocatorum officium, vilescere ex nimia ad-
 uocatorum copia, dixit Guliel. Bened. in. c. Ray-
 nuntius. verb. & uxorem. decis. 5. nu. 23. de testa-
 mentis. & denique ex raritate splendor, & ex mul-
 titudine contemptus oritur, vt aduertit Thomas
 Actius. in tract. de ludo scachorum. quæst. 9.
 principali. n. 78. & 79. & facit. c. in sancta. 2. quæst.
 7. ibi, Quia rarum est omne quod magnum est,
 & glos. verb. miraculum est, in. §. quantumcunque.
 in auth. de consulibus.

* Sed ne per similia & mendicata sufragia cal-
 mus, accedat in terminis nostris apertum beati
 Hieronymi testimonium, de quo, in. c. legimus.
 §. sed dices, 93. distin. in illis verbis, Præsbyteros
 turba contemptibiles facit. & obseruat frater Do-
 mini. Soto. in. 4. sentent. part. 2. dist. 25. quæst. 1.
 art. 4. vers. ad tertium, vbi ad literam hæc verba
 dicit, Qua ratione numerus pauperum sacerdo-
 tum adeo creuit, vt ecclesiæ nullum adferant de-
 corem, sed populo multum oneris. & sensit Ni-
 cenū Conc. 1. in can. 62. Imperator in nouel. tit.
 de numero clericorum. ibi, Oneranda sacrosan-
 cta ecclesia, & in auth. de mensura ordinandorum
 clericorum in princ. ibi, Quia intentio nobis est,
 abbreviare ordinationes, tradunt in terminis no-
 stris Francif. a Ripa. in tract. legali, de peste. c. 8.
 feu final. nu. 26. Frater Alfon. à Castro. in tract.
 de iusta hæreticorum punitione. lib. 3. c. 5. in fin.
 vers. notissimum, qui est notandus locus, & Do-
 min.

min. Soto de iustit. & iure, lib. 7. quæst. 6. art. 1.
ad septimū. in. 3. solutione. in vers. quamuis. quæ
videas rogo; & Marquardū de Susannis. de coeli
batu sacerdotum. part. 1. c. 4. nu. 1.

* Hæc igitur domini episcopi ante oculos ha- 30
beant; nam notoriè constat, quod si ordinatio cõ
gruè fiat, magna erit ecclesiæ utilitas, sin autem in
debitè, magnum sequetur detrimentum, de hono
ratio diuini cultus, perniciosq; tam ordinatis, quã
ordinatoribus. Episcopus enim qui indignos ordi
nat, peccatis alienis cõmunicat. vt aduertit Leo
Papa. habetur. in. c. quid est. vers. & quid. 78. di
stinct. quod tanquam notabile. (iuxta illud, bis
terc; pulchra. de quo Episcopus Ludo. Gomes
in regul. cancell. de idiomate. quæst. 3. in princ.)
iterum proponit Gratianus. in. c. miramur. 61. di
stinct. tradit in terminis S. Antonin. in summa. 3.
part. tit. 20. cap. 2. §. 1 & cõmendat Conc. Pro
uinc. Valentinum sub Ayala. sess. 3. c. 1. vers. ad
ecclesiasticos ordines.

* Oportebit ergo diligenter inquirere quali 34
tates, & requisita, quæ in clericis & sacerdotibus
cõmendauit Gratianus. in decreto, à dist. 24. vsq;
ad 100. vt tradūt Siluester in summa. verb. cleri
cus. lo. 2. nu. 1. cum seqq. Lucas de Penna in. 1.
vnica. de periculo successorum parentis. libr. 10.
C. Albert. Trotius de perfec. cler. libr. 2. à prin
cipio. vsque ad c. 37. Lambert. episcop. in tract. de
iure patronatus. libr. 2. part. 1. quæst. 10. art. 1. &
S. Antonin. Archiepis. Florent. in. d. part. 3. tit. 20.

c. 2. §. 1. & omnino Marcus Anto. Marsilius, in tract. de ecclesiastic. redditib, c. 18. & 19. & Frater Ioan. Ferus in tract. de examine ordinandis faciēdo, quæ omnia ad vnguem vsq; vti religiosissimus obseruat Illustrissimus ac Reuerendissim⁹ Antiochenus Patriarcha, idemq; Archiepiscopus noster Dominus Ioannes à Ribera, habens doctissimorum virorum electam industriam, ad examinandas qualitates eorum, qui sacros ordines recipere cupiunt, ne admittēdo indignos, simul seipsum (qui dignissimus est) indignum faceret, iuxta notabile verbum Celestini Papæ quod habetur in, c. tantis, in fine. 81. distinct.

32

* Vt autem ad laudē Dei, indignis eiectis, apti domui Dei constituentur ministri, iux. c. 1. in fin. de officio custodis, & vt boni initij bonus expectetur euētus, iuxta iura vulgata: idēdo rectē faciēdo domini episcopi, si antequā ad ordinationes procedant, sacramentalem confessionem ab ordinādis exigant, vt Ioan. Bertachinus in tract. de episcopis aduertit, quem allegat episcopus Cesar Lambertinus, in tract. de iure patrona, libr. 2. part. 1. quæst. 9. art. 17. nu. 1. dicens, quod Episcopi Deū timentes, ita faciunt; & statuit Maguntina Synod. sub Sebast. Archiepiscopo. c. 81. tomo, 5. Concil. pag. mihi, 373. talia enim cuilibet fiunt sacramēta, quali conscientia quis accedit ad illa. vt aduertit Beatus August. habetur in. c. per Esaiam & in. c. omnia sacramenta. 1. quæst. 1. & cum peccato ad illa accedere, nihil aliud est, quam culpam, culpæ

cōiungere, vt aduertunt S. Antoninus. in. d. par.
3. tit. 1. c. 19. §. fin. & Couarru. in. 4. par. 2. c. 6. in
princ. nu. 1. ex ijs enim competens & idoneus mi-
nistrorum in ecclesia numerus erit, cessabitq; indi-
gnitas, & infinitas clericorum, ad maiorem eccle-
siæ decorem, & summi Dei gloriam, vt sensit, d.
Nicenum primū Conc. in. can. 62. dicens, vt nō
sint pauci presbyteri in ecclesia ne deficiat oratio;
& ne sit magnus sacerdotum numerus, ne sum-
ptus ecclesiæ augeatur.

* Possem autem hic specificè proponere requi-
sitas in ministris altaris qualitates, de quibus su-
pra copiosa ostendi iā loca, possem excessus mi-
nus punibiles, & magis punibiles aduertere, de
quibus post alios agit episcopus Bernar. Diaz in
pract. canonica per totam. & Iul. Clarus in pract.
§. fin. quæst. 36. per totam. Et possem irregulari-
tates, & impedimenta ad tantam rem, examina-
re, de quibus irregularitatibus Speculator. tit. de
dispensationibus. §. 4. S. Antonin. d. part. 3. tit. 28.
Marian. Soci. in repet. c. ad audientiam. de ho-
micidio. Couarr. in clement. si furiosus. part. 1. de
homicidio. & ex professo Nicolaus Plouius, qui
tractatum fecit de irregularitatibus: verum quia
immensus redderetur hic noster tractatus, cum
plerunque nec locus, nec tempus, sinant amplius
deliberandi consilium. l. 1. ff. de exercitoria. satis
modo videtur mihi tetigisse loca, vbi dum casus
occurret, explicata latius inueniantur, & omisis
alijs, solum hic tria mala, cæterorūque velut fun-

damenta proponam, quæ ecclesiasticam hierarchiam (vt vtar termino Conc. Trid. sess. 23. in princ. c. 4.) summopere destruunt: sicut in simili Colon. Concil. part. 2. c. 22. dicebat, quod præcipue causæ omnis mali sunt fastus, luxus, & auaritia, à quibus clerici potissimum male audiunt. Ea verò tria quæ nos hic tractare proponimus, sunt, ignorantia seu illiteratura, auaritia seu cupiditas, & ultimo luxuria, sub breuibus ostendendo eorum incommoda, ad statum ecclesiasticum non minima esse.

§. 1. De defectu scientiæ quoad Ecclesiasticos agit.

34 * In primis autem ignorantiam cunctorum errorum matrem esse, maximè in sacerdotibus, expressè aduertit Conc. Tolet. 4. in cano. 24. vnde Leo Pontifex, in epist. 22. ad clerum Constantinopolitanum dicebat. Si in laicis vix tollerabilis est inscitia, quanto magis in ijs qui præsumunt, nec excusatione digna est, nec venia: præterea Cælestinus Papa in epist. 3. ad episcopos Calabriae dicebat, nulli sacerdotum licere canones ignorare, quæ omnia Gratian. decreto inseruit. in. 38. dist. c. 1. 3. & 4. vbi in. c. quinto, ex varijs D. August. dictis ostendit sacerdotes scire debere librum sacramentorum, lectionarium, antiphonarium, baptisterium, compotum, canones poenitentiales, psalterium, & homilias per anni circulum diebus dominicis, & festiuitatibus aptas, ex quibus (vt ibi dicitur) si vnum defuerit, sacerdotis nomen vix in eo

in eo constabit. Cum si cæcus cæco ducatum præ
stet, ambo in foueam cadunt. & videndus Ioan,
a Capistrano, in tract. de cano. pœnit. vbi aduer
tit quæ clerici scire debent, & Petrus Soto de in
stit. sacer. part. 1. in initio. lect. 1. & seqq.

* Sanctus etiam Hieron. super Ageum proph.
in. c. 2. ita ad hoc propositum dicebat, sacerdo
tum officium est, de lege interrogatos responde
re, si sacerdos est, sciat legem Domini, si ignorat
legem Domini, ipse se arguit non esse sacerdotem
Domini, sacerdotis enim est scire legem, & ad in
terrogationem respondere de lege. Adhuc diuus
Hieron. qui etiam in epist. 4. ad Rusticū monach.
dicebat, si clericatus te titillat desiderium, discas
quod possis docere, & rationabilem Christo ho
stiam offeras, ne miles antequam tyro, ne prius
magister sis quam discipulus. & habetur in. c. si cle
ricatus. 16. quæst. 1.

* Ad sunt etiam ad hoc sacræ scripturæ testi
monia, in Malach. proph. c. 2. ita legitur. Labia
sacerdotis custodient scientiam, & legem requi
rent ex ore eius. & 1. Pet. c. 2. dicitur. Vos genus
electum &c. vt virtutes annuncietis eius qui de te
nebris vos vocauit, in admirabile lumen suum. &
1. Mach. c. 4. dicitur, elegit sacerdotes sine macu
la, voluntatem habentes in lege Dei, & Osee in. c.
4. dicitur quia tu scientiam repulisti, repellam te
ne sacerdotio fungaris mihi, vt habetur, in. c. om
nes in fin. 38. dist. & c. nisi cum pridem. §. pro de
fectu, de renuntiatione, & ideo nulla est importu

na ætās sacerdoti vt discat, exemplo D. Augusti
 vt habetur in. c. si habes. 24. quæst. 3. quia licet il-
 literati characterem ordinis recipiant, mōstra-
 men sunt, & opprobrium in ecclesia Dei. vt tra-
 dit And. Gambarus in tract. de autoritate legati
 de latere. lib. 7. nu. 458.

37 * Vnde cūm ecclesia Dei permaximē indigeat
 viris literatis, c. fin. de magistris, & adnotat glos.
 verb. literatis viris. in extrauag. execrabilis Ioan-
 nis. 21. de præb. & dignita. hinc fit in necessariū
 consequens, quod carens literis, sacris nō potest
 esse aptus officijs, ex Gelasio Papa, habetur in. c.
 illiteratos. 36. distinct. & probant. text. in. §. cle-
 ricos, authent. de sanctiss. episc. & in nouella. tit.
 de clericis, & tit. quales homines clerici fieri de-
 bent. text. in. c. cūm in cunctis, ibi, literarū scien-
 tia inquirenda, de electione, vbi glos. & doctores
 aduertunt. & Conc. Trid. maximē in sess. 21. de re-
 format. c. 6. & cōmendant. Clichthoueus in tract.
 de vita & morib. sacerdot. c. 8. Diaz in pract. cano.
 c. 18. Lamber. de iure patro. libr. 2. part. 1. q. 9. art.
 24. Troti⁹ de perfe. cleri. lib. 2. c. 32. Corrasius in
 tract. de beneficijs, part. 3. c. 5. n. 1. & seq. & Ioan.
 Hugo de officio quatuor prælatorū. part. 4. vers.
 quales debent esse iudices. nu. 3. & 4.

38 * Scientia namq; circa curam tēporalium, est
 opportuna, & circa spiritalium administratio-
 nem, necessaria. d. c. nisi cum pridem. §. pro defe-
 ctu. de renuntiat. maximē verò iuris canonici co-
 gnitio necessaria erit, quidquid in contrarium di-
 xerit

xerit pessimus ille Ioann. Vuicleff. heresiarca, in errore suo. 38. quem meritò Constantiense Conc. & Bulla Martini. 5. reprobauit. Probatur enim iuris canonici cognitionem, esse ecclesiasticæ gubernationi necessariã, vltra supra adductos text. 38. distinct. & alia quæ supra in proœmio de laude scientiæ iurium, remissiue tractauit; pernotandum dictum Leonis Papæ. 1. in episto. 1. ibi, igno-
 rare nunquam licuerit sacerdotem, quod canonũ regulis est diffinitum, & est præterea aureus ad hoc locus. S. Innocen. Pap. in epist. 5. ad Maximum & Seuerum in illis verbis, Ecclesiasticorum canonum norma, nulli debet esse incognita sacerdoti; quia nesciri hæc à Pontifice satis est indecorum, est etiam ad hoc memorandus text. in. c. 1. de consanguinit. & affinit. vbi Pontificis Alexã. 3. decidentis, illa leguntur iudicibus ecclesiasticis directa verba; & statuta canonum non ignorent.
 * Imò per dicta verba. d. c. 1. obseruarunt ibidem. Card. Hostien. & Ioan. Andreae quod ecclesiã Dei non posset regi per puram, & solam theologiam, absque canonica facultate, sequitur Euerar. in locis legalib. loco ab autoritate. nu. 8. quibus accedere videtur insignis theologus, & sic testis non suspectus, Melchior Cano in tract. de locis theolog. lib. 8. c. 6. docēs, necessariam esse theologo iuris canonici scientiam. Quo fit vt cõmunis sit resolutio, quod in loco vbi non pullulãt hæreses, sed potiùs ecclesiasticæ lites, data aliàs paritate inter theologum, & canonistam, ad Episcopum
 E 2 copa-

copatum præferendus sit canonista, theologo. tradunt. Felinus in. c. fin. nu. 2. de magistris, Euerardus vbi supr. Trotius in tract. de perfect. clerico. lib. 2. c. 33. nu. 6. Ioan. Lopez in. c. per vestras. 3. notabil. §. 26. nu. 16. de donationib. inter vir. & vxor. Rebuf. in concord. Gallix. tit. de regia ad prælaturas nominatione. in gloss. verb. licenciatum. & Rojas in tract. de hæreticis. part. 1. nu. 389. quamuis theologi partes agat Soto de iust. & iure. lib. 3. quæst. 6. artic. 2. vers. ijs ergo absolutis. videndus Ioan. de Selua. in tract. de beneficio. part. 3. quæst. 7. nu. 33. et seqq.

40 * Vt cumq; tamen super hoc puncto sit, perniciofa est in ecclesiasticis personis, ignorãtia, ad. c. retulerunt. de consecra. dist. 4. vbi mentio fit de illo ignorante sacerdote, qui baptismũ ministrãdo dicebat, baptizo te in nomine patria, & filia, & spiritu sancta, & ad cap. ad audientiam nostrã. de rescriptis, vbi falsa latinitas vitiat rescriptũ Papæ. vbi glos. verb. manifestum. allegat. d. c. retulerũt. & in margine notatur differẽtia, quare hoc casu vitietur rescriptum, & illo casu non vitietur baptismus. Quando verò ignorantia peccatum sit. ad. c. fin. 37. dist. tangit Zabarella. in d. c. nisi cum pridem. §. pro defectu. nu. 2. & S. Antonin. in summa part. 1. tit. 6. c. 1. §. 1. est enim scientia necessaria in sacerdote. vt dixi & probat. c. cum ex iniuncto. §. licet de hæreticis.

41 * Ex quibus infertur, diabolicam fuisse adinventionem illam, pessimi Iuliani apostatæ Imperatoris

ratoris, qua præcepit, vt nullus Christianus admitteretur in generali studio, ad docendum, vel ad addiscendum, vt meminit Chasseneus in catalogo glor. mundi. part. 12. considerat. 17. vers. Iulianus, quod poterit addi, ad ea, quæ de ipso habentur in. c. Iulianus, 11. quæst. 3. & apud Couar. lib. 4. resolut. c. 17.

* Patet etiam pestilentissimum fuisse dictum Ios⁴² annis Vuicleff, dum in errore. 29. vniuersitates, studia, collegia, graduations, & magisteria in eisdem damnabat, cuius erroneum dictum merito post Constantiense Conc. in sess. 8. damnauit Martinus. 5. per suam bullam, & expressè commendans generalia studia cōtra dictum errorem Vuicleff, scripsit Castro, aduersus hæreses, verb. studia generalia, vbi meminit de antiquo Antiocheno & Alexandrino gymnasio. & de pluribus alijs ad Clement. 1. de magistris, videndus Chasseneus in. d. catal. glor. mundi. part. 10. considerat. 32. quibus merito addendum est Valentinum nostrum generale studium, ab Alexan. 6. Papa conualentino erectum, priuilegijsque decoratum, vt patet in volumine priuilegiorum huius ciuitatis inter priuilegia Ferdinandi secundi, c. 20. cū seq. cui etiam magna concessit priuilegia Dominus Sixtus Papa. 5. vt & ipse refert in principio motus proprii, pro naturalibus huius regni.

* Hinc catholicorum principum, & bene sentientium ea fuit semper maxima cura, literarum scientiam vbi que commendare, vt patet in foris

Valentia. in. c. fin. incip. otorgam. tit. de medijs
 cis. lib. 9. l. 1. Tauri. vbi Ant. Gomes in princ. §. hec
 autem tria. in procmio digest. clemen. 1. de mag
 gistris. & tradit. s. Antonin. in summa. part. 3. tit.
 22. c. 6. §. 18. & Conc. Trid. sess. 5. de reformat. c. 1.
 vers. in gymnasijs. & in literis apostolicis pro cō-
 mendatione Cōc. Tri. dat. Rom. 1. Febr. 1566. vers.
 illud quoque. Pius. 5. præcipit episcopis. vt ad sedem
 apostolicam mittant nomina suorum cleri-
 corum. qui moribus & doctrina excellunt. vt de
 illis opportunè provideat. ex quo reprehenden-
 di sunt Licinius. & Valentinianus Imperatores.
 qui lite rarum scientiam odio habuerunt. vt testis
 est Rauius in officina. tomo. 1. tit. indocti.

14 * Patet ergo laus. vtilitas. & necessitas scientiarū.
 vt peruarias considerationes aduertit Chaf-
 seneus in. d. part. 10. per totam. merito q̄ studio-
 rum causa priuilegiata est. cum rem publicam sa-
 piētibus repleat. l. vnic. de studijs liberalibus vr-
 bis Romæ. lib. 11. C. gloss. final. in. l. 1. vbi Bart. &
 alij. ff. soluto matrimonio. ex quo non mireris. si
 faber malleās iuxta scholas. expellendus sit. vt di-
 xit glo. fin. in. d. l. vnic. sequitur Dueñas reg. 239
 incip. faber. & Menoch. de arbitrar. iudicū. lib.
 2. casu. 237. quin Ant. Meneses in auth. resque. ex
 nu. 89. C. cōmunia de legatis. illud quærit. an ob
 studiorum causam. liceat euertere fideicommissum.
 cum alijs quæ de priuilegijs scholarium notantur
 in auth. habita. C. ne filius pro patre. & comodi-
 tates. quod scientiæ. in ciuitate legantur. tradit Ré-
 buf

buffus in tract. nominationum. quæst. 5. nu. 35. & 36. & ibidem. in quæst. 11. multa tradit circa materiam temporis studij, & illius probationem, tangit Ant. Gomes. in. l. 2. Tauri. nu. 5. 7. & 8. quæ faciunt ad forum Valentin. in. c. 12. incip. si aleun iurista. tit. de aduocatis lib. 2. in illis verbis, e per cinch anys haja oit dret en studi general.

* Ex quibus non solum scholæ ipsæ, & generalia studia immunitates & priuilegia habent, vt dixit Romanus, in. l. pleriq. nu. 5. ff. de in ius vocando. quod debitor non potest capi in studio generali: verumetiam & multo maiori ratione, specialibus priuilegijs sunt decorandi, qui per longum tempus scientiæ margaritam inuenerunt, & doctus titulum meruerunt. ex Angelo. in. §. item Romæ. nu. 3. instit. de excusationib. tutorū. Ant. Gomes in. l. fin. tauri. nu. 16. cum seqq. & Franc. Viuio lib. 2. commu. opini. 87. qui doctorum priuilegia tangunt, & in terminis Ioan. de Selua. de beneficio. part. 3. quæst. 7. nu. final. & facit quod dicit Cōc. Trid. sess. 7. de refor. c. 13. in fin. quod habens vocem ab vniuersitatibus & generalibus studijs examinandus non est, ille enim vt cognitus seu notus, non est examinandus. gloss. verb. ignota. in. c. de Petro. 47. dist. Abbas. in. c. constitutis. nu. 4. de appellationibus. Socin. in regu. 284. vers. fallit 30. & Iason. in. l. 1. nu. 26. & seqq. ff. de libe. & posth.

* Hinc glossa in verb. supleat, in. l. si societatem. ff. pro socio, dicebat, Canonicatus no-

bilibus, & viris literatis esse conferendos, ipsiq; doctoribus dignitates ecclesie esse conferendas, statuit Conc. Trid, sess. 22, de refor. c. 2. & sess. 24, de refor. c. 12. & sequitur Conc. Valen. sub Ayala, sess. 4, c. 4. hinc ecclesiasticus doctor, loco, & insignijs particularibus decorandus est, ex traditis per Chasseneum, in catal. glor. mundi. part. 4, cōsider. 76. & synod. Valent. sub Ayala. actione. 2, c. 31. & licet simplex clericus nō admittatur ad quotidianas distributiones in ecclesia, si nescit canere, cantu saltem planiore, remittitur tamen hoc in doctore: vt regulam & fallentiam tradit dicta Synodus Ayalæ, action. 1, c. 5. præterea, licet simplex clericus anulū non possit deferre: d. c. clerici officia, in fin. cum vulgo dicatur, clericus annulatus, aut episcopus, aut satuus: hoc tamen fallit in clerico doctore, qui licite potest anulū deferre maxime signatorium: tangunt Rebus, in l. signatorius, verl. annulum, ff. de verbo, signifi. & Iacobus Bennis in tract. de priuilegijs iuriscons. priuilegio. 37. pro quibus facit quod doctorem æquiparat comiti Ioann. Lopez de Palacios, in c. per vestras. notabili. 3. §. 7. nu. fin. vers. & ex hoc de donat. inter virum & vxorem.

* Hæc enim & similia, vt de dispensatione ad plura beneficia, meritō & consulte ecclesiasticis viris doctoribus pollicentur, vt ardentius omnes ecclesiastici moueantur, ad quærendam, & inueniendam scientiæ margaritam, ipsis præcipuè necessariam. Licet enim Esaias, in. c. 5. generaliter dixit.

dixerit, in Dei personam. Propterea captiuus ductus est populus meus, quia non habuit scientiã: c. vñ qui dicitis. ii. q. 3. specialiter tamen clericis ignorantia prohibetur, notatur, in. l. repetita. C. de episco. & cler. tradit Euerardus in locis legalibus, in loco à milite armatae militiae ad militẽ coelestis militiae. nu. 17. Lambert. de iure patro. lib. 2. p. 1. quæst. 9. art. 24. & videndus omnino Castro, in tract. de iusta hæreticorum punitione, in lib. 3. c. 5. in vers. de aliorum sacerdotum, vbi ostēdit quamplura incommoda generet clericorum & sacerdotum ignorantia.

* Vnum autem restat aduertere, eminentem scientiam non esse necessariam, sed sufficientem tantum. ex gloss. verb. sufficientem. in clement. 1. §. vt igitur, de magistris, tangit Abbas in. c. venerabilis. nu. 3. & 8. de præben. declarã, quæ sit eminens, quæ mediocris, & quæ sufficiens scientia, quod & faciunt Cepolla in repet. l. si contra; nu. 10. & seq. ff. de vsucap. pro emptore. & Trocius, in terminis nostris in tract. de perfecto clerico. lib. 2. c. 3. nu. 4. dicendo, quod eminens scientia dicitur, per quam quis difficilimas quæstiones resoluit, sine reuolutione librorum, mediocris, cum reuolutione, competēs verò seu sufficiens dicitur ea, quæ sufficit illi, de quo quæretur, secundum qualitatem status in quo reperitur, attento illius officio, beneficio, & considerata ecclesiastica dignitate. vnde alia requiritur, & sufficit in clerico simplici beneficiato, alia incurato,

F rato,

rato, & alia in episcopo, vt aduertit Trotius, in d. c. 33. per totum, & post dd. in. c. cum in cunctis, de election. & in. c. nisi cum pridem, §. pro defectu, de renuntiat, tradit Lambert. in d. art. 24. vbi notabiliter commendat scientiam viris ecclesiasticis, maximè in vers. & ibi dictis, agens de canonicis ecclesiarum cathedralium, & Andr. Gābarus in tract. de autoritate legati de latere, lib. 7. nu. 459. & seq.

49 * Illud verò in omnibus literatis viris desiderandum est, maximè autem in ecclesiasticis, vt postquam scientia inflat, charitas autem ædificat, vt dixit Apost. 1. ad Corinth. c. 8. quod imperfectum scientiæ, supleat perfectio charitatis, vt aduertit Pontifex, in. c. nisi cum pridem, §. pro defectu, de renuntiatione. Gloriandum enim est in cruce domini nostri Iesu Christi, ex Apost. ad Galatas, c. 6. de qua salutifera cruce videnda, glo. verb. cruci. in clement. 1. de summa Trinitate, l. vnic. C. nemini licere signum saluatoris, tradunt Chassen. in catal. glor. mundi, part. 1. sub. 38. cōsidera, in conclu. 98. cum seqq. & Couarr. lib. 4. resolut. c. 15. nu. 2. cum seq. & per hæc expeditus sum de primo defectu clericorum, videlicet de ignorantia, quæ specialiter Christum, qui eos instituit, offendit. c. si iuxta, 38. dist. quod nota cum in. c. seq. dicatur quod ignorans, ignorabitur, vt dixit Apost. 1. ad Corinth. c. 14.

§. 2. De auaritia tractat, Item de donatione Constantini,
& distributione bonorum Ecclesie.

SECUNDUM verò, quod ecclesiasticum statum, sa- 50
cerdotalemq; dignitatem offendit, auaritia est
& cupiditas, quæ idolorum seruitus, dicitur ab
Apostolo. ad Ephes. c. 5. text. in. c. cùm omnis.
1. q. 1. c. auaritiæ, de præbēdis, vbi. dd. facit illud
psal. 113. ibi, Simulachra gentium argentū & au-
rum. Auaritia enim omnium malorum radix est,
teste Gregor. de quo, in. c. bonorū, 47. dist. quod
declarat glos. 1. in. c. quia radix, de pœnit. dist. 2.
* Vnde permaximè a sacerdotibus, & viris
ecclesiasticis præcauenda est, ne in ipsis verificet 51
tur, quod Micheas propheta. in. c. 3. dicebat ibi,
Sacerdotes eius in mercede docebant. & Conc.
Tolet. 4. in cano. 32. dicēdo, Auaritia radix est cū
ctorum malorum, cuius sitis, etiam sacerdotum
mentes obrinet. Hinc Maguntiacum Concil. in
cano. 10. clericos admonens dicebat, Amorem
pecuniæ quasi matrem cunctorum criminum fu-
giant. c. his igitur. 23. dist. & Leo Pontifex, re-
latus in. c. virum. 47. dist. dicebat, virum catholi-
cum, & præcipue Domini sacerdotem, sicut nul-
lo errore implicari: ita nulla oportet cupiditate
violari. Ex quo merito dixit beatus Hieronymus,
quod Clericus negotiator, tanquam pestis fu-
giendus est. habetur, in. c. negotiatorem clericū.
88. dist. quinimo sacrum Trid. Conc. sess. 21. de
refor. c. 1. nedum auaritiam a ministris ecclesie,
Sed etiam illius suspicionem, abesse desiderat. tra-

dunt Clichtho. vbi supr. c. 16. s. Antonin. in summa. part. 3. tit. 13. c. 3. §. 11. Trotius de perfe. cler. libr. 2. c. 51. nu. 12. cū seqq. & Marc. Ant. Marfilius, de ecclesiast. reddit. part. 2. c. 20. ex. nu. 12. ignominia namq; sacerdotis est proprijs studere diuitijs. c. gloria episcopi. 12. q. 2. videndū Arelaten. concil. 1. in. c. 11. Arelaten. 2. in c. 14. Carthaginen. 1. in. c. 13. & Aquisgranen. temporibus Ludo. Pij. in. c. 61. & Parisiense. temporibus Greg. 4. Papæ. in lib. 1. c. 13.

52 * Cæca enim hæc animi passio, inordinataq; cupiditas & auaritia, passim damna, & scandala generat. Quod si generaliter in omnibus, ex traditis per S. Antonin. in summa. part. 2. tit. 1. c. 1. & seqq. præcipuè tamē in viris ecclesiasticis maiora producet, vt in pluralitate beneficiorum, præbendarum, & dignitatum, intelligi poterit, vt ex professo de pluralitate beneficiorum, scripserunt Ioan. Delignano, Nicol. Gimonteus. & alij. S. Antonin. vbi supr. part. 3. tit. 15. c. 1. maxime. ex. §. 6. Soto. de iust. & iure. lib. 3. quæst. 6. artic. 3. Trotius, de perfect. cleric. lib. 2. c. 45. & 46. Lambert. in tract. de iure patronat. lib. 2. part. 1. quæst. 7. art. 15. vbi meminit, quod institutus ipse erat. in. 37. beneficia. ita tamen, quod omnia non ascendebāt ad summam ducatorum. 130. de camera, vt refert ibi. in nu. 15. seu final.

53 * Tamen regulariter dicta pluralitas, non tā à superiore obtenta, quam extorta per exquisitos modos videtur, vt considerat Papa Ioan. 22. in

extra-

extrauaga, execrabilis, tit. de præbendis, ex quo
 forsan motus, & dispensationem ad hanc plura-
 litatem aliquando sine causa, considerans Petrus
 Rebuff. in concord. Gallix, in tit. forma manda-
 ti Apostolici, in gloss. verb. dispensationum, vers.
 vnum tamen, dicebat, ex hoc totum destrui or-
 bem, hæreses generari, templa subuerti, paupe-
 res necari, doctos miseros reddi, stupidos in vor-
 luptate ali, & esse omnis mali seminarium, quan-
 do tres vel quatuor, vnum deglutiunt regnum, &
 quid illi, vltra alios boni fecerint, ignorat totus
 mundus, Cuius dicto satis fauet Martin. ab As-
 pilcueta Nauarr. in manuali, c. 25. nu. 5. & Con-
 triden. sess. 24. de refor. c. 17. & c. ad hæc. & c.
 cum non. de præbend. vnde sub breuibus, Soto
 in, libr. 9. de iustitia & iure. quæst. 4. art. 1. hoc
 idem sentiens, in vers. præterea sacerdotes, liberè
 scripsit, dicens: Fateor equidem ingenuè ecclesia-
 stica sacerdotia, iniquissimè esse distributa. Quæ-
 re alij abundant, neq; citra scandalum pompis,
 ac rerum luxuriæ exuberant; alij verò esuriunt.
 Adhuc Soto, Et ideò curam habeant Episcopi,
 inquirere, de istorum dispensationibus, iuxta, c.
 ordinarij, de officio ordinarij, in. 6. & Cōc. Trid.
 sess. 7. de refor. c. 5.

* Neq; sibi blandiantur dispensati sine causa,
 tuti enim non sunt quo ad Deum, vt aduertit no-
 tanda glo, verb. adimplere, in, c. nō est, de voto,
 quam sequuntur, dd. vt patet ex Mart. Aspicuel-
 ta, in manuali, c. 11. nu. 76. vers. nemo, Couar.

in. 4. de Sponsalib. par. 2. c. 6. §. 9. nu. 7. & Ioan. Rojas in epitome success. c. 23. nu. 8.

55 * Ex prædicto enim cupiditatis, & auaritiæ fonte turpissimo, fuit lamentabilis illa, in terminis proprijs simoniæ materia, qua spiritualia & diuina, sicut terrena quælibet, & vilissima negotiationi perditissimorū hominū subjacent: vt factis sensit S. Antonin. in sum. part. 2. tit. 1. c. 4. & seq. vbi absoluto tractatu auaritiæ, statim adiungit tractatū de simonia. & tanti sceleris grauitatē, ad tex. in. c. fin. 1. quæst. 7. commendat, & plures pœnas, & censuras contra simoniacos latas, cumulat. Quod & faciunt in proprijs de simonia tractatibus, Ioan. Neucler, Ioan. Caraffa, & alij, videndus Boerius, decis. 117. nu. 3. Rol. a Valle conf. 31. ex. nu. 9. vol. 3. Rebut. in concor. Gallix rub. de electionis derogatione. in. glos. verb. nō nullæ, cum glosis seq. Lamber. de iure patr. lib. 1. par. 1. quæst. 7. art. 12. & lib. 2. part. 1. quæ. 9. art. 10. Iulius Clarus in pract. §. simonia. & soto de iust. & iure. lib. 9. quæst. 5. art. 1. vsq; ad finem libri.

56 * Vnde ab ecclesiasticis summopere fugienda est auaritia, simoniam inducens, & specialiter Spiritum Sanctum offendens. 1. quæst. 1. per totam, vt notabili exemplo fuit comprobatum in Francia. Cum enim in minoribus esset Gregor. septimus, & legati munus exerceret in Francia, cuidam episcopo de simonia coram illo accusato, præcepit, vt alta voce tantum diceret, Gloria pa-

tri, & filio, & spiritui sancto: qui tamen licet patrem & filium nominaret, spiritum sanctum nominare non potuit. Et quia hic punctus facti, & historiae est, idē pro eo, (vt & facilius sit omnibus legēdi copia,) solum allego Gundisaluum Illescas, de historia pontifica. part. 1. libr. 5. c. 13. circa finem. fol. 253. col. 4. quod erit bene notandum contra simoniacos, iuxta ea quae de difficili remissione peccati contra Spiritum Sanctum, aduertit, Euang. Mattheo. in. c. 12. & gloss. verb. blasphemiam. in. c. qualis. 25. dist.

* Denique auaritiā (de qua principaliter nobis est sermo) vnam esse, & non minimam ex causis intrinsecis hæresum, in ecclesia Dei, aduertit Castro, de iusta hæret. punit. lib. 3. c. 1. in vers. altera hæresum radix, & Cōrrad. Brunus in tract. de hæreticis. lib. 1. c. 5. nu. 22. & seq. ex quo enim in ecclesijs, sicut in romano imperio creuit auaritia, perijt lex de sacerdote, & visio de propheta. verba sunt beati Hieronymi relata. in. c. diaconi sunt. §. nunc autem. 93. dist. vbi vide, in vers. hinc. quae contingant propter sacerdotum auaritiā.

* Consultē autem solam cupidam notauimus auaritiā, vt ita simul, & in consequentiā notarem eos, qui diuitias ecclesiae, & ministrorū illius, absolute reprehendere curant, in donationem illam memorabilem irruentes, quam coelebris magnus Constantinus Imperator, beato siluestro Papae fecit illius nominis primo.

Multi namq; eorum, qui contra dictam scripserunt

serunt donationem, notissimas religionis excep-
 tiones patiuntur. Nam Ioan. Vuicleff, Martini
 Lutheri magister, qui inter alios errores, hunc
 seminavit dicendo, quod Siluester papa, & Con-
 stantinus Imperator errarunt ecclesiam dotando,
 & similiter alij domini tēporales; meritò per Cō-
 stantiense Conc. reprobatus cum suis erroribus
 fuit, vt patet ibi in sels. 8. in errore. 33. & 39. quem
 etiā cum erroribus, damnauit Mart. Papa 5. per
 bullam suam. Erasmus etiā, qui contra dictam
 donationem scripsit, de fide suspectus reputatus
 est, & post Parisiensem vniuersitatem, toti orbi
 notissimum esse, dixit Castro, de iusta hæretico-
 rum punit, lib. 3. c. 8. in fin. vers, quantam.

Carolus etiā Molineus, qui cum alijs vi-
 res dictæ donationis tentat debilitare, homo fuit
 parum modestus erga sacrosanctæ sedis aposto-
 licæ maiestatem, teste Couarru, lib. 4. resolutio-
 num, c. 16. nu. 8. post mediū, & in practic, quæst.
 c. 31. nu. 2. ante mediū, & Molineum hæreticum
 appellat Franci. Viuius in lib. 2. Cōmun. opinio-
 ne. 318. nu. 3. quinimò delecti patres à Conc. Trid,
 iuxta sels. 18. in princ. inter reprobos primæ clas-
 sis Molineum collocarunt, vt patet in catalogo
 Romæ excusso.

Petrus etiā de Ferrarijs, contra dictam do-
 nationem, & autoritatem scripsit ecclesiæ, indi-
 gnatione motus, qui ecclesia noluit cum eo dis-
 pensare, cum esset bigamus, & extra priuilegia
 clericorum cōstitutus, vt notabiliter aduertit Pe-
 trus

trus Rebuff, in concord. Gallia. tit. de protectione concordatorum, in gloss. verb. Leo, in vers. nec obstat falsa, vbi, in vers. erubescere, dixit Rebuff. dubitandum esse de anima Ferrariensis.

59

* Modo autē, quāta sit inimicorum testimonio fides adhibenda, l. testiū fides. ff. de testib. & forus Valentia. in. c. 3. eod. tit. lib. 4. probant, cum alijs quæ de inimicitia, & eius effectibus cumulat Hyppol. de Marsilis in. l. 1. §. præterea, ff. de quæstionibus.

* Mihi autem de existentia, & valore dictæ donationis, nullum est dubium, per text. in. c. Cōstantinus, lo. 1. & 2. dist. 96. per. c. fundamenta. §. ne autem, de electione, in. 6. & Clement. 1. §. porrò, vers. ipsa, & ibi gloss. verb. Constantinū, de iure iurando, quæ iura, non solum existentia probant dictæ donationis: sed etiam sentiunt, dictam donationem, fuisse factam à Cōstantino, ex causa remunerationis, quia intercessione beati Siluestri, ab eoq; accepto sacro baptisate, dictus Imperator, liberatus fuit à lepra.

60

62

* Vnde vires donationis prædictæ crescunt, propter specialia, quæ in donatione remuneratoria latè post alios considerat Tiraquel. in. l. si vnquam, verb. donatione largitus, ex nu. 11. C. de reuocand. donation, & in terminis dictam donationem, ob remunerationem illam fuisse factā, considerat magister Bartol. in princ. digest. ante proœmium, nu. 14. & Michael Molino in reperitorio fororum Aragonensium, verb. donatio.

61

G

vers.

vers. tertio. in fine.

62 * Et quamuis cum aliquibus de lepra Constā-
tini dubitet. Cano, de locis theologicis, lib. 11. c.
5. in fin. vers. quod deinde, de valore tamen do-
nationis, & existentia non omnino dubitat. De
qua ultra sup. allega. tractāt, glos. verb. conferēs
generi. in auth. quomodo oporteat Episcopos,
in princ. add. ad glos. verb. Augusti, ante rubricā.
1. C. Cepolla, in tract. de cognitione libro-
rū iuris canonici, nu. 6. Lloazes in. d. conf. pro
Marchione, dubit. 1. in respons. ad 2. num. 3. &
seq. Valle, conf. 1. nu. 36. vol. 1. Couarru. lib. 4.
resolut. c. 16. nu. 8. Ioan. Hugo, de offic. quatuor
prælat. part. 4. in vers. de translatione imperij in
ecclesiā. n. 1. & seq. & in vers. de donat. Constan.
et vers. seq. Restaurus Castaldus de Imperatore,
q. 50. n. 15. & q. 51. vbi pulchrè, & alij, qui inte-
gros de dicta donatione tractatus scripserunt.

63 * Ex quibus Abbas in conf. 84. nu. 2. vers. nec
oportet, part. 1. dicebat, nō esse procul ab hæresi,
dubitare de dicta donatione Constantini, & re-
fert Rol. a Valle, in conf. 88. nu. 29. vol. 1. vnde
animus Laurentij Vallæ datur intelligi, qui librū
aduersus Cōstantini donationem scripsit, cui in
terminis alio libro satisfacit Aug. Eugubinus, vt
refert Couarru. in. d. c. 16. nu. 8. & ideò cautiùs
sunt legendi aliqui. dd. de dicta donatione agen-
tes, & inter alios, sumariū ad Alberic. in. l. bene
à Zenone, nu. 24. C. de quadrienni præscript.
& Euerar. in loco à verisim. n. 15. vers. posset.

* Quamē

* Quamuis enim vulgo feratur, quòd sicut ec-
 clesia orientalis, ob nimias paupertates, passa est
 multa incommoda, ita ecclesia occidentalis, ob
 diuitias, & pompas erat passura: item quod per
 eosdem passus, & gradus, per quos ecclesia ascē-
 dit in temporalibus, per eosdem, est descensura
 ad pristinam paupertatem siluestri: Item quod
 tempore factæ dictæ donationis per Constanti-
 num, audita fuerit vox, veluti è cœlo descendens,
 & dicens, hodie seminatum est venenum aspidū
 in ecclesia Dei: vt de ijs meminere Alberic. in. d.
 l. bene à Zenone. nu. 24. Euerar. in. d. n. 15. vers.
 idem etiam. & Boer. in decis. 69. nu. 1. & 3.

* Hæc tamen omnia, si alicuius consideratio-
 nis sunt, culpa solum ministrorum ecclesiæ dicta
 videntur, dum rebus ad vsu concessis, abutun-
 tur, de quibus Baruch. c. 6. dicebat, Coronas au-
 reas habēt super capita sua Dij illorum, vnde sub
 trahūt sacerdotes ab eis, aurum & argentum, &
 erogant illud in semetipsis, dant autem & ex ipso
 prostitutis, & meretrices ornant, & iterum cum
 receperint illud à meretricibus, ornāt deos suos.
 De ijs etiam S. Hieron. dicebat, quod vertuntur
 in laqueum tortuosum, in omnibus locis ponen-
 tes scandalum. c. transferunt. 24. quæst. 3. de ijs
 etiam loquutus est Ripa, de peste. c. fin. nu. 30. &
 acrius ibi. c. 6. nu. 43. qui nimis mordet. Deniq;
 de ijs dixit S. Antonin. p. 4. tit. 7. c. 5. §. 5. vers.
 primus status, quòd non esset venenum in eccle-
 sia Dei: Si mundi ambitio, & auaritia, non possi-

deret eosdem, & propter hoc solebat dicere Pa-
 pa Pius. 2. (vt in ei⁹ vita in fine refert Platina) vir
 tutes clerum ditasse, vitia pauperem facere.

66

* Vnde licet supradicta, contra aliquos eccle-
 siæ ministros, bonis temporalibus abutentes, &
 clerici etymologiam non considerantes, iuxta ea
 quæ supra allegaui, & c. clericus qui, & c. cui
 portio. 12. quæst. 1. & Colonien⁹ Conc. part. 2.
 c. 2. possint procedere: cōtra diuitē tamen eccle-
 siam, nec possunt, nec debent admitti. Non enim
 est æquum, id haberi malum, quod pro bono
 vti licet. Quia si ex hoc solo metiri volumus di-
 gnitatem, & vtilitatem rerum, quod mali homi-
 nes plerunq; illis abutantur: hac ratione, duces
 non erunt vtilis, cū multi fuerint proditores:
 Nec magistratus, quia multi sæpe sordibus cor-
 rupti malè iudicant, nec elementa, quibus si per-
 peram vtimur, pernicies sunt manifestæ. Quin
 superiori cōsideratione attenda, sacrosanctæ chri-
 stianæ leges, salutare dici non possent, quia ple-
 runq; ab impijs hæreticis, in perniciosos sensus
 cōuertuntur: q̄ tamen vel cogitare absurdū es-
 set notoriū, vt defendendo iurisconsultos, acutè
 aduertit, Tiber. Decian. in apolog. cōtra Alcia.
 c. 13. nu. 3. cum seqq. pro quo facit, c. 1. de sent.
 excō. in. 6. dicēs, excōmunicationē medicinalem
 esse: quidquid peruersi, & hæretici ea abutātur.
 Couarr. in. d. c. alma mater. in initio. 1. part. n.
 9. & Castr. de iust. hære. puni. lib. 3. c. 5. in vers.
 tanquā, ostendēs, sacerdotiū nō ideo vilipendē-
 dum

dum quòd aliqui mali sacerdotes reperiantur.

* Ex quibus reprobandum venit, dictum Ripæ, de peste, c. 6. num. 43. dum ad, c. aurum, 12. q. 2. dicebat, satis auri, imò satis veneni habet ecclesia, adhuc Ripa. Ecclesia namq; ideò habet aurum, non vt seruet, sed vt eroget, & subueniat in necessitatibus. d. c. aurum, vt ita ampliori modo procedat Pontificis dictum, quòd sedes Apostolica, consuevit se petentibus, exhibere liberalem. Reprobato ibidem, altero pessimo Egidij dicto. Nam sanctæ Ecclesiæ, & sedi, ideò priuilegia data sunt, vt ab ea omnes oppressi, auxilium, & iniuste damnati, restitutionem sumant; & talia ab improbis ne præsumantur absq; vltione; nec exerceantur absq; damnatione, c. ideò, 1. & 2. 2. quæst. 6. Hinc ecclesia vtrunque habet gladiū, ad illud Lucae, c. 22. ecce duo gladij hic, tangit glos. verb. iurisdictionem, in. c. nouit de iudicijs. Hyppolytus in tract. bannitorum, verb. Papæ. lo. 2. nu. 176. quòd declarat extrauag. vnam sanctam. §. in hac, de maiorit. & obed. in cōmun. & restaurus castald⁹ in tract. de Imperatore, quæst. 50, nu. 18. & seqq. & quæst. 52. nu. 8. & seqq.

* In terminis verò, q̄ expediat vt ecclesia catholica abūdet facultatib⁹, duorū sanctorum, Bonauē. & Brigi. autoritate, probat Benedi. in. d. c. Raynunt, verb. & vxorē. deci. 1. nu. 7. dixit enim Bonauent. S. Spiritus ordinatione actū esse, q̄ ecclesia in tēporalibus abūdaret, cū pauci tātæ perfectionis inuenirētur, qui sine adminiculo tē

poralium, onera ecclesiastica, susciperent. Beata etiam Brigida dicebat, beatam Virginem Mariam, in quadam reuelatione, sibi hæc verba dixisse. Ecclesia Dei primis tēporibus, pauper erat in temporalibus voluntarie, procellu verò temporis, vt amici Dei feruentiores ad prædicandū verbum Dei, & expeditiores essent, & vt scirent, quòd non diuitiæ malæ sunt, sed abusus earum; sub Siluestro, & alijs, bona temporalia Ecclesiæ data sunt. Videndus septimacens. de catholicis institu. c. 44. nu. 25. & seq. contra hæreticos probans expedire, quòd ecclesia abundet in temporalibus. Quòd reasumit Soto de iust. & iure. lib. 9. quæst. 4. art. 1. vers. His autem in super, & laticius in lib. 10. quæst. 4. art. 5. et Couar. d. c. 16. nu. 8. vers. His accedit.

69 * Congruæ enim sunt gloria & diuitiæ in domino eius, psal. 111. & bona est substantia, cui non est peccatum in conscientia. Ecclesiastic. c. 3. & vtilior est sapientia cum diuitijs. Ecclesiastes. c. 7. cum alijs quæ de fructibus, & vtilitatibus diuitiarum cōmendant vbique. dd. dicentes, eas fidei iussores esse futuræ necessitatis, & alia similia, vt tradunt Cotta in memorab. incip. pecunia. Marfilis. in. l. 1. §. præterea. ex. nu. 43. ff. de quæstionibus. Rebus. in proœmio concord. glos. verb. res numaria, & glos. seq. & Tiraquel. in tract. de nobilit. c. 3. regius namq; propheta. nō diuitias, sed abusum damnabat, in psal. 61. dicens, Diuitiæ si affluāt, nolite cor apponere, c. 1. ibi, Non vsus rerum

rerum, sed libido vtentis in culpa est. 41. dist. vi-
dendus Tiraquel. theologos allegans in. l. Si vn-
quam. verb. bona. nu. 4. C. de reuocan. donat.

* Est etiam ad ostendendū expedire, quòd ec-
clesia abundet facultatibus, non minima confide-
ratio, videre, quòd ecclesia bona ista retineat.
quinimò pro conseruatione quolibet anno in
cœna Domini, Romæ, per summum Pontificē,
& Christi vicarium, excōmunicantur detinentes
patrimonium ecclesiæ. vt tangit Nauarr. in ma-
nual. c. 27. nu. 71. & S. Antonin. in summ. part.
3. tit. 24. c. 72. de quo patrimonio beati Petri, vide
d. c. Constantinus. & c. ad apostolicæ. §. præ-
ter. & ibi notatur de re iudicata. in. 6. Abba. &
Feli. in. c. si diligenti. nu. 1. de præscriptio. quæ
omnia, catholica ecclesia non retineret, nisi vt ita
faceret, ab Spiritu Sancto fuisset erudita, vt in si-
mili de retinenda doctrina sacræ Eucharistiæ cō-
siderat Trid. Conc. sess. 13. in princ. vers. itaque,
maximè cū ad periculum animæ non multum
interfit, iniuste aliquid detinere; ac alienum inua-
dere. c. sæpe. de restitu. spoliator. vbi glos. verb.
detinere, Tiraq. de pœnis temperan. causa. 44.
num. 11.

* Vnde tantum abest, quòd Siluester Papa,
et Constantinus Imperator errauerint ecclesiam
dotando: quòd vterque eorum, summis celebre-
tur encomijs, vt in memoria æterna sint iusti. l.
quoniam. C. de episco. et cler. nam siluester, (vt
nōtum est) ab vniuersali ecclesia, sanctus prædi-
catur,

catur, die ultimo Decembris in hanc rem dicato:
 de Constantino autem imperatore, Græci quolibet
 anno festiuitatem celebrant, die. 21. Martij,
 ex Bergomensis in Supplem. chronic. libr. 9. fol.
 180. vers. Cōstantinus itaq; . in fin. & licet Illescas
 in moderna Hist. Pontifi. part. 1. lib. 2. c. 1. circa
 finem. diem illum festum in honorem Constan-
 tini, vigesimum Aprilis esse apud Græcos asserat;
 cōcordat tamen in genere facti, quod dies festus
 celebretur Constantino. vbi refert S. Gregoriū
 & S. Ambrosium, vocantes dictum Constanti-
 num sanctum, quod & facit Ioannes Montaigne,
 seu Boer. ad tractatum de autoritate magni consi-
 lij. nu. 25. in fine.

* Et sic meritò, vt dixi, Constantiense Conci-
 lium in sess. 8. & bulla Martij. 5. inter alios. 33. &
 39. errorem dicti Vuicleff damnarunt. Tenēdum
 enim est sine dubio, prædictam donationem, in-
 stinctu Spiritus Sancti fuisse factam, vt patet ex
 supradictis. & maximè ex. c. fundamenta. §. ne
 autē de elect. in. 6. ibi, non absque miraculo, &
 dicta bulla Martij. 5. & post alios aduertit Boeri,
 in decis. 69. nu. 2. * Vnde, dicentes per dictā
 donationem ab aliquo potenti Imperatore reuo-
 cari posse, vel aliās damnantes dictam donatio-
 nem: deprecationem ipsius Cōstantini, timeāt.
 quæ ita habet, Vnde coram Deo viuo qui nos re-
 gnare præcepit, & corā terribili eius iudicio obe-
 stamur, per hoc nostrum imperiale constitutum,
 omnes nostros successores Imperatores, vel cū-
 ctos

ctos optimates, satrapas etiam, amplissimum Se
 natum, & vniuersum populum, in toto orbe ter
 rarum, nunc, & in posterum cunctis retrò tem
 poribus, imperio nostro subiacentem, nulli eor
 um quoquo modo licere hæc aut infringere, aut
 in quoquam conuellere. Si quis autem quòd nò
 credimus, in hoc temerator, aut contemptor ex
 titerit, æternis condemnationibus subiaceat in
 nodatus, & sanctos Dei principes apostolorum
 Petrum & Paulum sibi in præsentì, & in futura
 vita sentiat contrarios, atq; in interno inferiori
 concrematus, cum diabolo, & omnib; deficiat
 impijs. Adhuc verba Imperatoris Constantini,
 ex gestis beati Siluestri sumpta, & in. c. Constā
 tinus, lo. 2. in fin. 96. dist. relata.

* Ex quibus colligitur, prædictam donatio- 74
 nem, non solum factam fuisse rectè, hoc est secun
 dum iustitiam, & rationem; sed etiam ritè, hoc
 est, secundum iuris solemnitatem, ita enim harū
 dictionum vim obseruant, glos. in verb. rectè, in
 l. 2. ff. de inoffic. testam. & glos. verb. ritè, in. l.
 non putauit. §. non quæuis. ff. de bonor. posses.
 contra tab. & Tiraquel. in præfatione ad. l. Si
 vnquam, nu. 33. & 35. C. de reuocan. donat. licet
 aliquando vna dictio sit pro alia, glos. in verb. eas
 verò, in. l. eas causas, ff. de condit. & demonst. &
 sic intelliges hymnū in festo Pentecostes, ad ves
 peras, ibi, Tu ritè promissum patris; & hymnū
 pro vno martire, incip. Deus tuorum. ibi, Cadu
 ca ritè deputans, vbi ritè, idem quod rectè sonat.

H

* Et

75 * Et postquam de iustitia, & ratione dictæ do-
 nationis differuimus, solemnitas ipsius ex eo pa-
 tet, quod assensu, & voluntate satrapum, optima-
 tum, & senatus romanæ vrbis dicta donatio fa-
 cta fuerit, vt habetur, in. d. c. Constantinus, &
 d. §. ne autem, vnde nō obstabit doctrina, glos.
 in verb. non est, in. l. inuitus, ff. de fidei commis-
 sarijs libertatib. quod dominus non possit in aliū
 alienare ius vassalli, inuito vassallo, de quo arti-
 culo latè disputat Lloazes in consilio, demula,
 dubita, 1. in. 4. oppidi fundamento, & in respon-
 sione, & in terminis, Rol. a Valle, in cons. i. nu.
 34. cum seq. maximè, n. 36, vol. 1. quid quod per
 possessionem immemorabilem dictorum bono-
 rum, tutissimum ius acquisitum fuit, & solemnita-
 tes præcessisse credendū est, l. sciendum, ff. de
 verb. oblig. l. hoc iure, §. duct⁹ aquæ, ff. de aqua
 quotidiana & æstiuâ, c. super quibusdam, §. præ-
 terea, vbi glos, in. verb. extat memoria, de verb.
 signific. Craueta de antiquit. temporū, part. 3. in
 princ. Ant. Gabriel, lib. 5. concl. tit. de præscrip-
 tionib. conclus. 1. & Lloazes, in. d. dubita, 1. in
 respon. ad. 4. nu. 19, & 45, & in. 3. dubitatione
 num. 1.

76 * Rata ergo & firma, hoc est de iure, & de fa-
 cto valida remanet dicta ecclesiæ donatio, vt in
 simili dictionum illarum vim obseruat glos, verb.
 ratum, & verb. firmum, in. l. id quod pauperib⁹.
 C. de episcopis & clericis, Lloazes vbi supr. in
 responsione ad 2. nu. 3. & 4.

Ex

* Ex ijs verò, quibus apertissimè probaui, diuitem esse ecclesiam, idque conuenire, in necessariam consequentiam deducitur, expedire quòd etiam ministri ecclesiæ, & speciales filij clerici, & sacerdotes participes sint, ex ijs facultatibus: nam ministri euangelici plus habere debent quàm illi veteris testamenti, vt S. Clemens Papa libr. 2. apostolicar. constit. c. 34. insinuat. Quòd secū dum personarum qualitatem, plus vel minus, passim iura probant, maximè, c. de multa. de præb. in illis verbis. Circa sublimes tamen, & literatas personas, quæ maioribus sunt beneficijs honorandæ, c. studeat, in fin. 50. dist. ibi, Tale beneficiū ecclesiæ suæ cōcedatur, quo & ipse, & sui sufficiēter possint habere suæ sustentationis solatium, c. extirpandæ, §. cum igitur, de præben. ibi, Portio præbyteris ipsis sufficiens assignetur vbi gloss, in verb. sufficiēs, illud adnotauit, quòd minus sufficiat pauperi, quam diuiti, allegando S. Aug. dicentē, Nō cogātur diuites, pauperū cibus vesci, c. non cogantur, 41. dist. selua, de beneficio, part. 1. q. 5. ex nu. 223. maximè nu. 227. & seq.

* Pro cuius dicto facit, quod variādi sunt cibi secundū quod variantur personæ, sunt enim qui pane albo, pullis, & perdicibus; & sunt qui pane grosso, casteo, cepis, & fabis vtantur, vt ad literam obseruant. gloss, verb. ex libellis. & verb. cibarijs, in. l. seruis vrbani, ff. de legat. 3. lason in. §. item si de dote, nu. 8. de actionib. Tiraquel. de nobilit. c. 20, nu. 142. cum seqq. Chassaneus in

catal. glor. mūdi. part. 1. considerat. 22. & seq. & in terminis Redoan⁹ de spolijs ecclesiast. quæst. 3. §. sed in contrarium. nu. 13. & seq.

79 * Hanc etiam in terminis personarum differentiam, obseruat glos. in verb. qui mendicant, in extrauag. execrabilis. Ioan. 12. de præben. mē. dicitatē in clericis hoc modo cōsiderans, & dicēs,
 79 Quid enim si homo illustris genere, vel eminētis scientiæ habeat victum suum, sed iuxta decentiā suam, indumenta, vel societate, & alia necessaria non habet, & solo victu, sine dedecore status sui contentus esse non potest: negari nō debet, quin iste secundum se mendicare dicatur, maxime cū ob receptam sententiam, relictum sit in arbitrio iudicis, quis dicatur pauper, vel locuplex. gloss. verb. locuplex. & ibi. dd. in auth. præterea. C. vn. de vir & vxor. & Menoch. de arbitrar. iudicium. lib. 2. casu. 65. nu. 7. Imò gloss. in verb. impotentiam, in. c. constitutis. lo. 2. de appellationib. dicebat, quod cæteris paribus, clericus diues præferendus est pauperi, quia hoc modo cautiùs succurritur ecclesiæ. Felin. in. c. Per tuas. lo. 3. nu. 1. de Simonia. sed vide. c. ad aures, & ibi notata. de rescriptis. & Ioan. selua. de beneficio. part. 3. q. 7. nu. 1.

80 • Vnde confunditur Ioan. Vuicles, dictum dum in errore. 32. dicebat quòd ditare clericum erat cōtra regulam Christi. meritoq; reprobatum hoc per Constantiense Concil. sess. 8. & per bullam Papæ Marti quinti.

Illud

* Illud vero vnum, quod summè necessarium est, & propter quod superiora dicta videntur, restat ex præmissis colligere, quod si nō defuerūt, (vt visum est supra) qui in ministris ecclesiæ, ipsa tēporalia damnare tantarunt: quanto maiori, & vrgentiori occasione moti, illi & alij in scandalū incident, si ecclesiæ ministros, abuti temporalibus videant: & ligneos sacerdotes, aureis vtētes calicibus, cōsiderent: vt infra, part. 1. n. 161. dico.

* Considerent ergo, curentq; ministri ecclesiæ, per viscera Domini nostri Iesu Christi: ita de redditibus ecclesiasticis disponere, ne scandalum in populo, & Dei ecclesia generēt, & scandalizantiū pœnas grauissimas patiantur, ad illud Matth. c. 18. & ea quæ de scandalo aduertunt, Nouellus in reg. 205. incip. scandalū. & Couarr. in. c. peccatum. part. 1. nu. 3. in fin. & nu. 4. de reg. iuris, in. 6. Similium namque clericorum, communiter mors terribilis est, vt aduertit Felin. in. c. de quarta. nu. 33. in fin de præscriptionibus.

* Si enim laici (qui vt patet magis liberè quam clerici, bona possident,) regulatum modum in expendendis redditibus suis seruare debent, vt docuit Dominus Luc. c. 14. dicens, quis enim ex vobis volens turrim ædificare, nonne prius sedens computat sumptus qui necessarij sunt: &c. et probat. l. ius alimentorum. vers. modum. ff. vbi pupillus educari debeat. vbi gloss. in verb. redditū, dicit, ita esse expendendos redditus, vt in fine anni aliquid superfit, Chassen. in cōsuetud. burgū.

rubric. 6. §. 4. vers. vestir. nu. 1. & Palacios. in. d. c. per vestras. in princ. §. 18. in. n. 29. in fin. & nu. seq. quanto maior consideratio in viris ecclesiasticis exigenda erit. in fructuum dispensatione: vt ita declares Abba. dictum. in. c. ex literis. nu. 3. vers. item nota. de iurepatro. quòd beneficiat⁹ teneatur patrono saltim ecclesiastico rationē reddere. de administratione bonorū temporalium dicti beneficij. & Lāber. de iurepat. lib. 3. quæst. 2. art. 5. vide tamē ad hoc Conc. Trid. sess. 25. de refor. c. 9. vers. patroni.

- 84 * Hospitalitati ergo, & pauperum vsib⁹ intendant clerici, & ministri ecclesiæ, prout tenentur, in summ. & c. 2. dist. 42. c. fratres. 86. dist. & seq. c. 1. & per tot. 12. quæst. 1. c. quoniam quidquid 16. quæst. 1. Urban. 1. in epi. in vers. non ergo debent in alijs vsibus. gloss. verb. debita. in extraua. execrabilis Ioan. 22. de præb. Concil. Parisiense temporibus Gregor. 4. Papæ. lib. 1. c. 17. & Concil. Trid. sess. 25. de refor. c. 8. Ne aliter facientes, ad restitutionē teneantur, vel (restitutione excepta) grauem culpam cōmittant. Secundum ea que aduertunt. dd. Ripa de peste. in. c. 5. ex nu. 149. vsque ad num. 173. & Couarr. in. c. cum in officijs. nu. 3. de testam. ex quibus latè possem articulum istum ampliare. Sed quia Mart. Nauarr. & Francisc. Sarmiento integros de redditibus ecclesiasticis tractatus scripserunt, ad eos, clericos, cæterosque ecclesiasticos remitto, & ad Marsiliū de redditib. eccles. c. 1. & seq. vbi plene, ne transcribe.

scribere videar, quòd est indignum, teste Felino in. c. si quando. nu. 8. in fin. de rescript. & quòd solet inutilem librorum multitudinem generare, Ex Roderico Zoares. in allegat. 23. nu. 4. de quo dolet Neuizannis in quæst. quomodo posset refecari tanta librorum multitudo.

* Signanter tamen, ad hanc regulatam fructuum ecclesiæ distributionem, aduertere debent ministri Ecclesiæ, proprium alias habentes patrimonium. 85

Nam quamuis indubitatum sit, clericū posse licite reseruare patrimonium, & de redditibus ecclesiæ viuere, cū qui altari seruiunt, viuere debeant de altari, ad Corinth, c. 9. c. cū secundū, de præbend. Abbas in. c. postulasti, nu. 4. de rescript. & in quæst. 4. nu. 12. Couarr. in. c. 1. nu. 2. de testam. Sarmiento vbi supr. part. 1. c. 1. nu. 18. & Soto de iust. & iure. lib. 10. quæst. 4. art. 3. in solutione argumentorum, vers. est autem apud Panormit. pro quibus facit, c. tuis. de præben. iuncto. Trid. Conc. sess. 21. de refor. c. 2. vbi habetur de ordinato ad patrimonij titulum: 86

* Nihilominus tamen, clericus beneficium habens, & patrimonium, arctiori modo, ad onera ecclesiastica tenetur, & ad succurrendum pauperibus, vt aduertit, S. Thomas, quem allegat Felinus in. c. per tuas. lo. 3. nu. 1. & 2. de simonia, inter alia dicendo, quod si talis clericus Ecclesiam ruentem reparare omittit, peccat mortaliter, nec eum excusabit tenuitas reddituum Ecclesiæ: quã

uis alium clericum non habentem aliàs patrimonium, tenuitas reddituum ecclesiæ excusaret, & hæc sufficiant de secundo in ecclesiasticis incommodo.

§. 3. Luxuriam detestatur, & cœlibatum sacerdotum commendat, & differentiam tangit inter grecos, & latinos clericos.

87 **T**ertium autem & vltimū incōmodum, quod sacerdotalem statum, & ecclesiasticā monarchiam maxime destruit, incontinentia est, & luxuria.

Ecclēsia namque catholica, sacerdotibus, & sacro ordine præficiendis continentiam, & castitatem indixit. vt est videre per confirmatum Carthaginense Concil. 2. in cano. 2. doctrinam Apostolorum allegans, vt habetur in. c. cū in præterito. 84. dist. definit etiam hoc, Calixtus Papa, in. c. præbyteris. 27. dist. S. Papa Innocen. in. c. proposuisti. 82. dist. & Greg. Pontifex, qui scribens Petro subdiacono dicebat, nullū facere subdiaconum præsumant Episcopi, nisi qui se victurum castē promiserit, quia nullus ad ministerium altaris accedere debet, nisi cuius castitas, ante susceptum ministerium, fuerit approbata, habetur. in. c. 1. dist. 28. vbi per tot. & etiam. 32. distinct. plura in hanc rem allegat Gratian⁹. vidēda glos. verb. sacramētis. in. d. c. cū in præterito, & glo. verb. planē. in. d. c. proposuisti, bonus tex. in. c. vnico. de voto. in. 6. ibi, per susceptionem sacri ordinis, & tit. de clericis qui nuptias contrahere non

non possunt, in Nouel. & in constitut. 3. Leonis
Imperatoris,

* Si enim gētilium sacerdotes, (de quibus Textor in officina, tom. 2. tit. sacerdotes Deorū) (cū falsis, & immūdis ministrassent dēmonibus, psal. 95. ibi, Omnes dij gentium dæmonia, S. Antonin. part. 3. tit. 14. c. 7. §. 1. in princ. & Castro, aduer. hærefes, verb. Sacerdotium, hæresi. 1. vers. admo neo) castitatem seruabant, teste S. Aug. in serm. 37. in fin. ad fratres in eremo, vel castrādo seip-
fos, vel abstinendo à cibis, venerem prouocan-
tibus, vt tangit Textor. vbi supr. tit. castissimi, vers. Origenes, & copiose Tiraquel, in. l. 15. cō-
nubial, nu. 119. & 121. & seq. Quid Dei veri sa-
cerdotes facient? ministrantes illi, qui per Moy-
sen, Leuit. c. 20. dicebat, Sancti estote quoniā ego
sanctus sum. c. plurimos, 82. distin. & qui per
Elaiam, c. 32. dicebat, Mundamini qui fertis va-
sa Domini, & per Apostolum ad Titum, c. 1.
Omnia munda mundis; nā qui sancti non sunt,
sancta tractare non debent. c. Maximianus, 81.
distin.

* In hac autem Clericorum continentia
materia, illa in primis se offert notabilis inter
Græcos, & Latinos differentia. Nam aliter se
habet Orientalium traditio Ecclesiarum, aliter
huius Sanctæ Romanæ Ecclesiæ. Quoniam ea-
rū Sacerdotes, Diaconi, atque Subdiaconi ma-
trimonio antea copulato vtuntur: Istius autem
Ecclesiæ, vel Occidentalium, nullus Sacerdo-
m
I tum

tum, à Subdiacono vsque ad Episcopum, licentiam habet coniugium fortiendi, vt ex Steph. Papa. habetur in. c. aliter. 31. dist. vbi gloss. & doctores declarant. tangit gloss. verb. sacramentis. in. d. c. cum in præterito. Trotius. vbi supr. lib. 2. c. 10. nu. 4. & seq. & Francis. Guzman de cœlibatu ministrorum altaris. in. 3. dubio. in arg. ad primam assertionem. & ibidem in assert. 3.

* Græca autem ecclesia, canones de clericorum continentia, à principio editos, nō admittit, ex quo ad eorum obseruantiam non tenetur, iuxta rationem. l. de quibus. ff. de legibus. ibi, nam ipsæ leges nulla alia ex causa nos teneant, quam quod iudicio populi receptæ sunt. text. in foris Valent. c. 25. soluto matri. ibi, Perço com aquells no consentiren en la editio del dit fur. quæ verba, probant, quia dispositio fundatur in ipsis. ex notatis. in Clemen. literis de probatio. & per Crauet. in tract. de antiquita. tempo. part. i. §. propositum. num. 15. cum seq. facit etiam, quod decretum Thelesphori Pap. quod clerici à quinquagesima ieiunandi propositum susciperent, & à carnibus abstinerent, quia moribus approbatum non est: idem aliter agentes, reos transgressores non arguit. vt post diuum August. quem allegat, tradit Benedictus in. d. c. Raynuntius. verb. & vxorem. in princ. nu. 229. quod nota ad. c. denique. 4. dist. & in simili hoc videtur sentire Gigas, de pension. quæst. 26. in princ. dicens, annatarum materiam, ab Anglicis, solum in episcopatibus, receptam, quam

quam in Francia non esse receptam, testatur Re-
 bus, in concord. Gallia. tit. de annatis in princ.
 & in terminis quod ex eo quia Græci, non admittunt
 ferunt à principio dictos canones continentia, sint
 liberi ab eis, tangit gloss. verb. conuincitur, in, c.
 de libellis, 20. dist. & c. cum olim, de clericis cō-
 iugatis, ibi, Nos igitur attendentes quod orientalis
 ecclesia votum continentia non admittit, & [”]
 ibi norant doctores, Licet vnum mirabile (si ta- [”]
 men verum est) dixit Baldus, propter hanc dif-
 ferentiam Græcorum, videlicet, quod illi nō gau-
 deant priuilegijs concessis occidentalibus clericis. ^{ed}
 & Baldum allegat, additio in verb. continentia, ad
 abbatem, in, c. quod à te, sub, nu. 1. de clericis cō-
 iugatis. & Cotta, in memorab. clerici non possunt
 sunt, vers. sed quid in clericis orientalibus, & Re-
 migius de Gōni, in tract. de charitatio subsidio,
 quaest. 65. nu. 8.

* Sed tamen licet Romana ecclesia, græcos (sibi
 de iure subiectos, c. final. de baptismo, c. roga- ⁹¹
 mus, 24. q. 1. vbi glo. fin.) morem regionis suae in
 hoc seruare permittat, quod tamen in secularib⁹,
 Romani Imperatores, non permittunt, auth. de
 Armenijs, & vt ipsi romanas per omnia sequatur
 leges; latinos verò, seu occidentales clericos, ad
 obseruatiam dictae continentia teneri, manifeste
 constat, ex supra allegatis, & c. vt clericorum,
 de vita & honest. cler. Vnde Trid. Conc. sess. 23.
 de reform. c. 13. illis conferendos esse maiores or-
 dines statuit, qui sperent Deo autore se continere ^{ed}
 I a posse.

posse, vt prædixerat beatus Greg. d. c. nullum, tã
 tum enim abest, vt cõiugatos ad sacerdotium ad-
 mittat, vt diligenter inuestiget, cuiusmodi fuerit
 ordinandi antea ducta, & vnica, & virgo coniux,
 quo casu, alio non impediante, cœlibem admittit,
 ad. c. fin. 26. dist. & rub. de bigamis non ordinan-
 dis. & ita intelliges, gloss. verb. coniugia, in. l. 2. in
 fin. C. de epis. & cler. c. Episcop⁹ qui filios. 1. q. 2.
 c. 1. de testam. vbi Ioan. Episcopus nulum suam
 hæredem instituit, & cõstitutionem. 2. Leonis in
 auth. & vide Ioan. Maiolum, de irregularitatib⁹,
 lib. 1. c. 12. nu. 1. & 2.

92 * Quomodo verò possit sacerdos aliquẽ in filiũ
 adoptare? tãgit Angelus in. §. minorem, nu. 7. de
 adoptionibus, Alexã. in. l. gallus. §. quid si is qui
 filium, nu. 10. ff. de liberis & posthu. Sed totã eo-
 rum doctrinam, confundere videtur forus Valẽ.
 §. de adoptionibus, lib. 7. maternis verbis dicẽs,
 A quelli qui muller no auran, empero segõs dret
 hauer ne poran, poden afillar altres, vbi non im-
 possibilitatem naturæ, sed iuris cõsiderat, & hæc
 per supradicta, est in sacerdotibus. Cũ id pos-
 sumus, quod iure & honestè possumus, l. nepos
 proculo, in fine. ff. de verborum signifi. c. faciat.
 22. q. 2. vbi glos. & additio marginalis.

93 * Ex superioribus verò constat, erroneũ esse,
 velle sacerdotum cœlibatum damnare, vt volup-
 tuosus volebat Mart. Lutherus, cui in terminis
 satisfacit, Castro, aduer. hæreses, in verb. sacer-
 dotium, hæresi. 4. videndum Senonense Conci.

in

in decretis fidei, c. 8.

Et quamuis de ipso Luthero hæresiarcha, voluptatum amatore, monacho apostata, & cū moniali nuptias celebrāte, vt referunt Castro vbi supr. verb. Papa, in princ. & verb. sacerdotiū, hæresi. 4, in princ. & verb. virginitas, vers. post istos, & vers. vt autem. Petrus de salazar in chronica guerræ Alemanix. part. 1. c. 7. & Illescas, de pontificali historia, part. 2. lib. 6. c. 24. §. 12. & 13. nō fuerit admodum mirandum, voluisse supradictū seminare errorem, tollendi sacerdotum coelibatum; mirandum est tamen, alios catholicos viros, (à correctione tamen & obedientia ecclesiæ non discedentes) sentire, congruum esse, matrimoniū concedere clericis, & sacerdotibus.

* Nicolaus enim de Tudeschi, Abbas, & Archiepiscopus Panormitanus, (canonistarū princeps, ex Tiraquello, in. 1. Si vnquam, verb. reuertatur, nu. 66, C. de reuocan. dona.) in. c. cum olim nu. 5. de clericis coniugatis, per expressa verba ita scriptum reliquit, dicens, Credo pro bono, & salute animarum, quod esset salubre statutum, vt volentes continere, & magis mereri, relinquere voluntati eorum, non valentes autem continere, possint contrahere; quia experientia docente, contrarius prorsus effectus sequitur ex illa lege continentix, cūm hodie non viuunt spiritualiter, nec sint mundi, sed maculantur illicito coitu, cum eorum grauissimo peccato, vbi cum propria vxore esset castitas. Adhuc

verba ad literam abbatis, quem post aliquos annos, in sententia laudavit Aeneas Siluius, qui postea fuit Papa Pius, 2. dicendo, nuptias sacerdotibus magna ratione sublatas, & maiori ratione esse restituendas, vt referunt Neuisannis in Sylua nuptiali, lib. 1. nu. 134. & Platina in vita dicti Pij. in fin.

95 * Sed tamen petitionem istorum, & similium executionem non mereri, tum ex supradictis constat, tum quia, si laici vt orationi vacent, ad tempus à coniugali coitu abstinere debent. 1. ad Corinth. c. 7. Sacerdotes ergo euangelici, quibus orandi semper, & sacrificandi officium est, nonne semper debent ab huiusmodi consortio abstinere? vt inter alios considerarunt venerabilis Beda, relatiuè, in. c. sacerdotibus. 31. dist. & S. Innocentius Papa. c. proposuisti. 82. dist.

96 * Necessarium verò erit, supradictis duobus doctoribus, ad plenum satisfacere. Ordinem igitur degradationis sequendo, ab vltimo nominato inchoando, arg. c. degradatio. §. clericus igitur, de pœnis, in. 6. dicendum est, dictum Aeneam Siluium, dato quod aliquando habuerit illam opinionem, quod expediret reddere nuptias clericis: quod mutauit sententiam, cum ille ad Pontificatum assumptus est. Quòd solum verisimilitudinis fundamentum habet, sed ad hanc verisimilitudinem, moueor ex sequentibus.

97 * Et primò, quod cum speculatiua & conclusiua, quæ est utilior intellectus pars, non semper
fit

sit eadem, vt allegando Baldum tradit Cotta in
 memorab. incip. statuto Mediolani disponitur,
 vers. nihilominus. in fin. facit. l. quia poterat. ff.
 ad Trebellianum, dicens, quòd varia sunt homi
 num voluntates. Nicol. Moronus de treuga, &
 pace. quæst. 54. ex nu. 10. & quæst. 61. nu. 10. &
 Tiber. Decianus in apolo. contra Alciatum. c. 13.
 ex nu. 5. & c. 20. hinc est quod quælibet honesta
 persona, cautiùs & citiùs quam potest, errorem
 suum corrigit. Felinus in. c. qualiter & quãdo lo
 i. nu. 5. vers. nota tertio. de accusationibus. & Cot
 ta vbi supr. moueturque ad hoc propter diuersa,
 & superuenientia phantasmata, quæ diuersas in
 tellectiones generant, ex philosopho. Quod au
 tem dictus Aeneas Siluius. opinionem superiorẽ
 mutauerit, Illud mouet, quòd (referente Platina
 in eius vita, in fin.) eum dixisse cõstet, quod chri
 stiana fides licet miraculis nõ esset approbata, ex
 honestate tamen sua, recipienda esset. Modò au
 tem quid magis honestum, quam quòd sacerdo
 tes coelibatum seruent?

* Præterea, quia licet de iure, mutatio volun
 tatis non præsumatur, l. cum tacitum. & l. eum
 qui voluntatem. ff. de probationib. Rol. a Valle.
 conf. 77. nu. 32. vol. 1. Craueta de antiquitate tem
 porum, part. 4. §. materia ista. nu. 115. & Tiraq.
 (in muliere limitans.) l. 9. connub. nu. 133. præsu
 mitur tamen voluntas aliquando mutata, non so
 lum per aliquod factum, sed etiam per non factũ,
 vt cõsiderat Craueta in cõf. 91. nu. 10. vol. 1. vnde

cum Aeneas Siluius, qui dictam opinionem habebat, postea ad pontificatum peruenerit, & potuisset pro desiderio suo, nuptias sacerdotibus (de creto facto) concedere, cum non sint prohibita de iure diuino, ut est notorium, nam si fuissent de iure diuino, omnino esset reprobata Græcorum consuetudo, manendi in matrimonio, ut post alios considerat Trotius, in tract. ubi supr. lib. 2. c. 40. nu. 3. Sequitur ergo dicendum, ipsum Siluium in pontificatu mutasse voluntatem, & sic quod nuptiæ, iusta ratione sint prohibita clericis, & maiori ratione posthac prohibenda. Ne dicamus magnum illum virum, in re grauissima obliuiosum fuisse, quod tamen Plinius non admittebat, & in simili tradit Rojas de hæreticis. part. 1. nu. 88. in fin. & quamuis in principe ob multitudinem negotiorum, etiam in facto proprio obliuionem admittat, c. ex parte. in fin. de capellis monacho. & Craueta, in cons. 241. nu. 20. vers. videmus. vol. 2. Adhuc tamen in rem graui, & contra synderesim, & legem intellectus, non videtur admittenda dicta obliuio, & sic dicendum est, eum tacite à priori discessisse opinione.

99 * Quod si in priori sententia permansit, quod melius sit nuptias reddere clericis, cum illud non ut Pontifex statuens, sed ut particularis persona dixerit, (salua tanti viri pace) dicere possumus, ipsum in sua opinione potuisse errare. Sic enim in simili aliquando non admittuntur opiniones aliqua doctissimi Innocentij Papæ. 4. quas ut particulari

particularis doctor, in decretales epistolas scripsit. Imò in fortioribus terminis loquutus est Alfonso, à vera Cruce, in speculo coniugiorū, part. 2. art. 21. quem per teipsum vide. & aliquorū pontificū, qui vt particulares defecerunt, meminere Decius, conf. 151. nu. 1. & 4. Tiraq. de nobilitate, c. 31. nu. 337. in fin. & S. Antonin. in summ. part. 3. tit. 22. c. 7. in fine. vers. & cūm omnia possit, quæ faciēt ad notata in. c. si Papa. 40. distin.

* Ex quibus satiūs, & consultiūs erit adhærere 100
Calixto Papæ decidenti, in. c. præsbyteris. 27. distin. Gregorio Pontifi. in. d. c. nullum, sancto Pontifi. Innocentio, 1. in. d. c. proposuisti. 82. distinct. & Carthagin. Concil. 2. in cano. 2. de quo in. c. cūm in præterito. 84. distinct. vbi doctrina Apostolorum allegatur: quæ mihi videtur illa quæ est, in. 27. canone Apostolorum, vbi habetur, Innuptis autem quoad clerum pro-
uecti sunt præcipimus, vt si voluerint vxores ac-
cipiant, sed lectores, cantoresq; tantummodo,
vbi clericis seruanda castitas præcipitur: quam adhærere Aeneæ Siluij considerationi, contrariū attestanti, & nihil decidenti, quod tanquam propositum in mente retentum, nihil operatur. vulgata. l. si repetendi. C. de condiēt. ob caus.

* Restat modo, vt Abbati Panorm. in sua peti-
tione supra ad literā relata, satisficiamus. Funda-
mēta enim ipsius, (quod etiā salua pace dixerim)
firma nō sunt, vt ex infrā latiūs dicendis, patebit,
dū illiusferè omnia verba attentius cōsideramus.

In primis autem dum Abbas, exigit Pontificis statutum, quod permittat continere volentibus, & non valentibus vxorem ducere; aut intelligit hoc in hominibus existentibus à principio in laicali statu; aut in iam admissis ad sacros ordines: (vt valeat argumentum à partium enumeratione) si de primis intelligit, superuacua est petitio, hoc enim sine alia declaratione cuilibet iam permissum est. 1. ad Corinth. c. 7. c. de viduis. 2. in. 27. q. 1. Non enim Ecclesia cogit aliquem, ad sacerdotium, imò initiari petentibus, expressè declarat, quòd si nolunt continere; in sæculo liberè remaneant.

102 * Quod si aliqui in atate potenti ad deliberandum, (talibus enim sacri ordines conferuntur) consultè, ad sacerdotium volunt peruenire; iustè possunt ab Ecclesia, ad legem continentiae obligari. Nam in traditionibus rerum, quodcunque pactum sit appositum, id valere manifestè cõstat. l. traditionibus. ff. de pactis. & in foris Valent. c. 19. eod. tit. lib. 2. & in terminis ita considerat glos. in. d. c. nullum, Secūdum naturam namq; est, vt eum incommoda sequantur, quem commoda sequuntur. l. secundum. ff. de regulis iuris. & quem honorat testator in testamēto grauare potest. l. ab eo. C. de fideicommissis. vnde iustè potuit ecclesia, hanc conditionē indicere illis, quos per sacros ordines, admirabilis excellētiae dignos & participes declarat, vt in simili considerat Dominus Card. Gabriel Paleotus (promotor me⁹ ad

ad gradum doctorat⁹ in vtroque iure Bononiæ) in tract. de nothis spurijsc⁹ filijs, in. c. 58. nu. 1. vbi beneficia data esse propter sacerdotij onera considerat.

* Magis autem offenderet Abbatis petitio, si 103
(vt sentit) de iam admissis sacerdotibus intelligatur, quod non valentes continere, possent ex decreto Pontificis vxorem ducere. Hoc enim nunquam in ecclesia Dei statutum fuit, nec Græci sacerdotes faciunt, qui solum matrimoniū ante ordines contractū, post susceptos ordines retinent, d. c. aliter. d. c. vt clericorū. d. c. cūm olim. gloss. verb. suscepit, & verb. ex loco. in. c. de Syracusanæ, in fin. 28. dist. Nam actus ille sacrorum ordinum, cum continentia conditione & requisito, à principio (sicut cæteri actus) voluntarius: merito ex post facto necessarius est. l. sicut initio, vbi Bal. C. de obligatio. & actio. & in foris Valent. in. c. 11. eo. tit. lib. 4. d. c. de viduis. ib. Sicut enim si se forsitam continere non poterant, secundum Apostolum nubere nullatenus vetabantur: sic habitata secum deliberatione, promissam Deo pudicitia fidei debent custodire.

* Præterea etiam si sacerdotibus videretur dāda cōtrahendi matrimonium facultas, illa vniformiter in omnibus esset obseruanda, & non secundum Abbatem, vt non valentes cōtinere possent contrahere: & valentes continere, relinquere eorum voluntati. Absurdum enim, & derisoriū scādalum in eodē populo ista diuersitas generaret.

videlicet vnos videre sacerdotes non coniugatos
 qui continere possent, & alios inspicere coniugatos,
 qui continere non valerent. Hæc enim ministrorum
 diuersitas, non minima Ecclesiæ incommoda adfer-
 ret, arg. c. cum secundum, de temporibus, ordinatio, in
 illis verbis, Nolumus de cætero commixtiones &
 consuetudines rituum in ordinibus obseruari. Bo-
 num enim est & iucundum, fratres habitare in v-
 num. Psal. 133. & eadem res non debet diuerso
 iure censerī, l. eum qui, in fin. ff. de usufructu, &
 in eodem genere personarum æqualis debet esse
 lex, c. erit autem lex, dist. 4. quod ipsemet Abb.
 in alio proposito sentit, in, d. c. cum olim, nu. 4.
 ibi, Secus dic, quando in eodem genere perso-
 narum, &c. Hac si quidem attendita differentia, sa-
 cerdotes non coniugati, nedum laicis, sed etiam
 alijs sacerdotibus coniugatis, viderentur infestis.
 Ex quo plura mala possent oriri, tangit Soto de
 iust. & iure, lib. 7. quæst. 6. art. 2. in respons. ad
 2. vers. adde quod.

* Sed tamen indistinctè, incommoda ex con-
 cesso omnibus sacerdotibus coniugio, non mini-
 ma essent. Clericus enim hoc modo, duas videret-
 tur habere uxores, quando ecclesiæ, quæ uxor est
 clerici, c. sicut vir, 7. quæst. 1. & c. sicut, 21. qu. 2.
 gloss. in, c. 1. verb. coniugiorum, 34. quæst. 1. ad-
 deretur alia uxor, ex petitione Abbatis. Uxorū
 autem pluralitas à iure prohibita est, l. eum qui
 duas, C. de adulterijs, c. 80. & seq. tit. de crimin. in
 foris Valē. Rojas de hæret. part. 1. ex nu. 540. Co-
 uar r.

uar. in. 4. par. 2. c. 7 §. 3. maximè. n. 6. & A vera cru
 ce. vbi sup. par. 2. ar. 14. cum seqq. maximè in art.
 21. agēs quomodo antiquis patrib⁹ licuerit plures
 habere vxores, an ex mōre, vel ex Dei reuelatio-
 ne. ad. c. gaudem⁹. in vers. nec vlli. de diuor. & hāc
 rationē, inter alias cōsiderant. dd. in. c. quod à te,
 maximè. Abb. nu. 3. de clericis coniugatis ne per-
 mittatur clericis coniugium.

* Præterea, ex clericorū permisso cōiugio, ma- 106
 nifestū sequeretur incōmodū, quod dispensatio
 ecclesiasticorū bonorū. carni & sanguini, in nota
 bile damnum pauperum Christi, deseruiret, Cūm
 tūc clericus necessario diuisus esset, quod est sum-
 mē notandū. Trotius vbi sup. lib. 2. c. 40. nu. 7. &
 Soto de iust. & iur. li. 7. q. 6. ar. 1. in ratione. 6. & 8.

* Deinde ex dicto permisso coniugio, continen- 107
 tiū numerus, notabilem pateretur diminutionē,
 cūm tamen ecclesiasticæ monarchiæ inter sit, plu-
 res gradus continentium esse, vt in laicali statu
 considerat Montaignus seu Bderius in tracta. de
 autoritate magni consilij. num. 37. dicens, quod
 diuer sitas officiorum, statuum, & graduū requi-
 ritur in parte laicorum, quæ faciunt ad perfectio-
 nem alicuius regni, facit. l. fin. ff. de nundinis. ibi,
 indiget enim ciuitas pluribus. Tangunt Ripa, de
 peste. c. 4. nu. 183. Valle. in conf. 80. n. 19. volu. 3.
 & in terminis. S. Antoni. in summ. in plogo part.
 3. maximè. in. §. fin. & idē Abb. ex. c. dudū. n. 10. de
 cōuersione cōiugatorū, adnotauit, quod interest
 habere plures contemplatiuos. Vnde sicut totū

euellere continentium statum, esset absurdum! c.
 1. §. fin. ibi, virgines & continentes, de summa tri-
 nitate. clem. 1. §. Sane. de religiosis domib. cum
 alijs quæ de cœlibatu scripsere, Masquardus de
 Susannis, Michael Medina, & Francis. Guzmã,
 doctores. in. l. 1. C. de infirmandis pœnis cœli-
 batus, & Couarr. in. 4. part. 2. c. 8. ex nu. 2. pa-
 ri etiam ratione incommodum esset, continentium
 statum minuere, vt sentit idem Abbas in. d. c. 1.
 §. fin. in finalibus verbis. eadem enim est ratio, de
 toto quo ad totum, quæ est de parte, quo ad par-
 tem. l. quæ de tota. vbi Bart. ff. de rei vendica.

108 * Sed interim illud quod in dicta petitione sen-
 tire visus est Abbas, sub silentio transire non de-
 bet, dum impossibilitatem cōtinentiæ videtur fa-
 teri, in illis suis verbis, non valentes autem conti-
 nere, &c.

Nam dato quod continentia obseruatio dif-
 ficilis sit, vt omnes experiuntur, probat. c. inte-
 gritas. 32. quæst. 1. & gloss. verb. a natiuitate. in. c.
 fin. de purga. cano. dicens, quod pauci sunt con-
 tinentes. Dixit enim sapiens. c. 8. nō possem esse
 continens nisi Deus det. & Apostolus ad Roma.
 c. 7. Video autem aliam legem in membris meis,
 repugnantem legi mentis meæ, & captiuante m-
 me in legem peccati, c. sed pensandum, 6. distin.
 & diuus Hieron. teste Bened. in. d. c. Raynunt.
 verb. cuidam petro. nu. 46. in fin. dicebat, in car-
 ne præter carnem viuere, non terrena vita est, sed
 cœlestis; non tamen ex ijs sequitur, quod velle
 sancta

sancta mater Ecclesia, sacerdotibus continentiam indicendo, impossibilem condere legem, cum non sit solum fidelium mater, gloss. 1. in Clem. 1. de summa Trinitate; sed sit pia mater, Conc. Trid. sess. 13. in decreto prorogationis in medio. Co-uarr. in. d. c. alma mater. part. 2. in initio. nu. 1. de sententia excommunicationis. in. 6. unde non est dicendum, quod per dictam continentiam, laqueum iniicere voluerit clericis. 1. ad Corinth. c. 7. d. c. de viduis. nam mater, nec potest nec debet obliuisci filium suum. c. ad romanam. lo. 2. 2. quaest. 6. & Conc. Trid. sess. 18. de librorum delectu. in vers. quoniam. ibi, Quae quos peperit, obliuisci non potest.

* Christiana enim lex vera & catholica, quam per bonitatem & misericordiam Dei, profitemur, non est praceptorum impossibilem, ut perperam dicebat Auerois, quem allegans reprehendit nostris, Neufannis in sylua nuptiali. libr. 1. nu. 121. nam veritas ipsa Iesus Christus dominus, Matth. c. 11. in fin. dicebat, Iugum meum suauis est, & onus meum leue. & Ioann. Apostol. in epist. 1. c. 5. dicebat, Mandata eius custodiamus, & mandata eius grauiam non sunt. Tradit Conc. Trid. sess. 6. in decreto de iustificatione. c. 11. & iterum ibid. in cano. 18. Tangit S. Anton. in summa. part. 1. tit. 15. c. vnico. maxime, in. §. 4. vbi de lege agit euangelica. Apostolus etiam. 1. ad Corinth. c. 10. dixit quod non permittet Deus quenquam supra id quod possit, tentari. Tradit Zabarel. in. c. dudum.

nu. 1. vers. septimo nota, de conuersione coniugatorum. & omnia possumus in eo qui nos confortat, ad Philippen. c. 4. & videndus Franciscus Guzman, de coelibatu ministrorum altaris, dubio. 7. probans in ministris altaris, coelibem vitam obseruatu possibilem. Vnde superius Abbatis dictum, non de impossibilitate continentiae, sed de illius difficultate, intelligendum erit, arg. c. quod a te, junctaglos. 1. de clericis coniugatis, ne doctissimum virum, tam apertum errorem dixisse fateamur.

110 * Mouetur praeterea Abbas ubi sup. ut desideret statutum, relaxans clericorum continentiam, quia experientia docente, (ut ipse dicit) contrarius prorsus effectus sequitur ex illa lege continentiae, cum non viuunt spiritualiter, nec sint mundi, sed maculantur cum illicito coitu, ubi cum propria uxore esset castitas, adhuc Abbas.

Huic autem Abbatis considerationi, in qua totum posuisse videtur fundamentum, efficacius respondendum erit, ut totum aedificium ipsius ruat, dum illud, ad tantam rem, leuissimum esse constet, arg. l. 2. §. fin. ff. de donationibus, c. cum Paulus. 1. q. 1. Tiraq. in tract. de causa cessante,

111 * Fateor autem catholicam matrem ecclesiam, aliqua rationabiliter, & consulte aliquando ordinata, subiectorum utilitate postea sic exigente, in melius commutare posse, & commutasse, d. c. alma mater. c. non debet. de consang. & affini. & c. fin. 14. dist. Abb. in, d. c. non debet, nu. 2. Couarr. in, d. c. alma mater, part. 2. in princ. nu. 2.

& Ti

& Tiraquellus, de retractu lignagier. §. 9. glos. 2. nu. 52 & 53. Sed tamen illud nego, quòd euidēs vtilitas, & vrgens necessitas concurrat in relaxāda clericorum continentia, vt petit Abbas, cūm tāto efficacius hoc deberet probare, quanto concessio suæ petitionis, decretis sanctorū patrū, de quib⁹ superius memini, aduersaretur. arg. l. mini me sunt mutanda, quæ interpretationē certā semper habuerūt. ff. de legibus. & d. c. fin. 11. dist.

* Non enim cōsiderauit, nec poterat quidē Abbas cōsiderare, quod propter cōtinentiæ cōditionem, multiā sacerdotio se retrahāt, taliter, vt vrgēs sit in Ecclesia, ministrorū raritas, & necessitas ad cōmode cultū diuinū peragendū. Vnde postquā stante cōditione cōtinentiæ, quotidie ad ordines tot accedūt, vt notoriē constet nullā esse necessitatē, & raritatē ministrorū altaris, imò iura canonica, & Iustiniā, in nouel. tit. de numero clericorū, episcopis cōmendāt, ne multitudinē faciāt passim clericorū; non erit cōueniens vt aperienda sūt viæ, qua ordinādi, sine dubio in infinitū crescāt. Cū factius sit in ecclesia paucos bonos, quā plures malos, esse ministros, & nullū ecclesiæ decorē adferat clericorum turba, vt supra ostendi.

* Illud autem cōsiderat abbas, quod hodiē clerici non viuunt spiritualiter, nec sint mundi, sed maculantur illicito coitu, vbi cum propria vxore esset castitas. Sed tamen licet admitteretur primū suum dictum, vt & sentit Corra. in. l. & qui vxores nō habent. nu. 1. ff. de adoptionib. ad rubr.

L iuris

ius, de filijs præbyterorum, quod tamen ego affirmare non auderem, ne sinistrum aliquid de electis illis hominibus cogitarem, qui Christi corpus sacro ore conficiunt, qui claves regni cælorum habentes ante iudicij diem iudicant, per quos nos etiam Christiani sumus, c. absit. ii. quæst. 3.

- 114 * Adhuc tamen, non erit potens hæc consideratio, ut clericorum continentia, tot sanctorum patrum, & pontificum decretis stabilita, multisque vigilijs excogitata, facile euelli debeat. arg. l. si quando. in fine principij. C. de inoffic. testa. & d. c. fin. 14. dist. eo maxime, quod etsi coniugia concessa essent clericis, adhuc tamen, non in omnibus, & per omnia esset dictæ eorum incontinentiæ cautum, iuxta. c. Nicena. 31. dist. quod in sui fauorem allegat Abbas. Nam & Laici, licet sint coniugati, Multi tamen reperiuntur adulteri. ex rub. ff. & C. de adulterijs, iuncta regula. l. ex ijs. ff. de legibus, docente, leges non fieri nisi de frequentibus casibus. idem ergo posset in clericis vereri, licet Abbatis petitio concessa esset. Præterea peccata illa mentis, quæ præstito consensu sunt mortalia, iuxta illud, iam mœchatus est in corde suo. c. sicut tribus. ibi, Cum in corde consentitur
 “ libidini. de pœni. dist. 2. c. Sed pensandum. dist. 6. & glos. in. c. cogitationis pœnam. de pœni. dist. 1. non omnino tollerentur, etiam concessa clericis vxore, & qui in vno peccauerit, factus est omnium reus. c. defleat peccator. de reg. iuris. c. fin. de pœnit. dist. 5. Iacob. epist. cathol. c. 2.

Deni-

Denique & concessa clerico vxore, casus posset euenire, & quidem satis contingibilis, vt vxor clerici ea infirmitate laboraret, vt cognosci non possit. Tunc autem quomodo succurret Abbas clerici istius incontinentiæ? an ei alia erit adiungenda vxor? absit à mente fidelium, neque solutã aliam cognoscere sine peccato poterit, continere igitur necesse erit, vt ponderat Castro aduersus hæreses. verb. sacerdotium, hæresi. 4. vers. sed ijs testimonijs.

* Præterea dicta Abbatis consideratio, nihil 115 vrget contra ipsam iustissimè inductam, in clericos continentiam, sed solum contra aliquos incontinentes, & lasciuos ministros, eam dignè nõ obseruantes. Vnde pro satisfactione, mutuãda erunt illa, quæ supra adduxi, cõtra eos, qui diuitias ecclesiæ damnant, eo solo quia aliqui ecclesiæ ministri, illis abutantur. Hoc autem iniustum esse superius probaui, ergo in simili ita erit in occurrenti casu dicendum, non esse continentia conditionem relaxandam, eo quia aliqui clerici eam de facto non seruent. Nam si ex eo solo, quod aliqui leges non seruant, inducenda esset legum correctio, nihil profecto, lege mutabilius esset, & reprehendenda esset gloss. verb. varium, & ibi additio 116 in. c. forus. §. testes de verbor. signific. quæ hanc omisset mutabilitatem. Denique hoc modo, nõ homines legibus, sed leges subiectæ essent hominibus. Quod esset absurdum. l. 2. ff. de legibus. l. leges sacratissimæ, C. eod. c. fin. in fin. dist. 3.

& sentit Sotō. d. lib. 7. quæst. 6. art. 1. in respō.
ad. 7. solut. 1.

116 * Immò ex eo ipso quòd Abbas frequentiorē
violationē cōtinentiæ perpēderet, grauiore pœ-
næ ab ipso, tãto curãdo malo videbãtur petende,
vt in simili dixit Iuriscōsultus, quod multis gra-
fantibus exēplo opus est, in. l. aut facta. §. final. ff.
de pœnis, vt sicut boni, virtutis amore præmio
afficiuntur, ita mali formidine pœnæ terreãtur.
l. 1. vbi glos. verb. metu. ff. de iust. & iure, vnde
Jacob, 1. Rex noster in procem, foror. Valēt, dice-
bat. A aquells qui faranbe, reta gardo debe, è als
que faran mal reta gardo de mal. 1. Petri. c. 2. ibi
ad vindictam malefactorum, laudem verò bono-
rū, c. solite de maiorit. & obediē. c. 1. de pœnis,
& extrauagan. dierum, §. nos igitur. de pœnis.
ibi, vt mali pœnarum impositionibus grauium
territi, vereantur in antea in consimilis erroris in-
uium relabi,

117 * Vnde consultius erit, pœnas contra cleri-
cos fornicarios à patribus, & concilijs sancitas re-
tinere, c. presbyteris, 27. dist. c. presbyter. 81. dist.
31. dist. & 15. quæst. 8. cum alijs quæ aduertūt,
Diaz in pract. canon. c. 72. & c. 73. Lambert. de
iure patrona. lib. 2. part. 1. quæst. 9. art. 20. Cho-
ueronius in tract. de publicis concubinarijs, &
Rebus. in concordat. Gallia. in rub. de publi. con-
cubi. quæ Conc. Triden. deseruiēt in sess. 15. de
reform. c. 14. quam propter clericorum inconti-
nentiam, (vt dicit Abbas) dare ipsis licētiam, ma-
tri-

trimoniū contrahendi. Aliter namq; melioris cō-
 ditionis viderentur esse mali quam boni, contra.
 c. cum qui. de præbendis. in. 6. & amplius ha-
 bere videretur luxuria, quam castitas, contra. §.
 vnde sancimus. in authent. de restitutionibus, &
 ea quæ parit in vndecimo mense post mortē ma-
 riti. Tangunt in simili gloss. in verb. bigami. in
 c. quia circa de bigamis. Hypol. de Maritilis. sin-
 gulari. 375. incip. stulti. & in terminis Palacios
 in rubr. de donationibus inter virum & vxorem.
 §. 67. nu. 2. in fin. dum allegat notata. in. c. quod
 â te. de cleric. coniuga. vbi, Doctores tradūt cau-
 sas quare clerici non debeant contrahere matri-
 monium, ex quibus hæc vna notabilis est.

* Quanto magis quod hodierni ecclesiastici iu-
 dices, non sic seuerè puniunt clericorum incont-
 nentiam, sicut antiqui illi patres, in aurea ætate
 puniebant, defectus namq; nostrorum temporū,
 quibus non solum merita, sed corpora ipsa homi-
 nū defecerunt, distractionis illius non patitur in
 omnibus manere censurā, vt in terminis dixit Pe-
 lagius Papa. c. fraternitatis. 34. distin. pro cuius
 dicto faciunt, quæ de furore & vi amoris ad. l. 2. §.
 & cū placuisset. ff. de origine iuris ibi, captū a
 more virginis, omne fas ac nefas miscuisse, & ad
 §. illud. in auth. quibus modis naturales efficiantur.
 legiti. ibi. Sed nihil est furore amoris vehemen-
 tius: obseruat ibi glos. verb. vehementius. Craue.
 consil. 105. nu. 35. vol. 2. Boeri. decis. 23. nu. 75.
 vers. & maxime, & Meno. de arbit. lib. 2. casu. 328

L 1 Vnde

Vnde dixit Chassen. in consuetud. Burgun. rub.
 4. in princip. nu. 3. quod delicta carnalia sunt mi-
 nus punibilia, & maximè cum pulchra muliere,
 sentit ex mente. S. Hiero. c. fur autem. 14. quaest.
 fin. vbi glos. verb. fornicatione. Porti⁹ in. §. apū.
 nu. 9. de rer. diuisi. vbi additio verb. formosa, &
 Tiraquel. in. l. 2. connub. nu. 12.

119 * Hinc fit, quod apostolorum canon, 25^m. quo
 præsbyter, aut diaconus in fornicatione inuen-
 tus, deponeretur. c. præsbyter. 81. dist. non sit
 hodie in viridi obseruantia, ex Grangen. seu po-
 tius Hybernen. Concil. (vt doctissimi Gregoriani
 emendatores aduertūt. ad. c. præsbyter. 81. dist.)
 & ita se habet commu. opin. gloss. verb. incor-
 porali. in. c. lator. 2. quaest. 7. Diaz in practica
 cano. c. 72. verb. fornicarij, & Corsetus, in singul.
 125. verb. fornicatio. vbi allegat præceptorē suū
 dicentem, hoc fuisse introductum ex eo quod cle-
 rici occidentales, non vtantur conjugio, sicut oriē-
 tales, quamuis Corsetus, hanc non admittat ra-
 tionem, sed eam Pelagij Papæ.

120 * Eadem consideratio (vt existimo) introdu-
 xit, quod decisio Tolet. conf. 9. in c. 10. qua, cle-
 ricorum filij, efficiebantur serui illius ecclesie, de
 cuius sacerdotis, vel ministri ignominia nati e-
 rant, c. cum multæ. 15. quaest. 8. non sit hodie in
 viridi obseruantia, quamuis ex alia ratione eam
 abolitam dicant, gloss. verb. connubio, in. d. c.
 cum multæ. Abb. in. c. 1. nu. 4. in fin. de treuga
 & pace. Castro de lege pœnali, lib. 2. c. 12. vers.
 ex hac.

ex hac, ibi, non enim gratis, & additio ad Rom. Singu. 526. incip. Dic quod filij sacerdotis, vt in-
 terim aduertam dici sacerdotis filiū, cum qui na-
 tus est, patre existente sacerdote, non verò eum,
 qui antea natus est. glos. verb. filij, in. 1. 2. C. de
 Episc. & cler. declarant Petr. Belluga Conualē-
 tin. in speculo princip. rubr. 7. nu. 8. vers. Sed
 quid dices, Abb. in. c. inter cæteras, nu. 1. de res-
 scrip. & Troti⁹, vbi supr. lib. 2. c. 2. nu. 5. & 6. vi-
 dend⁹. c. Olsius, 56. dist. referens pontifices, qui
 patres habuerunt clericos. & tota illa distinctio,
 & c. Maximianus, 81. dist. de filijs sacerdotum
 agens. & Motus proprius Pij, 5. vbi clericus in
 clericatu filios habens, superiùs non ascendit, vt
 refert Rojas, in epito. success. c. 27. nu. 19. quòd
 antea aduertit Conc. Taurinaten. c. 7.

* Ad Abbatem tamen redeamus; qui petitionē
 de relaxanda à pontifice, clericorum cōtinentiā,
 colorabat ex eo, quòd experientia docente, con-
 trarius prorsus effectus sequatur ex illa lege con-
 tinentiæ, cūm non viuāt spiritaliter, nec sint mū-
 di. adhuc Abbas.

Aliquale enim videretur Abbatis argumentū
 si probasset, cūm probatio per rei euidentiā, &
 oculorum inspectionem fortissima sit. §. fin. de
 gradibus cognatio. ibi, veritas oculata fide. Bald.
 in rub. de probationib. C. nu. 1. vbi Marsilis, nu.
 157. & seqq. & Iason. in. l. 1. in princip. nu. 10. ff.
 de noui operis nuncia.

Sed tamen vt directè sit, contra fundamentū

L 4 Abbaꝝ

Abbatis nostra consideratio, per rei euidentiam, & oculorum inspectionem probandum est, perniciosissimam esse, relaxationem continentiae in clericis.

In Hispania siquidem circa annos Domini, 711, dum Gotticus ille Vuitissa regnaret, similem edidit, cum ministerio sui fratris Olpas, Toletani Archiepiscopi legem, qua nedum laicis concubinas habere, sed etiam clericis regni, contrahendi matrimonia, facultatem liberam dabat. Ex huius vero legis (si tamen lex meruit appellari) implemento, corruptum fuisse totum ecclesiasticum statum, ex eoque ortam fuisse, sub Roderico rege gottico, totius Hispaniae ruinam; fidelissimi historici referunt. Iulianus de Castillo, in historia regum Gottorum, lib. 2. discursu, 10. circa finem, Michael Carbonell, in chronica Hispaniae in vita regis Vuitissae, Illescas in historia pontifi. part. 1. lib. 4. c. 25. §. de Vuitissa, & §. seq. & Villegas in vitis sanctorum, part. 2. de Melchisedech. c. 2. in principio.

123 • Potuit autem Abbas, huius contingentiae notitiam ex historijs habuisse, cum ipse postea vixisset anno Domini, 1430. vt refert Cotta, in memorabili de iurisperitis, & Gazalupus in tract. de modo studendi in vtroque iure, in. 5. documento. maxime cum antiquitatis notitia, quodammodo necessaria iurisperito videatur, c. fuerunt. dist. 7. vbi glos. verb. necessaria, & latius Cano, de locis theolog. lib. 2. agens de humanae historiae autoritate, Quod

* Quod si dictam historiam ignorauit Abbas, 124
 (vt credendū est, ex petitione facta.) veritatem ta-
 men historiae negare nō posset: fides enim histo-
 rijs adhibenda est. l. 1. vbi laf. nu. 25. ff. de officio.
 quaesto. glos. verb. magis. in. c. inter dilectos. de
 fide instrum. Lloazes vbi supr. dabi. 1. in. 3. pro
 Marchione. nu. 73. & seq. Ioseph. Mascardus in
 tract. de probationib. concl. 287.

* Debilitata ergo remanēt omnia argumenta- 125
 tionis Abbatis membra, & per rei euidentiā mō-
 stratum fuit, Quod petitio sua plura incommo-
 da generaret, si illa superioris autoritate fuisset
 cōfirmata. Vnde illa per locum argumentandi
 ab absurdo. (de quo Euerardus in locis legalibus
 in loco. 23.) non erit admittenda.

* Sed tamen ad maiore exclusionē dictae peti- 126
 tionis, facit, quod si sacerdotes coniugati essent,
 quomodo dignē populo magnā cōtinētia, & cō- 20
 libatū virtutē cōmendassent, quam ipsi notoriē nō
 admisissent: vt doctē & piē cōsiderat Soto de iust.
 & iur. lib. 7. q. 6. art. 1. in. 5. ratione. Sequeretur
 enim a populo responsum eo casu satis congruū,
 videlicet, in quo iudicas alterū, te ipsum condēnas, "
 vt in alio proposito cōsiderat Cōc. Valēt. sub Aya-
 la. fess. 2. c. 1. & aliud, videlicet, qui predicas non "
 furandum furaris: ad rom. c. 2. e. vna tantū, vers.
 quomodo. 26. dist. & cōci. Trid. fess. 14. de refor.
 in procem. ibi, Qua etiā libertate laicos corripere
 poterūt sacerdotes, cū tacitē sibi ipsi respōdeāt, "
 eadē se admisisse, quae corripitū. Nā ex B. Gregor. "

M cuius.

cuius vita despicitur, restat vt eius prædicatio cō
tēnatur, c. 2. in fin. 3. q. 7. Præterea ex permisso
clericis coniugio, cūm ex eo maior inter laicos
esset habenda familiaritas, ex vulgato adagio,
contemptus eorum oriretur: cūm tamen ho-
nor sacerdotum summè defendendus sit, vt infra
latè ostendo, in part. 2. Deinde pudor videretur,
mysteria diuini corporis & sanguinis, in manib⁹
maritati hominis adorare, metusq; , confessionē
peccatorum illi concedere, cui vxor semper assi-
steret. Soto. vbi proximè, ratione. 7.

127 * Ex quibus omnibus euidentis sit, & manife-
sta conclusio, euangelicos sacerdotes abstinē-
dos esse ab omni fornicario, & vxorio coitu.
Quod & aduertit Vrbanus, 2. Dominico Patri-
archæ Grādensi dicens, Erubescant impij, & aper-
tè intelligant, iudicio Spiritus sancti eos qui in sa-
cris ordinibus præbyteratu, diaconatu, subdia-
conatu sunt positi, nisi mulieres abiecerint, & ca-
stè vixerint; excludendos esse ab omni eorundē
graduum dignitate. c. erubescāt, 32. dist. c. à mul-
tis. §. verum, de ætate, & qualitate. Ad eò enim
castitatis amator est Deus, maximè in ministris
diuino cultui dicatis, vt notabiliter S. Aug. dixe-
rit, quòd plus placet Deo, latratus canum, mug-
tus bouum, grunnitus porcorum: quam cantus
clericorum luxuriantium. Quem locū Thomas
Hibernicus operi suo inseruit, quòd flores docto-
rum vocat, in verb. oratio. Sola enim castitas est,
quæ cum fiducia potest animas hominū Deo præ-
sen-

sentare, §. Sancimus, in auth. de lenonib. & gloss. verb. pudicos. in procem. decretal.

* Vnde tantum abest, vt ecclesia catholica, clericis in sacris ordinibus constitutis, matrimoniū concedat, secundum petitionem Abbatis: vt cōsultē retineat, titul. qui clerici vel vouentes, & c. 1. de cleri. coniuga. dicendo: Sed si in subdiaconatu, & alijs superioribus ordinibus, vxores accepisse noscuntur: eos vxores dimittere, & pœnitentiam agere de commisso, per suspensionis, & excommunicationis sententiam, compellere procuretis. & ibi vide gloss. in verb. dimittere. & dd. Quis enim (arguendo de tempore ad personam) adultero, vel stupri, incestiue reo, tempore castitatis ignoscet? l. nemo. la. 1. C. de episcopa. audien. & de tanti excessus pœna tractant c. presbyteris. 27. dist. c. decernimus. 28. dist. & clement. 1. de cōsangu. & affini. Capella Tholosana, decis. 240. vbi Aufrerius in nu. 4. Est enim non minima eo casu de fide suspicio, ex quo Domini inquisitores contra similes reos procedere poterunt, Palacios in. d. c. per vestras. in princ. §. 18. nu. 26. & seq. Diaz in pract. cano. c. 74. Septimacensis de institution. catholi. c. 40. nu. 2. 5. & 6. & Rojas, de hæreti. part. 1. nu. 550. & vide in materia extrauag. antiquæ. de voto. Ioan. 22. & decretum Toleta. Con. 8. in can. 7. cuius verba refert Septimacensis vbi sup. in nu. 6. & in hoc casu filij nati essent serui Ecclesiæ, & seruaretur decisio. c. cum multæ. 15. quæst. 8. ex Marquardo, de cœliba. fa

cerdotum, in part. incip. non puto, c. 4. num. 1. quod nota.

- 182 * Infertur ergo dictam sacerdotum continentiam, ab ipsis etiam incunabulis Ecclesiæ ortam, Soto de iust. & iure, lib. 7. quæst. 6. art. 2. summa ratione retinendam esse; vt commendant Tiraq. in. l. 15. connub. nu. 118. Castro aduersus hæres. verb. sacerdotium, hæresi. 4. Cordoua de casib⁹ conscientie, quæst. 3. in. 1. opin. Franciscus Gusman, de cælibatu ministrorū altaris, in. 5. dubio, Soto, in. d. quæst. 6. art. 1. Clichthoueus vbi sup. c. 20. & 21. Septimacensis, in. d. c. 40. nu. 50. Felicianus Minguarda, quæ ad hoc allegat Rojas vbi sup. nu. 551. in fin. & in terminis cōtra Abba. petitionem, agunt Trotius, vbi sup. lib. 2. c. 40. nu. 7. Soto, d. quæst. 6. art. 1. ad. 7. in solu. 4. in fin. Marquar. de susannis de cælibatu sacerdo. in princ. c. 3. nu. 1. & in part. incip. non satis, c. 3. nu. 1. & seq. & Francisc. Gusmā, vbi sup. in dubio. 10. quibus moderna fauet Cōc. Trid. decisio, fets. 24. de sacramento matrimo. can. 9. vbi post tactū dubium, instinctu Spiritus Sancti verbis sequentibus ita est decretum. Si quis dixerit clericos in
 “ sacris ordinibus constitutos, vel regulares casti-
 “ tatem solemniter professos, posse matrimonium
 “ contrahere, contractumq; validum esse, non ob-
 “ stante lege ecclesiastica, vel voto: & oppositum,
 “ nihil aliud esse, quam damnare matrimoniū, pos-
 “ seq; omnes contrahere matrimoniū, qui nō sen-
 “ tiunt se castitatis, etiā si eam vouerint, habere do-
 num

num, anathema sit, Cúm Deus id rectè petētibus
 non denegat, nec patiatúr nos supra id, quod pos-
 sumus tentari. Quæ verba sigillum huic disputa-
 tioni ponunt.

*§. 4. Continet aliquot considerationes, & regulas ad Rub. iuris
 de vita & honestate clericorum.*

EX superioribus autem apertè constat, quod
 cōsultius fecisset Abb. Panor. si loco prædicte
 petitionis, aliqua clericis, & sacerdotibus aduertif-
 set. (vt posset facile consummatus doctor) quibus
 facilius esset cōtinētiae observatio. Periculis enim
 humanarū rerū, per res humanas obuiādum est,
 non autem quod res diuinæ cōuertantur in vsum
 humanum, vt in terminis dixit, Soto, de iusti. &
 iure, lib. 7, quæst. 6, art. 1, vers. fin. & sensit, Tro-
 tius, d. lib. 2, c. 40, nu. 8, in fine.

* Vnde nō videtur incongruū, aliqua ex mēte
 canonū & doctorū aduertere, in ornatū rub. iuris
 de vita & hon. cleric. iux. cōc. Aquisgran. 2. ex. c.
 94. Cōstantien. sess. 43. in fin. Senonen. in decretis
 morū, ex. c. 23. Augustē. c. 10. Coloni. 2. ex c. 20.
 Mediolan. 4. sub Borrhomeo. tit. de vita & hone.
 cleric. cum alijs quæ aduertunt, dd. in locis ordi-
 narijs. S. Antonin. in sum p. 3. tit. 13. c. 1. 2. & 3. Lu-
 cas de Penna, in. l. vnic. de pericul. succes. paren.
 lib. 10. C. Menoch. de arbitrar. lib. 2. casu. 392. Fran-
 cif. Gratiā. in cōpendio iuris canonici. par. 2. dist.
 3. tit. de vita cler. & Pet. Soto de inst. sacer. part. 1.
 in initio lect. 3. & part. 2. tit. de vita sacerdotū.

Regula. 1. De tonsura clericorum tractat.

132 Vtilius siquidem antiquum ecclesiæ vsum cōmendasset Abbas, vt clerici comam non nutriāt, iux. c. si quis ex clericis. c. clericus. c. clericis. de vita & honest. cler. c. prohibete. 23. dist. & Tole tan. concil. 4. in can. 40. Nam quamuis roman⁹ vsus, clericorum barbas approbare videatur, tradunt Menoch. d. casu. 392. nu. 27. & Ioan. Pieri⁹ in tract. de barbīs à sacerdotibus portandis, quib⁹ bus subscribit, Marcus Ant. Marsilius, de reddi tib. eccles. c. 19. ex nu. 17. dicendo non esse prohi bitam barbam sacerdotibus, licet Francis. Tur rianus, ad S. Clemen. lib. 1. apostolic. constit. c. 3. ibi, non radetis. vers. clericos. dicat, antiquā esse consuetudinem per totum occidentem clericos barbam radere, allegando testimonium Grego rij. Papæ. 7.

133 * Corona tamen, seu rasura illa in capite in modum spheræ, initium à beato Petro Antio chix sumens, cui Iudæi abraferunt sumitatem ca pitis in contumeliam, vt post Bedam, obseruat Durād. in rationali, lib. 2. c. 1. nu. 31. semper erat clericis & sacerdotibus cōmendanda, quia ad vti lissimam ducit memoriam humilitatis. Quæ dicitur fundamentum gloriæ. Iob, c. 22. in fin. ibi, Qui enim humiliat⁹ fuerit, erit in gloria. Chasse neus in, d. catalogo, part. 1. consider. 52. vident⁹ da, gloss. verb. humilitatis in clement. 1. §. fin. de religios. domib. & Ioan. à Capistrano, in tract. de speculo conscientix, nu. 285. & seqq. cum alijs quæ

quæ de humilitate sacerdotum commendat Clithoueus ubi supr. c. 10. & c. 15. text. in. c. dominus noster. 93. dist. ibi, Nos quoque esse humiles docuit. & luculenta oratio præsentis habita in Concil. Baliliensi, nomine ecclesiæ, in vers. hortor ergo vos filij mei.

* Præterea clericorū corona, memoriale quod-
dam est illius sacratissimæ coronæ Domini nostri Iesu Christi, vt aduertit Triburicen. Concil. in. c. 20. quod erit summe notandum, frequens enim tantæ rei consideratio, non dubium, quin vitam clericorum reformasset. Denique pilorū rasura, liberam mentem à mundi cogitationibus de notat. c. duo sunt. vers. ratio. 12. quæst. 1. Durandus. d. c. 1. nu. 26. & lib. 6. c. 86. nu. 6. in fin. quod in clericis passim canonica decreta desiderant. vt dixi, tangit Soto. in. 4. part. 2. dist. 24. artic. 1. & Catechismus ad Parochos, tit. de ordinis sacramento. vers. docendum. & vers. tondentur verò capilli. quæ facient ad magistralē glos. verb. tonsuram. in. clemen. 2. de vita & honest. cleric. ad. d. c. duo sunt. Diaz in pract. cano. c. 70. Troctium. d. lib. 2. c. 39. & Couarr. in. c. quia nos. nu. 3. & 4. de testa. apud quos fit mentio de prima clericorum tonsura. Cuius sola consideratio per supradicta, potens esset ad refrenandam clericorum incōtinentiam, sine eo, quod Abbatis admittatur petitio; considerando quòd luxuria per pilosum figuratur, vt aduertit Durandus, de modo generalis concilij celebrandi, part. 3. rub. 35. nu.

7. & pili clericis non permittuntur.

Regula. 2. De vestibus clericorum differit.

135

* Secundo, proficeret magis Abb. Panor. si eo loci commendasset. vt clerici, & sacerdotes non superbas & laicales, sed statui, & ordini cōgruentes vestes, adducerent, iuxta Constantinopo. cōcil. 6. cano. 27. Nicen. 2. in cano. 16. c. clerici. 33. dist. c. 1. & seqq. 21. quæst. 4. clemen. quoniã de vita & honest. cler. glos. verb. deauratis. in. c. penul. eod. cōcil. Trid. sess. 14. de refor. c. 6. & Valent. Ayalæ, sess. 3. c. 13. cum alijs, quæ de abusu vestimentorum tangit Rebus, tomo. 2. ad leges gallicas, rub. de pannis aureis, maximè ex nu. 18. quæ faciunt ad foros Valentinus, in. c. 7. & 24. seqq. tit. de draperijs, quorum reformatio, nedum ad principem secularem, sed ad episcopum pertinet, vt dixit Bal. in procemio Decretal. verb. rex pacificus, nu. 34. Ioan. Andr. in. c. ea quæ fiūt. ex nu. 5. de reg. iur. in. 6. & Petrus Plaça, lib. 1. delictor. c. 5. nu. 5. & in terminis de congruentibus clericorum vestibus, agunt Trotius d. lib. 2. c. 38. & Couarr. in pract. quæst. c. 31. nu. 8. qui alios allegant, nam qui mollibus vestiuntur, in domibus regum sunt. Matth. c. 11. c. 1. & per tot. 21. qu. 4.

136

* Sicut enim indignum est, quod viri vtantur veste muliebri, Deuteron. c. 22. l. vestis. §. muliebria. ff. de auro & argen. legato. Tiraq. in. l. 3. cōnub. ex nu. 58. ita etiam abominabile erit, quod clerici & sacerdotes laicali veste vtantur, vt aduertit Matifconen, Cōcil. 1. in. c. 5. illis enim proph. regius

Regius in psal. 131. vestem donauit dicens, sacer-
 dotes tui induantur iustitia, & apost. ad Roma. c. 13.
 13. ibi, Induimini dominū Iesum Christū, & carnis
 curam ne feceritis in desiderijs. quo loco patet in
 congruas vestes ad carnalia prouocare, & dictis
 clericis aduertit Trid. Conc. sess. 14. c. 6. ibi, alter
 rum in carnalibus, quæ non erit leuis, ad conti-
 nentiam clericorum, consideratio.

Regula. 4. Honestæ exercitia clericorum commendat,

otium damnat.

Tertio, placeret magis Abbas, vbi sup. si alijs
 qua pia, honesta, & statui clericorū cōgrua aduer-
 tisset exercitia, ex ijs quæ tradūt dd. in. c. clerici of-
 ficia. de vita & honest. cler. Chasse, in cōsue. burg.
 rub. 1. §. 6. vers. mesiers, nu. 30. & seqq. S. Anton.
 part. 3. tit. 13. c. 2. Trotius, d. lib. 2. c. 52. hoc enī
 docuit Cartha. concī, 4. cano. 51. & seqq. dicens,
 quod clericus quantumlibet verbo Dei eruditus
 artificio victū quærat, absq; officij sui detrimēto.
 c. clericus. 1. & 2. dist. 91. glos. in summ. in fin. 14.
 quest. 3. & c. 1. de celebra. missar. ibi, Peractis ho-
 ris, & infirmis visitatis, exeat ad opus rurale. Hoc
 deniq; cōmendauit S. Hieron. Rustico monacho
 a quo petent clerici nostri, habetur in. c. nunquā.
 de cōsecr. dist. 5. nam licet, ibi, in vers. quid ergo
 dicat monachum instruere, non de clericis dispu-
 tare; adhuc tamen elegantissimus orator, & fan-
 ctissim⁹ doctor tacite, dum monachum instituit,
 clericum arguit, vt ibi sentit glos. verb. non sper-
 nunt, allegando, c. 1. 21. q. 4. in clericis loquens.

N Per

133 * Per hæc enim honesta exercicia, militantes Deo clerici, se implicare fugient negotijs sæcularib⁹. 2. ad Timoth. c. 2. c. 1. & per tot. 21. quæst. 3. & tit. ne clerici, vel monachi, Concil. Trid. sess. 22. de reforma. c. 1. & Valent. sub Ayala, sess. 3. c. 17. sic etiam & à venatione, maximè arenaria, & clamosa abstinebunt, c. Esau venator erat, quoniam peccator erat, 86. dist. c. 1. & 2. de clerico venatore. Trotius. d. lib. 2. c. 55. & seq. & Diaz in pract. cano. c. 61. cū alijs quæ in materia venationis tradunt Rolan. à Valle, in conf. 9. vol. 2. Covarr. in. d. c. peccatum. part. 2. §. 8. Anto. de Cordoua, de casibus conscientia. quæst. 119. & seq. quæ notabis ad foros Valentia. in. c. 62. & seq. de Leuda, lib. 9. vt ita abstineant à quibus oportet, de quibus Franciscus Pauinus de visitationib⁹. in part. 1. quæst. 7. nu. 62. & 73. & seq.

139 * Denique supradictis intenti clerici, & sacerdotēs, detestabile otij vitium fugient: quod multam docet malitiam, ecclesiasti. c. 33. Otiositas namque, & voluptas arma sunt hostis antiqui, ad miserandas animas capiendas, c. nisi cum pridem, §. verū, de renuntia, vnde dicebat Menander, Deū otiosis non adesse, vt testis est Rauissius in proœm. officinae ante medium, vbi notabilia contra otium adducit. de quo etiam Bened. in. d. c. Raynuntii. verb. dotem, ex nu. 47. Chassen. in proœm. catalog. in princip. & Ioan. Matienço, in dialogo relocatoris. part. 1. c. 1. nu. 5. & seq. text. in auth. de monachis, & ascetrijs, §. duabus, collat. 10. & in. d. c. nun-

c. nunquam, ibi, Facito aliquid operis, vt semper
 te diabolus inueniat occupatum, & ibi, in deside-
 rijs est omnis otiosus, vbi gloss. verb. otiosus. &
 glos. verb. otiositas. in. d. 8. verum; adducunt ver-
 sum sequentem.

Quæritur Egistus quare sit factus adulter,

In promptu causa est, desidiosus erat.

Plura autem in terminis clericorum, & sacerdo-
 tum de otio fugiendo, aduertit Clichthoueus vbi
 supr. c. 19. & c. 23. vers. secundum. Neque enim
 congruit vt detestabili otio delectetur, qui ex cle-
 ricatu, laudabile & sanctum otium sunt cōsequu-
 ti. Tangit Fabius Incarnatus in scrutinio sacer-
 d. tract. 2. tit. de ordine. vers. quare sacri ordines.
 & c. nos nouimus, 17. quæst. 2. ibi, & te in otium
 sanctum conferre, & l. quisquis. la. 2. C. de epis.
 & cler. ibi, ob reliquæ vitæ requiem, consilio me-
 liore pertractus est, per quem text. clericatū sua-
 det Chasse, vbi supr. part. 12. cōsider. 49. in vers.
 item propter. & aduocatos admonet Lucas de
 Penna in. l. decurionibus. in princ. de silentiarijs
 lib. 12. C.

*Regula. 4. Crapulam, ludum, blasphemiam reprobat, nec
 spectacula publica laudat.*

• Quarto, vtilius esset pro faciliore cōtinentiæ
 clericorum obseruatione, ipsis ciborum temperā-
 tiam cōmendare, vt ad Colossen, scripsit Apost.
 c. 2. dicens, nemo vos iudicet in cibo, aut potu.
 Sola enim ciborum cogitatio maximam animi
 perturbationem generat, glos. verb. epulis. in. l. 1.

N 2 de

de comitib. cōsistorianis, lib. 12. C. & Boer. in ad
 ditione. verb. cibaria, ad tract. de auto, magni cō
 ciliij sub nu. 30. & maximè in æstate, circa potum
 refrigerandū aposita niue, ex antiquissimo roma
 norum vsu, de quo in. l. in argento potorio, ff. de
 auro & argento legato, Cotta in memorabi. iuris,
 incip. columniuarium. Solicitam nimis edendi,
 & bibendi curam reprehendimus, vt ita simul cō
 tra hæreticos verba faciamus, qui indistinctè om
 nem cibum, & maximè carnis damnabant, teste
 Castro aduers. hæreses, lib. 4. verb. cibus. Diuitē
 namq; epulonē, nō simpliciter sumptus cibus, sed
 nimia illius curiositas, sepeliuit in inferno. Lucæ,
 c. 16, ibi, Epulabatur quotidie splendide. cum alijs,
 quæ circa quantitatem, qualitatem, studiofi
 tatem, auiditatem, & importunitatem ciborum
 aduertit Sanctus Antoninus in summ. part. 2. ti
 tul. 6. c. 1, maximè, in. §. 5. & seqq. text. in. c.
 quinque modis, de consecr. dist. 5.

141 * Duo verò ludum & luxuriam (vt alia in
 terim taceam) generat immoderatus edendi, &
 bibendi modus. De ludo patet Exodi. c. 32. ibi,
 Sedit populus manducare & bibere, & surrexit
 ludere. 1. ad Corinthios, c. 10. & ne istud, mini
 mum putes incommodum, audi paulisper.

Ludum appellatione criminis venire probat,
 §. illud verò, in procemio, ff. ibi, Ludos exerce
 re, & alia crimina, vbi Bartol. nu. 1. Paris de Pu
 teo, de syndicatu. verb. inquisitio. c. 1. nu. 12. &
 ibi, additio, inferunt, quod stante statuto, vt ban
 nitus

nitus possit offendi, poterit lusor offendi. Præ-
terea quod lusor malam vitam agat, quod male
utatur substantia, & quod repellatur a testimo-
nio, aduertit Roland, à valle, conf. 63. ex num.
18. vol. 2. videndi Viuius lib. 2. cōmu. in opinio.
163. & seq. & Couarr, in. d. c. peccatum. part. 2.
§. 4. cū alijs, quæ de ludo scripserunt, Anton, de
Prato, Paris de Puteo, Cacia Lupus, & alij.

* Perniciosus etiam in republica experitur lu-
dus, vt aduertit Couar, vbi supr, vltra enim quod
pro tēpore prodijt in lachrymas, vt dixit, l. final.
C. de religios, & sumpt. funer. illud sūm opere do-
lendū est, quod iuramenta, & blasphemias gene-
ret. d. l. final. vers. consequenter, Gerard, in singul.
83. nu. 2. quod sensit Iacob, 1. rex noster, dū in fo-
ris Valen. eandē rubricam, de lusoribus, & blas-
phemis facit. & Ferdinandus. 2. in priuilegio. 34.
vers. primerament. easdem connectit materias,
ex quibus ludi grauitatem colliges, procreantis
blasphemiam: cū grauius peccet, qui contemnit
sedentem in cœlo, quam ille, qui crucifixus deam-
bulantem in terra, vt refert Benedictus in quæst.
de homicidio. nu. 39. & 40. & idē blasphemus
luit grauiſsimas pœnas, vt declarāt Angel, de ma-
leficijs, verb. verba iniuriosa. ex nu. 12. Couarr,
in. c. quamuis pactum. part. 1. §. 7. ex nu. 8. de pa-
ctis, in. 6. Iulius Clar, in pract. §. blasphemia, nu.
3. Menoch, de arbitrarijs. lib. 2. casu. 375. & Cōua-
len. Fr. Gregorius Satorre, in libello de sanctis-
simo nomine Iesu, in. c. fin. quæ faciunt ad addit;

gloss. 1. in. c. 1. de delictis puerorum, vbi fit mentio de puero illo blasphemus raptus à diabolo. & ad. c. 2. de maledicis, vbi notant, dd. penas cōtra blasphemus.

- 143 * Ex quibus ludum interdixit omnibus Conc. Constantinopolit. 6, in. c. 50, specialiter tamē ludum clericis prohibuit. c. clerici officia. ibi, ad aleas & taxillos non ludāt, de vita & honest. cler. notatur in. c. inter dilectos de excessib. praelat. & Conc. Trid. sess. 22. de reform. c. 1. & non solum ludere, sed nec ludum inspicere clerici possunt. d. c. clerici, vbi. gloss. verb. ad aleas. text. in authent. interdiximus. C. de episc. & cler. cū in spicientes ludum, quasi ludentes puniātur, dictis iuribus, Stracha in tract. de sponsionib. part. 4. §. finge modo. nu. 2. vnde patet summa ratione motam fuisse Valentin. synodū sub Ayala. actiones 1. cap. 3. dum initiatos sacris ordinibus hortatur, omnibus publicis spectaculis abstinere, ipsisque praecepit, ne publicis taurorum spectaculis intersint, aut eiusmodi torneamentis, in quibus sanguis facile funditur, & mors etiam saepe consequi solet. Pro prima enim parte synodalis ordinationis facit Laodicen. Conci. cano. 54. statuens, quod non oportet ministros altaris, vel quoslibet clericos spectaculis aliquib⁹, quae aut in nuptiis, aut scenis exhibentur, interesse, c. non oportet. lo. 2. de conse. dist. 5. quod Aquisgranen. Conc. in. c. 83. & sexta generalis synod. in cano. 51. laudarūt. Pro secunda verò parte dictae synodi facit Matifconen.

conens, Conc. 2. in can. 19. vbi statuitur, quod ad locum vbi pro reatus sui qualitate quispiam interficiendus est, nullus clericorum accedat. & facit c. sententiam sanguinis, ne clerici vel monachi, vide. §. interdicimus. lo. 2. in authent. de sanctis, episcop. & Diaz in pract. c. 66. & Mediolan. concil. 4. sub Borrhomeo in tit. de vita & honest. clericor. ibi, Ne cum neces, & cruciamenta, improprie hominibus, magistratum iudicio illata, multitudini spectanda proponuntur, vilo modo ecclesiastici ordinis viri intersint, nisi eorum pia opera, consolandi officium vsui futurum illis sit, qui ad suplicium ducuntur.

* Sed ne omnis animi refocillatio (vt ad superiora redeam) adimi videatur, aduertendum est posse clericos ad scacos ludere. gloss verb. ad tabulas, in. d. auth. interdicim⁹. & gloss. verb. scematis, in. d. §. interdicimus, Thomas Actius, de ludo scacorum, quæst 9. principali, Abb. d. c. clericus. lo. 2. nu. 4. & Iul. Clar. in pract. §. ludus. n. 3. regulariter tamē ludi clericis prohibiti sunt, Cum autem ludus, & eius consequens blasphemia, ex antecedenti illo procedant, immoderato videlicet cibi & potus vsu. d. c. 32. exōdit; ideò repetitis vicibus, hæc clericis ciborum temperantia est cōmendanda, vt aduertit Trid. Concil. sess. 15. tit. delectu ciborum.

* Aliud verò incommodum, immoderatus cibi & potus vsus generat, ad Ephes. c. 5. ibi, Nolite inebriari vino, in quo est luxuria. & Prosper.

lib. 2. de vita contempla. c. 22. dicebat, quod luxuriam facit, & nutrit vini perceptio nimia, non natura, Ceres namq; & Bacchus prouocant uenerem. c. venter. c. luxuriam. 35. dist. Hinc Dominus noster Iesus Christus, qui per Matth. c. 6. dicebat, nolite solliciti esse dicentes, quid manducabimus, aut quid bibemus; specialiter, per Luc. c. 21. discipulos admonebat dicens, attendite autem vobis, ne forte grauentur corda uestra, in crapula, & ebrietate. ex qua autoritate hoc ministris ecclesie cōmendabat Euthychianus Papa, in decreto. 9. facit. c. vinolentū, & c. ante omnia. 35. dist. & c. à crapula de vita & honest. cleric. Diaz in pract. canon. c. 36. & c. 71. Vnde apostolor. can. 42. dicebat, quod episcopus, presbyter, aut diaconus aleæ, aut ebrietati, deseruiens; aut desinat, aut certe deponatur. & alia de abstinentia & sobrietate sacerdotum aduertunt. Clichthoueus vbi sup. c. 17. & Trotius. d. l. ib. 2. c. 58. cū seq.

146 * Ex quibus copiose intelligi poterit, quæ sint alimenta clericorum, & quæ eorū laudandæ mensæ. ad. 41. & 44. dist. quāuis Normāni, Anglici, & Poloni dicant, fortiter esse bibendum, ne anima habitet in sicco. glos. verb. in sicco. in. c. Moy ses. 32. quæst. 2. Trotius vbi supr. c. 59. nu. 5. consultè enim & non sine speciali Dei instinctu credendum est, quod ecclesia catholica ministris ecclesie quolibet mane, hanc ciborū temperantiā cōmendet in hymno, ad horā primā canonicam dicens, carnis terat superbiam potus cibiq; parcitas

castus, & in hymn. confel. ad vespervas, ibi, sobrius
castus, consequentiã castitatis faciens, ex sobrietate præmissa. & hoc docet Conc. Trid. sess. 25. de delectu ciborum, ibi, Quæ ad mortificandam carnem conducunt.

* Denique moderatum cibum & potum notabile remedium esse, ad cõtinentiam seruandam, omnium sanctorum est concors sententiã, quibus tanquam in arte peritis, fides omnimoda est adhibenda, arg. l. septimo mense, ff. de statu hominũ, Angel. in. §. præterea, nu. 7. inst. de rer. diui. & Rojas de hæret. part. 1. nu. 384. & seqq. maximè si considerando Christũ flagellatum, vt dico statim, adhibeatur carni, cilicium: iuxta psal. 34. ibi, Cũ mihi molesti essent induebar cilicio, cuius usum laudauit Dominus, Lucæ. c. 10. ibi, In cilicio & cinere sedentes pœniterent. Et ideò pœnitentes per manus impositionem cilicium accipiebant, Concil. Agathen. in. can. 15. c. pœnitentes, 30. dist. Septimacen. de institut. cathol. c. 46, nu. 18. & Dñs Pegña. ad directorium Inquisitorum, part. 3. comment. 146. vers. denique.

Regula, 5. Horas canonicas, & significationem earum commendat.

* Quintò salubrius esset clericis & sacerdotibus cõmendare, vt debita reuerentia, pensum seruitutis suæ persoluant, & iuxta psal. 118. ibi, Septies in die laudem dixi tibi. Matutinum, primã, tertiam, sextam, nonam, vespervas, & completorium dicant, & considerent, ex text. glos. & dd.

○ in. c.

in. c. i. de celebrat. Miss. c. cantantes. & seq. 92.
dist. & Senonen. conc. in decret. morum. c. 18.
& seq. recolitur enim in dictis horis inefabilis me-
moriam passionis domini nostri Iesu Christi, vt ibi,
addit. ad gloss. aduertit, adducens sequentes ver-
sus, describendi in quolibet choro ecclesiæ.

Hęc sunt septenis propter quæ psalim⁹ horis,
matutina ligat Christū, qui crimina purgat,
Prima replet sputis, causam dat Tertia mortis,
Sexta cruci neçtit, latus eius Nona bipertit,
vespera deponit, tumulo completa reponit.
& septenarium numerum iuuat, quod septies Do-
minus sanguinem suū efudit, vt in alio proposito
tradit, S. Anton. in summ. part. 2. tit. 3. c. 9. §. 8.
vers. vnde.

Sunt etiam & aliæ sacrarum horarum signifi-
cationes, ex Durando, in rationali diuinorū. lib.
5. c. 1. nu. 4. & 9. cum alijs quæ de horis canoni-
cis per tractatus scripserunt. Nicolaus Plouius,
& alij, S. Anton. part. 3. tit. 13. c. 4. Soto de iust.
& iur. lib. 10. q. 5. & Troti⁹, d. lib. 2. c. 41. & 42.

149 * Si enim clerici & sacerdotes preces horarias
(priuatim & extra chorū dicēdas, vt laudat cōc.
Valent. sub Ayala. sess. 3. c. 12. & Senonen. in
decret. morum. c. 19.) debita veneratione persol-
uunt, non in vicis aut fenestris, alijsve locis parū
decoris, sed in secretioribus, & orationi congruē-
tibus, Deum non labijs tantum, sed spiritu etiā
orent, d. conc. Valent. sess. 3. c. 15. in vers. preces
& d. c. 19. Senonen. concil. fiet per misericordiā

Dei,

Dei, vt faciliùs continentix conditionem adimplerant, eamq; à Domino petitam, consequantur.

Regula. 6. Orationem commendat, ad assequendam continentiam.

* Sexto, conducet maximè ad dictam continèntiam seruandam, faciliùsq; implendam, ad maximum illud orationis remedium, & asyllum recurrere, vt discipuli Christi nos docuerunt in illa magna commotione maris, & habetur in extrauag. discipulorum. Ioan. 21. de celebrat. Miss. & eã cum debitis circumstantijs facere, de qua Hostiè. in summ. de pœniten. & remis. nu. 51. vers. carnis autem maceratio. & vers. seq. gloss. verb. orationes. in clem. vnica. §. ideoque. de reliquijs, & venerat. sanctorum, & c. 8. Sapien. ibi, Et vt sci ui quoniam aliter non possem esse continens, nisi Deus det, & hoc ipsum erat summa sapientia, scire cuius esset hoc donum; adij Dominum, & deprecatus sum ipsum, & clericis commendat Castro, aduers. hæres. verb. Sacerdotium. hære. 4. vers. sed opus est.

Regula. 7. De intercessione sanctorum agit.

* Septimo, salubriùs erit remedium, ad continentiam clericorum, eos admonere, vt sanctos Dei inuocēt. Multa enim non cōcedit dñs Deus, nisi mediatoris, ac deprecatoris opus, & officiū, accesserit. Concil. Trid. sess. 25. de inuoc. sanct. S. August. quæst. 149. super Exodum, & in sermone. 1. & 4. de S. Stephano. Catechismus ad paroch. super primo precepto. vers. verum illud. & hoc designat Ecclesia, in oratione sanctorum,

domino Deo dicens, multiplicatis intercessoribus
 largiaris. Chasseneus, d. catalogo, part. 3. confi-
 der. 22. & seqq. & Michael Aninyon, in tract.
 de vnitae ouilis & pastoris, c. 1. nu. 20. & Castro
 aduersus hæreses, verb. sancti.

*Regula. 8. De intercessione Virginis: Item de immacu-
 lata, & pura eius conceptione agit.*

152 * Octauo, ad hoc efficacior erit. Sacratissi-
 mæ Virginis & matris Dei intercessio. Nam etsi
 20 Deus cunctos eius ministros magnificet, altis de-
 coret honoribus, & cælestis efficiat beatitudinis
 possessores; illos tamen (vt dignis digna repen-
 dat) potioribus attollit insignijs dignitatum, &
 præmiorum vberiori retributione prosequitur,
 quos digniores agnoscit, & commendat ingen-
 tior excellentia meritorum. c. 1. in princ. de reli-
 quijs, & vener. sanct. in. 6. & idè Chasse. in. d.
 catalogo, part. 3. confid. 4. post sanctissimã Tri-
 nitatem, thronum virginis assignat, & aliqua in
 laudem dicit. Ad eam ergo confugiant clerici, im-
 maculatam eius conceptionem recolendo, extra
 uag. 1. & 2. de reliquijs & vener. sanct. in com-
 mu. videndus apud Aragonenses forus vnic. tit.
 forus conceptionis, & apud valentinos, priuile-
 gium. 11. Ioann. primi, Bened. in. d. c. Raynunti?
 verb. & soboles, nu. 20. & seqq. ex quibus liben-
 ter discedo a glos. verb. natiuitas, in. c. 1. de con-
 sacra, dist. 3. dum tenet festum conceptionis non
 esse celebrandum, quia (inquit) in peccatis conce-
 20 pra fuit, Quod autem summè conducatur ad seruã-
 dam

dam continentiam, deuota contemplatio immaculatae conceptionis Virginis Mariæ, aduertit, S. Hieronym. quem allegans sequitur Ioann. Neuzannus in sylua nuptiali. lib. 1. nu. 118.

Regula. 9. Vsum Imaginum, sanctissimum & utilissimum esse probat.

* Nono, cum caro concupiscat aduersus spiritum, spiritus autem aduersus carnem, admonendi clerici sunt, vt spiritu ambulēt, vt sic desideria carnis non perficiant, quia fructus spiritus, castitas est. ad Galat. c. 5. luuandus ergo erit spiritus, valida aliqua consideratione, quæ vincat luxuriam, & pariat continentiam. luuabit ergo deuota inspectio imaginis, seu picturæ alicuius sanctissimi martyris, vt mortificata carne, vestigia illius sequantur, qui cum in carne esset, mortificauit. Hunc enim effectum inter alios multos producit pius imaginum vsus, ideoque meritò in ecclesia catholica conseruandus. Concil. Nicen. 2. actio. 4. c. perlatum. c. venerabiles. de conse. dist. 3. cōc. Trid. d. tit. de inuoc. sanct. Duran. in rational. lib. 1. c. 3. Castro aduersus hæreses. verb. imago. & Septimacen. de catholicis institu. c. 33.

* Vnde sicut præsidis ecclesiastici ea cura debet esse, ne pingantur, vel quod iam pictæ, deleantur picturæ illæ mentis corruptrices, & ad turpes voluptates incitatrices, cum facile sensus corporei, quæ sua sunt, in animam deriuant; Constantino poli. syn. 6. can. 100. quod est perpetua memoria dignum, & tangit Valent. Concil. sub Ayala, in

sefs. 5. c. 9. ita à cōtrario, eorum imagines & picturæ, quæ ad honestatem, continentiam, & religiosam vitam prouocant; summo consilio sunt retinendæ, vt contrariorum, contraria sit dispositio. l. 1. vbi notatur. ff. de ijs qui sunt sui.

Potentissima autem ad propositum erit inspectio figuræ domini nostri Iesu Christi, maxime, ad columnam ligati, & flagellati. Licet enim pro omnibus mortuus est Christus, 2. ad Corint. c. 5. c. in scripturis, 3. quæst. 1. c. potest. §. sicut de poenit. dist. 1. quod intellige, pro omnib⁹, quoad sufficientiam, & pro prædestinatis tantum, quoad efficaciam; gloss. verb. omnibus. in. d. §. sicut. & glos. verb. omnium, in clement. 1. de summa Trinit. & ita intelliges Prosperi dictum, relatum, in. c. semel. lo. 2. de consec. distin. 2. vt ibi aduertit gloss. verb. altitudo, tradit Concil. Trid. sefs. 6. in decreto de iustific. c. 3. ita etiam licet flagellorum tormentum, pro omnibus generaliter sustinere voluerit dominus, speciali quadam consideratione pro peccatorib⁹ lasciuis, & delictis carnis illud sustinuit, vt pij autores in hoc passu considerant. iungendo ea verba Pauli, Nescitis quod corpora vestra, membra sunt Christi. quæ commendat ad hoc Marquardus de Sufannis, de cœlibatu sacerdot. in princ. c. 5. nu. 13.

Regula. 10. Lektionem piorum librorum commendat, contrariam verò vituperat.

156 * Decimo, vtilissima erit aliquorum piorum librorum lectio, Ex qua clerici meditent vitæ præsentis

fentis miseriam, illius breuitatem, & vitæ æternæ iudicium. Ad quod conducent meditationes & soliloquia beati August. & beati Bernar. contēptus mundi, passio duorum, & similes. conducet etiam Vitas sanctorum legere, & maxime illorū, qui ne coinquinaretur cum fœminis, multa & magna tormēta passi sunt. Sic enim cum sanctis sancti erunt clerici, sicut ē contrariū si libros lasciuos legēt, peruertētur, psal. 17. Dicebat enim S. Isidorus, quōd ideō christianus prohibetur figmenta legere poetarum, quia per oblectamēta inanium fabularum, mentem excitat ad incentiua libidinum, & habetur in. c. ideō, 37. dist. Quomodo autem gentilium libri legi possint? tradit Brunus de hæreticis. lib. 1. c. 5. ex nu. 31. & S. Clemens Papa. lib. 1. apostolicar. constit. c. 6. & Franciscus Turrianus in explanatione ad eum.

Vnde postquam, S. Hieron. correptus fuit ab Angelo, quia Ciceronis libros accurati⁹ legebat, c. legimus. 37. dist. ad Damasum Papam, ita super hoc dolebat, dicens. Sacerdotes Dei omisis euangelijs, & prophetis videmus comedias legere, amatoria bucolicorum versuum verba canere, Virgilium tenere in manibus, & id quod in pueris necessitatis est, crimen in se facere voluptatis. c. sacerdotes. 37. dist. Denique quod ex piorum librorum lectione luxuria pereat, idem Hieron. Rustico Monacho aduertit, dicens, Ama scientiā scripturarum, & carnis vitia non amabis. c. nunquam. de conse. dist. 5.

Regula. ii. De oculis cautè regendis, maximè in ecclesia, quò loco qualiter fœmineus sexus compositus noceat, tractas.

- 157 * Undecimo, Abbas faciliorem clericis redderet continentiaẽ conditionem, commendando canon. 47. Carthaginen. concii. 4. qui sic habet. clericus per plateas, & andronas, nisi certa, & maxima officij sui necessitate, nõ ambulet. Quod prius aduertit Spiritus sanctus, vt habetur ecclesiasticis c. 9. ibi, Noli circumspicere in vicis ciuitatis, ne oberraueris in plateis illius. Cũ enim tollenda sit delinquendi occasio, l. conueniri. ff. de pactis dota. & maxima peccatorum pars ex concupiscentia oculorum veniat, vt aduertit vltra experientiam, S. Ioan. epist. 1. c. 2. Nam omnis qui viderit mulierem ad concupiscendũ eam, iam moechatus est eam in corde suo, Matth. c. 5. c. qui viderit 32. quæst. 5. Sequitur ergo, quod in maximã incontinentiaẽ, & luxuriaẽ occasionem incurrit clericus, per vicos, & plateas ciuitatis deambulans; cũ Dauid rex in solario domus suæ Bethsabeæ videns, geminatam culpam commiserit, 2. reg. c. 11. Clericus autem in omnibus sui corporis membris, a vertice capitis, vsque ad pedes debet honestatem ostendere. ex Trotio, d. lib. 2. c. fin. nu. 2. & 3. quòd prius allegando iura cõprobauit omnino videndus Guliel. Durandus in aureo reperiitorio, lib. 3. tit. de vita & honest. cleric.
- 158 * Quod si in quolibet loco, tollenda est delinquendi occasio, iuxta illud, Si oculus tuus dexter scandalizat te, erue eũ, & projice abs te. Matt.

c. 5. maximè tamen dominis clericis & sacerdotibus, in loco sancto & ecclesia Dei, auferenda erit modo possibili. vt sensit electionis vas Paul. 1. ad Corin. c. 11. dicens, quod debet mulier velum habere super caput suum, propter Angelos. Nam licet hoc explicans S. Ambr. dicat, quod in ecclesia, propter reuerentiam episcopalem, mulier (per quam præuaricatio inchoata est) non habet caput liberum, sed velamine tectum. c. mulier debet. 33. quæst. 5. tamen glos. ibi, verb. propter reuerentiam. Dicit, quod ideo Apostolus exigit velatum caput mulieris, vt reuerentiam sacerdotibus habendam designaret, id est, ne sacerdotes in mulieris faciem intuentes, inuitentur ad libidinem. Quod est summè notandum. Et hanc glossæ interpretationem, iuuat, expositio S. Ant. in sum. p. 3. tit. 1. c. 25. in fine principij & ante alphabetum, dicendo, quod ideo mulier laqueus dicitur venatorum, Ecclesiastes. c. 7. quia capit aues & feras siluestres, id est contemplatiuos & solitarios per visum, & ideo consultè in hymno ad primam horam canonicam, Deum supplicat sacerdotes dicentes, visum fouendo contegat, ne vanitates hauriat. Et est notandus text. ad cautè regendos oculos. in. c. nec solo tactu. 32. quæst. 5. Videndus Marquar. de Sufannis de cœlibatu sacerdot. in princ. c. 9. ex nu. 10. moniales admonens de visu oculorum.

Sæpe enim (quod dolendum est) aliqui in ecclesia Dei magis suas, quam festiuitates Dei celebrant: vt cõtra aliquos scholares, qui ad ecclesias vadunt,

P vt vii

vt videãt dominas, aduertit glos, in verb. sed suas.
in. c. odi & proieci festiuitates vestras. 24. q. 1.

159 * Ex ijs autē perniciosus experitur abusus ille,
quo mulieres comam sibi nutrientes, nudo capi-
te, & crinibus gloriantes assistunt in ecclesia Dei,
vt aduertit episco. Guliel. Duran. in rationali di-
uinor. lib. 1. c. 1. nu. 47. in fin. quod sentire vide-
tur apostolus, in. d. c. 11. ibi, Nam etsi non vela-
tur mulier, tondeatur. & 1. ad Timot. 2. ibi, Si-
militer & mulieres in habitu ornato cum verecū-
dia & sobrietate ornantes se, non in tortis crinib⁹,
& c. & S. Petrus, in epistola. 1. c. 3. ibi, quarū
non sit extrinsecus capillatura. Vnde dato quod
dominus episcopus, non posset statuto prohibe-
re mulieribus, in publicū ire. pectore discooper-
to, vberaq; monstrando: poterit tamen sine dubio,
hoc prohibere, dum mulieres ecclesias intrāt, ne
clericos, episcopo subditos alliciant, & ea ratione
à Dei seruitio, & ecclesiæ diuertāt, vt in terminis
cōsiderat Guliel. Bened. in. d. c. Raynunti⁹, verb.
cuidam Petro. nu. 43. & 44.

Neque ex hoc conqueri iustè poterunt, no-
biliore sceminæ, seu damæ (matronas enim sic
vocamus ex Tiraquel. in. l. 5. connub. nu. 14.) qui-
bus in ecclesia eminentior, & altior loc⁹ erit. arg.
s. cumq; antea, ibi, altiori loco posita est, vbi loã.
Faber. de bonor. possess. ille enim magis quam
aliæ sceminæ, priuilegium & decorem Ecclesiæ
seruare tenentur, quo domum Domini decet san-
ctitudo, psal. 92. c. 2. de immunit. eccle. in. 6. bo-
nus

n^o tex. in. l. si qua illustris. vers. cū in mulierib⁹ in-
 genuis. C. ad orfici. & hinc Cōc. valē. sub Ayala.
 fefs. 3. c. 9. abufus remouet fceminarū in Missis
 nouis, & propter hæc. & similia incōmoda cauti
 præfides ecclesiastici, vigilias in ecclesia nō admittunt,
 sequēd. cōc. Eliberti, in can. 35. & Tole. cōc. 53.
 de quo in. c. irreligiosa. de cōse. dist. 3. tãgit Cōc.
 Ayalæ, d. fefs. 3. c. 11. & fefs. 4. c. 11. Bened. vbi sup.
 n. 45. in fine, & Couar. lib. 4. resolut. c. 19. nu. 10.

Regula. 12. Saltationes & obscenos motus corporum recuperat.

* Duodecimo, aptior esset ad continentiam
 clericorum, obseruatio Conc. Venet. c. 11. & Cōc.
 Agathen. c. 39. de qua, in. c. penult. 34. dist. dicēs,
 Presbyteri, diaconi, subdiaconi, vel deinceps, qui
 bus ducendi vxores licentia non est, etiam aliarū
 nuptiarum euitēt cōiuiua: ne his coetibus misceā
 tur, vbi amatoria cantantur, & turpia, aut obscœ
 ni motus corporū, choreis, & saltationibus effe
 runtur: ne auditus, aut obtutus sacris ministerijs
 deputati, turpium spectaculorum, atque verbo
 rum contagione polluantur. Si enim saltationes
 & balla, in laicis ipsis damnat Laodicen. Conc.
 in can. 53. nihil mirum, si horum aspectum cleri
 cis interdicit, in cano. seq. c. non oportet. lo. 2.
 de conse. dist. 5. vt dico in part. 2. num. 158. mors
 enim per fenestras & portas nostras ingreditur,
 hoc est per sensus corporeos, c. 1. vbi gloss. verb.
 portas. 16. quæst. 2. Quid quod vel propter ob
 locutiones hominum, a dominis clericis prædi
 cta erunt vitanda, nam & hac ratione, monaste

ria puellarum longius à monasterijs monachorū collocātur, & in eodem monasterio monachi & monachę esse prohibētur, c. monasteria puellarū, c. in nullo. 18. quæst. 2. & propter eādem famam conseruandā, Turon. conc. 2. in can. 10. statuit, q̄ nullus sacerdotū, aut monachorū præsumat aliū in lecto suo colligere. Quod est satis notandum,

Regula. 13. De lingua cantē regendā, tangit.

161 * Decimo tertio, cū in multiloquio nō desit peccatū, & mors & vita sit in manibus linguę, pro uerb. c. 10. & 18. Tiraq. l. 9. cōnub. nu. 39. Sarayna, ad Roman. lingu. 746. & difficile sit domare linguā, epist. Iacob. c. 3. vtilius aduertisset Abb. vbi sup. aliqua ad linguā cautē regendam, de quibus Benedi. in. d. c. Raynuntius. verb. adiectæ. nu. 78. cum nuga in ore sacerdotis sacrilegiū sit, ut tradit Marsilius, de ecclesiast. redditib. c. 31. num. 5. & moribus & verbis debeant clerici ostendere honestatem. 43. dist. in princ. & c. 1.

162 * Vnde Carthag. conc. 4. in can. 60. & 62. statuit clericum inter epulas cantantē, ex cōmunicandum, & clericum scurrilem, & verbis turpibus ioculatorē ab officio retrahendū esse, habetur in. c. clericū. 46. dist. & c. clericū. 22. q. 1. & ioculatores, goliardos seu buffones clericos dānat. c. 1. de vita & honest. cle. in. 6. Diaz. d. pract. c. 62. & hinc colligitur perniciosissimū esse clericū, de suis criminib⁹ gloriante, meritoq; secundū qualitātē gloriationis, attēta qualitate loci, tēporis, & personę puniendū, c. quam sit graue, de excess. præla. Diaz in. d.

in d. pract. c. 111. & Menoch. de arb. lib. 2. cas. 331. nu. 3. & seq. In omnibus enim sui corporis mēbris à vertice capitis, vsq; ad plantam pedis honestatem debet clericus ostēdere, vt notāter post Specul. dixit. Trotius. d. lib. 2. c. fin. nu. 3. & Rojas in epito. success. c. 27. nu. 14.

Regula. 14. Aliqua naturalia medicamina ad continentiam remissiuē adducit, & de castratione spirituali agit.

* Decimo quarto, faciliora poterat in dicto loco Abbas, pro clericorum continentia aduertere naturalia quædam remedia, vel ex virtute lapidū herbarum, & similibus rerum, vt in simili considerant Castro aduer. hæreses. verb. tentatio. in vers. multæ sunt lapidum. & latē Tiraq. in. l. 15. conub. nu. 93. & seqq.

* Præstabitq; ijs medijs naturalibus, castitatē parare; quam ferro. gloss. verb. obsequium. in c. significauit, de corpore vitia. Quia apostolorū canon. 22. ita habet. si quis abscidit semetipsum, id est, si quis amputauit sibi virilia, non fiat clericus, quia sui ipsius homicida est, & Dei conditionis inimicus. Præterea Conc. Arelat. 2. in cano. 7. ita habet, Si qui se carnali vitio repugnare nescientes, abscidunt; ad clerum peruenire nō possunt. c. Si quis abscidit. c. Hi qui se. 55. distinct. vbi gloss. de Origine meminit, qui se eunuchum fecit. loc⁹ enim Matth. c. 19. ibi, Sunt eunuchi qui seipso castrauerunt propter regnum cœlorū, nō procedit in eo, qui sibi virilia amputauit, sed in eo, qui spiritu affectum vincit libidinis, vt post

SS. August. & Basil. tradit Couarr. in clement. si furiosus. part. 1. in initio. nu. 6. de homicidio. vnde castrantes se, tantum abest vt mereatur ex castratione, vt non solum se inhabiles ad ordines reddant; sed etiã grauissimis poenis se exponat, cùm non sint domini membrorum suorum. l. liber homo. ff. ad. l. Aquil. ex Couarr. vbi supra. & Iulio Claro. in pract. §. fin. quæst. 68. nu. 7. Ideo enim circunceliones hæretici damnati sunt, dum affirmabant esse martyres appellandos eos, qui vltrone sibi ipsis infligebant mortem. vt habetur in. c. quidam autem hæretici. §. circunceliones. 24. quæst. 3. Castro. aduers. hæreses. verb. martyrium. hære. 3. quod si similia in viris sanctis accidisse legamus, id ex particulari quadam Dei reuelatione contigisse erit credendum. Videndus Petr. Plaça, in. lib. 1. delictorū. c. 24. ex nu. 2. maxime in nu. 10. & ibi. c. 23. nu. 5. & facit illud quod dicitur de euangelista Marco, digitū sibi amputante, vt considerat Soto de iust. & iure. lib. 10. quæst. 1. art. 2. ad. 3. vers. ad id. & de S. Papa Leone sibi manum abscidente, vt natum libidinis ardorem extingueret.

Regula. 15. Admonitum Beati Hieronymi commendat.

165 * Decimo quinto, pro dicta continentia præstabit, admonitum illud adducere S. Hieron. quem cum Adriano ad hoc allegat Ioan. Neuzannis, in sylua nuptiali. lib. 1. n. 118. dicendo, Remoue si non potes causas propinquas saltim remotas, puta seruos & lenones, & dole si non potes à peccato

cato abstinere, quod hoc Deo displiceat, volēdo experiri amore Dei, abstinere à tali peccato saltim per mēsem, vel in eo in quo peccabas quater, peccare solum bis, nam sic paulatim imminuēdo peccatum, Deus cor tuum illuminabit.

Regula. 16. Materiam cohabitationis Clericorum & mulierum tradit, & fugiendas occasiones edocet.

* Decimo sexto, & ultimo, (vt hoc perfecto numero discursum istum claudamus: Quem numerum ex mathematicis cōmendat Dñs Miedes episcopus Albarrafinen. in. d. tract. de constantia, lib. 3. in princ.) efficacius iam dictę clericorum, & sacerdotum continentię prouideret Abbas, si conuersationem, familiaritatem, frequentiam, & cohabitationem clericorum, & mulierū, quę iura passim abhorrent, & damnant: fugiendam, commendasset. Quōd certē viro doctissimo facillimum esset, vel paleam illam adducendo, 32. dist. c. 17. quę sola potens esset, fertilissimum & utilissimum fructum, in horrea clericorū (hoc est ad eorum continentiam seruandam) adducere. Vt ita meritō reprobanda sit eorum opinio, qui paleas decreti contemnēdas putant, quasi in quibus resinanes ac leues cōtinerentur: nō enim ideo paleas vocamus, sed ideo, quod à Palea quodam Gratiani discipulo, decreto addita fuere: vt dicit Ioan. Andr. ad speculat. tit. de disputa. & al lega. §. 6. nu. 15. in add. verb. earū. & hunc Gratiani discipulū, fuisse cardinalem, asserit, Iason, in rub. insti. de actio. nu. 12. in fin. & aduertūt emē

datores iussu Gregorij Papæ. 13. ante initium decreti,

167 * Verba autē dictæ paleæ talia sunt, Hospitio
 " lum tuū aut raro, aut nūquam mulierū pedes te-
 " rant, quia non potest toto corde cum Deo habi-
 " tare, qui foeminarum accessibus copulatur. Fœ-
 " mina conscientiam secum pariter habitantis exur-
 " rit. Nunquam deformis mulierum disputes. Fœ-
 " minę nomen tuum nouerint, vultum nesciāt. Fœ-
 " minam quam bene videris conuersantem, mente
 " dilige, non corporali frequentia. Si bonum est
 " mulierem non tangere, malum est ergo tangere.
 " Ideò, S. Martir Papa Lucius. 1. (qui malitias Sa-
 " tanæ non ignorabat, c. sed si fortè. 81. dist.) di-
 " cebat, quod clericus solus ad foeminæ tabernacu-
 " lum non accedat, nec solus præbyter cum sola
 " foemina fabulas misceat. c. clericus solus, 81. dist.
 " eadem etiam cura fuit Carth. conc. 3. in can. 25.
 " relatiuè. in. c. clerici, 81. dist. dicendo, vt clerici vel
 " continentes, ad viduas vel virgines, nisi iussu, vel
 " permissu Episcoporum, & presbyterorum non
 " accedant, & hoc non soli faciant, sed cum clericis
 " vel cum quibus episcopus iusserit, vel præbyter.
 " Nec episcopi, aut presbyteri soli habeant acces-
 " sum ad huiusmodi fæminas, nisi aut clerici præ-
 " sentes sint, aut graues aliqui christiani. Bene facit
 " illud Pauli. 1. ad Timotheum, c. 5. ibi, Adole-
 " scentiores autem viduas deuita, & videndus tex.
 " in. c. in omnibus, 81. dist. ibi, certe solum, & ad so-
 " lam accedere, nulla religionis ratio permittit. &
 " idè

ideò consultè vir magni nominis Cardinalis Bor-
rhomeus in conc. Mediolan. 2. tit. 2. c. 32. prohi-
buit clericis, etiam illustres fœminas docere le-
gere, scribere, canere, vel instrumento musico fo-
nare. Dicebat enim Beatus Ambrosius libr. 1. de
officijs, Quòd prima tentamēta clericorum sunt
fœminarum frequentes accessus, nam iste sexus
reprehensibiles reddit illos.

* Hinc repetitis vicibus commendāda est Ale-
xandri. 3. in conc. Lateran. dispositio, quòd cle-
ricus qui sine manifesta & rationabili causa, fre-
quentare præsumpserit monasteria monialiū, per
episcopum arceatur, & si nō destiterit ab officio
ecclesiastico reddatur immunis. c. monasteria. de
vita & honest. cleric. c. diffinimus. vbi glos. verb.
monachi, 18. quæst. 2. & tangit conc. Valen. sub
Ayala. sels. 3. in. c. 19. vbi enim maius est pericu-
lū, ibi cautiū est agendū. c. vbi periculū de elect.
in. 6. & ideò plura notanda in materia monialiū,
tradit Mediol. 1. conc. sub Cardina. Carolo Bor-
rhomeo. Nā vt dixit S. Aug. Nō eo min⁹ illæ fu-
giēdæ sunt, quia religiosæ vidētur, quādo quanto
religiosiores sub pretextu pietatis latere possent
viscus libidinis, vt Tho. Hibern. in lib. florū docto-
rū refert in verb. mulier. Grauiissimū autē esset cū
sacrata virgine rem habere, & tria illa peccata cō-
mittere, vel vnum cum circumstantijs, glos. verb.
incesta. in. c. virginibus sacris. 27. quæst. 1. vbi vi-
de, c. si quis. lo. 1. Marsilis. in. l. vnic. nu. 40. & seq.
C. de raptu virg. Diaz in prac. can. c. 75. Rojas in

epitome success. c. i, nu. 19. Couarr. in, d. clem.
 si furiosus. 2. part. in initio. nu. 8. vers. sed in rap
 tu. Marquar. de Sufannis, de cœlibatu sacerdo
 in princi. c. 9. maximè in. nu. 30. vbi adducit for
 mam anathematis timèdam, in consecratione, seu
 benedictione virginum. Quam tamen parum cō
 siderauit decretorum ille doct̃or, de quo Paulus
 Grillandus in tract. de sortilegijs. q. 17. nu. 2. qui
 pro amore monialiū nefaria fecit, vt ibi videbis.
 169 * Quòd si extera illa mulierum occasio, pernī
 ciosa est admodum dictæ clericorum continen
 tiæ: quid quæso propinqua, & intra domum pro
 priam, continua cohabitatio faciet? Hinc anti
 qui Patres & veneranda Concilia, cūm clerici si
 gnūm pudicitiaē debeant ostendere laicis, quib⁹
 positi sunt in exemplum, Conc. Alemaniaē sub cō
 rrado. c. 5. ne dent populo pernicioſa luxuriæ e
 xempla. Durand. in tract. de modo generalis cō
 cilij celebrandi. part. 3. rub. 35. nu. 1. passim su
 per hoc statuerunt. Nicen. namque Conci. 1,
 in cano. 3. ita dixit: Interdixit per omnia sancta
 Synodus, non episcopo, non presbytero, nō dia
 cono, vel alicui omnino qui in clero est, licere sub
 introductam habere mulierem, nisi fortè aut ma
 trem, aut sororem, aut amitam, aut etiam eas ido
 neas personas, quæ fugiant suspiciones. c. inter
 dixit. 32. dist. hoc etiam commendat Carthagi.
 Conc. 3. in cano. 17. dicens, Cum omnibus om
 nino clericis. extraneæ fœminæ non cohabitent,
 sed solæ matres, auiaē, & materteræ, amitæ, sor
 res,

res, & filia fratrum, aut sororum, & quæcunquæ
 ex familia domestica necessitate, etiam antequam
 ordinentur, iam cum eis habitabant, vel si filij eo-
 rum iam ordinatis parentibus, vxores acceperūt,
 aut seruis non habentibus in domo quas ducant,
 aliunde ducere necessitas fuerit. c. cum omnib⁹,
 81. dist. Quibus motus S. August. nec cum sorore
 habitabat, dicens, quæ cum sorore mea sunt, so-
 rores meæ non sunt. c. legitur. 81. dist.

* Ex quibus orta videtur. decisio. c. 1. de coha-
 bitatio. cleri. & mul. (quam moderni iuris cano-
 nici emendatores, Nannetensi Conc. in. c. 3. tri-
 buunt.) dicens, inhibendum est, vt nullus sacer-
 dos, foeminas, de quibus suspicio potest esse, reti-
 neat. Sed neque illas, quas canones concedunt,
 matrem, amitam, & sororem; quia instigãte dia-
 bolo, & in illis scelus perpetratum reperitur, aut
 etiam in pedisequis earundem. Sed si quam de ijs
 necessitatem habuerit, presbyteri habeant in vi-
 co, aut in villa domum longè à sua conuersatio-
 ne, & ibi eis, quæ sint necessaria subministrent.
 Quod Abb. in. d. c. 1. in. nu. 2. intellexit hoc mo-
 do. Quod iuuenes foeminae extraneæ, licet essent
 bonæ famæ, non permittantur cum clericis habi-
 tare, secus autem consanguineæ. In his enim ni-
 hil sæui criminis existimari fædus naturale per-
 mittit. l. eum qui probabilem. C. de episc. & cle-
 ric. Craueta, in conf. 321. nu. 1. vol. 2. Suspectæ
 enim foeminae sunt, quæ cum clericis cohabitare
 prohibentur. s. presbyteris, de sanctis. episc. Cõc.

Valent. sub Ayala. fefs. 3. c. 18. & plura alia cōcilia allegant Durand. in tract. de modo generalis conc. celeb. part. 2. rub. 10. nu. 1. & part. 3. rub. 35. nu. 3. Marquardus de Sufannis. vbi sup. part. incip. non puto. c. 3. nu. 2. Francisc. Pauinus. in trac. de visitationib. part. 2. quæst. 9. nu. 15. Cho ueronius in tract. de publicis cōcubinarijs. verb. tenēt. vers. in domo propria. nu. 2. & verb. antecedenti. & Francisc. Zoānetus in tract. de roma no imperio. nu. 18. & seq.

171 * Hac si quidē suspectę mulieris cohabitatione, diligenter prospecta, turpis ille & immūdus (qui cūm fidelīū omniū offensione, summoq; clericalis militiæ dedecore experitur.) concubinatus clericorum cessabit, de quo in. c. præsbyteris. 27. distinct. c. vestra, de cohabitatione clericorum, & mulierum. cum ibi notatis, cum alijs quæ passim (de testando illum) aduertunt Diaz, in pract. can. c. 73. Rebuf. in concordatis galliæ. in rubr. de publicis concubinarijs. 30. pœnas contra clericos concubinarios adducens, Choueronius in trac. de publicis cōcubinarijs, & Lamb. de iure patro. lib. 2. part. 1. quæst. 9. art. 20. quæ faciunt ad Conc. Trid. fefs. 25. de reformat. c. 14.

172 * Prædicto namq; cōcubinato sublato (vt nō entis, nō sint qualitates. l. eius qui in prouincia. ff. de reb. cred.) frustra mēbranas occupabit, in digna illa, & dedecora quæstio, An & quomodo valere possit donatio, quā clericus suæ cōcubinæ facit. De qua Bar. in. l. affectionis. ff. de donationib. nu.

nu. 1. & ibi addi, verb. cœlestis militiæ. Anchar a;
 in conf. 247. Capycius in decis. 102. Roland, a Va
 lle, in conf. 98. nu. 1. & seq. vol. 1. Ioan. Gutier. de
 iuramento cōfirmatorio. part. 1. c. 6. nu. 5. Pala
 cios vbi sup. §. 39. ex nu. 1. Couar. in. c. peccatum.
 part. 2. §. 2. nu. 2. dereg. iur. in. 6. & Choueroni
 vbi sup. verb. cōtra prædictos, n. 1. & 2. & seq.

* Cūm igitur cessante causa cesset effectus. c. 173
 cūm cessante, de appella. l. & si amicis, ibi, sine col
 loquō adulteriū non cōmitteretur. ff. de adulter.
 c. veniens, lo. 2. ibi, ex conuersatione diutina, so
 rori puellæ carnaliter se coniunxit. de eo, qui cog
 nouit consan. vxor, suæ. & præmissis sublatis,
 non peruenitur ad actum, vt agens de osculo libi
 dīnoso tangit Couar. in. 4. part. 2. c. 7. §. 6. nu. 3.
 & facit, l. oratio, ff. de sponsal. euidenter cōsta
 bit etiam, quod sublatis per dominos clericos lu
 xuriæ occasionibus, de quibus S. Anto. in sum
 ma. part. 2. tit. 5. c. 8. vers. & propterea. & vers.
 quantum, sublatisq; causis destructiuis castitatis, c. 2
 de quibus idem. part. 4. tit. 4. c. 6. §. 2. tolletur
 sine dubio clericorum incontinentia, seu luxuria,
 quæ summopere Deo, & hominibus est odiosa,
 cūm vt supradicebā ex B. Aug. plus placet Deo c. 3
 latratus canum, mugitus bouum, grunntus por
 corum, quam cantus clericorum luxuriantium. c. 3
 Incontinentia enim carnis hæreses generat, vt tra
 dit Conrradus Brunus, de hæreticis. libr. 1. c. 5.
 nu. 26. & posset confirmari exemplo illius doc
 toris monialem adamantis, de quo supra, nu. 168. c. 2

174 * Ex supradictis ergo, satis Deo fauente, con-
sultū videtur dominis clericis, vt facilius possint,
iustē iudicam ab ecclesia continentiae legem, &
conditionem implere, vt ita magis apud Deum
mereantur, quam si nuberent. vt dixit idem Ab-
bas in. c. 1. §. vna verò. nu. 3. vers. vltimò nota.
de summa Trinitate. & in. c. cū quidam. num.
4. in fin. de iureiurando. Conc. Trid. sess. 24. in
canone. 10. Vnde cū tam ordinarijs remedijs
20 pro seruanda continentia, iuuentur clericis: nō erit
cur Abbatis petitio, in. d. c. cū olim. nu. 5. ad-
mittatur, salubre dicens. (quod tamen supra re-
probauimus) clericis matrimonium. Si enim cō-
muni auxilio, & mero iure muniti sunt clerici: nō
debet eis tribui extra ordinarium auxilium. l. in
causā. la. 2. ff. de minorib.

175 * Hæc autem modo adduxisse sufficiant, con-
tra illa potissima monstra ignorantiam, auaritiā,
& luxuriam, quæ ecclesiastico statui, & honori
maximè esse inimica probauit. Cætera namque,
20 quæ pro totius cleri reformatione. (si tamen re-
formatione indiget.) cumulauit. Guliel. Dur-
rand. vulgo Speculator in tract. de modo gene-
ralis concilij celebrandi. part. 3. rub. 29. nu. 1. vbi
in fine indicat loca, vbi latius tractauit materiam.
& est cœlebris in proposito locus. Videnda con-
stitutio Laurentij Cardinalis pro reformatione
cleri Germaniæ. de anno 1524. Ratisponæ edita,
quæ habetur in tomos. Conciliorum.

Tempus autem opportunum videtur, vt circa secundam Flosculi nostri seu tractatus partem nauigemus, & aliqua de excellentia, & dignitate sacerdotum, (pro tenui facultate) tangamus: vt debita ab omnibus Christi fidelibus prosequantur reuerentia, aliquas grauissimas pœnas contra facientibus ostendendo, modumque declarando, quo honor clericorum, ad honorem Dei, & decorum Ecclesiæ, augetur.

Explicit Pars prima Flosculi.

Sacrosancti excellentissimi, Pars 1.
 Tempus autem opportunum videtur, ut cum
 ea fecerimus in hoc loco nonnullam partem
 inveniunt, & aliquid de excellentibus & dignitate
 interducentur pro rebus facultate, & gratia; ut
 debet ad omnibus. Et in his rebus profertur
 aut per orationem, & ipsas gratias per nos co-
 munitate ostendit, modumque
 debent, per honorem, & honorum
 in honorem Dei, & deo
 rem facit, in
 gratia

Explicit Pars prima Flosculi

c.
 ma
 Pe
 pa
 du
 re
 tia
 len
 mi
 tib

129

SECUNDA PARS

FLOSCVLI DE CLERICORVM ET
Sacerdotum excellentijs, & alijs quæ ad eo-
rum vitam, statum, & hono-
rem pertinent,

§. I. Sacerdotum Noui Testamenti, ad illos Veteris Testa-
menti, excellentiam ostendit.

Onorem, dignitatē,
& excellentiam tra-
ctaturus clericorū,
seu sacerdotū, quo-
rum in iure promif-
cium vocabulū est,
c. clericos, vers. gene-
raliter. 21. dist. auth.
præsbyteros, C. de
epifco. & cleri. glo.
verb. sacerdotu. in

c. 2. de cohabit. cle. & muli. tangit Ioan. Turrecre-
mata. in. c. omnium. nu. 1. dist. 32. & Lucas de
Penna. in. l. vnic. nu. 2. de periculo successorum
parentis. lib. 10. C. Illud in primis est aduertē-
dum, quod omnia quæ in sacra scriptura, & alibi
reperiri poterunt, quæ ad honorem & excellen-
tiam sacerdotum expectent; singulariori, & excel-
lentiori modo procedunt, & habent locum in do-
minis sacerdotibus euangelicis, quam in sacerdo-
tibus veteris testamenti. Quod patet, sacerdotij

R Levi

Leuitici imbecillitate considerata, Triden. Cōn-
cil, sess. 21. in princ. c. 1. & sacerdotij translatio-
ne, c. translato. vbi glos. & dd. de constitu. tan-
git Ioan. à Capistrano in tract. de autoritate Pa-
pæ, part. 2. secundæ partis, nu. 68. & 170.

2
cc
cc
cc
cc
cc
* Hoc etiam patet. 2. ad Corint. c. 3. ibi, Ido-
neos nos fecit ministros Noui Testamēti non li-
tera, sed spiritu. & iterū ibi, Quod si ministratio
mortis, literis deformata in lapidibus fuit in glo-
ria, ita vt non possent intendere filij Israel in fa-
ciem Moyse, propter gloriam vultus eius quæ eua-
cuatur; quomodo non magis ministratio spiritus
erit in gloria? Vnde altaria nostra maioris auto-
ritatis sunt, quam altaria veteris testamenti. Gi-
gas in tracta. de crimine læsæ maiestatis, libr. 1.
quæst. 10. nu. 10. & de euangelicis sacerdotibus
expressè tradunt Clichthoueus in tract. de vita &
morib. sacerd. c. 5. vers. ex quibus. Soto de iust.
& iur. lib. 7. q. 6. art. 1. §. ad prim. vers. ad tertiu,
& lib. 9. q. 4. art. 1. vers. tertia conclusio. & vers.
his autem, Palacios in tract. de libertate ecclesia-
stica, part. 2. quæst. 12. nu. 1. & Marsilius de red-
ditib. ecclesiast. c. 27. nu. 31.

3
cc
* Vnde illud Exodi. c. 22. Dijs non detrahes,
illud Malachia. c. 2. Quia angelus Domini, & c.
in ipsis noui testamenti sacerdotibus efficacius
verificabitur: cum de sacerdotib⁹ sacra illa dicta
intelligantur, vt ostendūt. c. sacerdotibus. 11. quæst.
1. c. cum ex inuncto. vers. licet de hæret. S. Anto-
nin. in summa, part. 3. tit. 14. c. 7. §. 1. in fin. Bru-
nus

n
p
h
P
ill
p

ru
li
cr
dē
m
ge
fec
nia
fin
c. 1

10.
21. c
len
fac
fide
git
fac

§. 3
a

*
stra

Sacerdotum excellentijs. Pars. 11. 131
nus in tract. de hæreticis, lib. 2. c. 4. num. 1. &
pari ratione in ministris euangelicis intelligi de-
bet efficacius, illud Paralipomen. lib. 1. c. 16. &
Psal. 104. ibi, Nolite tangere Christos meos, &
illud Zachariæ, c. 2. ibi, Qui vos tangit, tangit
pupulam oculi mei, & alia plura.

§. 2. Excellentiam institutionis Sacerdotum tangit.

* Cùm enim Dominus noster Iesus Christus, ve-
rus Deus & homo, altissimo quodam & specia-
li modo, autor euangelici sacerdotij fuerit, in sa-
cratissima & memoranda illa cœna, Concil. Tri-
dēt. sess. 22. in prin. c. 1. & tetigi sup. part. 1. quid
mirum si specialem quandam affectionem ad euā-
gelicos habeat sacerdotes, quos suos specialiter
fecit auctoritatem impartiendo, arg. l. i. vers. om-
nia. C. de veteri iure enu. Hyppo. de Marsilis, in
singula, 567. quam affectionē declarauit Matth.
c. 10. ibi, Qui recipit vos, me recipit, & Luca. c.
10. ibi, Qui vos spernit, me spernit, c. in Nouo.
21. dist. ex quo meritò prima sacerdotum excel-
lentia, ab eorum institutione erit petenda, vt &
facit Chasseneus, in cata. glor. mun. part. 4. con-
fide. 2. cum alijs quæ supra, part. 1. nu. 6. dixi, tã-
git Senonen. Conc. in decretis fidei. c. 10. vers. de
sacramento ordinis.

§. 3. Insinuat quod Christus honorem, seruauit Sacerdotibus
ad Christianorum instructionem, vt ipsi quoscunque ho-
norent sacerdotes, & bene de illis præsumant.

* Præterea cùm omnia quæ scripta sunt, ad no-
stram doctrinam scripta sunt, ad Rom. c. 15. & om-

- nis Christi actio nostra sit instructio, c. Deus omnipotēs. 1. quæst. 2. magnum etiam motuum ad ostendendam sacerdotum excellentiam, & quod omnes homines illis debeant summam reuerentiam, ex propria Domini nostri Iesu Christi actione erit petendum. Ipse enim Iesus Christus rex & iudex, & Deus noster, vsque ad passionis diē seruauit honorem sacerdotibus, quamuis illi nec timorem Dei, nec agnitionem Christi seruassent. Nam cum leprosum emundasset, dixit illi, vade & monstrate sacerdoti, Lucæ, c. 5. sacerdotē appellans, quem sciebat esse sacrilegum, & plura alia fecit, vt doceret sacerdotes veros plene honorari, dum circa falsos sacerdotes, ipse talis extitit, ex beato Cipriano, vt habetur in. c. dominus noster, 93. dist.
- 6 * Ex hac autem actione Christi plura inferuntur ad laudem & honorem nostrorum sacerdotum. Et in primis, quod non solum boni, sed etiā mali (si qui sunt) merentur honorem. d. c. dominus noster, vbi glos. verb. sacrilegum, & glos. verb. specialiter. in. c. sacerdotibus, 11. quæst. 1. vnde sub infertur, q̄ prædicatio criminosi, catholici tamē sacerdotis nō debet contēni. Sicut enim lixiuium per cinerem humidū fluens lauat, & nō lauatur; ita bona doctrina, per malū doctorem, animas credentium lauat à sordibus peccatorum, c. nihil. §. fin. 83. dist. Non enim per malum ministrum, contaminatur donum Christi, quia per illum purus fluuius transit, & venit ad fertilem terram

ram, c. si iustus, 1. quæst. 1. Nam etsi dispares sint sacerdotes merito, pares tamen sunt officio, vt exprelsit Papa Leo. 9. in epistola aduersus presumptiones Michaelis, c. 34.

* Qualiscunque enim sacerdos sit, quæ sancta sunt conquinare non potest: idcirco ab eo, vsque quo iudicio episcoporum reprobetur, cõmunio percipienda est, c. sciscitantibus, 15. quæst. fin. c. consulendum, 28. dist. declarat gloss. verb. audiat, in. c. nullus missam, 32. dist. c. vestra. & ibi, dd. de cohabita, cleric. & mul. non enim merita sacerdotum, sed virtus diuina sacramenta sanctificat, c. multi sæcularium, 1. quæst. 1. Et ided Triden. Conc. sess. 14. in princ. c. 6. dixit. Docet quoque etiam sacerdotes qui peccato mortali tenentur, per virtutem Spiritus Sancti in ordinatione collatã, tanquam Christi ministros functionem remittendi peccata exercere; eosque prauè sentire, qui in malis sacerdotibus hanc potestatem non esse cõtendunt. & sess. 7. in canone, 12. de sacrament. ibi Si quis dixerit ministrum in peccato mortali existentem, modo omnia essentialia quæ ad sacramentum conficiendum aut conferendum pertinent seruauerit, non conficere, aut conferre sacramentum; anathema sit. Videdi in materia Castro aduersus hæreses, verb. potestas. Rodeanus in tract. de simonia mentali, part. 1. c. 8. nu. 10. Co uarru. in. d. clemēt. si furiosus, part. 1. §. 1. nu. 5. & Michael Aninyon, in tractatu de vnitate ouilis & pastoris, c. 7. nu. 15. & 16.

R : Vnde

* Vnde non quales sacerdotes Domini sint, sed
 quid de Domino loquantur, est præuidendū, ex
 Nicol. Pap. c. nō quales, 1. quæst. 1. Hoc est illud,
 Matth. c. 23. ibi, Super cathedram Moysi federūt
 Scribæ & Pharisei, omnia ergo quæcunque di-
 xerint vobis, seruate & facite, secundum opera
 verò eorum, nolite facere, dicunt enim & non fa-
 ciunt. Ex quo dicebat S. Hieron. q̄ propter sa-
 cerdotium, & nominis dignitatem Domin⁹ hor-
 tatur populos, vt subiiciantur eis, non opera sed
 doctrinam considerantes, & habetur in lect. 1. fe-
 ria, 3. Dominicæ. 2. quadragesi.

* Quid quod, etsi sacerdos doctrinā nō habeat,
 (quod absit per dicta superius in 1. parte) honorā-
 dus tamē est. Dicit enim, c. cū ex inuncto. §. licet,
 de hæreticis, quod non est simplicibus sacerdoti-
 bus, etiā a scholasticis detrahendum: cū in
 eis sacerdotale officium debeat honorari. Durād.
 in rational. in procem. nu. 5. Quāuis enim defect⁹
 istæ doctrinæ in ministris ecclesie per superiores
 animaduertendus, & corrigendus sit: piē tamen
 ab alijs qui didicerunt, tolerandus est. ex S. Au-
 gust. c. sedulo. 38. dist. facit. c. quicumq̄. §. in hibe-
 mus. de hæreticis, in. 6. vbi laico sub excōmuni-
 cationis pœna interdicitur disputare de fide, nō
 tamen clerico licet rurali. vt ibi dicit gloss. verb.
 laice, quod declarāt. dd. in. l. nemo clericus. C.
 de summa Trinitate, Brunus de hæreticis, lib. 6. c.
 fin. Castro, de punitione hæreticorū. libr. 1. c. 19.
 & seq. Sæpe enim Deus potētiores vult esse sim-
 pli⁹

plicis alicuius sacerdotis voces, quam omnium vi-
rorū doctorū sylogismos. Nam in Nicen. Cōcil.
simplex cōfessor famosum philosophū ad Chri-
stianā conuertit fidē, quē non potuerāt doctissi-
morum virorū & antistitū argumenta, refert Ca-
stro in trac. de iusta hæret. punit. lib. 2. c. 1. circa
fin. in versic. pro hac re, & Sanctulus presbyter
mirabilia fecit, cū tamen ipsa elementa literarū
bene non nouerat, vt refert Beatus Grego-
rius in dialogis, lib. 3. c. 37.

* Infertur etiam, quod si malus Sacerdos, eo
solo quod Sacerdos est, honorandus venit per
supradictā Christi actionē, q̄ in congruū, non vr-
banū, sed absurdū erit, propter vnum malū cleri-
cum, vel monachū, totū cœtū, & vniuersum ordi-
nem clericorū, & monachorū paruipendere. Nō
enim debet alteri, per alterum iniqua conditio
inferri. l. non debet. ff. de reg. iur. Chasse. d. ca-
talogo. part. 4. considera. 4. vers. & vt quidam
nā delictū personæ non debet in detrimentū ec-
clesiæ redundare. c. delictum. de reg. iuris. in. 6.
tāgit in alio proposito Petrus de vbal. in tracta.
de canonica episcopali, tit. de canonica parochia
li. c. 7. nu. 20. & anima quæ peccauerit, ipsa mo-
rietur. Ezechielis. c. 18. facit rubr. C. ne filius pro
patre. Nihil enim in effectu pestilens traditor
Iudas venerando Apostolorum Collegio de-
trahere potuit, vt tetigit S. Clemens Papa, lib. 2.
Apostolica. constitut. c. 14. vers. etsi vultis. Nam
singulorū delicta, singulos autores pena afficiūt.

R 1. San-

1. sancimus. C. de pœnis. Vniuersitati autem tūc
 obstant, quando conuocatum esset concilium, &
 pulsata campana, ex quo concors omnium ad de-
 linquendum cōsensus possit intelligi. iuxta glos.
 verb. non debetur. vers. item quid si quilibet. in. l.
 sicut. ff. quod cuiusque vniuersitatis nomine. Dia-
 nus, in. d. c. delictum. Abb. in. c. dilectus. lo. 2.
 nu. 13. de simonia. vbi Fel. n. 6. vers. sexto in quā-
 tum. Gomes, in. 3. tom. variar. resolut. c. 1. nu.
 52. vers. quinto facit. Iulius Clarus, in pract. §. fin.
 quæst. 16. nu. 7. & 8. & Nicolaus Moronus de
 treuga & pace. quæst. 138. nu. 44. & quæst. 139.
 Vnde illæsum ius vniuersitatis vel in vno solo po-
 terit conseruari. d. l. sicut. §. fin. vbi not. & hoc
 est quod in simili docent Theologi. quod tempo-
 re passionis Dōmini nostri explicita & viua fides
 remansit in sacratissima virgine Maria. Quod ex
 vsu ecclesiæ in maiori hebdomada, quando in te-
 nebris omnes candelæ extinguuntur, sola rema-
 nente ea quæ est in medio, tradit Durād. in ratio-
 nali. lib. 6. c. 72. ex nu. 15. maximé nu. 25. viden-
 dus Cano, de locis theologicis. lib. 4. c. 5. vbi ar-
 ticulum istum declarat.

ii * Vnde excessus vnus clerici, vt Iudæ, vel vni-
 monachi, vt Lutheri, egredere fines suos non de-
 bet, nec alijs bonis clericis, & monachis detrimē-
 tum adferre. Nam quamuis Abb. in. c. Ioan-
 nes. nu. 2. in fin. de cleric. coniug. ex illo tēx. colli-
 gat, quod actus inhonestē gestus ab vno ex cleri-
 cis redundat in vituperium totius ordinis clerica-
 lis

lis: hoc erit intelligendum, ad hoc, vt delinquens per illam circumstantiam grauius puniatur, non autem vt ex illius particularis delicto, per supra dicta, iuridica sit contra alios clericos præsumptio. Ex quo nullius cōsiderationis erit laicorum motuum, si per lapsum vnus clerici, cæteros paruiendant: quia contra ipsos eadem procederet consideratio, quando vnus ex eis delinqueret, cū duo sint Christianorum genera clericorum, videlicet & laicorum. c. duo. 1. quæst. 1. Oportebit ergo, quod in suo genere admittant idem, quod in genere clericorum exasperant, nisi fateri vellint ex deprauata natura venire, qua infestos clericos habent. c. laicos. c. laici. 2. quæst. 7. c. clericis, in princip. de immunitate Ecclesiarum. in. 6. & ex hoc etiam reprehendendi erūt, ex Abba. in. c. cūm ex iniuncto. nu. 1. in fin. de hæreticis.

* Præterea infertur ex superiori Christi actione, qua nobis exemplū datum est, honorare sacerdotes, qui eo ipso tempore mali sunt: quod iniustum & iniquum erit, si lapsum aliquando sacerdotē emendatum tamen non honoremus, & eum quasi non lapsum, nō suscipiamus. Prodig⁹ nāq; ad sanos mores rediēs, desinit esse sub cura, Iason in. l. is cui bonis. nu. 16. ff. de verbor. obliga. Et opera facta in charitate, licet per subsequens peccatum mortificata sint: recedente tamen peccato, & iterum accedente charitate, priorem effectum recipiūt, & satisfactoria, & meritoria sunt.

S

glos.

gloss. verb. percipitur. in. c. quærat hic, de pœnit. dist. 3. a theologis recepta, vt tradit Couarr. in. d. c. alma mater. part. 1. §. 4. nu. 10, & in terminis quod sacerdos emendatus priorem locum & honorem recipiat, probat. authent. interdicti mus. C. de episc. & cler. ibi, Proprio ministerio reddere. c. ponderet. c. Ioannes. c. si post ordinationem. §. è contra. 50. dist. Adeò vt si culpæ commissæ dignam egerit sacerdos pœnitentiam, possit ad Cardinalatum, & Papatum (alio non impediante) promoueri, vt tradit Gambarus, in tract. de autoritate legati de latere. lib. 7. nu. 114. & seqq. & ideò Alexan. 3. in Lateranen. Concil. part. 26. c. 13. in fin. allegando Calixtum Papam dicebat, errant qui putant post dignam pœnitentiam sacerdotem lapsum non potie reparari, & ministrare posse, si à malis abstineat.

13 * Cum enim incomprehensibilia sint iudicia Domini, & inuestigabiles viæ eius, ad Romanos c. 11. & tangit Felinus in. c. si quando. nu. 9. de rescript. Quis enim in lapsu sacerdotis, sicut in alijs cognouit sensum Domini? 1. ad Corinth. c. 2. in fin. Hinc Beatus pater Aug. lib. 14. de ciuitate Dei. c. 13. in fin. dicebat, audeo dicere, superbis vtile esse cadere in aliquod apertum, manifestumque peccatum, vnde sibi displiceant, qui iam sibi placendo, ceciderant. Ideò fidelior factus est, Petrus, postquam fidem se perdidisse defleuit, at que ideò maiorem gratiam reperit, quam amisit. c. fidelior. 50. dist. Bona namque est delicti me-

moria illa, quæ est ad cõpunctionem, glos. verb. in aspectu, in. c. valet. 81. distin. c. sunt qui arbitrentur, vers. nihil est, de pœnit. dist. 1. Aliquorũ namque lapsum, Deus in bonum facit proficere, dum occasionaliter, lapsi, fortiores resurgunt, c. talibus, vbi. gloss. fin. de pœnit. dist. 2. Tiraque. de pœnis temperan. causa. 51. nu. 22.

* Regius enim Propheta dicebat, in psal. 40. 14
 nũquid qui dormit, nõ adijciat vt resurgat? Quod 11
 in terminis cadentis sacerdotis, considerat Calixtus, 1, habetur, in. d. c. ponderet. 50. dist. Ex quibus gloss. in verb. gratiam, in. c. fidelior. 50. dist. dicebat, Quod potius eligendus est, qui postquã 12
 peccauit, pœnituit, quam ille qui semper bonus fuit, quia magis sciret compati peccatoribus, exẽplo beati Petri, in cuius confirmationẽ plura possent adduci, ex lasone in rubr. ff. de iust. & iure. nu. 7. vbi tamẽ corruptẽ allegat, ad id gloss. fin. in fin. in. c. obeuntibus. §. fin. 69. dist. cãm sit in dist. 63. Quod tamen culpa impressorum contingere potuit, vt ipsemet lason in. l. maritus. nu. 13. vers. sed responde. C. de procuratoribus considerabat, quod deprauatio lecturæ Alexandri, ex culpa impressorum prouenerit. Ad propositum tamen quod magis eligendus sit, qui peccauit & pœnituit, quam qui semper bonus fuit; tractant Romanus in singulari. 732. incip. sunt electi. & ibi. additiones, & Cotta, in memorab. incip. doctor literatus, vers. in contrarium, videtur facere ad hoc, Lucæ, c. 5. ibi, nõ veni vocare iustos, sed 13

peccatores, & apud eundem, in cap. 15. dū inuenta oue deperdita, conuocatis amicis, gaudiū fit, & exultatio; Qua occasione sumpta, Dominus Iesus Christus dicebat, ita gaudium erit in coelo super vno peccatore pænitiā agente, quā super nonaginta nouem iustis, qui non indigēt pænitiā. Quæ sunt bene notanda, vt lapsi hoc modo facilius a malis moribus reuocentur, vt considerat Cotta. in. d. vers. in contrarium.

* Patet autem ex superioribus nullam præteriti lapsus, in emendato sacerdote habendam esse memoriā. Præsumptio enim illa, quod semel malus semper malus præsumatur, de qua in. c. semel malus. de regu. iuris. in. 6. cū non sit iuris & de iure, sed iuris tantum; probationem admittit in contrarium, glos. in verb. credendum. in. 1. antiquæ. C. ad velleyan. Socin. in reg. 384. inci. probatio contra. & Couarru. in. 4. part. 1. c. 4. §. 1. nu. 2. 3. & 7.

* Et ideò ad tollendam, d. c. semel, præsumptionem, probādamq; peccatorum purgationē, & virtutis augmentum ostendendum, triennis temporis sufficit testimonium, quo ille qui lapsus est, emendatam ostendens vitam, cum viris bonis conuersetur. vt est text. in. §. si verò is qui. in authen. de monachis. Ex quo regulā & præsumptionem, d. c. semel, limitant Iacob. Nouellus, in pract. crimin. rub. ad defensam. in tit. an indicia pro reo danda sint. nu. 48. Tiraquell. de pænis temper. causa, 29, maxime, nu. 5. Rolan. a Valle

in

in cons. 63. nu. 12. volu. 3. & Choueronius in tra-
cta. de publi. concubinarijs. in verb. vsquequo cū
eis. nu. 5. docens, quando concubinarius emen-
datam dicatur agere vitam. & facit ad superiora
Concil. Trid. seis. 23. de reform. c. 9. ibi nisi per
triennium secum fuerit commoratus.

* Quod si aliqui cōtra lapsū clericū semper
vellint adhærere dictæ regulæ, quod semel malus,
malus semper præsumatur, in eodem saltim gene-
re mali, nullamque admittendo iuridicam excep-
tionē, vellint ad literā, hoc est iudaicè intelligere
iura, vt in simili dixit gloss. verb. aliquas. in. l.
damni infecti. la 1. §. si is qui. ff. de damno infe-
cto. Bald. in. l. quicumq;. nu. 17. in fin. C. de ser-
uis fugi. & Rojas, de hæreticis. part. 2. assertionē.
6. nu. 131. meritò retorquendum erit contra ipsos
argumentum, quærēdumque ab ipsis, si tam ob-
seruatores sunt generalium regularū, quare à prin-
cipio, nullo contitō clerici lapsu, generalem illā
regulam non obseruant, in naturali ratione fun-
datam, qua quis indubio bonus præsumitur. c.
final. de præsumpt. gloss. verb. stimare. in. c. 1.
de scutrinio. Socinus, in reg. 74. & Dueñas reg.
75. incip. bonus. & Lambert. de iure patron. lib.
2. part. 1. quæst. 10. artic. 2. Obiectioni enim, cō-
grua nulla videtur alia admittenda responsio, nisi
quod laici id quod de se sciunt, in clericis suspicē-
tur, & in quo ipsi insaniant, putent clericos fure-
re, vt satis in terminis allegando Senecam, confi-
derat Turon. Conc. 2. in. can. 10.

- 18 * Consultius enim de sacerdotibus præsumebat.
 « Antherus Papa dicendo, absit, vt quidquam sini-
 « strum arbitremur de ijs, qui apostolico gradu
 « succedentes, Christi Corpus sacro ore conficiunt,
 « per quos nos etiam Christiani sumus, qui clauis
 « regni cœlorum habentes, ante iudicij diem iudi-
 « cant, c. absit, u. quæst. 3. nam vltra quod quilibet
 in dubio bonus præsumendus est vt dixi; in spe-
 cie tamen, maxima est Sacerdotis præsumptio,
 Baldus enim in. l. final. nu. 6. C. de fideicommiss.
 illud obseruat, quod sola sacerdotis præsentia tol-
 lat falsi præsumptionem, Et sacramentalis cōfessio-
 nis arcanum solis sacerdotibus commissum,
 integritatem sacerdotum supponit, c. omnis vtrius-
 que sexus, de poenit. & remis. Denique cōfessio-
 nis arcanum, si sacerdos dicit se reuelare ex poeni-
 tentis licentia & facultate, quid nisi maxima sacer-
 dotis præsumptio, ad credendum inducit? c. signi-
 ficasti, vbi, dd. de adulterijs, Felin. in. c. Matthe-
 nu. 1. de simon. & in. c. 1. nu. 3. de except. Mar-
 tis, in. l. si quis ne quæstio. nu. 178. ff. de quæstio-
 nib. Anto. Gabriel. lib. 1. conclusio. tit. de testi-
 bus, conclu. 1. nu. 28. vers. Septimo limita, & Co-
 uar. in. 4. part. 2. c. 8. §. 12. nu. 11.
- 19 Præterea iudicia, quæ contra laicum admit-
 tuntur, non sic facile contra clericum & sacerdo-
 tem procedunt, vt exemplis adductis probat Frã-
 cis. Cassoni. in tract. de tormen. c. 11. nu. 7. & seq.
 vnde gloss. in verb. sinistrum. in. d. c. absit. u. q.
 3. illud obseruat, quod si clericus deosculetur, vel
 am

amplectatur mulierem; non debet accipi in malam partem, sed potius quod causa charitatis, & benedicendi fecerit, & tradunt Angelus de Clauasio, in summa, verb. clericus, lo. 5. in princip. Francif. Brun⁹ in tract. de indicijs & tortura. part. 1. quaest. 4. nu. 9. Horatius Lucius in tracta. de priuilegijs scholarium. in praefatione. nu. 27. Angel. de Maleficijs, in verb. che hai adulterato, nu. 9. & Mascardus, de probatio, conclus. 981. nu. 7. Vna siquidem praesumptio aliam tollit. l. licet Imperator, de legat. 1. Marfilis in. l. 1. nu. 50. C. de sicarijs, Tiraquel, in. l. Si vnquam. verb. donatione largitus. nu. 156. C. de reuocand. donat. & Rojas, de haereti, part. 1. nu. 332.

* Et quamuis vxorati dicant, quod à tali benedictione liberet Deus vxores suas; vt dixit Angel. 20
in. d. nu. 9. Cassoni, in. d. c. ii. nu. 10. & Brunus in. d. quaest. 4. nu. 9. Quin & episcoporum vicarij in contentioso iudicio non sic facile admitterent glossam, cum Baldus, in. l. neque natales. nu. 1. C. de probatio. dicat, quod quando scholaris loquitur cum puella, non praesumitur ei dicere Pater noster, & sequitur Horatius Lucius, vbi supr. nu. 27. & in terminis contra d. gloss. tenet Choueronius, de publicis concubina. rubr. de adulterio, nu. 82. & seq. & maximè hoc nostro tempore, quo merita hominum defecerunt, c. fraternitatis. 34. dist. tamen in casu etiam quo certus esset clerici lapsus, & nota fragilitas, non erit infamandus, sed cooperiendus clericus, & sacerdos,

ex Constantino Imperatore, dicente, Vere si pro
 prijs oculis vidissem sacerdotem Dei peccantem,
 chlamidem meam expoliarē, & cooperirem eū,
 ne ab aliquo videretur. c. in scripturis. 96. dist. Ti
 mebat namque Christianissimus imperator, in
 pænam pessimi Cham incidere, qui verenda pa
 tris non operuit, sed potius alijs fratribus, deridē
 da monstrauit. vt satis in terminis aduertit Ana
 cletus Papa, habetur. in. c. sentētia Chā. 2. quæst.
 7. constat autem sacerdotes patres esse, vt osten
 do infrā.

* Patet ergo ex supradicta Iesu Christi actione,
 circa honorem sacerdotum illorum, optimū fuis
 se relictum exemplum nobis, vt euāgelicos sacer
 dotes indistinctē honoremus. Neque omissenda
 est ad hoc alia actio eiu sdem, qua, in sacratissima
 cæna pedes discipulorum, & maximē traditoris
 Iudæ lauit. Ioā. c. 13. vnde & boni, & (si qui sunt)
 mali honorandi sunt Sacerdotes. Quia ea quæ
 tunc fecit Dominus, particulariter fecit vt exem
 plum omnibus daret. d. c. 13. Ioan.

§. 4. Docet quod Iesus Christ⁹ sit Sacerdos, refutatq; Suidæ nar
 rationem, & Lenauderium & Chasseneū, & tradit quo
 modo Iesus Christus exercuit ordines.

* Transeamus modo ad alia fundāmenta, qui
 bus etiam hōnorem & excellentiam Sacerdotum
 ostendamus, ex quibus populus moueatur ad
 eorum reuerentiam. Conducet autem ad hoc mā
 ximē consideratio illa, quod Dominus noster Ie
 sus Christus, sacerdos sit. Psal. 109. ibi, Tu es Sa
 cerd

cerdos in æternū secundū ordinē Melchisedech. ”
 ad hebræos, c. 5. & Conc. Trid. sess. 22. in prin.
 c. 1. & c. firmiter. §. vna verò. de summa Trinita-
 te, Fuit autem sacerdos secundum ordinem Mel-
 chisedech, nō quasi principalioris sacerdotis, sed ”
 quasi magis præfigurantis excellentiam sacerdo-
 tij Christi, ad sacerdotium Leuiticum, tangit S. ”
 Thomas in. 3. part. in quæst. 22. maximè in artic.
 6. in respon. ad primum, & c. accipite, & come-
 dite, de consec. dist. 2. ibi, vt quomodo in præ-
 figuratione eius, Melchisedech summi Dei sacer-
 dos panem & vinum offerens fecerat, ipse quo-
 que veritatem sui corporis & sanguinis repræsen-
 taret, & tradit Castro, aduersus hæreses, verbo:
 missa, super hæresi. 2. vers. hoc igitur. ”

• Aduertere tamen hoc loco visum fuit, recedē ”
 dum esse à fabula Suidæ, dum conatur ostendere
 Christū dominū fuisse sacerdotem legis, & vnū
 ex viginti duobus deputatis in tēplo Salomonis.
 Adducit autē in confirmationē Suidas, narratio-
 nē quandā, quā ad literā referunt, & sequuti sunt,
 duo (quos viderim) meæ facultatis doctores, vi-
 delicet Petrus Lenauderius in tract. de priuilegijs
 doctorū, part. 4. quæst. 86. nu. 171. & seq. & Bar-
 tholomeus Chasseneus in catalogo gloriæ mun-
 di, part. 4. consider. 6. in vers. tempore Iustinia-
 ni. Dicta verò narratio, citra approbationem, ad
 literam sequitur in hunc modum,)

Tempore Iustiniani Imperatoris christianissimi, factus est ho-
 mo quidam inter Iudæos princeps, ei nomen Theodosius erat

T Is cum

Is cum & Imperatori & plerisque notus esset, tum vel maxime Philippo cuidam amicum atque familiaris, cum igitur & saepe adhortatus fuisset à Philippo Theodosius, ut Christianam fidem missa iudaica perfidia sequeretur: tum vero impensius die quadam, ad eum sic est loquutus. Quamobrem inquit Theodosi, cum vir sis sapiens, & apertissime peritus legis & prophetarum, sciasque omnia legis prophetiarumque in Iesu Domino consummata fuisse, Christianam veram religionem non sequeris? quare te ad salutem recta via perducere potest? mihi enim persuadeo, quod ignorantia scripturarum te non teneat. Propterea igitur credere in Salvatorem Dominum nostrum Iesum Christum, ne in perfidia permanens, reus efficiaris aeternae poenae. Ad quem Iudaeus, gratias ait, ago habeoque tibi Philippo, quod salutem meam querens, conaris magnopere me christianum efficere. Quapropter tanquam si coram Deo essem, qui nouit secreta cordium, sincere ac sine dolo, cum omni veritate verba haec tibi faciam. Quod itaque Iesus à lege, prophetisque prophetizatus, etiam à vobis Christianis adoratus aduenerit, certus admodum sum, tibi quoque tanquam vero amico profiteor: sed humana quadam opinione detentus, christianus non fio, & ob hoc memet contineo. Nunc enim cum sim Iudaeus, princeps sum Iudaeorum, in maximis honoribus, in plurimis facultatibus, in omnibus denique quae ad vitam bene degendam pertinent, constitutus: factus autem Christianus, omnibus istis priuarer, quae in vita humana iudicantur bona. Nam etsi Patriarcha vniuersalis Ecclesiae essem, non me putarem tot, tantisque, fructurum bonis. Ne igitur praesentibus bonis priuer, futuram contemno vitam: & male quidem agens. Ut vero verbis meis fidem faciam, confisus in nostra perpetua beneuolentia, aperiam tibi arcanum maximum inter nos hebraeos absconditum, ex quo certe scimus, Christum à vobis adoratum, illum esse, quem lex, atque prophetae preconizauerunt: non solum ex istis quae de illo scripta sunt, sed etiam ex scripto inrer nos misterio, abscondito, mysterium itaque hoc est.

Antiquis temporibus cum templum in Ierusalem construebatur, mos erat Iudaeis viginti duos sacerdotes in templo constituere,

ruere, scilicet tot numero, quot literas habemus: vnde & diuinos codices viginti duo numeramus. Erat igitur in templo codex, in quo vniuscuiusque sacerdotis nomen, cognomenq; scribebatur: item patris, atque matris. Mortuo vero aliquo sacerdote, reliqui in templo conueniebant, eligebantq; alium, inde mortui locum, numerum sacerdotalem adimplentes, electumq; in codice conscribebant, verbi gratia: Calendis Septembris decessit Isaac, Benjamin, Abrahæ, Saræq; filius: subrogatus est in eius locum, Samuel, Ezechiel, Salomonis, Vriæq; filius. Hac itaque consuetudine inter Hebræos durante, euenit eo tempore quo Iesus in Iudæa erat, vnum ex viginti duobus sacerdotibus diem suum obiisse, antequam Iesus cepisset se notum facere, docereq; vt in sese crederent, Conuenientibus itaque sacerdotibus ad electionem, & vnoquoque ex sententia digniorem proponente, reliquisq; non approbantibus, quod neminem ad integram, perfectamq; sacerdotalem virtutem inueniebant: quippe aut prudens erat, bonisq; moribus, vitæq; modesta probatus, sed ignorantia legis, ac prophetarum, indignum sacerdotio iudicantes: aut è diuerso vir eruditus, sed haud probatæ vitæ. Hoc itaque modo, multis improbatis, vnus ex Sacerdotibus ad electionem assurgens, sic est loquutus. Multos (inquit) patres nominastis, sed dignum neminem iudicastis, ego verò Iesum filiū Ioseph propono, eligoq;: ætate quidem iuuenem, cæterum & vita honestissimam, & bonis ac integerrimis moribus, & doctrina perfecta, egregiè ornatam, Mea enim sententia nemo vnquam par huic visus est, aut in scripturarum eruditione, aut in vitæ morumq; integritate, quod omnibus Ierusalem habitantibus clarum ac manifestum est. Hac oratione audita, reliqui sacerdotes sententiam probauerunt, Iesumq; in Sacerdotem receperunt dignissimum omnium sacerdotio iudicantes. Dicebant vero quidam, eum non esse ex tribu Leui, sed ex tribu Iuda, credentes filium esse Ioseph: qui ex Tribu Iuda erat, Non enim licebat cuiquam sacerdotalem dignitatem assequi, nisi esset ex Tribu Leui. Sacerdos vero qui eum proposuerat, respondens, mixtum affirmavit genus eius esse, multis enim antea

saculis mixtionē quandam factam fuisse duarū tribuū, & exiū
 de genus Ioseph descendere. Hoc dicto, approbantes reliqui sa-
 cerdotes Iesum, in defuncti sacerdotis locum: sacerdotem con-
 stituerunt. Consuetudine itaque existente, non solū nomen crea-
 ti sacerdotis, in codice scribere, verum etiam patris atq; matris,
 oportuit eos parentes vocare, & ab ipsis, sua nomina scire. Sa-
 cerdos qui Iesum proposuit, patrem eius Ioseph, decessisse dixit,
 solūmq; matrem viuere. Matre in concilio accersita, rogataque
 nomen proferre, testariq; an Iesus eius filius esset, & quo patre
 genitus, Maria respondit, Iesum filium esse meum fateor, ego
 enim peperī eum, cuius rei, testes fide dignos adducere possum,
 eos qui in partu meo affuerunt, quod autem in terris patrē nō
 habet, vel in hoc dignoscere potestis: virginē enim me existen-
 tem in Galilea, angelus Domini non dormientem, sed vigilan-
 tem inueniens, euangelizauit mihi, ex Spiritu sancto me cōcipe-
 re filiū, cuius nōmen iussit vocare Iesum, virgo itaq; concepī, vir-
 go peperī, & virgo permansi. His auditis, accersitisq; obstetri-
 cibus fidelissimis, iusserunt sacerdotes, vt quam diligenter per-
 scrutarentur, an Maria virgo esset: obstetrices re vera inuenta,
 affirmarunt virginem esse. Hi etiam adducti, qui in partu affue-
 runt, testificati sunt Iesum Mariæ filium esse. Stupentibus itaq;
 sacerdotibus, de ijs quæ de partu Mariæ testificabant, iterum ro-
 gata est, ab eisdem, qui dixerunt: fare, age, cōfidenter ore tuo
 Maria, cuius, ac cuius est filius, vt sic eum scribamus, quos enim
 nobis dixeris parentes, illos, & non alios conscribemus. Maria
 autem respondens, verē ait, ego eum peperī in scia in terra, de
 patre eius, sed ab Angelo audiui esse filium Dei: filius est ergo
 mei in nuptiæ Mariæ virginis, & filius Dei. His dictis, codicem
 adduxerunt, & conscripserunt. Die tali, talis sacerdos decessit,
 filius talis, ac talis: in eius locum omnibus suffragijs subroga-
 tus est, sacerdos: Iesus filius Dei viui, & Mariæ virginis. Hic co-
 dex in destructione Ierusalem, diligentia principum Iudæo-
 rum saluatus est, & nunc est in Tyberide paucis admodum Iu-
 dæis: & illis quidem fidelibus hanc rem scientibus, mihi verō
 tanquam principi, magistro gentis reuelatum est. Non enim so-
 lum

lū ex lege, atq; prophetis cognoscimus, certiq; sumus Christū à vobis christianis adoratum, filium esse Dei viui, qui propter salutem mundi in terram descendit: verum etiam ex scripture, quæ vsque ad hodiernum diem permanet in Tyberiadē.

His à Iudeo relatis, mox christianus diuino zelo commotus, ad sacratissimum Imperatorem proficisci voluit, eique omnem rem pandere: vt supradictum codicem Imperator ex Tyberiadē, missis illuc legatis acciperet: ad arguendam Iudæorum perfidiam. Et Iudæus, rem inquit prorsus impossibilem agredi conaris, omnia enim Iudæi magis patientur: quam huiusmodi codicem tradant. Quod si vis maior eos superauerit, codicem corrumpēt, noli igitur causam esse magnorum malorum, ego enim tibi huiusmodi rem tanquam vero amico communicauī, vt cognoscere posses, me fidem christianam, non ignorantia relinquere, sed vana quadam gloria. Philippus itaq; vera esse credens quæ à Iudæo audiuerat, Imperatori quidem nuntiavit nihil: ne Imperator christianissimus frustra graue susciperet bellum. Plerisque vero amicorum, rem omnem ordine narrauit, quibus referentibus, nos quoque omnia supradicta accepimus. Curauimus ergo per quam diligenter inuestigare, an veram narrationem Iudæus retulerit, de huiusmodi scripture sacerdotis, & inuenimus Iosephum in historia de captiuitate Iudæorum, cuius sæpe meminit Eusebius Cæsariensis in ecclesiastica historia de captiuitate dicentem in commentarijs suis, quòd Iesus in templo cum reliquis sacerdotibus sanctificabat. Hoc itaque apud Iosephum inuenientes virum antiquum, & parum post Apostolos florentem, quæsiuimus etiam inuenire hunc sermonem in sacra scriptura confirmatum: inuenimus igitur in sanctissimo euangelio Lucæ, quòd cum esset ingressus Iesus in sinagogam Iudæorum, datus est ei liber, & legit Esaiam prophetam dicentem, Spiritus Domini super me, cuius gratia vnxit me, & euangelizare pauperibus misit me. Quare animaduertimus quod nisi ordinē aliquem sacrū habuisset Iesus inter Iudæos, ei datus non fuisset liber, vt in sinagoga legeret, ad audientiā populi. Nā neq; nobis Christianis licet in ecclesia sine aliquo sacro ordine legere. Quamobrem credere licet veram esse Iudæi narrationem.

Hæc sunt quæ ad literam referunt, & absque vlllo scrupulo sequuntur duo illi Iurisconsulti superi⁹ allegati, Petr. Lenauderius, & Barth. Chassene⁹.

24 * Parcant autem doctissimi, aliàs Iurisconsulti, Lenauderius & Chasseneus; reprehendendi enim necessario sunt, quia magis amica veritas. Non solum namque deficiunt, in eo, quod dictam narrationem sequatur intrepide: Sed etiã in eo, quod eam non Suidæ, sed Lactantio Firmiano tribuât, vt apud eos est videre. Quomodo enim Lactantius, qui temporibus Constantini magni viuebat, potuit notitiam eorum habuisse, quæ sub Iustiniano Imperatore dicunt (licet fabulose) contigisse? 29 Nam ex historijs patet, quod a tempore Constantini, quo viuebat Lactantius, vsque ad tempus Iustiniani, quo sumpsit initium dicta fabula, magis quam. 200. anni fluxerunt; & vltra. 100. annos, nemo præsumitur viuere, Ecclesiast. c. 18. ibi, Numerus dierum hominum vt multum centum anni, & l. final. §. & nobis. C. de sacrosan. Eccle. Videndus Anto, Gabriel. lib. 1. conclus. tit. de præsumption. concl. 16. & Viuius lib. 2. Com. opin. 318. nu. 1. & 2. dicendum est igitur Lactantium Firmianum non somniasse prædictam fabulam, licet Lenauderius & Chasseneus illi tribuât, quos nec decipere debuit quidam codex Lactantij, Venetijs impressus, anno, 1521. vltimo Aprilis, diligentia Ioannis de Tridino, vbi inseritur dicta narratio, in fol. 159. quia titulus indicat sumptam esse ex Suida eam narrationem.

Dece

Detecto igitur illo Chassenei, & Lenaude-
 rij errore, ad conuincendam supradictam narra-
 tionē, adiuuante Deo, & submis⁹ seper ecclesiæ,
 accedere placet. Cū enim ille sacerdos, qui (ex
 Suida) Iesum proposuit in Sacerdotem, dixerat
 Iesum filium esse Ioseph, verisimiliter de illo in
 codice faciendā erat mentio, vt illius dictum acci-
 pi posset. Præsupponere enim (secundum narra-
 rationem) quod ante prædicationem Christi iā
 erat mortuus Ioseph, sine scrupulo non transit,
 nam S. Ioan. Chryso. & S. Ambros. in. c. si
 enim. & in. c. quod autem. §. item si coniuges. 27.
 quæst. 2. sentiunt etiam tempore Passionis Chri-
 sti vixisse Ioseph, & contra quendam Petrū mā-
 ducatorem obseruat gloss. verb. vxoris. in. d. c.
 si enim. Supponit etiam Suidæ narratio, quod
 iussu illorum sacerdotum, inspecta fuit sacratissi-
 ma virgo Maria, à quibusdam obstetricibus, que
 eam virginem testatæ sunt. Ego autem, vt catho-
 licus & verus christianus firmiter credo, & teneo
 quod mater Domini nostri Iesu Christi sacratissi-
 ma Maria, ante partum, in partu, & post partū
 fuerit, permaneatque in eternum intacta virgo,
 cū de Spiritu Sancto conceperit, vt habet Ca-
 tholica fides; parua tamen autoritatis apud me
 est dicta narratio, vt persuadere possit, quod in-
 tegrilas illa, & plenitudo pudoris sineret mulier-
 culas quasdam, obstetrices videlicet, portas pu-
 doris inspicere, tanquam si nihil differret ab alijs
 mulieribus mundi, de quibus in. l. i. ff. de ventre

inspiciendo. Mirarer præterea, si aliqua esset Suidæ narratio, & tamen fundamentum illud. S. Ildefonsus in lib. de perpetua virginitate Mariæ omisit. Est enim verisimile, quod B. Virgo prædicto deuoto suo, & causam tractanti, reuelasset, si vera esset Suidæ narratio.

Præterea, Philippus ille qui Iudæum adducere ad fidem Christi curabat, quomodo intellecto illo arcano, ex eodem fidei zelo, ecclesiæ catholicæ non patefecit?

Denique, quomodo res illa (vt dicitur) gesta, abscondita, & secreta diu potuit esse, in cuius discussione (secundū eandem narrationem) nedum multi homines sacerdotes, & laici; sed etiam mulieres obstetrices interuenerunt?

26 * Ex his ergo verisimilitudinibus, licet alia nō essent, satis videretur conclusum contra dictam Suidæ narrationem. Id enim quod non est verisimile, inimicum est naturæ, & falsitatis imago. c. quia verisimile nō est, de præsum. Craue. in cōsi. 9. nu. 35. vol. 1. & conf. 258. ex nu. 18. vol. 2. & late Tiraq. in. d. l. si vnquā, in præfa. nu. 37. & seq.

27 * Quanto magis, quod in terminis dictæ Suidæ, Lenauderij, & Chassenei narrationi obstat Paulus, ad hebræos. c. 7. dicens, manifestum est enim q̄ ex Iuda ortus sit Dominus noster, in qua Tribu nihil de sacerdotio Moyses loquitur est. & ita cōmunis habet theologorū schola, part. 3. q. 22. art. 1. vbi Bart. Medina, dubio 1. dictā narrationē, erroneā dicit, & Sixtus Senen, in bibliote

ca sancta. lib. 2. litera. I. verb. Iesuchristi sacerdo-
 tiū, refert cōfutationē dictæ narrationis, allegatq;
 Hieron. Enthemiū, qui cōfutationē aduersus eā
 scripsit, & in catalogo romano, & hispano libro
 rū prohibitorū. Vitti Amerbachij historia de sa-
 cerdotio Christi dānatur, vt ita fugias à dicta Sui-
 dæ narratione, à Lenauderio, & Chasseneo, eam
 sequentibus, qui quomodo expurgādi sint, supe-
 riorum erit iudicium.

* Nec obstat. d. c. 4. Luc. quia illis verbis, lec-
 toris officiū, non autē sacerdotis impleuit Dñs, ex
 Duran. in rationa. lib. 2. c. 5. n. 5. & Fabio Incarna-
 to, in scrutinio sacerdot. tract. 2. tit. de ordine. Nā
 in sinagoga alij etiā docti viri docebāt, licet sacer-
 dotes nō essent. Medin. vbi sup. Reiecta ergo Sui-
 dæ, Lenauderij, & Chassenei fabula satis extolli-
 tur sacerdotalis dignitas & excellētia, ex eo, quod
 Iesus Christus Dominus noster sacerdos sit secū-
 dum ordinem Melchisedech, qui panem, & vi-
 num obtulit, quod euangelici sacerdotes quoti-
 die in sacratissimo altaris mysterio faciunt, vt in-
 frā latius constabit.

* Illud etiam ad excellentiam euangelici ordi-
 nis sciendū est, quod ipse Dominus noster Iesus
 Christ⁹ exercuit ordines. Ostiarij namq; officiū
 exercuit, quādo dixit, attollite portas principes
 vestras, & eleuamini portæ aeternales: Item quā-
 do ementes & vendentes eiecit de templo. Lec-
 toris officium impleuit, quando in medio senio-
 rū librum Esaiæ aperiēs, legit distinctē, ad intelli-

gendum, dicens, Spiritus Domini super me, &c. Exorcistæ officium exercuit, quando de Maria Magdalena, septem eiecit dæmonia. Acolyti officium habere testatus est, dicēs, Ego sum lux mūdi, qui sequitur me non ambulat in tenebris, sed habebit lumen vitæ. Subdiaconi officium exercuit, quando de aqua vinum fecit, & quādo cœna facta mittens aquam in peluim, pedes lauit discipulorum. Diaconi officium exercuit, quando post cœnam sacramentum corporis & sanguinis sui, proprijs manibus discipulis dispensauit; item quando euangelium prædicauit. Sacerdotis officium exercuit, quando post cœnam panem & vinum, in corpus & sanguinem, sub diuina virtute conuertit, dicens Apostolis, Accipite & comedite: Hoc est corpus meum; & quando pro peccatis humani generis, seipsum in ara crucis obtulit patri, & modo etiam gloriosus implet, dum ad dexteram patris sedens, interpellat pro nobis. Et Episcopi officium exercuit Iesus Christus, quando manus super capita discipulorum leuans, eis benedixit, dicens, Accipite Spiritum Sanctum, quorum remiseritis peccata, remittuntur eis, &c. Durandus in rationali, lib. 2. c. 4. nu. 5. c. 5. nu. 5. c. 6. nu. 6. c. 7. nu. 5. c. 8. nu. 5. c. 9. nu. 19. c. 10. nu. 14. in fin. & c. 11. nu. 16. in fin. Præpositus, in c. perlectis. 25. dist. nu. 24. Trotius de perfecto cleric. lib. 1. c. 19. nu. 3. 7. 9. 10. c. 20. nu. 4. c. 22. nu. 6. c. 23. nu. 4. c. 25. nu. 4. Et Fabius Incarnatus, vbi supra, quæ sunt bene notanda, ex ijs enim sum

summè honoratus est in ecclesia catholica ecclesiasticus ordo: & in consequentiam summè sunt honorandi ministri ecclesiæ clerici, & sacerdotes.

§. 5. Tradit quomodo Sacerdos dicatur Rex.

* Sit alia diuersa ad honorem clericorum, & sacerdotum consideratio. Quod quemadmodū apud antiquos, idē erat rex & sacerdos, vt dixi in part. 1. nu. 4. ita etiam catholica ecclesia, ministros suos, & sacerdotes. quasi in reges erigit, & per coronam in capite designat, vt sentit. S. Hierony. dicens, hi namque sunt reges, id est se, & alios in virtutibus regentes, & ita in Deo regnū habent, & hoc designat corona in capite. c. duo sunt genera. 12. quæst. 1. benefacit, 1. Petri. c. 2. ibi, Genus electum regale sacerdotiū. c. 1. §. quia. de sacra vnctione. c. solite de maiorit. & obed. ibi, vt quanta est inter Solem & Lunam, tanta inter Pontifices, & reges differentia cognoscatur. Trotius vbi sup. lib. 1. c. 18. nu. 2. & lib. 2. c. 39. nu. 3. & S. Clemens Papa. lib. 2. apostolica. cōst. c. 34. & lib. 6. c. 2. Vnde patet, similitudine quadā, sacerdotes vt reges honorādos esse: nō enim caret consideratione adiecta illa dictio, Quasi, quæ similitudinem regulariter, non essentiam probat. 1. 2. ff. de inoffi. testam. & in terminis contra Lutherum tradit Castro aduersus hæreses, in verb. Sacerdotium, hæresi. 1. vers. o fortem.

§. 6. Sacerdotes ex lege vrbauitatis, quia senes, honorandos esse, demonstrat.

* Præterea sacerdotum dignitas, excellentia, 31

V 2. ho.

honorq̄, vel ex vrbauitatis, & modestię legē. (de qua Bart. l. creditores, nu. 4. C. de pignoribus. Menoch. de arbit. lib. 2. casu. 380.) facile deprehēdi poterit, vel considerata nominis etymologia, qua presbyteri, seniores dicuntur. c. clericos. §. presbyter. 21. dist. Vnde postquam Seniores sunt, bene sequitur, coram cano capite cōsurge, & honora personam senis. Leuiti. c. 19. Senectus enim semper venerabilis fuit. l. semper. ff. de iure immunitatis, Tiraquel. de pœnis temper. causa. 8. & de iure primoge. in proœ. nu. 79. & seq. quod si superiora loca, de senectute corporis intelligēda dicas, maiori quidem ratione, etiam in iuvene sacerdote procedunt, in quo illud Sapien. c. 4. verificatur, cani sunt sensus hominīs, & ætas senectutis vita immaculata. Conc. Trid. sess. 23. de reſ. for. c. 12. cūm enim nongentos, & amplius annos, ab Adam, vsq̄ ad Abraham, vixisse homines legerimus, nullus alius prius appellatus est presbyter, id est Senior, nisi Abrahā, qui multo paucioribus vixisse annis, conuincitur. c. fin. 84. dist.

§. 7. Quod Sacerdotes mediatores sint inter Deum & homines, & plura conferant beneficia, & aliquid de litanijs, quoad propositum tangit.

32 * Deinde, cūm ratio naturalis quasi quædā lex sit, l. vnica. ff. de portioni. que liberis damnato. conce. & ideo eam solam sufficit allegare, l. scire oportet. §. sufficit, ibi, ex ipsa naturali iustitia. ff. de excusat. tutor. Marsilius, in rub. C. de probatio. n. 175. & Aristoteles, (vt sup. part. 1. n. 4. memini) diceſ

dicebat, q̄ infirmitas intellectus est, allegare iura
vbi res ad sensum patet; manifestum est, quod im-
pendēdus sacerdotibus honor à populo; ab ipsa
naturali iustitia, & æquitate descendat.

* Quis enim sanæ mētis negabit, quod ratio na-
turalis incitet, moueatque, vt honorem, amorem,
& reuerentiam illis debeamus, à quibus beneficia
magna accipimus; iuxta obligationem antidora-
lem. l. sed et si lege. §. consuluit. vbi gloss. verb.
obligauerunt. ff. de peti. hæredi. l. si pignore. ibi,
beneficij debitorem sibi acquirere. ff. de furtis. c.
cum inofficijs de testam. vbi Coua. nu. 10. Tiraq.
in. d. l. si vnquã. verb. donatione largitus. nu. 66.
& 67. S. enim Aug. dicebat, q̄ non reddere bona
pro bonis, & reddere mala pro bonis; hæc duo
malorū sunt, licet posteri⁹ deterius sit. c. sex diffe-
rentiæ. 23. q. 3. cum alijs quæ contra ingrati-
tudinē considerat Benedictus. in. quæst. de homici-
dio. nu. 32. & seqq. Cotta. in memorabili. incip.
ingratitude filij. & S. Anto. vbi sup. p. 1. tit. 3. c. 9.

Vnde necessario sequitur in naturali, et diuina
ratione: vt victoriam, & honorem acquirat Sa-
cerdos, qui dat munera, animasque auferat acci-
pientium. Nam qui accipit mutuū, seruus est foe-
nerantis. Prouerb. c. 22. Hæc autem beneficia po-
pulū a sacerdotib⁹ accipere, notoriè constat.

* Nam cum prona sit ad malum natura, Gen. c.
8. in fin. c. omnis ætas. 12. q. 1. et Conc. Triden-
sels. 23. de reform. c. 18. facileque ad delicta la-
bamur. §. si verò is qui in auth. de monach. d. c.

alma mater. vers. concedimus, vbi glos. verb. ad peccandum; paleis enim peccatores comparat. gloss. verb. mistas. in. c. est vnitas. de conse. dist. 3. quia quolibet cadunt tentationis vento; cumq; ex peccatis indignatio Dei, peccatorumq; vltio oriatur; præuaricationem enim primi parentis, statim pœna secuta est, Genesis. c. 3. & per peccatum intrauit mors in mundum, ad Rom. c. 5. & Concil. Triden. sess. 5. in vers. si quis Adæ præuaricationem; quia stimulu⁹ mortis peccatum est, 1. ad Corin. c. 15. in fin. glos. verb. propter peccatum, in. c. dilectissimis. §. Ananias. 12. quæst. 1. & glos. verb. diuinit⁹. in. c. sciscitaris. 7. quæst. 1. & idè. S. Hierony. dicebat, Si quando fames & penuria, & rerum omnium egestas opprimunt mundum; sciamus hoc ex Dei ira descendere. c. reuertimini. 16. quæst. 1. vbi glos. verb. ex Dei ira, tex. in auth. vt non luxurientur homines. collat. 6. c. cum infirmitas corporis, de pœnit. & remis. & priuilegium. 34. Regis nostri Ferdinandi. 2. Hieronym. Præuidellus in tract. de peste, in fin. vers. ad complemētum. nu. 4. & 5. & Tiraquel. denobilit. c. 31. nu. 306. & seqq. & nu. 557.

35 * Oportebat ex ijs necessario in bene stabilita Christiana ecclesiastica hierarchia, vt castrorū acie ordinata, iuxt. Concil. Trid. sess. 23. in princ. c. 4. esse etiam vltra superna patrociniā, aliquod genus hominū dilectū à Domino, q̄ nedū priuā tabulā, sed etiā casu exigente, secundā post naufragium ministraret, Hoc autem peculiare in

Ecclesia Dei esse sacerdotum officium, notorie constat, Conc. Trid, sess. 14. dum sacramenta ministrant, & suis præcibus, & intercessione peccata populi comedunt. In septem enim horis canonicis (de quibus supr. part. 1. nu. 148.) stantes Domini sacerdotes in officijs suis, & orationem facientes, 2. Paralipo. c. 7. & 2. Machab. c. 1. ad illud præcipuum intendunt, vt verbum Pauli adimpleant. 1. ad Titum. c. 2. dum dicit, obsecro primum omnium fieri, obsecrationes, orationes, gratiarū actiones pro omnibus hominibus, glos. verb. orationes, in vers. sed dubitatur an oratio, in clem. vnic. §. ideoq; de reliqu. & vener. sanct. & Trid. Concil. in sess. 2. in princ. vers. Episcopos verò.

* Probant etiam hanc sacerdotum pro populo intercessionem, plura diuini & humani iuris testimonia. Ioel. c. 2. ibi, inter vestibulum & altare, plorabunt sacerdotes ministri Domini, & dicēt, parce Domine, parce populo tuo. Leuitici. c. 19. ibi, deprecare pro te & pro populo. ad Hebr. c. 5. ibi, vt offerat dona, & sacrificia pro peccatis. Conc. Trid. sess. 21. in princ. c. 6. ibi, pro omnibus fidelibus. auth. quomodo oporteat Episcopos. in princ. ibi, & pro illis ipsi semper Deo supplicent. auth. de ordina. episco. & cleric. ibi, ad orandum pro populo destinati. & c. quāuis plenitudo. de pœnit. dist. 1. ibi, Sacerdoti qui pro delictis pœnitentiū præcator accedit. Neque omittenda est, Iacob. epist. c. 5. ibi, Infirmatur quis

in vobis: inducat presbyteros Ecclesiæ, & orent
super eum.

37 * Ex quibus locis patet corporib⁹ & animab⁹
omnibusque in omni statu, prodesse sacerdotes,
Non solum valentibus, qui ad ecclesias accedunt,
sed etiam in lecto impeditis infirmis, 26. quæst. 7.
c. 1. & Conc. Nanneten. c. 4. ipsis præterea infir-
mis nedum extremæ vnctionis sacramentum, sed
etiam sacratissimā Eucharistiā. (illis ex Vorma-
cien. Conc. paratā, vt habetur, in. c. presbyter
eucharistiam, de consec. dist. 2.) ex laudabili cō-
suetudine, honorificè sacerdotes deferunt. c. sanè
de celebra. missa. & Conc. Trid. sess. 13. in princ.
c. 6. Imò non solum viuus, sed etiam mortuis, ma-
gna beneficia sacerdotes conferunt, vt in humatio-
ne corporū, & circa anniuersaria, & suffragia mor-
tuorum luce clari⁹ patet. c. animæ defunctorū.
13. quæst. 2. c. quidam laicorum, vbi Abbas. nu.
2. de celebra. missar. c. visum, de consec. dist. 1.
& Conc. Trid. sess. 22. c. 2.

38 * Nedum autem constat de Sacerdotum pro
populo intercessione, sed etiam, quod eorum in-
tercessio, Deo grata sit, Ad commutandam enim
in misericordiam, quamprimum Dominus in vltio-
nem protulerat sententiam, iux. Tolet. Conc. 8;
in can. 2. c. incōmutabilis Deus, 22. quæst. 4. vbi
explicat gloss. verb. sententiam. Hieronym. Ca-
gnol. in. l. nemo potest mutare. nu. 6. de regul.
iur. & Castro aduersus hæreses. verb. penitentia,
hæresi. 3. vers. tanta enim: potentissima est Sacer-
do-

dotū ministratio, & intercessio, Iacobus namque
 Apost. in. d. c. 5. ita subiungit, & oratio fidei sal-
 uabit infirmum, & alleuiabit eū Dominus, etsi in
 peccatis sit, remittentur ei, c. vnic. §. de prima. de
 sacra vnctione, c. presbyteros. vers. vnde Iacobus,
 95. dist. & Cōc. Trid. sess. 14. in decreto de sacra
 mento extremæ vnctionis, maximè, in. c. 2. Ioel
 etiam in. d. c. 2. postquam dixit, quod inter vesti-
 bulum & altare plorabant sacerdotes, dicendo,
 parce Domine, parce populo tuo; post pauca di-
 cit, Zelatus est Dñs terrā suam, & pepercit po-
 pulo suo, & respondit Dñs & dixit populo suo,
 Ecce ego mittā vobis frumentū, & vinū, & oleū,
 & replebimini eis, & non dabo vos vltra oppro-
 briū in gētibus. Probat etiā tex. Leuit. c. 4. ibi, Et
 rogāte pro eis sacerdote, propitius erit eis Domi-
 nus, & iterū ibi, Rogabitque pro eo Sacerdos, &
 pro peccato eius, & dimittetur ei. Vnde Ecclesia
 catholica per c. 44. Ecclesiasti. exclamat dicens,
 Ecce Sacerdos, &c. paucis interiectis adiungēs,
 & in tēpore iracundię factus est recōciliatio. Ideo
 Alexander Papa dicebat, quod ipsi Sacerdotes
 pro populo interpellant, & peccata populi come-
 dunt, quia suis precibus, & oblationibus ea delēt
 atq; consumunt. c. ipsi sacerdotes. 1. quæst. 1. &
 c. nulli dubiū. 3. quæst. 1. Mōtaignus in tract. de
 bigamia. quæst. 1. nu. 7. & Marsilius in tract. de
 redditu, eccles. c. 3. nu. 112.

* Vnde magnus ille iuris ciuilibis reformator, &
 imperator catholicus Iustinianus, (sic acclamat)

X à Paris

à Parisiense Concil. c. de illicita. 24. quæst. 3. & quem sanctum appellant Bartol. in rubr. de nouo codice faciendo. nu. 7. Faber Aquitanicus in rubr. procemij instit. & eos allegans Baptista de Gazia Lupis in cōpilatione iuris ciuiliſ, & gloss. verb. lex humana, in. c. 1. dist. 10.) inter alias laudabiles constitutiones ad ostendendam salutiferā pro populo sacerdotū intercessionem, illam statuit, vt litanix secularium non fierent, absq; sacerdotibus. s. omnibus autem laicis. in authen. de sanctis, episco. ibi, qualis enim est litania, in qua sacerdotes non inueniuntur, & solemnes orationes faciunt; authent. sed nouo. C. de episcop. & cleric. videndus titulus de litanijſ laicorum, in nouella, vbi in antecedenti titul. poena capitalis conturbanti litaniam, imponitur.

40 * Vnum autem antequam ad alia tranſeam, ex hac litaniarū materia viſum fuit aduertere, quod honorem sacerdotum, simulque eorum intercessionem pro populo significat. Aduertendum igitur est, q̄ quādo ad has litanias cōgregantur status ecclesiasticus, & status tēporalis: præcedit ecclesiasticus, & tēporalis sequitur. In ipſo autem ecclesiastico statu, minores in illo præcedunt, maiores autem sequuntur; in temporali verb in eadem congregatione maiores præcedunt, & minores sequuntur. Non enim credendum est, in sola consuetudine hoc esse firmatum, sed in pulchra, & notabili consideratione. Nam tunc Episcopus in medio est positus clericorū, & laicorum,

corum, vt cunctorum ad se trahat aspectum, exē-
plo Christi sedentis in medio doctorum, Lucae.
c. 2. & stantis in medio discipulorum, Ioan. c. 20.
vnde omnium honor in eo est, vt in vtroque sta-
tu sint episcopo propinquiores. Ducit autē Epif-
copus tanquam pator clericos ante, vt eorum
exemplo laici incedant. Chasseneus in catalogo
gloriae mun. part. 4. confide. 75. Præterea ideo
episcopus incedit in medio clericorum, & laico-
rum, vt mediationem inter Deum, & homines
significet, ex Durando in rationali diuinor. offic.
lib. 4. c. 6. nu. 17.

• Sed tamen quid amplius circa hoc insisten-
dum est, si constat, quod gloriosa sacerdotum mi-
litia (de qua in. c. si officia. 19. dist. c. 1. de clerico
ægotante, c. degradatio. §. actualis. ibi, Coele-
stis militiae milius, id est clerici, de pœnis. in. 6.
& clem. 1. de celebra. mill.) in hoc versatur vide-
licet, vt sacerdotes pro fidelibus contra dæmo-
nes militare cogat, assiduas præces fundentes ad
Dominum, vt aduertūt Francis. Zoanne. in tract.
de romano imperio. nu. 16. & 18. & Cornel. Be-
nincasius in tract. de paupertate, quæst. 12. in sex-
to speciali in iudicijs. nu. 5.

• Vnde si aduocati, qui dirimunt ambigua fa-
cta causarum, suæque defensionis viribus, sæpe
publicis in rebus, ac priuatis, lapsa erigunt, fati-
gata reparant; non minus prouidēt humano ge-
neri, quam si prælijs, atque vulneribus patriam,
parentesque saluarent, l. aduocati. C. de aduo-

catis diuerso iudicio. Chasseneus. d. catalogo, part. 10. confide, 24. à fortiori magis Sacerdotes profunt reipublicæ, cum aduersus principes terrenarum militent: vt fidelibus non terrena, & cauda, sed cælestia, & sempiterna cõparent, c. ante omnia. §. item, 40. dist. Ioan. Montaignus de autorit. magni cõsil. nu. 44.

43 * Hinc meritò in iure validum est de milite terrenis militiæ, ad militem cælestis militiæ argumentum. gloss. verb. militare ceperit. vers. sed certè. in. l. 1. §. Si parens. ff. si à parente quis manumissus fuerit, gloss. verb. procuratores, vers. & idem de milite, in. l. milites. C. de locato & conducto, & gloss. verb. facere potest, vers. itè quid in milite, in. l. miles. ff. de re iudicata. Alexander communem dicens, in. l. centurio. nu. 15. ff. de vulga. substitu. Benedict. in. d. c. Raynuntius, verb. testamentum. lo. 1. nu. 49. in fin. & seq. & Euerardus in locis legalibus. in loco. 56. & Deo fauente si præsens hic & primogenitus labor à lectoribus benignè suscipitur, dicã postea aliqua in materia, quæ ad frequentatum text. in. c. Odoardus, de solutionibus, conducent: & particularia, & specialia clericorum priuilegia, ad vsum forèsem ostendent.

44 * Vnde cum nemo militat proprijs stipendijs regulariter, ex Bal. in. c. cum ex officij. nu. 1. notabili. 3. de præscript. iustum est, quod Sacerdotes, qui in hac cælesti militia, spiritualia seminant, saltem temporalia metant. 1. ad Corin. c. 9. Ideo sacerdoti,

doti oblationes fiunt, tanquam medio inter Deū
& populum. c. quia Sacerdotes. 10. quæst. 1. Et
illud. Exod. 23. Non apparebis in cōspectu meo
vacu⁹: ad hoc applicat Greg. 7. vt omnis Christia
n⁹ procuret in missarū solemnij aliquid adferre
Deo, q̄ antea tetigerat S. Clemens Papa. lib. 2.
apostolica. cōsti. c. 36. c. omnis christian⁹, de cō
secra. dist. 1. vbi glos. & glos. verb. oblationes, in
c. sanctorū. 10. q. 1. videndi Angel. de Clauasio,
in sum. verb. oblatio. nu. 1. Hiero. de Zanetin. in
tract. de foro conscientia, & cotentioso. nu. 60. &
61. Couar. lib. 1. resol. c. 17. nu. 3. Soto de iustit. &
iure. lib. 9. quæst. 3. art. 1. maximè in vers. dubium
autem. Et superiores oblationes, decimasq; dan
das esse sacerdotibus, propterea quòd media
tores sint inter Deum, & homines: aduertūt. Ma
rian. Socin. in tract. de oblationib. in libello. 1.
nu. 5. & libello. 6. nu. 6. Marsilius, in tracta. de
redd. ecclesiast. c. 23. nu. 112. & Cornelius Beninca
sius, vbi supr. nu. 8. cum seqq. & anteced.

* Denique, quod Sacerdotes mediatores sint
inter Deū & populū: probant S. Thomas. part.
3. quæst. 22. art. 1. S. Anton. in sum. part. 3. tit. 14.
c. 7. §. 1. Durand. in rationali. lib. 2. c. 11. nu. 14.
Clichthoueus vbi supr. c. 7. Chasseneus. d. cata
logo. part. 4. confide. 3. & Andreas de Petra, in
oratione in Basiliensi concilio habita. in fin. vers.
cum plurima.

§. 8. Quòd sint legati Dei Sacerdotes considerat.

* Neque videtur alienū ab ista sacerdotū inter
Deum,

Deum, & homines mediatione, considerare eorum legationem in hanc rem à Christo Domino factam, Marc. c. fin. ibi, Euntes in mundum vniuersum, prædicate euangelium omni creaturæ. Matth. in. c. final. ibi, Euntes ergo, docete omnes gentes, & Lucæ, c. 10. ibi, Mitte illos binos, & ibi, ecce ego mitto vos. Vnde bene sequitur, liberos debere esse sacerdotes ab omni iniuria, imò summoperè esse à populo honorandos, solam maiestatem mittentis considerando. l. final. ff. de legationib. ibi, Si quis legatum hostium pulsa set, contra ius gentium id commissum esse existimatur, quia sancti habentur legati, c. ius gentiũ. dist. 1. ibi, Legatorum non violãdorum religio, §. si verò, ibi, Propter suam legationẽ. in authen. de sanctis. episc. 1. sanctum, ff. de rerum diuis. c. nobilissimus, 57. dist. glos. fin. in. l. conuentionum, ff. de pactis, cum alijs, quæ de honore legatorum tradunt Specul. tit. de legato. §. 1. Lucas de Penna in rubr. de legationibus, lib. 10. C. maxime a nu. 3. vsque ad, 25. & nu. 34. & Martinus Garrat, & Iulius Ferretus qui integros de legatis principum scripserunt tractatus, Idèd in legatione apostolica, ex Alexand. 1. dicit c. si quis autẽ. 24. dist. qui legationem impedit, non vnus sed multorum profectum auertit, & sicut multis nocet, ita à multis arguẽdus est, & bonorum societate priuãdus: Et quia Dei causam impedit, & statim conturbat ecclesiæ, idèd ab eius liminibus arceatur, ab omnibus itaque talis est cauendus, & non

non in communionem fidelium, vsque ad satisfacti-
onem recipiendus.

* In terminis autem quod clerici, & sacerdotes
legati sint à Dño Iesu Christo missi, patet, c. in no-
uo, ibi, A quo missi sunt, & cuius legatione fun-
guntur, 21. dist. c. habet, ibi, Cuius minister est,
2. q. 5. c. qualis. 2. q. 7. c. sacerdotibus, in prin-
ibi, Cuius serui sunt, 11. quæst. 1. & c. omnis qui
gemebat, ibi, Cuius legatione funguntur, 7. quæst.
1. Hæc enim loca licet principaliori modo in do-
minis episcopis verificentur, qui in locum succes-
serunt apostolorum: extenduntur tamen ad simi-
plices sacerdotes, qui saltem discipulorum typum
gerunt. Quis enim negabit, quod saltem opera-
rij sint, quos misit Dominus in messem suam? Lu-
cæ. c. 10. d. c. in nouo. in fine, & expressè quod
legatus, & nuntius Dei sit sacerdos, probat c.
quem pœnitet, vers. multum, ibi, Nuntio Dei de-
negavit, de pœnit, dist. 1. S. Pontianus Papa, epi-
stola, 1. ibi, In eis quoque Dominus honoratur
cuius legatione funguntur, & S. Clemens Papa
lib. 2. Apostolica, const. c. 33. ibi, honore & cha-
ritate eos prosequi, vt beneficos, & ad Deum le-
gatos, & ita obseruant, Specul. tit. de legato, §. 1.
nu. 2. Redoanus, in tracta. de simonia mentali,
part. 1. c. 8. nu. 4. & 5. Iacobatius in tract. de cõ-
cilio lib. 1. art. 4. nu. 1. & lib. 6. art. 7. nu. 36. An-
charranus conf. 196, nu. 4. in medio. S. Anton.
d. §. 1. vers. cum enim. Ioan. Lecirier in tract. de
primogenitura, lib. 1. quæst. 24. n. 30. Con. Trid.

sefs. 14. c. 3. ibi, Sacerdotes sui ipsius vicarios reliquit.

48 * Ex quo patet, quòd sicut qui spernebat Christum, patrem spernebat, qui illum misit. Lucae, c. 10, ita Dominum Iesum spernit, qui Sacerdotes illius contemnit. c. in nouo, 21. distinct. Saulus enim, & non adhuc Paulus, per sequens discipulos Domini, vt sciret ex persecutione illorum, cui iniuriam faceret, dominicam audiuit Iesu Christi vocem dicentem, Saule, Saule, quid me persequeris? Actu, apost. c. 9. facit gloss. verb. in decimis. in. c. reuertimini ad me. 16. quaest. 1.

§ 9. Sacerdotes, esse patres, & ideo honorandos, tractat.

49 * Perseuerando autem ad ostendendam sacerdotum excellentiam, ex qua intelligat populus, quantum honoris, & reuerentiae sacerdotibus debeat; alia etiam, erunt excogitanda. Certum autem & cuique notorium est, summè esse honorandos parentes, nam sicut honoranti parentes, bona promittit Dominus; vt patet Exodi, c. 20. Ita contrarium facientem, punit, vt constat Levitici, c. 20. & Ecclesiasti, c. 3. Nam amor, & honor erga parentes, de iure gentium, & de naturali dictamine est, l. 1. §. fin. iuncta, l. veluti, ff. de iust. & iure, vbi notatur. Bened. in. d. c. Raynun. verb. in eodem testamento, lo, 2. nu. 29. hoc autem ad Dominos sacerdotes extendi posse, aperte sentit S. Clemens Papa, lib. 2. apostolic. constit. c. 33. & Gregor. 7. dicens, Quis dubitet Sacerdotes Christi, regum & principum, omniumque fidelium patres,

tres, & magistros censerit: c. quis dubitet, 96. dist. vide, c. qualis. 2. q. 7. & c. sacerdotes, in fine, 6. quæst. 1. Clichthoueuum vbi sup. c. 4. Ancharanum, in conf. 196. nu. 4. Marquar. de Susanis, de cœliba. sacerdot. in princ. c. 4. nu. 13. & Afflictis in præfatione ad decisiones, nu. 2.

* Quid quod, cum spiritualia, corporalibus sint præstantiora, c. inter corporalia, de translat. episcop. maior videtur exhibenda sacerdotibus, tanquam spiritualibus patribus, reuerentia; quam carnalibus parentibus, facit. c. omnes, ibi, nostri sunt spirituales filij, 30. quæst. 1. & c. 1. in. 30. q. 3. vbi in. c. pitaciū, hoc tangit glos. verb. multo magis, & gloss. verb. ampliori, in. d. c. qualis. videndus Tiraq. in. d. 1. si vnquā. verb. susceperit liberos, ex nu. 26. & in tracta. de pœnis temper. causa. 21. multa tractās, quæ ad honorem parentum spiritualium expectant.

* Adest autem in terminis notabile S. Ioannis Chrysoft. testimonium, in tract. de sacerdotio lib. 3. col. 4. dicens. Parentes enim nos in præsentem, sacerdotes in vitā æternā generant, vbi paulo ante dicebat, Nam si non potest quis in regnū cælorū ingredi, nisi per aquā & spiritū regeneratus fuerit, & qui nō māducat carnē Domini, & sanguinē eius non bibit, æterna vita priuatur; omnia autem hæc, haud aliter, quam per sacrosanctas illas manus perficiuntur, manus in quam sacerdotum: qui fiet, vt citra illarum opem, aut gehennæ ignem, euitare quis possit, aut repositæ in cælo

Y coros

coronæ premia assequi? idem etiam in lib. 2. pul-
 chra hæc quæ sequuntur, dicit verba: Per ipsos
 “ Christū induimus, per ipsos Dei filio coniungi-
 “ mur, per ipsos mēbra beati ipsi⁹ capitis efficimur,
 “ quomodo ergo nobis isti, non solū reuerendi ma-
 “ gis quam reges aut iudices: sed etiā nobis magis
 “ erunt honorabiles, quam parentes?”

32 * Vnde credo magnā à cōtra faciente populo,
 & sacerdotes in honorāte, petendā esse ex hac cō-
 sideratione rationem: vt in simili, habetur Mala-
 chix in. c. 1. ibi, Si ergo pater ego sum, vbi est ho-
 “ nor meus? Meritoque contra eos, qui sacerdotū
 beneficijs ingrati sunt, poterūt procedere ea, quæ
 (adaptabilia tamen) contra ingratos filios consi-
 20 derat Benedict. in d. c. Raynuntius, verb. in eodē
 testamento. lo. 2. nu. 35. & seq. quod sentire vi-
 detur Ecclesiasticus, in. c. 7. dum eo loci parentū
 honorem, & sacerdotum commendat.

§. 10. Quod sacerdotes sint medici spirituales, & idcō hono-
 randi, & quod soli habeant potestatem soluendi à pecca-
 tis contra Petrum Gerardum, I. C. ostendit.

33 * Præcedenti autem similis est cōsideratio se-
 quens, licet re vera sit alia. Nam ex Aristotele,
 quem allegat gloss. verb. dolum. in. l. quod ner-
 ua. ff. de positi, nihil simile idem est. & probant. l.
 si idem. C. de codicillis. l. 2. ibi, neq; idē, neq; simi-
 “ le. C. de vetere iure enucle. & Amadeus Iustin. in
 tract. de syndica. nu. 131. Dico ergo, q̄ quemadmo-
 dū medici corporū honorādi sunt, Ecclesiasti. c.
 38. ibi,

38. ibi, Honora medicū propter necessitatē; cum
 alijs quæ de corporali medicina, & medicis no-
 tantur in. l. illicitas, §. sicuti medico. ff. de officio
 præsidis, in. l. medicus. ff. de varijs cognitioni-
 bus. & l. parabolani. C. de episco. & cleri. Ripa
 in tract. de peste. c. 7. S. Anton. part. 3. tit. 7. Chasse,
 d. catalogo. part. 10. confid. 25. & Tiraquel. in
 tract. de nobilit. c. 31. vbi latissimè; ita etiam Sa-
 cerdotes erunt honorandi. Imò maior sine dubio
 ipsis honor debetur, cum medici sint, non corpo-
 rū, vt illi; sed animarū. Nā sicut anima & conscien-
 tia cunctis rebus anteponenda est, l. sancimus.
 la. 1. C. de sacrosanct. eccles. Cotta. in memorab.
 incip. anima, & aperit Matt. c. 16. ibi, quid pro-
 dest homini si mundū vniuersum lucretur, animæ
 verò suæ detrimentū patiatur? c. Mattheus. in fin.
 de simonia; ita medici, qui infirmitates animæ cu-
 rant, honorabiliores, & præstantiores erunt, cum
 de nobiliori agant subiecto, vt in simili de theo-
 logia, & theologis considerat. Chassen. d. catalo-
 go, part. 10. consider. 10.

* Quod autem Domini sacerdotes, medici spi-
 rituales dicantur, qui cæterorū animas, & cōsciē-
 tias curent; euidenter sit manifestum. Transfigu-
 rat enim se Satan sæpius in angelum lucis, c. non
 magnopere. Ne clerici vel monachi, sæpeque vi-
 tia, se virtutes esse mentiuntur, c. sæpe. 41. dist. c.
 sicut. de hæreti. & clem. ad nostrū. vers. nōnulla.
 ibi. Sub sanctitatis specie. de hæreti. Nam licet
 Bald. in. c. si pro debilitate. nu. 6. de offi. dele. cō-
 sciē-

scientiam appellet animi affectionem, bona suadē-
 tem, & mala dissuadentem; cum alijs, quæ de cō-
 scientia aduertunt ē nostris, Iason, in, §. sed iste,
 nu. 101, instit. de actionibus, & Benedict. in, d. c,
 Raynūtius, verb. mortuo, lo. 1, nu. 319, & seq. tamē,
 men, & fallere, & falli homini proprium dicitur,
 in, c. à nobis, lo. 2, de senten. excom. Ancharr. in
 conf. 210, nu. 2. Hinc est quod sæpius periclitatur
 conscientia, vt frequens theologorum, & canoni-
 starum disputatio ostendit, & tangit vno verbo,
 Couar. lib. 1, resolut. c. 1, nu. 1. Cordoua, in tra-
 cta. de casib. cōscien. in prologo, Cotta in memo-
 rab. incipit, apices iuris, & facit. c. per tuas, lo. 2,
 de simonia ibi, conscientiam nimis habuerit scrupulofam, vbi, Abb. & Felin.

35 * Hoc autem supposito, necessariū fuit in be-
 ne stabilita christiana republica, determinatum
 esse hominum genus, potens, & sciens dirimere
 animæ dubia, & conscientia; cum omne quod nō
 est ex fide, id est ex conscientia, peccatum sit; ita
 enim auctoritatem Pauli ad Roma, c. 14, accipit
 S. Ambr. c. quærat hic aliquis, vers. Itē illud Am-
 brosi, de pænit. dist. 3, & glos. verb. ex fide, in, c.
 fin. de præscri. & Couar. in, d. c. 1, nu. 1. Officium
 verò istud soluendi animæ, & conscientia; dubia,
 sacerdoti competere; pluribus apertis auctoritati-
 tibus constat, Intelligendo tamen prout declarat
 Concil. Trid. sess. 23, de refor. c. 15.

36 * Apud famosum enim expositū illum partū,
 (Moysem videlicet, exodi, c. 2, Menoch. de arbi-
 tra-

trarijs. libr. 2. casu. 396. nu. 8) in. c. 17. Deuterono.
 ita legitur, si difficile & ambiguum apud te iudi-
 cium esse prospexeris, inter sanguinem & sangui-
 nem, causam & causam, lepram & non lepram,
 & iudicum inter portas tuas videris verba varia-
 ri: surge, & ascēde ad locū quem elegerit Domi-
 nus Deus tuus, veniesque ad Sacerdotes Leuiti-
 ci generis, Hæc enim verba, licet ad forale iudiciū
 applicet, c. per venerabilem. §. rationibus, qui
 filij sint legitimi; vbi Papa summus Sacerdos. oc-
 currentia dubia soluit cum Cardinalibus, qui suc-
 cessores sacerdotum Leuitici generis dicuntur
 ibi, in. §. sunt autem, vbi Abbas, nu. 19. Specula.
 tit. de legato. §. 3. nu. 2. Martinus Laudensis in
 tract. 1. de Cardinalib. quæst. 26. & Gambarus
 de autori. legati de latere. lib. 7. nu. 63. & 64: ad
 conscientia tamen iudiciū, & ad reliquos sacerdo-
 tes reduci posse videntur; dum fideles edocent,
 quando & quomodo mortalis cōmittatur culpa.
 glos. verb. inter leprā, in extrauag. quia. §. clavis.
 Ioan. 22. de verb. signi. Petrus Soto, in tract. de
 instit. sacerdo. part. 1. tit. de ratione medēdi pec-
 catis, lect. 5. & 6. facit Ezechiel, c. 44. ibi, & po-
 pulū meum docebunt, quid sit inter sanctū, & pol-
 lutū, & inter mundū & immundū ostendent eis.
 Iudith. c. 8. ibi, & nunc fratres quoniam vos estis
 presbyteri in populo Dei, & ex vobis pendet ani-
 ma illorum. & Malach. c. 2. ibi, Labia Sacerdo-
 tis custodiēt scientiā, & legē requirēt ex ore eius.

* Ex hoc autem iniuncto sacerdotibus officio, 57

medicorum nomen eos acquisisse constat. Vnde
 " Turonen. Conc. 2. in initio dicebat, quod ubi in
 " sana libertas generat vulnera, sacerdotalis distri-
 " ctio dat medelam. Quod etiam Imperator Valē-
 " tinianus sentiens, dicebat sufraganeis Mediola-
 " nensis ecclesiæ, talem in pontificali sede consti-
 " tuere procuretis, cui & nos qui gubernamus im-
 " perium, syncere nostra capita submittamus, &
 " eius monita (cū tanquam homines deliquerit
 " mus) suscipiamus necessario, velut medicamen-
 " ta curantis, c. nouit, §. non igitur, de iudicijs.

* Ipsi præterea Sacerdotes, tanquam medici,
 88 infirmam animam curant, c. omnis, & c. cū in-
 firmitas. de pœnit. & remis, neque vnum solum
 adhibentes collyrium, sed plura ad salutem ani-
 mæ spiritualia medicamina, c. necesse, 29. dist. in-
 firmam animam curant, dum misericordiæ ope-
 ra hominibus cōmendant: quæ spirituales in iure
 medicinæ dicuntur, c. medicamentum, c. medici-
 na, de pœnit, dist. 1. c. si per sortiarias, 33. quæst.
 1. gloss. verb. medicorum, in. c. fin. in fin. de pœ-
 nit. dist. 1. & gloss. verb. idoneū, in. c. si episcopus, de
 pœnit. & remis, in. 6. vbi Sacerdotes medici spiri-
 tuales dicuntur, Ripa, de peste, c. fin. & s. Anto-
 nin. in summa, part. 3. tit. 7. c. 1. §. 2. vers. medi-
 cus spiritualis.

59 • Nam licet supradicta spiritualia medicamē-
 ta, quæ ad sacramentum pœnitentiæ spectant, &
 illa quæ abundantius, ex sumptione sacratissime
 Eucharistiæ fluunt, iuxta, c. si quotiescunque, in
 fin.

fin. de conse. dist. 2. c. his igitur. 23. dist. vbi glos.
 in verb. beneficijs, text. in. c. in actione. de pœ-
 nitent. dist. 1. ibi, Medicamenta corporis & san-
 guinis Domini; ab omnibus Christi fidelibus ad-
 uerti possint, & debeant: iuxta illud Ecclesiastici
 c. 17. ibi, Mandauit illis vniciq; de proximo suo,
 ad augmentum materiæ correctionis fraternæ,
 Mathæi. c. 18. c. si peccauerit. 2. quæst. 1. & glos.
 verb. reuocat. in. c. 2. de hæreticis: Administratio
 tamen horum sacramentorum, seu medicamen-
 torum à solis sacerdotibus est expectanda, cum
 sint sacramentorum ministri, vel argumento sum-
 pro ab etymologia vocabuli, qua sacerdos dicitur
 tur, quasi sacra dans, c. clericos. §. sacerdos. 21. dist.
 Iacobatus, de concilio lib. 1. art. 4. nu. 3. & Chas-
 seneus. d. catalogo. part. 4. considerat. 3. sequen-
 tes versus adducens

Sacris dotatus, vel sacris deditus, atque sacra dans,
 Sacra docens, sacra dos, vel dux sacer, esto sacerdos.

60

• Quamuis enim antiquitus scelerati homines
 & qui supplicio digni iudicabatur, sacrati diceren-
 tur: vt aduertunt Cælius Rhodiginus lectionum
 antiquarum, lib. 7. c. 11. & post Budeum, in. l. 2.
 ff. de pœnis, Corrasius in. l. in tantum. in. §. sa-
 cræ res. nu. 2. 3. & 4. ff. de rer. diuis. Marquardus
 de Susannis, in tract. de Iudæis. part. 3. c. 1. nu.
 17. & Couar. in d. c. alma mater. part. 1. c. 8. nu.
 6. post medium: in christiana tamen republica
 dominos sacerdotes ideò sacris dotatos appella-
 mus, quia ipsi ineffabilium sacramentorum admi-

Y 4 ni

nistrandi potestatem sunt consequuti, Verba namque illa, quorum remiseritis peccata, remittuntur eis, & quorum retinueritis, retenta sunt; & similia Matth. c. 16. & Ioan. c. 20. ad solos episcopos, & sacerdotes pertinere, declarat Trid. Conc. sess. 14. in princ. c. 6. & can. 10. de pœnitentia. Nam & lazarum, de monumento iam suscitatum, obtulit Dominus discipulis soluendum, per hoc ostendens, concessam sacerdotibus soluendi potestatem, ut considerat S. August. relatus in. c. quem pœnitet. vers. lazarum. de pœnit. dist. 1.

61 * Sacerdotis enim illa verba, Absoluo te. denuntiant confitentem absolutum, saltem à pœna æterna, in temporalē cōmutata, c. quem pœnitet. vers. fit. de pœnit. dist. 1. Zabarella, in. c. significauit. nu. 1. vers. oppono secundo. de pœnit. & remis. & Petrus Albinianus in tract. de pontificia potestate. nu. 139. Aduertēdo tamen, absolutionē esse actum iudiciale, & non solum nudum ministeriū. Cōc. Trid. sess. 14. can. 9. Quin in sacramentali cōfessione Sacerdos cōfidenti, vnū annū, & plus de indulgētia, concedere potest, ut post Hostien. & Innocen. aduertit, Anto. de Rosellis in tract. de indulgentijs. nu. 328. & seq. in hoc limitans & declarans materiam, c. cum ex eo. de pœnit. & remis. vbi praelatis, certus ad concedendas indulgentias, dierum terminus statuitur.

62 * Ex hac autem potestate ligandi, & soluendi solis sacerdotibus indulta, & administrandorū sacramentorum facultate concessa, magna est sacerdo

cerdotum dignitas, vt vno verbo comprehendit Innocen. 3. Papa. in. c. noua. in fin. de penit. & remiss. ibi, Licet Beatissima Virgo Maria, dignior, & excellentior fuerit Apostolis vniuersis; non tamen illi, sed istis Dominus claues regni cælorū cōmisit, tangit Clichthoueus vbi supr. c. 7.

* Vnde, cum complicitibus reprehendēdus est hoc loco, Petrus Gerardus Iuriconsultus, dum in singulari, 100. incip. necessitas. in. nu. 3. tenet, merē laicum habere potestatem absoluendi à peccatis in casu necessitatis, Quamuis enim necessitatis causa plura sint cōtra cōmunes regulas introducta in iure, c. si quis propter necessitatē. de furtis. c. quod non est licitū. de regulis iuris. Chasse. in consuetud. Burg. tit. des iusticies. §. 5. vers. si na grace. ex nu. 15. Tiraqu. de retractu lignagier. §. 26. gloss. 1. ex nu. 20. Roland. a Valle, in cons. 80. vol. 3. & Pinellus in. l. 2. de rescind. vendit. C. part. 2. c. 2. nu. 35. & seqq. & maxime quod in casu necessitatis, & articulo mortis, nulla sit summo Pontifici reseruata absolutio à peccatis, glos. nō potuerit in. c. à nobis. lo. 2. de sent. excō. Co uar. in. d. c. alma mater. p. 1. §. 11. n. 8. in vers. quod si. & Cōc. Trid. sess. 14. in. c. 7. non tamen ideò inferēdum est, in casu necessitatis laicum habere facultatē absoluendi à peccatis, quam, solis sacerdotibus cōmisit Dominus per superius dicta. Intra ergo regula iuris, q̄ qui de vno affirmat, puta de sacerdote; de alio neget, hoc est de laico. l. cum prator. ff. de iudicijs, c. nonne. de præsumpt.

Z

Laico

64 * Laico enim facta confessio, non est sacramentalis, vt sentit gloss. verb. ipsi. vers. si ergo laicus, in. c. omnes. 30. quæst. 1. tenens, quòd laicus qui audiuit confessionem mulieris, potest cum ea matrimonium contrahere; quod non posset si sacramentalis esset illa confessio. c. fin. 30. quæst. 1. notatur in. c. fin. de cognatione spirituali. & sic laicus absoluere non potest à peccatis, cum clauis non habeat, glossa, verb. ligare. in. c. si episcopus. de pœni. & remi. in. 6. Quinimo nec posset laicus absoluere, etiã de cõmissione summi Pontificis, vt ex theologis resoluit Couar. in. d. c. alma mater. part. 1. §. 11. nu. 9. docens, quòd à clauibus, ordine & iurisdictione. absolutio à peccatis pendeat, notatur per text. ibi, in extrauag. quia. §. quod autem. Ioan. 22. de verb. signific. Cõc. Trid. sess. 14. c. 7. ibi, Nullius momenti absolutionẽ eam esse debere, quam sacerdos in eum profert, in quem ordinariam, aut subdelegatam non habet iurisdictionem. Castro de iusta hæreticor. punit. lib. 2. c. 21. & Couarr. in lib. 1. resolutio. c. 10. nu. 11. Vnde si ad peccatorum absolutionem, non solum ordinis, sed & iurisdictionis ordinariæ, vel delegatæ potestas requiritur, & ita videmus ultra parochum ab Episcopis designatos sacerdotes, ad hoc ministerium: iuxta Concil. Trid. sess. 23. de refor. c. 15. & Valent. sub Ayala, sess. 2. in. c. 16. quomodo quæso in laico tanta potestas ad soluenda peccata erit consideranda, per Gerardum, & alios:

Tenen?

* Tenendum ergo sine dubio est, quod licet
 aliquis possit peccata sua laico cōfiteri, & aliquid
 spiritualis lucri, ex erubescencia, & compunctio-
 ne talis cōfessionis oriatur, & sic intelligo S. Aug.
 in, c. quem poenitet. vers. tanta, de poenit. dist. 1.
 ibi, Tanta itaq; vis confessionis est, vt si deest sa-
 cerdos, confiteatur proximo. Sicut in simili pu-
 blicam alicuius confessionem ad vindictam suo-
 rum scelerum, sui humiliationem, ad aliorū exē-
 plum, & ecclesiæ offensæ ædificationem permit-
 tit, sed ad eam non cogit Triden. Cōc. in sess. 14.
 c. 5. vers. cæterum: ita etiam ad confessionem fa-
 ciendam laico quis non tenetur, cum nullo casu
 laicus possit a peccatis confitentē absoluerē, quid
 quid in contrarium teneant gloss. verb. non po-
 tuerit. in, c. à nobis. lo. 2. de senten. excōmu. &
 glos. verb. mortis. in, c. pastoralis. §. 1. de officio
 ordina. quas in margine reprehendunt & emen-
 dant docti viri, qui iussu Grego. Papæ. 13. ius ca-
 nonicum his præteritis annis reformarunt. Et in
 hunc sensum, approbandi erunt, Durand. in ra-
 tionali. lib. 1. c. 9. nu. 5. Præpositus in, c. vnum
 orarium. §. criminis. 25. dist. nu. 5. & 6. Marfilis
 in pract. §. constante. nu. 10. & viuius in lib. 2. Cō-
 mun. in opinio. 67. cōtraria namq; opinio anathe-
 matizata est per Conc. Trid. in, d. sess. 14. maxi-
 mē in can. 10. de poenitentia. ibi, aut non solos sa-
 cerdotes esse ministros absolutionis.

* Omissa igitur modo peccatorum venialium
 materia, de qua, in, c. vnum orarium. §. criminis.

25. distin. in. c. tres sunt. §. est etiam de pœnit. dist. 1. & in. c. septies cadit. de pœnit. dist. 3. & quam ex mente S. Thomæ declarat Abbas, in. c. relatum. nu. 7. ne clerici vel monachi. ne aliquem decipiat Marfilis. in. l. 1. nu. 46. C. de sicarijs. Hæc enim cum leuior sit, leuiorib9 tollitur medijs, glo. verb. benedictionē, in proœm. §. Cōc. Trid. sess. 14. c. 5. Tamen in peccatorum mortalium materia, & circa absolutionem eorum in sacramentali confessione, pro constanti & firmo tenendū est solos sacerdotes esse dictæ absolutionis ministros.

67 * Quid quod hodie pœnitentiæ imponuntur in remissionem peccatorum, iuxta arbitrium sacerdotum, ex Leone Papæ habetur, in. c. tēpora pœnititudinis. 26. quæst. 7. vbi glos. verb. tuo iudicio. text. in. c. Deus, ibi per discreti sacerdotis arbitrium. de pœnit. & remis. in. c. mensuram. de pœnit. dist. 1. glos. fin. in. c. de his clericis. lo. 2. dist. 50. Concil. Vormatiē. in. c. 25. & Concil. Triden. sess. 14. c. 9. Abbas in. c. sicut dignum. nu. 2. de homicidio. vbi Zabarella notabiles ad hoc tradit versus, & obseruant Iulius Clarus, in pract. §. fin. quæst. 83. nu. 14. Meno. de arbitrarijs. lib. 2. casu. 391. & Choueronius de publicis concubinarijs, rub. de adulterio. nu. 3. §. 11. Differentiam inter sacerdotes, & terrenos iudices. ostēdit.

68 * Per hanc autem facultatem absoluēdi a peccatis à Domino habitam, possunt domini sacerdotes. (intelligendo vt supra) admittere illos, & in diui

diuinam gratiam reconciliare, qui non semel tantum, sed etiam eos qui sæpius offenderunt, vel lapsi sunt, Matth. c. 18, c. septies cadit, vers. & non solum septies, de pœnit. dist. 3, c. firmiter. §. vna verò, de summa trinitate, ibi, Per veram potest semper per pœnitentiam reparari. & Concil. Trident. sess. 14. in. c. 2. ibi, Sed quoties ab admissis peccatis ad ipsum pœnitentes confugerint, possent liberari. Et contra quosdam perfidos ostendit, S. Aug. habetur, in. c. adhuc instant, de pœnit. dist. 3. & Castro aduersus hæreses, verb. pœnitentia, hæresi 3. Ministri namque sunt Domini sacerdotum illius diuini, & clementissimi regis, cui proprium est, misereri semper & parcere, & qui quotidianis hominū peccatis semper ignoscere dignatur, & pœnitentiā suscipere nostrā, & ad meliorem deducere, l. imperialis. C. de nuptijs, & ita eius spōsa ecclesia nunquam gremium claudit redeunti, vt Imperatori Iustiano, Papa Ioannes 2. scripsit, relatiuè, in. l. inter claras. §. liquet, versic. sed quia. C. de sacrosanct. eccle.

* Ex qua consideratione, dominorum sacerdotum, administratos terreni principis excellentia, & amplitudo constat. Non enim seculares ministri, tam liberas habenas habent, & amplas potestates, sicut habent sacerdotes; nam seculares confessum, vel conuictum condemnant, adeo quod semel condemnatum, non possunt absolueri, etiā (quod videtur mirabile) si ipsis postea de innocētia illius condēnati constet; sed hoc habent rescribere

principi, l. 1. §. fin. ff. de quaestionib. & post alios aduertit Anto. Gomes, in. 3. tomo variar. c. 13. nu. 36. Sacerdotibus autem, ligatos & per peccatū condemnatos, remittit ipse rex regum, vt à peccatis soluantur, & solutos esse declarentur. Præterea, misericordiam & clementiam, quam iudicibus commendant Thom. Grammat. in decis. 23. nu. 17. & Marsilis in pract. §. Occurrunt, ex. nu. 7. non sic liberè exercere possunt, licet pensata qualitate facti, loci, temporis, & personæ ordinariā pœnam minuunt, l. aut facta. ff. de pœnis. l. quid ergo. §. pœna grauior. ff. de ijs qui notantur infamia, & tãgit Viuius, in commu. opin. vers. iudex vbicunque.

70 * Est enim terreni principis stricta in relaxandis delictis voluntas, cūm etiam in absolute generali criminum semper excipiat aliqua delicta, vt in crimine falsi obseruant Grāma, decis. 2. nu. 28. & Iul. Clar. in pract. §. fin. quaest. 59. nu. 13. & patet in tit. de remissione criminum, & tit. absolutio general. in foris Valentia, vbi & alia crimina excipiuntur.

71 * Est etiam terreni principis, maxime in grauibus casibus ea voluntas, vt remissionē veniæ crimina nisi semel commissa non habeant, l. nemo deinceps. §. his ergo. C. de episcopali audientia. Per quam, ibidem Gulielmus de Cugno dixit, quod si aliquis impetrat à principe remissionem alicuius delicti, & postea delinquat, remissionēq; etiam impetret; si non fecit in secūda remissionis impe

impetratione, mentionem de prima, non valebit, & ea non obstante, puniri poterit. Et ob istū defectum fuit quidam Bononiæ decapitatus, teste Barbatia, quem refert Benedictus, in. d. c. Raynū tius, verb. mortuo itaque. lo. 1. nu. 112. Iason. in. l. præscriptione. nu. 32. C. si contra ius. & Meno chius de arbitrarijs. lib. 2. casu. 203. nu. 32.

* At verò cœlestis, & misericordissimi regis, est illa omnibus nota, & certa voluntas, vt non itera tum solum, sed etiam sæpius commissum peccatum remittat, remittique a suis ministris, quoad conscientia forum velit, per supradicta, et Cōc. Triden. d. sess. 14. in. c. 2. Et hanc inter regē cœli, et principes terræ differentiam, considerat Tira quell. de pœnis temperan. causa. 10. nu. 4. 7. et. 8. et pari ratione, ad ministros vtriusque, eadem dif ferentia, et aliorum, ad alios excellentia erit con sideranda.

* Deinde notoriē cōstat terreni regis ministros, in corpus tantum, non autem in animam, hoc est conscientiam habere potestatem, c. nos si. §. sed notandum. 2. quæst. 7. Illi enim iustitia exigente, quos ad mortem corporis condemnant. (vt in ca sibus cumulatis per Gulielm. Bont, et Iul. Clar. in pract. §. fin. quæst. 68.) ad Sacerdotes, et præ sbyteros pro animæ salute remittunt, iuxta l. Ar chigerontes, vbi, glos, et Bald. C. de episcopali audien. c. 2. in fine. de furtis, & clem. 1. de pœnit. et remis. Vnde licet magnus regum terræ mini stris honor debeatur; iuxta notata, in. l. quisquis.

Z + C. ad

C. ad legem Iuliam Maiestatis, & Boerium, in tract. de autoritate magni consilij: maximus tamē ministris regis cæli, id est sacerdotibus, debetur honor, nam Mathæi. c. 10. habetur, Quod ille timendus est, qui potest animam & corpus perdere in gehennam, quod ut Dei minister potest sacerdos, d. 8. sed notandum, ut superius declaravi, Et ex hac sola ministrorum cælestis, & terrestris regis æquiparatione, cum finiti (teste philosopho) ad infinitum non detur proportio; multa poterit sapiens (qui ex paucis multa intelligit, ex gloss. verb. opinari, in. g. 1. in authen. de consanguini. & uteri, fratrib.) inferre, quæ ad honorē, & excellentiā dominorū sacerdotum, conducent.

74. * Vnde non mirandum solum, sed etiam veris ex corde lachrymis est dolendū, quod in mentem hominis christiani veniat, ut honorem, & reverentiam, tot titulis, sacerdotibus debitam, non impendat. Quomodo enim homo (si tamen homo est) illud hominum genus electum (sacerdotes dico) poterit non honorare, cum, quodammodo & adorare oporteat: fierique videtur, quando ad eorum pedes, nedum secreta dicta, & occulta facta; verum etiam intima cordis arcana, cum rubore, contritione, & lachrymis, ad animæ salutem aperiunt homines: reuelantque illa, quæ magis, fideli, & probato amico non committerent: c. omnis vtriusque sexus, de panit. & remis. & Trid. Conc. sess. 14. in princ. c. 1. & seqq. ubi sacramentalis confessio, iure diuino instituta, & ab ecclesia

ecclesia saltem quolibet anno in quadragesima
requisita; ministro sacerdoti est facienda. Alfon:
à Castro aduer. hæreses. verb. confessio. & Co-
uarr. in. d. c. alma mater. par. i. §. 1. nu. 6. & 7.
& tetigi supr.

* Ad hanc autem ministro sacerdoti faciendâ 75
sacramentalem confessionem, a deo tenetur ho-
mo Christianus, vt summus etiam pontifex ad eã
teneatur, & non solum in quantum est à iure di-
uino suis casibus, & periculis instituta: pontifex
sacerdoti parere debet, vt dixit gloss. i. in. c. ne-
mo. 9. quæst. 3. & glos. verb. terminandum, in. c.
fanè. lo. 2. de officio delegati, & Choueronius
vbi supr. verb. vel alterius præminentia, nu. fin. 72
verum etiam ad confessionem quolibet anno fa-
ciendam tenetur pontifex, ex illa naturali saltem
ratione, quæ docet, principem legibus etiam hu-
manis subditum esse. l. digna vox. C. de legibus,
& ita tradit Couarruias, in. d. c. alma mater.
part. i. §. 1. nu. 5.

* Duo autem ex hac proxima consideratione 76
fieri poterunt syllogismi, qui sacerdotum excellen-
tiam, & honorẽ cõmendent; primus ex amicitia
vinculo; secundus ex requisita summi pontificis
confessione sacramentali.

* Primò, certũ est quod amicus, & maximè sin-
gularis, summoperè diligendus, & honorãdus est.
Dicit enim amic⁹ amico, tuus in omnibus sum, &
me tuũ esse recognosco, glo. verb. cuius ipsi sunt,
in. l. coloni, C. in quibus causis coloni, Bald. in. l. 1.

Aa nu.

nu. 33. C. qui accusare non poss. cum alijs quæ de vinculo amicitiaē notantur in. l. late, §. amicos. ff. de verb. signifi. Tiraq. de pœnis temperan. cau. ta. 22. Couar. in. c. requisisti. nu. 7. de testa. & ibi glos. verb. præsumitur, & Matienço in dialogo relatoris & aduocati. part. 3. c. 15. & seqq. Sacerdos autem in sacramentali confessione, magis cōsulit, magis audit, & magis conseruat, quam quilibet singularis amicus; meritò ergo amicus dici poterit, arg. Ioā. c. 15. ibi, Vos autem dixi amicos, quia omnia quæ audiui à patre meo, nota feci vobis. & in terminis obseruat Marsilius, in tract. de ecclesiast. reddi. in. c. 17. nu. 15. sequitur igitur eui denter, summe diligendum, & honorandum esse sacerdotem.

77 * Secundò notorium est, quòd summè honorandus est admirandus ille Pater patrum, Iesu Christi vicarius Papa. gloss. verb. Papa. §. hæc fanè, in procem. clemen. glos. verb. præposuit, in c. considerandum. 30. dist. dd. in. c. in nouo. 21. dist. & in. c. significasti, de elect. S. Anton. in sum. part. 3. tit. 22. c. 5. & seq. Castro aduersus hæreses. verb. papa. Septimacen. de catholicis institu. c. 44. Michael Aninyon, de vnitae ouilis & pastoris. c. 23. & multi tum theologi, tum canonistæ, qui laudandos de potestate papæ tractatus scripserunt. Illi enim trāseunti iuste acclamationes dat Romanus populus, dicendo, viuat N. papa. l. 1. vbi gloss. acclamationes, de quæstorib. & magistris officior. lib. 12. C. & ob summam reuerentiam,

tiam in pede deosculandus est Papa, vt & ego pedes domini Gregor. 13. vti verus Christianus deosculatus sum, iux. glos. verb. deosculandi, in l. 1. de domesticis. lib. 12. C. tradit Chassen. in. d. catalogo. part. 1. confide. 26. vers. item, Et hoc Pa pæ deberi, & non esse tyrannicè introductum in ecclesiam Dei, contra hæreticos probat Conualentinus, episcopus Vestanus meritisimus dominus Iosephus Esteuanus, in tract. de adoratione pedum Romani Pontificis. Et etiam Papa iudex est competens, vt reges quolibet, & imperatorem casu exigente, deponat à regia, & imperiali dignitate. c. alius. 15. quæst. 6. & c. ad apostolicæ. de senten. & re iudicata, in. 6. tradit Iulius Clarus in pract. §. final, quæst. 35. nu. 6. & 8. & exempla adducit Lloazes in. d. cõsil. pro Marchione, dubit. 1. in respons. ad. 7. ex nu. 13.

* Sed hæc tam admirabilis, & alta persona, tot titulis & excellentijs ornata, quæ cum super illustris sit, culmen dignitatis appellatur à Baldo, in c. cum accessissent. nu. 6. de constitu. & omnes dignitates mundi præcedit, Clemen. 1. de iure iurand. Clem. pastoralis. de re iudicata. Chassen. d. catalogo. part. 4. confid. 7. sacerdoti tamen in confessione sacramentali subijcitur, eumq; reuerenter honorat, vt supra probatum est: sequitur ergo manifestè, quod ceteri hominum, magnum debent sacerdoti honorem, & humilem reuerentiam, argumento. authen. multò magis. C. de sacrosan. eccle. Nam si vinco vincentem te, à fortio

ri vincam te. l. de accessionibus. vers. nam qui. ff. de diuersis & temporalib. præscri. glo. verb. sedi. in. c. rogamus. 24. quæst. 1. quam regulâ exornat Anton. Gabr. in lib. 4. conclu. tit. de success. ab intestato, concl. 4.

79 * Vnde euidenter, timendaque in contemptores sacerdotum, conclusio Grego. Papæ. 7. sequitur, dicens. Nonne miserabilis insanix esse cognoscitur, si filius patrem, discipulus magistrû sibi conetur subiugare, & iniquis obligationibus illius suæ potestati subijcere, à quo credit non solum in terra, sed etiam in cælis, se ligari posse, & solui, quis dubitet. 96. dist.

80 * Quod si peruersus homo, volens huius considerationis vim euadere, diceret, impendendû esse sacerdoti honorem, solum eo tempore, quo actu sacramentalē audit confessionem, & non postea; confunditur euidenter, vel ex gentiliû romanorû lege, qua, ob memoriâ pristinæ habitæ dignitatis, honor maximus cõseruatur. Sic enim antiquissimus iuriscõsultus Paulus dicebat. De decurione dånato non debere quæstionē haberi diuus Pius rescripsit, vnde etiam si deserit decurio esse, dein de damnetur, non esse torquendum, in memoriâ prioris dignitatis, placuit. l. final. ff. de decurionibus. Hinc & aduocatus licet aduocationis officium deponat, retinet tamen vt torqueri non possit, & ne compellatur ad iudiciû venire, sed quod mittatur ad eius domum proferendo testimonio, vt post alios considerat Iacobutius de Franchis, in. tit.

in tit. de ijs qui feudum dare possint. nu. 170. post
 modernas neapolitanas decisiones Vincentij de
 Franchis, vbi alia in memoriam pristinae dignita-
 tis aduertit, Et notarius notariae arte priuatus, si
 instrumentum recipit, non punitur poena mor-
 tis, quam si nunquam fuisset notarius pateretur.
 vt dixit Bald. in l. data opera. nu. 50. vers. & idē
 in eo. C. de ijs qui accusare non possunt, Marsi-
 lis in singul. 35. incip. ille qui nunquam. nu. 1. &
 aliqua similia adducunt Iason, in l. si ita stipula-
 tus. §. Chryfogonus. nu. 27. de verbor. obligat.
 & Cotta in memorabili, incip. dignitas pristina,
 Haec autem quod in sacerdote, & vrgentiori qui-
 dem ratione procedant, omnis sanæ mētis admit-
 tet, cum etiam solemniter degradatus posset cō-
 ficere, vt infra. nu. 85. Vnde patet semper & vbiq;
 deferendum esse dominis sacerdotibus, Quod et
 etiam Valentinum idioma demonstrat, sacerdo-
 tem appellans. Preuere: & Reuerent. quasi eum di-
 cat, vera præbentem, & idē, reuerendum, & ve-
 rē præ alijs habendum; quod nota.

§. 12. De excellentia sacerdotis, Ex potestate conse-
 crandi corpus Domini agit.

* Perueniam? modo ad altissimā aliā cōsidera-
 tionem, ex immaculata illa, admirabilique hostia, sa-
 cratissima eucharistia seu bona gratia, c. multi se-
 culariū. §. sacramentū, in. fin. 1. q. 1. in qua donator
 venit in donū & datū est idē penitus cum datore.
 clem. vnic. de reliq. & vener. sanct. Chasse. d. catal.
 part. 12. cōsid. 31. vers. dico tamen. Castro aduer-

hæreses, verb. eucharistia. Soto de iustit. & iure. lib. 9. quæst. 2. art. 1. S. Anton. in summ. part. 3. tit. 14. c. 4. & 5. & Conc. Trid. sess. 13.

32 * Maximum enim & sanctissimum omnium sacrificium sacram Missam esse constat, in qua corpus & sanguis Domini nostri Iesu Christi consecratur. c. 1. & per tot. de consec. dist. 2. c. cum Marthæ, & tot. tit. de celebra. Missa. d. 5. sacramentum, & ibi, gloss. verb. corpore. & Concil. Trid. sess. 22. maxime. in. c. 4. de qua post summ. mistas, verb. missa. tradunt notabilia gloss. verb. celebrationem, in. c. Iacobus, de consec. dist. 1. gloss. verb. diuidatur. verl. & ita videtur; & dd. maxime Abb. nu. 12. in. c. quod sicut. 5. super eo, de elect. Durand. in rationali, lib. 4. c. 1. S. Antonin. in. d. part. 3. tit. 13. c. 5. & 6. Castro aduersus hæreses, verb. Missa. & Couarr. libr. 4. resolut. c. 22. in quibus locis plura habentur, de institutione Missæ, de ijs quæ ad decorem eius, & solemnitatem addita sunt, de præparatione ad eam, de defectibus circa eam, de significatione nominis, quomodo peccet sacerdos qui sine Missa consecraret, & quod soli sacerdoti consecratio dominici corporis sit commissæ; quod particulariter ad excellentiam huius considerationis pertinet.

33 * Quod autem solus sacerdos tantum & verum Domini nostri Iesu Christi corpus possit consecrare, probat Lateran. Conc. sub, Innoc. in. c. 1. ibi, Vna verò est fidelium vniuersalis ecclesia, extra quam nullus omnino saluatur; In qua idem ipse

ipse sacerdos est sacrificium Iesus Christus, cuius
 corpus & sanguis in sacramento altaris, sub spe-
 ciebus panis & vini veraciter continetur, transub-
 stantiatis pane in corpus, & vino in sanguine po-
 testate diuina, vt ad perficiendum mysterium vni-
 tatis accipiamus ipsi de suo, quod accepit ipse de
 nostro. Et hoc vtiq; sacramentum nemo potest
 conficere nisi sacerdos, qui ritè fuerit ordinatus
 secundum clauis ecclesiæ, quas ipse cõcessit Apo-
 stolis, eorumque successoribus Iesus Christus, c.
 firmiter. §. vna verò, de summa Trinitate,

* Probat etiam quod ad solum sacerdotē con-
 secratio corporis Christi pertineat, pœna indita
 illi, qui præsumpserit consecrare, si non est sacer-
 dos. glos. verb. præsumit. in. c. ex literis de cle-
 rico non ordinato ministrante, Diaz in pract. ca-
 non. c. 12. Catholica enim Ecclesia in festiuitate
 corporis Christi in hymno. incip. sacris solēnijs;
 sic habet, Sic sacrificium istud instituit, cuius of-
 ficiū committi voluit solis præbyteris, quibus
 sic congruit, vt sumant, & dent cæteris. & pro-
 bant, c. absit. ii. quæst. 3. & c. 1. §. ad presbyte-
 rum. 25. dist.

• Hanc verò excellentem consecrandi corpus
 Domini potestatem, tam afixam, & in delebile
 habent sacerdotes, vt quamuis solemniter degra-
 dati, eam retineant, conficereque possint, licet eo
 casu grauitè peccarent. glos. verb. degradatus.
 in. c. si quis presbyter, de clerico excommunicato,
 deposito, vel interdicto ministrante, quam ibi

Abb. & dd. sequuntur, & hæc est vera & catho-
 lica sententia, Castro, de iusta hæreticor. puni. lib.
 2, c. 21, vers. de ijs igitur potestatibus, Petrus So-
 to, de institutione sacerdo. part. 1. tit. de sacramē-
 to eucharistiæ, lect. 13. Couarr. lib. 1. resolu. c. 10,
 nu. 8. & Francisc. Vargas, de autoritate pōtificis,
 post axioma, quæst. principali, propositione, 3.
 Ex quibus fugiendæ sunt, & reprobandæ contra-
 rium tenentes glossæ; vna, in verb. presbytero,
 in. c. accedens, 50, dist. & alia, in verb. priuilegio
 clericali, in. c. degradatio, §. fin. in fin. de pœnis,
 in. 6, vbi in margine Gregoriani emendatores ad-
 uertunt. Et nota pro hoc indelebili ordinati cha-
 ractere, ad Conc. Trid. sess. 7. can. 9. & sess. 23,
 20 can. 4. quod clericus resuscitatus nō indiget no-
 ua ordinatione, teste glos. verb. nunquam. in. c.
 licitè, 32, quæst. 7, & Abb. in. c. non potest. nu.
 i. de reiudicata.

86 * Tanta autem ex hac admirabili consecrandi
 di verum corpus Christi potestate, sacerdotum
 20 insurgit dignitas, & excellētia; vt non humanos
 solum, sed altiōres angelicos superet intellectus;
 nā in hoc omnibus creaturis maior est sacerdos.
 Vnde meritō dicebat, S. Aug. O Sacerdos Dei
 “ si altitudinē cæli contēplaris, altior es; si pulchritu-
 “ tudinem Solis, Lunæ, & stellarum, pulchrior es;
 “ si discretionem angelorum, discretior es; si omniū
 “ dominorum sublimitatem, sublimior es; solo tuo
 “ creatore inferior es. Et S. Bernardus dicebat, O
 “ Sacerdotes prærogatiuam ordinis vestri, prætu-
 lit

lit vos Deus, omnibus ordinibus angelorū, om-
 nibus angelicæ hierarchiæ. Sicut enim nō ange-
 los, sed sinū Abrahæ apprehendit, ad faciendam
 redēptionem; sic non angelis, sed hominibus, fo-
 lisque sacerdotibus commisit dominici corporis,
 & sanguinis consecrationem. Hæc autem duorū
 sanctorū loca refert Chasseneus in. d. catalogo,
 part. 4. confide. 6. vbi allegat Bernardinū de Bu-
 rtis in suo rosario, sacerdotes extollentem, & eos
 in hoc sacratissimæ virgini præferentem, cuius di-
 ctum iuuat, c. noua, in fin. de pœnit. & remis. cu-
 ius verba, retuli in hac part. 2. nu. 62.

* Hinc Parisiensis ille cancellarius Ioannes Ger-
 son, in tract. de imitatione Christi. lib. 4. c. 11. cir-
 ca finem, dicebat, Magnum & honorabile est sa-
 cerdotum officium, quibus datum est dominum
 maiestatis verbis sacris consecrare, labijs benedi-
 cere, manibus tenere, ore proprio sumere, & cæ-
 teris ministrare. Vnde notabiliter S. Chryso-
 stus dicebat, ministrare regi gloriæ magnum est, &
 vel ipsis cælestibus potestatibus terribile: quem
 allegat Castro, aduers. hæreses, verb. missa, hæ-
 resis, 3. circa mediū. Et dicit, q̄ B. Marcus Euāgeli-
 sta sibi pollicē amputauerit, vt ea orbitate, ineptus
 sacerdotio fieret, q̄ assertiuè refert Bergomen, in
 supple. chronic. lib. 8. fo. 144. vers. Marcus Euāge-
 lista, sed dubitāter. Soto, de iust. & iur. lib. 10. q. 2.
 art. 2. in. 3. arg. & in respō. Illud verò certissimè cō-
 stat B. Frānciscū licet sanctissimū, nūquā ad sacer-
 dotiū cōuolasse, altitudinē, & officij dignitatē cō-
 siderās, vt illius habet indubitata historia.

88 * Imò solebat dicere, quod si simul obuiaret an-
 gelo & sacerdoti: plus debitam reuerentiã sa-
 cerdoti inferret, quã angelo Dei: vt meminit Chaf-
 seneus in, d. part. 4. consid. 4. vers. & vt. Cuius di-
 ctum iuuat, quod propter assumptam humanita-
 tem à diuinitate, homo dignior est angelo: vt ad-
 uertit idem Chasseneus, in, d. catalogo. part. 2.
 consider. 3. quia non angelis sed hominib⁹ dedit
 Deus potestatem consecrandi corpus dominicū,
 vt proximè ostendi, & allegando Turrecrematã,
 in, c. quid sit. de consecrat. dist. 2. tradit Chasse-
 neus in, d. confide. 3. vers. septimo quia. Et in ter-
 minis quod sacerdotū dignitas omnem superet
 angelorū potestatē, tetigit Marquardus de Su-
 sannis, de cœlibatu sacerdotū, in princ. c. 5. nu. 2.

89 * Cū ergo summa summis debeantur: mani-
 feste sequitur, ob solam hanc admirabilem pote-
 statem, qua sacerdotes verū corpus Domini no-
 stri Iesu Christi consecrant: summè esse veneran-
 dos, vt inter alios obseruat Clichthoueus vbi su-
 præ, c. 5. Vnde meritò Anter⁹ Papa dicebat, absit
 vt quidquam sinistrum de his arbitremur, qui sa-
 cro ore Christi corpus conficiunt, c. absit. 11. q. 3.
 & Telesphorus Papa dicebat, Sacerdotes qui pro-
 prio ore corpus Domini conficiunt, ab omnibus
 sunt audiendi, atque timendi, non dilacerandi, aut
 detrahendi, c. sacerdotes. 6. quæst. 1. & Anacle-
 tus Papa epistola. 2. dicebat, quòd sacrificantes
 Deo, non debent vexari, sed portari, consolari,
 atque ab omnibus venerari.

9. 13. Miscelanca aliqua loca insinuat ad dignitatem & excellentiam sacerdotalem.

* Vltimò verò excellentiam, & honorem sacerdotum cōmendant expressa sacræ scripturæ testimonia. Deuteronom. c. 17. ibi, Qui superbierit nolens obedire sacerdotis imperio qui eo tempore ministrat Deo tuo, ex decreto iudicis morietur homo ille, & auferes malum de Israel. Paralipomen. lib. 1. c. 16. & Psal. 104. ibi, Nolite tangere christos meos: & in prophetis meis nolite malignari. & Zachariæ. c. 2. ibi, Qui tetigerit vos tangit pupillam oculi mei. Vnde bene infert, cōuincitque ecclesiasticus, in. c. 4. ibi, presbytero humilia animam tuam, & in. c. 7. dicens, in tota anima tua time dominum, & sacerdotes illius sanctifica. (& paucis interiectis) honora Deum ex tota anima tua, & honorifica sacerdotes. Et plura alia loca sacræ scripturæ ordinem librorum sequendo, tum ad vitam, tum ad excellentiam sacerdotū adducens breuiter declarat Frāciscus Agricola parochus Rodingensis in appendice ad tractatum de institutione sacerdotum, Petri a Soto, ad quem remitto pro messe theologica, vt dicebā in procmio, nu. 10.

* Præterea passim in decretis pontificum, in diuersis concilijs, omnibusque catholicis scriptoribus multa leguntur, quæ excellentiam, honorē, & dignitatem sacerdotalem commendant: c. de niq. dist. 4. vbi gloss. verb. dignitas. c. duo sunt. 26. dist. ibi, aurum non tam pretiosus est plūbo,

Bb 2 quam

quam regia p̄testate est altior dignitas sacerdotalis, c. dictum est. lo. 1. vers. quanta autem sit dignitas ordinis sacerdotalis. & c. reperiuntur, ibi sacerdotij dignitatem, 1. quæst. 1. c. sacerdotibus, 1. quæst. 1. c. solite, vers. potuisses. de maijoritate & obedientia, & c. cum ex iniuncto, §. licet, de hæreticis, videnda omnino Nicolai primi Papæ epistola Michaeli imperatori missa, quæ incipit proposueramus, vbi multa de dignitate sacerdotum, & habetur in, 3. tomo Concilior. legendum Parisien, concil. in lib. 1. c. 4. vers. laudē autem verorum sacerdotum, & in lib. 3. c. 8. & 9. Concil. Aquisgranē, in. c. 5. lo. 2. incip. petimus humiliter, & in. c. 7. vers. licet, & in. c. 19. incip. laici, & aliquid tangit Concil. Valentin, sub Ayala, fels. 2. c. 32. & catechis. ad paroch. tit. de ordinis sacramēto. Et vltra doctores qui supra adducta decreti & decretalium loca cōmentantes, dignitatē sacerdotale extollunt, videndi sunt summistæ, in verb. clericus, & verb. sacerdos. Castro aduers. hæreses. verb. sacerdotium. Afflictis in procem, ad decisiones Neapolit, nu. 2. Gerson in tract. de imitatione Christi, lib. 4. c. 5. & c. 11. in fin. Cōualentis, Belluga in speculo principum, rubr. 6. de forma & ordine standi, num. 6. & 11. Marsilis in rub. de fideiussor. nu. 12. Lambertin. de iure patronat. lib. 2. part. 1. quæst. 10. art. 1. Caietanus, in summa, ientaculo. 3. Clichthoueus theologus de vita & moribus sacerdotū, c. 5. Trotius de perfectō cleri, maximè, lib. 1. c. 18. Chassen. d. catalo
part.

part. 4. cōsid. 2. & seq. Iacobus. de cōcilio. lib. 1. art. 4. n. 1. & 7. ubi epitheta sacerdotū, & excellētias tradit, allegādo Gabrielem Biel in libr. expositionis missæ. lect. 4. & in libro diuinor. officior. lect. 2. Tradūt præterea Ioā. Lopez de Palacios in tract. de libertate ecclesiastica. p. 2. q. 12. nu. 3. Conrad. Brun⁹ in tract. de hæreticis. lib. 2. c. 4. nu. 1. & seq. Ioan. Lecirier in tract. de primogenitura. lib. 1. q. 24. nu. 14. Ioan. Hugo in tract. de officio quatuor prælatorum. part. 4. vers. quod imperator nō est dignior sacerdote. nu. 1. & 2. Rastaurus Castald⁹ in tract. de imperatore. q. 10 nu. 18. & Marsilius in tracta. de ecclesiasticis redditib. c. 17. maxime. nu. 12. & seq. Extant & tractatus de clericorum moribus & vita singulari cum additionibus Ioannis Quintini, & Speculum Sacerdotij.

* Et denique de sacerdotio per modū dialogi scripsit S. Ioan. Chryso. vt habetur in tom. 6. suorum operum, & Ambrosius Coranus generalis ordinis S. August. scripsit de dignitate sacerdotij. Quorum loca libèter hic allegasse placuit, quia teste Baldo in procem. feudorum. nu. 2. Felin. in. c. si quando. n. 9. in fin. de rescript. & Iaso. in. §. fin. n. 31. instit. de actionib. occultator laudis alienæ, furi par est.

§. 14. Specificat & laudat honorem sacerdotibus habendum ex Matifconensi Concilio. 2.

* Ex superioribus autem, & alijs multis, quæ ad honorem, & excellentiam clericorum & sacerdotū expectant, cum in vno volumine colligi nō possint, meritò sanctissim⁹ Papa Clemēs, in lib. 2.

apostolicarum constitut. c. 33. illam plenam & cō
 pendiosam statuit regulam, dicens; His igitur re-
 uerentiam adhibentes, omni eos genere honoris
 afficite. Per hanc verò latam & vberrimam cōclu-
 sionem considerabam motum fuisse Matisconen-
 se concilium. 2. temporibus Pelagij. 2. Papæ ce-
 lebratum, dum pro specifica & practica domi-
 num clericorum, & sacerdotum reuerentia, in ca-
 none decimo quinto laudabiliter disposuit per
 hæc verba. Statuim⁹, vt si quis secularium, quem
 piam clericorum honoratorum in itinere obuū
 habuerit, vsque ad inferiorem gradum honoris
 veneranter (sicut condecet christianum) illi colla-
 subdat, per cuius officia, & obsequia; fidelissima
 christianitatis iura promeruit. Et si quidem ille se-
 cularis equo vehitur, clericusque similiter, secula-
 ris galerum de capite auferat, & clerico sincere sa-
 lutationis munus adhibeat. Si verò cleric⁹ pedes
 graditur, & secularis vehitur equo sublimis, illico
 ad terram defluat, & debitum honorem prædi-
 cto clerico sincere charitatis exhibeat. Vt Deus
 qui vera charitas est, in vtrisque lætetur, & dilec-
 tione sua vtrunque adstringat. Qui verò hæc, quæ
 Spiritu Sancto dictante, sancita sunt, transgredi
 voluerit, ab ecclesia quam in suis ministris deho-
 norat, quamdiu episcopus illius ecclesiæ voluerit,
 suspendatur. Adhuc aureis literis scribenda ver-
 ba, Matisconen. concil. 2. in cano. 15. quæ ego ha-
 beo in tomo 2. concil. pag. 836. & seq.

24 • Huius autem statuti nō minima est autoritas,
 nam

nam quamuis dictum cōcilium fuerit prouincia-
le, & prouincialibus concilijs diffiniendi vniuer-
saliter non sit tributa potestas: adhuc tamen plu-
ra sunt in particularibus concilijs piē, & pruden-
ter animaduersa, quæ tanquam laudabilia, eccle-
sia vniuersalis approbare dignata est. Nam in pri-
mis concilium prouinciale Valētinum in hac no-
stra ciuitate celebratum die. 4. Decembris, anno
Domini. 469. vt meminit Conualenti. Petrus An-
ton. Beuter in chronica Hispaniæ lib. 1. c. 27. fol.
88. illud ordinauit in. c. 1. vt euangelium in missa
post epistolam, & ante munerum illationem lege-
retur; quod ab vniuersali ecclesia constat fuisse
admissum, & habetur, in tomo. 2. Cōcil. pag. 538.
in noua editione, licet in tempore discrepet tomus
conciliorum, à Beuter, tribuens annum, 15. Theo-
dorici regis, ad annum Domini, 525. vt est videre
in tabula. Et plura alia exempla adducendo, ad-
uertit hoc idem Ioan. Lancellotus in instituta cano-
nica. lib. 1. tit. de ecclesiasticis constit. §. hæc au-
tem. vers. licet. & ibi, gloss. verb. suscipiat.

* Vnde maxima fuit antiquorum patrum cu-
ra, vt hæc prouincialia concilia celebrētur, vt post
Gratian. dist. 18. dd. in. c. regula. §. porro. dist. 3.
& in. c. graue, de præben. aduertunt S. Antoni.
in summa. part. 3. tit. 23. c. 4. Hermas, lib. 5. de in-
stauranda religione. c. vltimo, quem allegat, plu-
ra ad hoc cōcilia adducens. Septimacens. in tract.
de institution. catholicis. c. 12. nu. 18. & modernè
commendat Trident. Conc. sess. 24. de refor. c. 24.

Quia manifestè patet multum conducere ad ornatum, & bonum ecclesiæ vniuersalis: ordinationes horum etiã particularium conciliorum. Et ita summè laudanda est constitutio supradicti concilij Matisconensis, honorem & reuerentiam doctorum minorum clericorum commendatis.

96 * Et quia commẽdando habitam in dicto Matisconense concilio maturam deliberationem, in consequentiam crevit commendata ab eo clericorum autoritas, & reuerentia, ideò aduertere visum fuit interfuisse dicto concilio decretaque illius subscripsisse plures episcopos, quorum propria, & dignitatum nomina, prout ex tomo conciliorum accepimus, ad literam sequuntur.

Priscus episcop. eccle. Lugdunensis, Agricola episc. eccl. Niuernensis, Anthidius episc. eccles. Agennen. Amelius episc. eccles. Bigorritanæ, Aridius episc. eccles. Vapincẽ. Aunicharius episc. eccles. Antistodoren. Agritius episc. eccles. Glandeten. Bertechrannus episc. eccle. Burdegalen. Blaudisigillus episc. eccles. Cenomannen. Cartherius episc. eccle. Petragoricen. Cariatho episc. eccle. Gebennen. Esitius episc. eccl. Grationopolis, Eusebius episc. eccle. Matisconẽ. Emeritus episc. eccl. Ebredunen. Faustus episc. eccle. Auciorum. Flauius episc. eccle. Cabilonen. Ferreolus episc. eccle. Lemouicen. Lucerius episc. eccle. Glouensium, Mumulus episcop. eccle. Lingonicæ, Marius episc. eccles. Auenticæ, Namantius episc. eccle. Aurelianen, Nicasius episc. eccl. Auxitanæ, Orestis episc.

episc. eccle. Vasaten. Prætextus episc. eccle. Ro-
 thomagen. Palladius episc. eccle. Xanctonē, Pap-
 pulus episc. eccl. Carnoten. Ragnebod⁹ episc. eccl. "
 Parisien. Ragnoaldus episc. eccl. Valentinæ, Ru-
 sticus episc. eccle. Vicoiulien. Rufin⁹ episc. eccl. Cō "
 uenarum, Theodorus episc. eccl. Masilien. Trape-
 cius episc. eccle. Aurasicæ, Siluester episc. eccle. "
 Visontinen. Sauinus episc. eccl. Viuarien. Sulpi-
 tius episc. eccle. Biruticen. Veranus episc. eccle. "
 Cauellicen. Vrcinus episc. eccl. Caturicen, Vrbi-
 cus episc. eccl. Regihen. "

Item missi episcoporum qui in ea synodo subscripserunt. "

Arthemius episc. eccle. Vafen. Agrecius episc. "
 eccle. Trecen. Boethius episc. eccl. Carpentora ctē. "
 Catholinus episc. eccl. Nicien. Deutherius episc. "
 eccle. Ventien. Desiderius episc. eccl. Tholonen. "
 Eusebius episc. eccle. Tricassinæ. Eliodorus episc. "
 eccle. Sedunen. Felix episc. eccle. Belicen. Ioann. "
 episc. eccl. Auinonē. Laban episc. eccle. Elusen. "
 alias Ebrouzen. Martianus episc. eccle. Tarenta-
 cien. Magnulphus episc. eccle. Thotosana. Opta-
 tus episc. eccle. Antipolen. Pappus episc. eccle. "
 Apten. Pientius episc. eccl. Aquen. Paulus episc. "
 eccle. Dien. Pologronius episc. eccl. Cistraten. "
 Sabaudius episc. eccle. Arelaten. Vigilus episc. "
 eccl. Sençen. for. Senonen. "

Episcopi qui in ea synodo fuerunt, non habentes sedes. "

Fronimius episc. Promotus episc. Faucianus episc. "

¶ Vnde facto calculo cōstat, prædicto Matiscēsi 97.

concilio, eiusque ordinationi interfuisse sexaginta vnum episcopos, si prædictum conciliorum totum attendimus: in pag. 857. & seq. nam attendendo textum Decreti. in. c. prima adnotatio. §. vigesima secunda item Matiscensis. 16. dist. col. ligemus dicto concilio Matiscensi. 2. interfuisse patres octuaginta sex. In eo tamen tomus conciliorum, & textus decreti concordant, quod præcipuus autor dicti concilij fuerit Priscus Lugdunensis episcopus, & ita in dicto tomo illius legitur prima subscriptio, iuxta materiam. c. episcoporum, 74. dist. & ea quæ tradit Chassen. d. catalogo. part. 4. consider. 23. vbi de subscriptione episcoporum in concilio, quæ tantæ importantiæ est, ac si singula concilij capitula, & decreta scripserint, gloss. verb. subscripserit. in. c. si quis presbyterorum, de rebus eccle. alienan. Iason. in auth. si quis in aliquo. nu. 4. & 5. C. de edendo. Costa. in. l. si ex cautione. verb. tua, ex nu. 1. C. de non numerata pecunia, & Anto. Gabriel. in lib. 1. conclus. tit. de præsumpt. conclus. 3. & 4.

98 * Ex dicta autem episcoporum multitudine, causas dicti concilij tractante, sequitur; quod integrum iudicium sit, quod plurimorum sententijs confirmatur. c. prudentiam. vers. illa. vbi gloss. in verb. plurimorum, de officio delegati. l. humanum. vers. bene enim cognoscimus. C. de legibus. & l. final. §. lex etenim. C. de fidei commissis. ibi, vt per ampliores homines. perfectissima veritas reueletur; Nam plus vident oculi, quam videat oculus, vt

sa-

fatis in terminis dixit Iacob. Septimacen, in tract. de instit. catholicis, c. 12. nu. 16. Quamuis enim aliquando vnus forsan & deterioris sententia, & multos & maiores aliqua in parte superare possit, l. 1. in. §. sed neque. C. de vetere iure enucleando, & aliquando fatui dicunt, quæ nec Cato, vel Gratianus excogitent, vt de fatuo parisiensi inter tabernarium, & peregrinum iudicante, obseruat Abbas. in. c. ad nostram audientiam, nu. 4. de cōsuetud. & varijs exemplis ornant hoc. Boerius in decis. 23. nu. 57. vers. ergo idem, & nu. seq. & Tirraq. in. l. cōnub. ii. nu. 4. & 5. regulariter tamen, falsus est, vbi plura consilia, prouerb. c. 11.

* Ex quo inferebat post Ioan. And. abbas, in d. c. prudentiam, nu. 4. de officio delegati, quod magis præsumendum est pro cōsilio alicuius collegij doctorum, quam pro particularibus doctorum consilijs, & post Francis. Curtium, commentat Thom. Ferretus in tract. cautelarum, cautela 17, nu. 4. vers. modo habeo. Quorum dictum sum me iuuat notabilis illa regis Petri. 2. pro curia regia valentina præsumptio, dicens, cūm non sit verisimile, quod vnus solus, siue plures quacunque dignitate existant, vel scientia, iudicēt super quavis causa, seu quæstione rectius, aut consultius, quam nostra audientia, in qua potissimè inferendis sententijs est copia peritorum. Et habetur in foris Valent. in extrauag. tit. prouisio super fidei iurisdictione præstanda, c. 3. Et hinc descendit decisionum Rotæ romanæ autoritas, de qua Hieron. Cu

calo ad Decium in. l. iura sanguinis. sub. nu. 3. in
 addit. incip. contrarium, in fin. ff. de regul. iuris.
 Ludou. Gomes in procem. ad regulas cancella-
 ria. quæst. 2. vers. quarto pro ista. & Ioan. Orof-
 cus, in. l. de quibus. nu. 28. ff. de legibus. Et ideo
 laudandus est illius labor, qui romanas, tholosa-
 nas, neapolitanas, & similes decisiones in vnū col-
 ligit librum, sicut etiam laudandus erit, qui huius
 curiæ Valentiniæ decisiones, & vota colliget, cū
 non minoris sint fructus, & doctrinæ, quam ce-
 teræ omnes.

100 * In terminis autem, quod episcoporum coadu-
 natio in concilio prouinciali facta, fortior & po-
 tentior sit, ad inuestigandum & ordinandum que
 utiliora sint, quam singulares prælati prouinciæ
 de per se possent, patet in clem. 1. §. quod etiam.
 de senten. excommu. vbi Cardinalis Zabarella
 colligit in. nu. 1. & Septimacensis, in. d. c. 12. nu.
 16. Vnde patet apertè dicti concilij Matisconen-
 sis tot episcoporū maturam deliberationem, piā
 esse & summè laudandam; reuerentiam, & hono-
 rem clericorum, & sacerdotum commendantem,
 eamque ad actum practicum specificando. in. d.
 can. 15.

101 * Quinimo vt augeatur dicti Matiscensis Con-
 cilij autoritas, & in consequentiam clericorum, &
 sacerdotū honor; aduertendū est, quod licet pro-
 uincialia concilia non possint vniuersaliter statue-
 re, & diffinire, cum hoc Summo Pontifici, & vni-
 uersali ecclesiæ concilio, sit reseruatū; autoritā-
 tem

tem tamen dicta concilia prouincialia habent indicendi, & imponendi id, quod alias statutū fuit & specialiter, seu generaliter obseruari præceptū, vt habetur in summa, dist. 18. Et hoc solum fecisse videtur dictum Matisense concilium secundum in can. 15. specificauit enim illa in honorem & reuerentiam clericorum, quæ generaliter saltem comprehendebantur sub varijs tum sacrorum Bibliorum, tum summorum pontificum, tum etiã generalium conciliorū autoritatibus, & decretis; in quibus passim clericorū & sacerdotū laudes, honores, & eminētia reperiuntur, vt de aliquibus memini, maximè in autoritate S. Clementis Papæ, de qua supra, in. nu. 23. huius secundæ partis.

* Vnde cūm idem operetur gen⁹ in genere suo, quod operatur species in specie sua, l. si duo. vers. quantum. ff. de administr. tutor. lason in. l. si ita stipulatus. §. Chrysogonus. nu. 9. ff. de verbor. oblig. & dictum generale sacre scripturæ, & pontifici in honorem clericorum, sit per suam rationem extendendum: l. regula. §. final. ibi, initium cōstitutionis generale est. ff. de iuris & facti ignorantia, Euerardus in locis legalib. in loco, 79. videtur dicendum, quod honor ille, reuerentiaque specialiter à dicto concilio Matisconensi adnotata, non sit quid de nouo introductum, sed tantum honoris antiqui clericorum. declaratio, in sacra scriptura, decretis pontificum, vniuersalibus concilijs, verbis saltem generalibus compræhensa. Nam iuxta doctrinam Bartoli, in. l. 1. nu. 7. ff.

de vulgari, expressum dicitur tribus modis, quorum vnus est, quando aliquid in genere dicitur. Et expressum dici, quod ex verbis infertur, adnotauit Decius in cons. 68, nu. 3, vol. 1. & in cons. 259, nu. 3, vol. 2. & facit doctrina Baldi, in l. ad probationem, la. 1, nu. 1, vers. sed contrarium, C. de probationib, tradens, quod præsumptio sumpta ex instrumento, reputatur tenor illius, & facit regula, l. 1, cum quid, ff. si certum petatur, quod taciti & expressi idem iudicium sit.

103 * Et ideó subinfertur, quod ad hanc specificam clericis, & sacerdotibus reuerentiam impendendam, non solum teneantur laici in Matiscensi prouincia constituti, secundū ea, quæ post Ioan. Calderin, quem allegat, tradit, S. Antonin, in summa, part. 3, tit. 23, c. 4, §. 5, agens, quomodo prouinciale statutum liget laicos; verumetiam teneri videtur totius orbis christiani; cūm vt supra dicebam ordinatio dicti Matiscensis concilij, non tam introducat nouum ius, pro honore, & reuerentia clericorum; quam declaret veteris eorum honoris conseruandū ius, quod generalibus saltem verbis, in sacra scriptura, generalibus concilijs, & decretis pontificum continebatur, quorum statuta omnes vbique ligare manifestē constat, cap. 1, vbi notatur, de constitutionibus. Et hoc mihi satis videtur sentire dictum Matiscense conciliū, dum fundamentum, rationem, causamque dicti specificati honoris impēdendi sacerdoti dicit esse, quia per eius officia, & obsequia; fidelissima christia-

stianitatis iura promeruuntur. Cum igitur hæc ratio ab instituente sacerdotes Christo Domino oriatur, quam summi Pontifices, & vniuersalia ecclesie concilia reuerenter suscipiunt, nec solos Matiscenses sacerdotes, sed omnes qui eadē gauident dignitate, respiciat: sequitur manifestè dicendum, supradictam Matiscensis concilij animaduersionem, ab omnibus Christi fidelibus reuerenter esse accipiendā, & omnibus sacerdotibus illā reuerentiam tribuendam: vt in genere dixerunt S. Anacletus, & S. Clemens, summi Pontifices de quibus memini in hac part. nu. 89. & nu. 93.

• Cum enim ad bonos, & honestos mores obseruatio dicti statuti pertineat, meritò in christiana republica erit retinenda, arg. l. 1. ibi correctio-
nem morū, C. de secundis nuptijs. c. non est obligatorium, de regul. iuris, in. 6. l. generaliter. ff. de verb. obligationib. l. iustitia. §. iuris præcepta, ibi, honestè viuere, & ibi, gloss. ff. de iustitia & iure, cum alijs quæ de bonis morib⁹ naturalibus, & ciuilibus obseruandis, tetigit Couarr. in. c. quāuis pactum, part. 2. in initio, nu. 1. & seq. de pact. in. 6.

* Nec omisit dictum Matiscense Concilium, poenam indicere illis, qui supradictum honoris, & reuerentiæ modum, clericis & sacerdotibus nō exhibēt, arcet enim illos ab ingressu ecclesie, iuxta arbitrium episcopi, nā illius non debemus dissimulare opprobrium, qui probra nostra delet. c. in nonnullis, de iudeis, Rojas de hæreticis, part.

1. nu. 560. Et quidem iustum videtur, vt ab ecclesia arceantur, qui eam offendunt, offendendo clericum. Nam iniuria clerico facta, ecclesie facta videtur, dd. in. c. contingit, lo. 1. vbi abbas, nu. 10. de senten. excommu. Matienço in dialogo relatoris & aduocati, part. 3. c. 55. n. 8. vnde immunitate ecclesie non gaudet, qui in eam deliquit, c. fin. de immunitate ecclesiarum, Concil. Valent. sub Ayala, sess. 4. c. 8. & gloss. verb. cui iniuriam, in. c. nullus iudicum, de foro compet. quia frustra legis auxilium inuocat ille, qui committit in legem, c. quia frustra. de vsuris. Ex quo Felinus, in. c. à nobis, nu. 5. de exceptionib. dicebat, quod interdictus ab ingressu ecclesie, non est ab ecclesia defendendus. Quod erit bene notandum, cum in terminis nostris similis poena statuatur, de cuius poene materia consulendus est, text. in. c. is cui, vbi gloss. & dd. de senten. excommu. in. 6. Diaz in practica, cano. 1. 101. & Couarr. in. d. c. alma mater, part. 2. s. 1. nu. 3.

s. 15. Honorandos esse religiosissimos monachos, docet: Et nobilitatem sanguinis per ingressum monasterij, non amitti.

206 * Supradicta autem, quae de exhibendo dominis clericis, & sacerdotibus honore dicta sunt, locum habent in religiosissimis monachis. Ultra enim quod multi ex illis nobilitate sanguinis (quam retinent) sunt decorati, quotidiana quod christianae vitae hominibus alijs, exempla praebent: etiam (secundum nostra tempora) sacris initiantur: & sacerdotes fiunt. Et quia haec duo vltima, de sacerdo-

tio,

tio, & exēplo probatæ vitæ monachorū, notoriē
 constāt, vt sentit Trident. Concil. sess. 23. de regu
 laribus. c. 1. in prin. Quod omiffa multorū indu
 ctione, ijs præteritis annis duo eorum lumina cō
 ualentina, euidenter monstrarunt, videlicet, frater
 Ludouicus Bertran. ordinis sancti Dominici, &
 frater Petrus Nicolaus Factor ordinis sancti Frā
 cisci, quorum vita & mors, tot mirabilibus, elucef
 sit. (vt processu super hæc inquirenda veritate cō
 stat) quod confidenter expectemus beatissimum
 Papā (cuius est, in ecclesia Dei, sanctos declarare,
 iuxta, c. audiuimus, de reliquijs & venera. sanct.
 & ea quæ tradit Troylus Maluiti⁹ in tract. de ca
 nonizatione sanct.) eos in sanctorum catalogū in
 serere; vt Valentina ciuitas, regnumq; vbi nati
 sunt, exultet gaudio, & tam proborum filiorum
 memoriam, autoritate apostolica in æternum ce
 lebret, simulque de efficaci eorum patrocinio læ
 tetur.

• Solum autem illud de retenta nobilitate per
 monachum. (quod aliquibus in dubium vertitur)
 erit ad eorum honorem differendum. Licet enim
 vulgaris illa, & nota omnibus glos. in verb. inge
 nuus, non est. in, c. 1. de purgatione cano. dicat, q̄
 per monachatum amittat quis nobilitatē; non ta
 men sic indistinctē vera est. Nam quamuis inter
 ipsosmet monachos, nobilitas hæc, non sit admo
 dū cōsideranda, ex s. Hiero. ad Cellantiā, dicēs; nul
 li te vnquam de generis nobilitate præponas, &
 iterū ibi, nescit religio nostra personas accipere;

Dd. & hoc

& hoc sentit gloss. verb. absque personarum delectu. in. c. final. de statu monacho, item licet receptum sit, quod per monachatum quis amittat ius ad temporales administrationes, & ad regias, & nobiles dignitates; puta ad regnum ducatum, marchionatum, comitatum, & episcopatum, gloss. verb. regia dignitate. in. c. scripsit. 27. quaest. 2. Restaurus Castaldus in tract. de imperatore. quaest. 80. ex nu. 6. tamen naturalem illum, & nobilem sanguinem ex genere prouenientem, non amittit Monachus per ingressum monasterij, ut fuit a Rota romana conclusum teste Ludouico Romano in singul. 37. Nam iura sanguinis immutabilia sunt. l. ius autem agnationis. ff. de pactis. & l. iura sanguinis. ff. de reg. iur. Et facit, quod cum ingressio monasterij sit quid fauorabile, c. 2. de apostatis, intrat regula, quod id quod fauore quorundam constitutum est, non est ad eorum laesionem extendendum. l. quod fauore. C. de legibus. cum ergo ingressus monasterij ab antecedentibus (si quas habuerint) maculis, mudet monachos; ut dixit Imperator, in auth. de monachis, in prin. & gl. verb. nationis in. c. cum deputati. de iudicijs; quo modo dicendum est, quod per eum actum sanguinis nobilitatem perdant: videndi super hoc Benedictus in d. c. Raynuntius. verb. & uxorem, ante decis. nu. 210. & seqq. Rebusfus in tract. nomination. quaest. 12. nu. 51. & Tiraquell. in tract. de nobilit. c. 26.

108 * Vnde vel ex hoc erunt domini monachi veneran-

randi. Imò non solum illi, qui sanguinis nobilitatem habent, sed omnes indistincte. Nè dum impertinens nobilium indagatio fieret, & non nobiliù; aliqua electo generi elationis occasio tribuatur. Sed sicut Abraham non fuit scrutator circa refugientes ad se, & ideò cum omnes receperit, recepit & angelos; c. quiescamus. 42. dist. ita etiam fideles Christiani, indistinctè omnes monachos honorare debent: ne forsan honore priuēt illum, qui Deo acceptissimus, & dilectissimus est. quæ est vera nobilitas, vt omnes qui de nobilitate scripserunt, vnanimiter concludunt.

* Vnum tamen cogor nō omittere, ne diminutus tractatus videatur, & vellem (prout mēs mea est) citrà iniuriam accipi. Est autem illud quod licet omnes clerici, & sacerdotes, tam seculares, quam regulares summò sint prosequendi honore: maior tamen secularibus, quam regularibus debetur reuerentia. Excepto namque abbate, dignior est & honorabilior quilibet clericus, quolibet monacho, vt dixit gloss. verb. Abbas in c. a subdiacono. 97. dist. Imò si canonici collegialiter procedant, honorabiliorē habent locum, quā abbas, vt aduertit Petrus Caleffatus (quem superioribus annis pisis salutavi) in tracta. de equestri dignitate, nu. 98. & seq. Ex quo dicit glossa. verb. faciliùs, in, c. qualiter & quando. lo. 2. de accusationibus, quod clericorum catus dignior est, quam monachorum. Sentit Imperator in nouella. tit. si monachus clericatus honorem meruerit, &

tradit Ioannes Andreas in. c. delictum. num. 12.
 de regulis iuris, in. 6. & hoc etiam sentire visus
 est beatus Pater Augustinus, habetur in. c. legi
 epistolā. 16. quæst. 1. ibi, Cūm ex ijs, qui in mo-
 nasterio permanent, non tamen nisi probatio-
 res, atque meliores in clerum assumere valeamus.
 Et Sanctus Hieronymus ad Rusticum monachū
 dicebat, Sic viue in monasterio, vt clericus esse
 merearis. c. sic viue. 16. quæst. 1. tangit Ioannes
 MONTAIGNUS. in tract. de autoritate magni consi-
 liij, nu. 14. & 84.

110 * Vnde colligitur, quodd licet nostris temporibus
 (cūm & monachi sacris initiuntur, & sacerdo-
 tes fiant) liceat clericis ad monasteria transire, ra-
 tione securioris contemplationis, iuxta Toletanū
 Cōcil. 4, in can. 49. & habetur, 19. quæst. 1. c. 1. ta-
 men per supra adducta, euidenter deprehendi-
 tur institutionem clericorū priorem esse, & anti-
 quiorē, quam monachorū, vt tangit Chasse. in. d.
 catal. part. 4. cōsider. 51. Et allegando patronem
 meū doctissimū, & sanctissimū Dionysiu, Rabanū,
 S. Thom. & Petr. Soto, tradit Salerni archiepisco-
 pus Marcus Anto. Marsilius in tract. de ecclesia-
 stic. reddit. c. 17. nu. 2. ex hoc inferens, tum loco, tū
 alijs rebus honorabiliores esse clericos seculares,
 quā regulares, tangit Felinus in rubr. de maio-
 rit. & obediē. nu. 5. & in loco synodi cōsiderat. Hē-
 ricus Bottei, in tract. de synodo episco. part. 3, nu.
 29. & in processionibus publicis. inuiolabilis con-
 suctu

suetudo obseruat, vt vltimo, tanquam digniori loco, clerici seculares, incedant.

§. 16. Commendat, vt curam habeant Reipublicę præsidēs quatenus populus honoret sacerdotes, cum inter alia dignitatem habeant, nobiles sint & egregiæ personæ.

• Quamuis autem iudicis officio implorato, maior indignitate præferendus sit, minorq; maiori cedere debeat, l. 1. & 2. ff. de albo scribendo. l. 1. & 2. vt dignitatum ordo seruetur, libr. 12. C. & c. 1. & per totum, de maioritate, & obediē. Capicius, decis. 27. nu. 23. & Tiraqu. de nobili. c. 20. ex nu. 51. cum verò non omnia quæ licent, expediant clericis, c. aliud. 11. quæst. 1. & 1. ad corin. c. 6. idè reipublicæ patres, & iudices tam ecclesiasticos, quam seculares curare debent, clericorum, & sacerdotum honorem, & reuerentiam conseruare; vt confidit Trident. Concil. sess. 25. de reforma. c. 20. Nec expectare debent iudices, vt hoc clerici, & sacerdotes petant; dicendo, quod iudex petitus, interponit officium, l. dies §. hoc autem. ff. de damno infecto. l. final. ibi, litigatoribus admonentibus. C. ut intra certum tempus. & c. 71. in foris Valent. de anno. 1564. ibi, Requeſta de les parts; nam vbi vertitur publica vtilitas, non debet iudex expectare petitionem partis, vt allegando iura, aduertit Socinus, in regula, 245. incipit, iudex petitus. vers. primo fallit. Hæc autem publica vtilitas, in con-

seruandis sacerdotibus, & eorum honoribus, probant supra adducta, maxime. c. ius publicum. ibi, in sacerdotibus, dist. 1. & l. 1. §. huius studij. de iustitia & iure.

112

* Si enim hoc expectent iudices, vt sacerdotes, implorato officio, exhibitionem honoris, & reuerentiæ petant: peribit omnino tacite eorum honor, cum sacerdotum humilis vita, (non vilis & abiecta, sed excellens & verè christiana.) doceat eos, non ambire honores, primos recubitus in cænis, primas cathedras in synagogis, salutationes in foro, & vocari ab hominibus Rabbi. Matthei, c. 23. Vnde sicut dici solet, quod dies interpellat pro homine, l. magnam. C. de contrahenda stipulat. Gabriel, in. lib. 3. conclus. tit. de solutionib. conclus. 5. ita etiam in simili dicendum est, quòd pro honore, dignitate, & excellentia clericorum & sacerdotum apud iudices interpellent: sacræ scripturæ autoritates, canonum statuta, & doctorum sententiæ, de quibus supra facta est mentio. Iphis enim sacerdotibus sanctitas ignoscendi gloriam dereliquit. l. si quis in hoc genus. C. de episcopis & clericis.

113

* Deficerent autem cum tempore ipso, papyrus & calamus; si singula, quæ ad sacerdotij excellentiam pertinent, essent exprimenda, nam sacerdotium, non solum est dignitas, c. denique sacerdotes. ibi, Quos dignitas ecclesiastici gradus exornat. distin. 4. & c. reperiuntur. ibi, Sacerdotij dignitatem, l. quæst. 1. & ita intellige l. si quis in cō scri-

scribendo, ibi, dignitatis vel etiam sacerdotij, C. de pactis, vt ibi declarāt glo, verb. dignitatis, & Iason. in nu. 10, in fin. Sed etiam est excellens dignitas & in perpetuum, ecclesiast. c. 45, in fin. Vnde allegando Innocentium, & Felinum, in. c. cum te. de re iudicata, dicebat Marsilis in rub. de fide iudicor. nu. 125. Quod ordinatus ad clericatum, non est ampli⁹ infamis; licet antea infamia laboraret.

* Et per. l. 2. C. vt nemo priuatus. obseruat Ioan. Andr. in. c. sine culpa, nu. 16. de regu. iuris, in. 6. quod clericus, ex clericatu nobilitatem habeat. & per. c. de famulis, de seruis non ordinandis, idem colligit Marsilis, in tract. bānitor. verb. nobilissima, nu. 7. tradunt Anto. Franciscus ad Abbatē, in. c. ad aures, nu. 2. de rescriptis, in addit. incip. circa istam nobilitatem, in vers. & adde quod, Et Bonus de Curtili de nobilit. part. 3. nu. 220. & seqq. & in dignitate, & honore esse clericos, & inter plebeios non esse numerādos; tradit Tiraquell. de nobilitate. c. 9.

* Quid quod egregia persona dicitur Sacerdos, & ideo quod priuilegio gaudeat, ne cogatur venire ad curiam, sed quod ad eius domum mittatur pro ferendo testimonio, iuxta. l. ad personas egregias, ff. de iure iurando, obseruat Speculator, tit. de teste. §. 4. nu. 5. vers. quid de presbytero, Iason, in. d. l. ad personas egregias, nu. 8. in fin. & Menoch. de arbitrarijs. lib. 2. casu. 70. nu. 11.

* Ex quibus facile intelligunt laici, quomodo erga sacerdotes se debeant habere, & omni eos

genere honoris afficere, vt supra ex S. Clemente Papa dicebam, & in terminis tetigit Ioan. Hugo in tract. de officio quatuor praelatorum, part. 4. in vers. de laicis erga Sacerdotes, & in vers. seq. de sacerdotij reuerentia. Nā vt expressè dixit specul. tit. de rescripti præsenta. §. 9. nu. 2. maximꝰ laicus, minor est, minimo clerico. Quædam enim ex sacramento ordinis, hominibus potestas traditur, qua fit, vt cæteris sint multò eminentiores, vt expressè dixit Concil. Valēt. sub Ayala. sess. 2. c. 32.

§. 17. Sacerdotes a secularibus abstinere, & doctrinis & exemplis eos honorandos esse, demonstrat.

17 * Discant modo seculares tantam clericorū & sacerdotum dignitatem, & excellentiam, honorare, & venerari. Intelligātq; principes, & potentiores seculi, quam abominabile sit, & quot absurdum producat, clericos & sacerdotes à diuino cultu abstrahere; & eos secularibus deputare officijs, & administrationibus. Non enim congruit sacerdotis officio, vt in palatio magis certet, quàm in ecclesia, ex, S. Ambros. c. conuenior. §. vtinā. 23. quæst. 8. Nā ad imperatores palatia pertinet, ecclesiæ autem ad sacerdotes. Conradus Brunus de hæreticis. l. 3. c. 8. nu. 12. Hinc apud decretales, integra rubrica est, ne clerici vel monachi secularibus negotijs se immisceant. Habetur etiam in. c. final. 86. dist. c. 1. & per tot. 21. quæst. 3. vidēdi lafon, in rub. ff. de officio eius cui mandata est iurisdictione. ex nu. 6. Rebusfus in cōcord. galliæ. rub. de

de collationib. §. 1. glos. verb. Metropolitana,
 vers. & nullus episcopus. Montaignus de auto-
 ritat. magni consilij. nu. 45. Chasseneus, in. d. ca-
 talogo. part. 4. confid. 2. vers. sed heu. & Benedi-
 ctus in. d. c. Raynuntius. verb. & vxorem. decis.
 2. nu. 135. qui agunt de isto incommodo, quod mi-
 nistri ecclesie delegationibus principum secula-
 rium intendant, & seculares administrationes tra-
 ctent. Nemo enim militans Deo, implicat se nego-
 tijs secularibus, 2. ad Timo. c. 2. & c. sed nec pro-
 curationes, ne clerici vel monachi, cum ibi nota-
 tis. Et ideo cum nemo potest duobus dominis ser-
 uire, aut enim vnum odio habebit, & alterum dili-
 get, aut vnum sustinebit, & alterum contemnet,
 Matthe. c. 6. laudabilis rex Petrus. 2. in priui-
 legio, 70. prohibuisset, ne commissiones clericis
 fierent, si ex eo moueretur: vt clericos a diuinis
 officijs non remoueret. Nam quomodo quaeso mi-
 nistri Dei, secularibus administrationibus inten-
 dere poterunt: nisi orationem sine intermissione,
 & psalterium (quod nunquam de manu eorum exi-
 re debet, iuxta, c. nunquam, de conse. dist. 5. & glo,
 verb. non exerceant. in. c. clerici officia, de vita,
 & honest. cler.) praetermittant?

* Vnde cum mittentes manum ad aratrum, & 118
 respicientes retrò, non sint apti regno Dei, Luc. c. 9.
 c. magna. deuoto: curadum omnino est, ne eccle-
 siae commissam residentiam derelinquant. tit. de cle-
 ricis non residentibus. Conc. Trid. sess. 6. de re-
 formatio, c. 1. & 2. & sess. 23. de reformatio. c. 1.

Ee vident

videndi Rebuffus in praxi beneficiaria part. 2. tit. dispensatio de non residendo, nu. 7. & 8. & Soto, de iust. & iure, lib. 10. quaest. 3. art. 1. & seq. Vehementer enim dolendum est, vt terrena coelestibus, ac diuinis humana praefereutes, in diuersis curijs vagentur, vt dicit Trid. Conc. d. sess. 6. & c. 1. in vers. ac nihilominus. Hoc enim dehonestare ecclesiasticum ordinem, satis aperit idem Conc. Tri. in sess. 25. de reform. c. 17. dicens, Non potest sancta synodus non grauius dolere, audiens episcopos aliquos sui status oblitos, pontificiam dignitatem non leuiter dehonestare, qui cum regum ministris, regulis, & baronibus in ecclesia & extra, in decenti quadam demissione se gerunt, & veluti inferiores ministri altaris, nimis indignè non solum loco cedunt, sed etiam personaliter illis inferuiunt.

* Quod si haec, quae aliquem honoris mundani colorem habere videntur, tam indigna sunt sacerdotibus, propter status dignitatem, quid dicendum de illis, qui ventris causa, se laicis, ac delicatis foeminis in capellanos, atque ante ambulones venditant: de quibus Felinus in rub. de maioritat. & obediens. nu. 5. & Ioan. Montaignus, vbi supra, nu. 44. nisi quod ex autoritate S. Hieron. colonienſe concilium, anni, 1536. part. 2. c. 27. dixit, videlicet, proh nefas: Sunt etiam aliqui laici, quod cum lachrymis dicendum est, qui de presbyteris coquos faciunt, & stabularios, vt post alios tetigit Chasseneus, in. d. considera. 2. vers. Sed heu quid dicens

dicendum de nobilibus? Contra quos efficacius
Cypriani dictum ad clerum & plebem furnitano
rum, procedet dicēs, Neque apud altare Dei me
retur nominari in sacerdotum prece, qui ab altari
sacerdotes, & ministros voluit auocare, habetur
in, c. final, 88, distin.

* Nullā autem principibus arrogantia occa- 120
sionē, vt clericos & sacerdotes despiciāt, præbeat,
locus ille Petri apost. in epistola, 1. c. 2. ibi, Sub
iecti estote omni humane creature, siue regi quasi
præcellenti, &c. Sciendum namque est, quod per
dictam autoritatem beatus apostolus, & ecclesiæ
princeps, humilitatem potiùs indixit sacerdotib⁹,
quam subiectionis vinculum. Aliās enim, & vilissi
mus seruus imperium haberet in sacerdotes, cū
dicat, omni humane creature, quod tam absur-
dum est, vt alia refutatione non indigeat. Quātò
magis, quod non sine mysterio adiecta fuit a bea
to Petro dictio illa, Quasi, quæ sæpiùs improprie
tatem denotat, vt in dictione tanquàm, in termi
nis considerat pontifex in. c. Solite de maiorida
te & obedientia. Denique nō esse subditos sacer
dotes principibus secularibus, probat illa com
munis resolutio, q̄ non dicatur crimen lesæ ma
iestatis committere in secularem. Diaz in pract.
cano. c. 10. & Iulius Clarus in lib. 5. senten. 5. le
sæ maiestatis crimen. nu. 7.

* Illud enim apud catholicos certissimum est, 121
boni principis munus, & officium esse, sacerdo
tes Dei honorare, atque tueri, vt dixit S. Marcel

Ee 2 lus

lus papa, habetur in. c. final. 96. dist. & Innocen. 3.
 in. c. solite. §. hæc autem, de maiori. & obedi en. vt
 dictis, & factis cōprobat dñs Rex noster Philip-
 pus. 2; quē nobis Deus per multos annos seruet
 incolumē, ad ecclesiæ catholicæ defensionē, & hæ-
 reticorū perfidiā impugandā. Iustinian⁹ præte-
 rea imperator, vt debitū honorē redderet, iuxta
 l. nos reddentes, C. de sacrosanct. eccl. sacerdotiū
 primo loco, & imperiū secūdo loco nominat, in
 auth. quomodo oporteat episcopos, in princ. Et
 in auth. habita. C. ne filius pro patre, prius episc-
 copos, & abbates, quā duces, & regni proceres no-
 minat, vt eorū ad istos excellentia, vel ex ordine
 litteræ cōstet, l. 1. ff. de albo scribēdo, ibi, vt scribā-
 tur eo ordine, quo quisq; eorū, maximo honore
 in municipio functus est. Et in terminis hūc ordi-
 nē seruat Cōci, Trid. sess. 13, in saluo cōductu pro-
 testatibus dato, in princ. ibi, Et singulis sacerdoti-
 bus, electorib⁹, principibus, ducibus. &c.

112 * Hinc etiam inclytum Valentinianum impe-
 ratorem sufraganeis Mediolanensis ecclesiæ dix-
 xisse fertur, talem in pontificali sede constituere
 procuretis, cui & nos qui gubernamus imperiū,
 syncerē nostra capita submittam⁹. Habetur in. c.
 nouit, vers. non igitur de iudicijs. & in. c. Valen-
 tinianus, 63. dist. vbi gloss. final. illud obseruat, qd
 ministrante Episcopo, Imperator facit officium
 Subdiaconi, & his præteritis annis in coronatio-
 ne inuictissimi nostri imperatoris Caroli, quinti
 maximi, Summo Pontifice Clemēte, 7. celebrāte,
 ipse

ipse Imperator Diaconi officium ministravit. Declarant Speculator, in tit. de legato. §. 6. nu. 41. & in rationali, libr. 2. c. 8. nu. 6. & Bald. in rubr. 1. C. nu. 3. vbi tradunt quem ordine habeat Imperator.

* Non est autem præmittenda ad supradicta, 123
celebris illa actio, qua Gothicus Sisenandus Rex humilē habendā sacerdotibus reuerentiam, facto proprio, omnibus principib⁹, & maximē hispanis exemplū relinquens, cōprobauit. Quippe dū in basilica sanctæ martyris Leocadiæ, patres essēt cōgregati, pro inchoando 4. Tolet. concilio, ecce, quod cum magnificentissimis, & nobilissimis viris ingressus rex, coram sacerdotibus Dei, humi prostratus, cum lachrymis, & gemitibus, pro se interueniendum Domino, postulauit, vt expresse legitur in initio dicti concilij. Deniq; principes catholici, se genibus sacerdotum submitunt, & osculata eorum dextera, se credunt muniri, facit c. nunquam. 96. dist. & tetigit Restaurus Castald⁹ in tract. de imperatore. quæst. 78. nu. 5. & 6.

* Et non solū supra adducta christianorū principum dicta, factaque laudabilia, debent mouere 124
ceteros mundi homines, ad honorandum sacerdotes; verum etiam, omittētium facere, tum in terra, tum in cælo grauissimam accusabunt culpam, pagani principes, Deū verū nescientes; qui Deos ligneos & lapideos colebant, & eorū tamē sacerdotibus, honorē maximū tribuebant, vt ad Mauricium imperatorem scripsit, S. Grego. habetur in

c. sacerdotibus. 11. q. 1. tangunt Clichto, vbi supr. c. 1. & 3. Chasseneus in consuetu, burgund, rub. 1. §. 4. in princ. nu. 31. Ioan Lopez de Palacios, in tract. de liberta. ecclesiast. part. 1. quæst. 2. nu. 2. & Marsilius in tract. de ecclesiast. reddit. c. 17.

125

* Vt autem vulgares homines, latinæ linguæ ignari, (quibus etiam debitorem se dixit apost. ad Rom. c. 1.) lectionem etiam habeant, quæ ipsi clericorum & sacerdotum honorem & reuerentiam commendet; hanc prouinciam hispaniæ eo sermone susceperunt Frater Alfonsus Orosco; in epistolario christiano, epistola. 4. Alfonsus Villegas, in vitis Sanctorum, part. 2. tit. de Iuda Machabeo, c. 6. & Petrus Sanchis in libro cui titulus, arbol de consideracion, consideratione, 3. c. 32. vers. vna sin razon, vsque ad. c. 35. ad quos remittendi illi erunt, vt debitam sacerdotibus reuerentiam, persoluant.

¶ 18. Laicos sacerdotum sedes in choro occupantes, notat; offensam in sacerdotes agrauat, & pœnas ex iure canonico, ciuili romano, & regio valentino insinuat.

125

* Opportunè autem, sequens faciendâ est consideratio, quod si, à dicto Matiscensi concilio, & alibi passim iustissimè contra eos, qui clericos non honorant, pœnè latae sunt, & sancitæ: quanto maiorî cõsideratione, pœnè grauiores, acerbioresque infligendæ erunt illis, qui eosdem clericos, & sacerdotes, non solum non honorant; sed verbis, & factis iniuriâ afficiunt? Sicut enim melius est facere bonum, quam recedere à malo; psalm. 33. ibi,

ibi, diuerte à malo, & fac bonum, nam nisi fiat q^o bonum est, à malo abstinere non sufficit, clem. cupientes, §. & quia, vbi gloss. verb. nō sufficit, de pœnis, Bart. in. l. in illa stipulatione, la. 2. ff. de verbo. obliga. & Tiraquel. de pœnis temper. causa, 44. ex nu. 55: ita etiam a contrario, maius & grauius erit commissiois, quàm omisionis delictū: vt idem operetur propositum in proposito, quod operatur oppositum in opposito, iuxta philosophicum textū, quem ita ibi sumat Bart. in. l. final. §. fin. ff. de lega. 3. Iason, in. §. si quis agens, vers. plus autem, nu. 4. inst. de action. Euerardus in locis legalibus, in locō à contrarijs, nu. 8. & Tiraqu. vbi supra. nu. 58. Et quòd commissio grauior sit, quàm omisio, bene probat text. in. c. ad falsarium, ibi, Malitia grauius quàm negligentia puniatur, de crimi. falsi, gloss. verb. ne facto, in. l. si mora, ff. soluto matris, & expressius glos. verb. cē dē admisissent, in l. lege Cornelia, ff. ad Syllani; Iason in. d. l. si mora, nu. 22. vers. in eadem glosa, Cagnolus in. l. contractus, nu. 66. in fin. cum seq. ff. de regulis iuris, & Tiraquell. d. causa, 44. nu. 24. & seq. & nu. 59. & seqq.

• Hinc aliquorum secularium cautiùs est arguēda temeritas, qui nedum per itinera, plateas, & vicos nō honorāt clericos; verum in ecclesia, etiā dū diuina peraguntur, clericorum & sacerdotū sedes chori occupare præsumunt, contra antiquam Turonensis concilij, 2. in .c. 4. ordinationē, fortificatam, in. c. 1. de vita & honest. cleric. vi-

dendum Concil. Brachar. 1. in can. 31. & tradit
 gloss. verb. concessam. in. l. nemo apostolorum!
 C. de episco. & cleri. Nam in Constantin. Conc. 6.
 can. 69. omnis laicus, excepto Cesare, à choro est
 interdictus. Et horum canonum vestigia sequēs,
 Valentina sub Ayala synodus, actione. 1. c. 16. sta
 tuit, ne laici in choro inter presbyteros sedeant,
 aut eorum sedilia occupent. In hoc enim etiam sa
 cerdotum honorem consistere, satis aperuit. San
 ctus Clemens papa, dicendo, Sacerdotum, alio
 rumque clericorum ecclesijs seruiētium honores,
 à laicorum loco, discrete apparere conuenit: quā
 obrem nulli laicorum liceat, in eo loco, vbi sacer
 dotes, & reliqui clerici consistunt. (quod presby
 terium nuncupatur) quando missa celebratur, cō
 sistere: vt liberē, ac honorificē possint sacra offi
 cia exerceri. c. sacerdotum, de conse. dist. 2. Qui
 nimo multis honestis laicis. scandali materia est,
 videre laicum, sedem in choro occupantem: & sa
 cerdotem Dei stantem, vel sedentem in terra.

28 * Congrua ergo tanto curando malo videretur
 medicina, si talis laicus sedē sacerdotis occupās,
 ab ea expulsus, vltimum laicorum locum cogatur
 habere, iuxta illud Lucae, c. 10. ibi, Et tunc cū ru
 bore nouissimum locum tenebit. Et in. 6. Constā
 tinopolitana synodo in. c. 7. habetur, quod dia
 conus, presbyteri locum occupans, ea pena affi
 ciatur, vt eiectus, vltimus omnium fiat, in ordine
 suo. c. fin. 93. dist. & in simili tradūt Roman. in sin
 gul. 394. & ibi additio. Gerardus in singu. 33. nu.
 6. Chast.

6. & Chassen. d. catalogo. part. 1. confid. 39.

* Quid præterea erit dicendū, quando impias, 129
& sacrilegas laici manus in clericos, & sacerdo-
tes injiciunt? & suadente diabolo, tanti sacrilegij
reatum incurrunt? Gravitate autem huius ex-
cessus, in eo voluit pontifex ostendere, quod ex-
communicatio, & anathema ex eo facto incurfa: à
nullo, excepto Romano Pontifice, absoluat. c.
si quis suadente. 17. quæst. 4. Et quia Deo fauente,
intentio est de hoc privilegio canonis, & alijs par-
ticularibus clericorum privilegij, quæ iustū exi-
gent volumen, postea agere; ideo hic vt gravitatē
dictæ offensæ ostendam, alia erunt excogitanda.

* Si enim illa loca, quæ saluamguardiam à secu- 130
lari principe habent, illæsa conseruanda sunt, se-
curaque debent esse, vt in nostra ciuitate Valen-
tina hospitale generale pauperum, iuxta privile-
gium, 37. Ferdinandi, 2. dom⁹ dicta de les repene-
dides, ex privilegio, 25. eiusdem: longia noua, ex
privilegio, 24. eiusdem: domus seu campus pan-
norum, ex privilegio, 10. eiusdem: almudinum,
gradus maris, & carnicerix, ex privilegio, 14. eius-
dem Ferdinandi, 2. Bestiaria, & cabaneg pasto-
rum, iuxta privilegiū, 41. Petri, 2. & Domus pu-
blica meretricum, ex privilegio, 7. Ioannis regis,
2. ideoq; grauitet puniantur dictam saluamguardi-
am infringentes, vt in terminis iuris communis
obseruant Chasseneus in consuet. burgun. rub. 1.
ante, §. §. vers. es droits, nu. 44. & seqq. & Meno-
chi, de arbitrarijs, lib. 2. casu, 338. à fortiori profe-
cto.

cto, (vt arguere liceat à personis ad locum, vel à loco ad personas, ex traditis per Euerardum in locis legalibus, in loco, 83. & iterum in loco, 91.) securi magis, & illæsi custodiendi sunt domini clerici, & sacerdotes qui saluum conductum habent à Domino Deo, & regum rege dicente, Nolite tangere Christos meos; cum alijs supra adductis ex sacra scriptura. Vnde bene sequitur, quod qui eos percusserit, aut iniuria afecerit, grauius sit puniendus, vt concludit Triburien. Concil. in. c. 20. & tangit Clichthoueus vbi sup. c. 4. per tot.

131 * Deinde sicut grauius puniendi sunt, qui sanctorum imagines, maxime verò domini nostri Iesu Christi, debita reuerentia non tractant, sed potius impijs manibus spurcant, & fedant; c. sicano nicipi. §. ceterum, de officio ordinarij, in. 6. Chasse, d. vers. es droits, num. 60. Marsilis in pract. §. & quia, nu. 25. Iulius Clarus in pract. §. fin. quæst. 63. nu. 19. Menoch. d. lib. 2. casu. 376. & Septimacensis de catholicis institut. c. 33. ex nu. 4. ita etiam feuerissimè puniendi sunt, qui dominos sacerdotes impiè offendunt, quia Iesum Christum Dominum repræsentant. Facit bonus text. septimæ synodi apud Gratianum, 21. quæst. 4. c. 1. ibi, Non
 “ solum imaginarias picturas abominati sunt, sed
 “ etiam omnem reuerentiam repulerunt, eos qui re
 “ ligiosè ac piè viuunt offendentes. Et expressè &
 “ in terminis Alexander, 1. papa, in fine epistolæ. 3.
 “ dicebat, Dominum crucifigunt, qui eū in sacerdotibus
 “ suis persequuntur, & habetur in. c. nulli dubium

biū, in fin. 3. quæst. 1. & ita obseruat glos. in verb. calcata reuerentia, in extrauag. dierum, §. nos igitur, de pænis, in extrauag. 10an. 22. facit, c. habet hoc proprium in fin. 2. quæst. 1. & c. omnis qui gemebat, 7. quæst. 1. ibi, Non eos tantum perse-
 quuntur, quantum dominum nostru Iesum Chri-
 stum, Huc expectat locus Matthei, in, c. 10. ibi,
 Qui recipit vos, me recipit, & Lucae, c. 10. ibi, Qui
 vos spernit, me spernit, c. in nouo, 21. dist. & ideo
 Dominus per Zachariam, in, c. 2. dicebat, Qui
 vos tangit, tangit pupillam oculi mei, c. accula-
 tio. lo. 1. §. vnde, 2. quæst. 7. videndus, S. Clemēs
 Papa lib. 2. apostol. constit. c. 32. ibi, Neque enim
 admurmuratio in eum fiet, sed in Deū, & S. Ana-
 cletus papa, in epistola, 2. exprelsus dixit verbis,
 ille proculdubio scandalizatur in Deum, qui eius
 scandalizat episcopum, vel sacerdotem, quod
 postea dixit Damasus papa in epistola, 3. ad Ste-
 phanum, Videndi, S. Anto. in summ. part. 3. tit.
 34. c. 7. §. 3. vers. representat, Brunus de hæreticis,
 lib. 2. c. 4. nu. 4. & lib. 3. c. 9. nu. 5. Gambarus in
 tract. de officio legati de latere in exordio, nu. 3.
 & Gigas in tract. de crimine lesæ maiestatis, lib.
 1. quæst. 15. num. 1. Qui tradunt qualiter sacerdos
 repræsentet Iesum.

• Ideoque videretur dicendum, quod crimen
 lesæ maiestatis incurrat ille, qui offenderit sacer-
 dotem Dñi, vt videtur sentire S. Pontianus papa,
 in epistola, 1. Nā sicut offendens consiliarios prin-
 cipis, quia quodammodo pars corporis ei⁹ sunt,

Ff 2 crimen

crimen lesæ maiestatis incurrit, l. quisquis. & ibi
 dd. C. ad legem Iul. Maiestat. ita etiam sacerdos
 70 tē offendens, idem videretur crimen committere,
 nam qui illum tangit, tangit pupillam oculi Dei,
 Zacha. c. 2, & d. §. unde. Et hoc cōsiderat S. Ana
 cletus papa in epistol. 2. & S. Alexander papa in
 epistola. 1. ibi, Nam si modo quisquam principis
 " secularis oculos laceraret, aut amoueret, esset reus
 " criminis maiestatis, an non? si pro seculi potesta
 " tibus talia ab hominibus fiunt, quid pro his fieri
 " putatis, de quibus Dominus ait, qui vos tãgit, tã
 " git pupillam oculi mei? Præterea cūm validū sit
 " in iure argumentū a coniunctione duarū legū, l.
 " gallus, §. ille casus, ibi, Duobus quasi capitibus:
 " ff. de liberis & posth. Euerardus in locis legali
 " bus, in loco. 28, hoc idem quod offendens sacer
 " dotem, videatur crimē lesæ maiestatis cōmittere,
 " videtur probare, d. l. quisquis. iuncta, c. Cōstan
 " tinus. lo. 2. in. §. beato. 96. dist. nam per dictā. l.
 " quisquis, constat quod Senatorē principis offen
 " dens, reus est criminis lesæ maiestatis; clericos au
 " tem & sacerdotes ius senatorum habere constat,
 " ex Iustiniano imperatore, in. d. §. beato, ibi, Vi
 " ris autem reuerendissimis clericis, in diuersis
 " ordinibus eidē sacrosanctæ romanæ ecclesiæ ser
 " uientibus, illud culmen, singularitate, potētia, &
 " præcellētia habere sancimus, cuius amplissimus
 " noster senatus videtur gloria adornari, id est pa
 " tricios atque consules effici, nec non cæteris di
 " gnitatibus imperialibus eos promulgamus de
 "

corari, ergo. & c. Preterea & hanc cõsiderationē iu-
uare videtur, q̄ Saulus adhuc spirans minarum,
& cædis in discipulos Domini, eiusdē Iesu Chri-
sti vocem audiuit, propriam ipsius reputando dis-
cipulorum iniuriam, dicendo, Saule, Saule, quid
me persequeris? vt habetur in actis apostolorū,
c. 9. Et dato quod superiori dicto obstare videa-
mus. bonifacij, 8. constitutionem, in. c. felicis, de
pœnis, in. 6. declarantem crimen læsæ maiestatis,
quādo offensa fit Cardinali, S. R. E. & tradit Gi-
gas in tract. de crimine læsæ maiestatis, lib. 1. quæst.
5. Posset tamen dici, quod offendēs Cardinalem,
vel ex officio, vel ex particulari odio, pœnam in-
currat criminis læsæ maiestatis, per. d. c. felicis: at
verò offendens clericum nō ex priuato odio, sed
vt clericum, & sacra mysteria agentem, (vt luther-
rani faciunt) etiam læsæ maiestatis crimen incur-
rat. Cū specialiori modo eo casu & tempore, sa-
cerdos dominum Iesum representet, vt probāt su-
pra adducta, iuncto, §. sed si libero. inst. de iniu-
rijs, ibi, Nisi in contumeliā tuā pulsatus sit, & l. si
quis in hoc genus. C. de episc. & cler. & ibi, authē-
tica, sed nouo, vers. sed si sacra.

• Quidquid tamen circa prædictum iuris articu-
lum sit, nam in eo pedes firmare impedit, d. c. feli-
cis, in. §. præmissis, de pœnis, & clem. 1. eod. tit.
vbi offensores episcoporū, licet grauiter excedāt,
pœnā criminis læsæ maiestatis nō incurrūt; indu-
bitatū tamē est, magnā esse in clericos, & sacerdo-
tes cõmissam offensā; magnaq; animaduersione
Ff 3 dignam

dignam, vt pro mensura peccati sit, & plagarum
 modus. Deuteron. c. 25. & .l. sancimus. C. de pæ
 nis, cum alijs quæ de ratione imponendæ pœnæ,
 aduertit Couarr. lib. 2. resolu. c. 9. Augetur nãq;
 iniuriæ pœna, ex qualitate offensæ personæ, vt
 passim practici aduertunt, & inter alia probat, s.
 atrox. instit. de iniurijs. Sic enim grauitatem cõ
 missæ ab impijs contra christianos offensæ con
 siderat S. August. in. c. vnum solum. 23. quæst. 5.
 & sic qualitas offensæ à Christianis in sacerdotes
 est cõsideranda, vt sensit Oseas in. c. 5. ibi, Popu
 lus enim tuus, sicut ij, qui contradicunt sacerdoti,
 Dei enim accusat ordinationem, qui eos qui ab
 eo constituuntur sacerdotes accusat, vel damnari
 cupit, ex Telesphoro papa, c. sacerdotes. 6. quæst.
 i. Nam ecclesia Domini in sacerdotibus consistit,
 & crescit in templum Domini, vt dixit Pius papa
 1. in epist. 2. ad italicos.

134 • Vnde beatus Cyprianus in epist. de Fortuna
 to & Felicissimo, siue contra hæreticos, ad Corne
 lium Papam, dicebat, Neque enim aliunde hæ
 reses obortæ sunt, aut nata sunt schismata, quam
 inde, quod sacerdoti Dei non obtēperatur. Hæc
 enim verba, licet principaliter de inobedientia er
 ga summum pontificem intelligantur, & ad hoc
 allegat Brunus, de hæreticis, lib. 1. c. 5. nu. 29. Ani
 nyon in tract. de vnitae ouilis & pasto. c. 13. num.
 12. & seqq. & Iacobatius in tract. de cõcilio. lib. 7.
 art. 1. nu. 84. quis tamen negabit, quod contem
 ptus inferiorum sacerdotum, quædam sit præpar
 ratio

ratio ad contemnendum summum pontificem, & e contra, vt sentit ibidem paulo post Cyprianus, & tetigit Brunus vbi supra, lib. 3. c. 9. nu. 5. & seq. Maxima ergo erit huius antecedentis, contemptus videlicet sacerdotum iniquitas, quæ tam notorium, & perniciosissimum producat, & generet cõsequēs. Hac enim radice amaritudinis exorta, cõtaminatio fiet in ecclesia catholica, vt in simili habetur, 21. quæst. 4. c. 1.

* Ex ijs enim manifestè constat, quam grauis & perniciofa sit, in clericos & sacerdotes offensa, vt meritò ad tantum scelus condignè statutz pænæ in vtroque foro, conscientiz videlicet, & contentioso passim legantur, c. de presbyterorum, c. qui presbyterum, cum quatuor capitibus sequentibus, 17. quæst. 4. videndum ad hoc concil. apud villam Theodonis habitum, & concil. Triburië, in. c. 2. 4. & 5. Tangit synod. coloni. temporibus Caroli, 3. in. c. 3. Magütiacen. synodus, tẽpore Arnulphi, in. c. 7. & 8. Neque prætermittendum est Vormacien. concil. in can. 26. dicendo, Qui sacerdotem morti voluntate tradiderit, carnem nõ comedat, nec vinum bibere præsumat, ieiunet autem vsque ad vesperã, exceptis festis diebus, atq; dominicis; Arma non sumat, & vbi cunq; ire voluerit, nullo vehiculo deducatur, sed proprijs pedibus proficiscatur: Ecclesiam per quinquennij tempus non ingrediatur, sed cum sacrarum orationum officia, aut missarum solemnia celebrantur, ante fores basilicæ perseueret orans, ac depre-

cans Deum; vt tanto crimine abluatur. Post ex-
 pletum verò quinquenni; tempus, ingrediatur ec-
 clesiam, nondum verò communicet, sed inter au-
 dientes tantummodo stet, vel dum facultas con-
 ceditur, sedeat. Et cùm decimi anni cursus fuerit
 finitus, communicandi ei licentia concedatur, &
 equitandi tribuatur medela; maneat autem in
 reliquis obseruationibus tres dias per hebdoma-
 dam, vt perfectiùs ad culmen purificationis per-
 uenire mereatur. Maguntinum verò Concilium
 sub Rabano, in, c. 24. Pœnitentiam duodecim an-
 norum statuit in eum qui presbyterum occiderit,
 vt habetur, in, c. 2. de pœnit. & remis. Ex quo
 emendanda est palea, c. qui presbyterum, 17. q. 4.
 dum penitentiam viginti annorum à dicto concil-
 io esse statutam, dicebat, & obseruant ad dictam
 paleam moderni decreti emendatores.

§6 * Neque omiserunt catholici seculares impera-
 tores, & principes pœnas sancire in eos, qui ho-
 norandos clericos, & sacerdotes offendunt. Ar-
 chadius enim & Honorius simul imperatores, &
 fratres legem tulerunt in hunc modum. Si quis in
 hoc genus sacrilegij proruperit, vt in ecclesias ca-
 tholicas irruens, sacerdotibus & ministris, vel ipsi
 cultui, locoq; aliquid importet iniurię: quod ge-
 ritur à prouincię rectoribus animaduertatur, at-
 que ita prouincię moderator sacerdotum, & ca-
 tholicę ecclesię ministrorum, loci quoque ipsius
 & diuini cultus iniuriam, capitali incōuictos, siue
 confessos reos sententiam nouerit vindicandam.

nec

Nec expectet, vt episcopus iniuriæ propriæ ultio-
nem deposcat, cui sanctitas ignoscendi gloriã de-
reliquit. l. si quis in hoc, C. de episco, & cleri, &
ibi videnda est, authent. sed nouo iure.

* Extat præterea inter leges longobardorum,
in tit. de homicidijs liberorum hominum, lex, 27. 137
dicens, Qui subdiaconum occiderit, 300. solido.
componat, qui diaconum, 400. qui presbyterum,
600. qui episcopum, 900. qui monachum, 400. Et
quamuis ius longobardorum ius asininum vocetur,
nec sufficiat ipsum allegare ad decisiones cau-
sarũ, ex traditis per Robert. Marantã, in disputa-
t. posita, in fin. tract. de ordine iudiciorum; nihil-
ominus tamen cùm dicta lex longobarda, per al-
ia iura fortificata sit, vim habet & robur, iuxta no-
tata in præfatiunculis legũ longobardorũ; quãto
magis, quòd ex superscriptione, d. l. 27. constat
illius conditorem fuisse imperatorẽ Carolũ, vt ita
nullum sit dubium de illius efficacia. Hoc solũ ad-
uertens solidos à, d. l. 27. nominatos, æquiparari
aureis, iuxta doctrinã glos. in verb. aureos, in, l. fi-
nal. ff. de in ius vocan. vbi Iason. nu. 1. Viuius in
cõmuni opinio, vers. aureus & solidus. & declarat
Couar. in tract. numismatũ, maxime in, c. 3. & 4.

* Vt autem ad regium nostrũ valentinũ ius ac-
cedam, Reperio Iacobum primũ regem illum mi-
rabilem, (de cuius vita & factis librũ scripsit Do-
minus Bernardinus Gomes Miedes, meritisimũ
Albarrasinẽ episcop.) in lib. 3. fororum Valent.
in tit. de iurisdictione omnium iudicum, in, c. 38.
gg incip.

incip. tot hom. statuisse, quod laicus clericū vulnerās, efficiatur de foro ecclesiastico, ad notata in c. cūm sit generale, de foro competentī. vt ita caueas à Gulielmo de Ludo tenente contrarium, in singul. 53 incip. lex allegatur.

139 * Præterea in volumine priuilegiorum huius ciuitatis Valentinae, quoddam extat Regis Petri rescriptum, in extrauaganti, in ordine tituli. 23. fol. 241. col. 3. in quo talia habentur verba.

Statuimus quoq; & promittimus Deo, & vobis Raymundo Tarraconensi Archiepiscopo, & episcopis regni nostri omnibus, quod non sustineamus, neque defendamus illos qui in clericos, vel religiosos viros manus violētās iniecerint, vel qui eos captos tenuerint, nec ab eis aliquem finē, vel compositionē faciamus, vel accipiamus, quousq; de sacrilegio commissō, & iniuria vobis, & ecclesijs, & personis quas læserint, sit plenariē satisfactum, & ab ecclesia sint absoluti romana. Idem dicimus, & eandem pœnam imponimus, & modū pœnæ circa interfectores clericorum, & quia grauius peccant, addimus, vt satisfacto prius de sacrilegio ecclesijs vel clericis, & episcopis, sine cōpositione, quam inde non accipiamus sicut est præmissum: pœnam quingentorum aureorū nobis præstare teneantur, pœna corporali eis à nobis nihilominus infligenda, nisi arbitrio episcopi ipsius loci vbi facinus fuerit commissum, fuerit remissa. Et quod feuda & beneficia, & alia omnia, quæ quocunque modo tenuerint, vel habuerint, ab ecclesijs

sjs, liberè & absolutè ipsis ecclesijs ad quas expe-
 ctabunt, irreuocabiliter, perpetuò, & sine reten-
 tione aliqua acquirantur ipso iure, nullo expecta-
 to iudicio, vel sententia. Mandantes baiulis, & vi-
 carijs, & sagionibus nostris, quod hoc vobis &
 ecclesijs veltris in pace tenere & possidere faciãt.
 Hæc tamen omnia supradicta ita locum habeãt;
 quod priuilegijs clericorum, vel ecclesiarum non
 derogetur, si qua persona ecclesiastica voluerit,
 vel elegerit magis uti. Datis Illerden. 12. Kalend,
 Aprilis, per manum Ferrarij Not. nostri, anno
 dominicæ incarnationis, 1210.

* Ut autem dicti regis Petri rescriptum (effi-
 caciùs) irreuocabile in perpetuum fieret, Gregor. 140
 9. pontifex, ad supplicationem dicti Archiepisco-
 pi, & aliorum episcoporum, 5. Kalend. Februa-
 rij, pontificatus sui, anno, 4. his verbis cõfirmavit.
 Nos ergo fraternitatis vestræ præcibus inclinati
 quod super hoc, ecclesiasticarum personarum tu-
 tela, & ecclesiasticæ disciplinæ vigore, ab ipso re-
 ge piè, & prouidè noscitur constitutum, prout in
 eisdem literis dicitur plenius contineri; autoritate
 apostolica confirmamus. Quæ confirmatio habet
 ur in, d. volumine priuilegiorum Valentia, in
 extrauaganti, c. 24. fol. 242.

* Nec sine mysterio addita est superior illa di-
 ctio (efficaciùs) cum etiam sine confirmatione Gre- 141
 gorij irreuocabile esset dicti regis in fauorè eccle-
 siæ, & clericorum priuilegium, tanquam non sub-
 dito concessum, iuxta doctrinam Innocentij, in. c.

nouit, de iudicijs, de qua in promisso superi⁹ ope
 re, deo fauente, reseruo dicēdum. Solū hic addēs,
 quod si iudex secularis tertio requisitus, clericis
 iustitiam deneget, iurisdictionem suā, inter alias
 pœnas amittit, iuxta constitutionem Frederici im
 peratoris, in collatione, 10. & habetur in authen.
 statuimus. in fine, C. de episc. & cler. cum alijs,
 quæ contra iudicem administrationē iustitiæ de
 negantem, aduertunt, c. 1. de re iudicata. in. 6. de
 cis. 3. Rotæ. in tit. de rescriptis, in nouis. Puteus
 in tract. de syndicato, verb. negligentia, c. 4. nu.
 4. vers. iudex denegans. Montaltus in tract. de
 reprobatione sententiæ Pilati, post articulum, 4.
 nu. 25. & Belluga in speculo princip. rubr. 11, §. res
 stat, lo. 2.

143 * Cætera verò quæ commissæ offensæ, & illatæ
 mortis in clericos, pœnam tangunt, petenda erūt,
 tum à citatis locis, tum, à, c. peruenit ad nos. lo. 1.
 de appellationibus, à c. in quibusdam, §. sacri.
 de pœnis, & à, dd. in, l. si quis in hoc genus, C. de
 episcopis & clericis, & super, c. 2. de pœnit. & à
 decretistis, in, c. de presbyterorum, cum seqq.
 17. quæst. 4. ab Hippo, de Marsilis, in tract. ban
 nitorum, verb. ab offensis, nu. 34. & à Menoch, de
 arbitrar. lib. 2. casu, 389. nu. 3. 15. & seq. Pœna au
 tem peccuniaria quomodo ecclesiæ, clerico offen
 so, eius animæ, vel relictis hæredibus sit applicā
 da: tetigit Triburien. concil. de quo sub nomine
 paleæ habetur, in, c. omnes presbyteri. 17. quæst.
 4. est etiam text. in, c. presbyteri interfecti, de pœ
 nis!

nis. gloss. verb. prorsus amittant. in. d. §. sacri. & ubique doctores explicant, & post Host. roma. Felin. & Dec. quos allegat, tradit Couar. lib. 2. resol. c. 9. nu. 10. ad quos casu exigente, recurrendum erit, ne transcribere videar.

* Ex superioribus verò deducitur, in clericorū, & sacerdotum personā, commissum crimen, mixtum esse, & tam ab ecclesiastica, quā seculari potestate vindicandum, vt in terminis obseruat Amadeus in tract. de syndicato. nu. 179. quem ad hoc (corruptè tamen) allegat Iulius Clarus, in pract. §. final. quæst. 36. nu. 47. & tradit alios allegando Hippolytus Bonacosse, inter communes, vers. clericū offendens, notatur in, c. cum sit generale. de foro competenti, vbi Abb. nu. 1. & nu. 16. & seqq. aliqua alia crimina mixti fori enumerat. In quibus quomodo punitur ab vno iudice, possit ab alio puniri, tangit Rojas de hæreticis, part. 1. nu. 342. Baptista Villalobos inter communes, vers. cōdemnatus per iudicem ecclesiasticum. Gomes, in tomo. 3. resolu. c. 1. nu. 40. & Couarr. lib. 2. resolut. c. 10. nu. 6. qui alios allegant.

* Præterea & illud constat, quod non solū poterunt clerici, & sacerdotes de suis malefactoribus conqueri, citra irregularitatis notā, præmissa protestatione, quod non intēdunt ad pœnam sanguinis, iuxta, c. 2. vbi, dd. de homicidio, in. 6. & tradunt Iulius Clarus in pract. §. final. quæst. 14. nu. 3. & Couarr. d. clem. si furiosus. part. 2. §. 5. nu. 1. & seqq. Verumetiā omnes homines poterunt ad iudicium

dicitur eas iniurias, tanquam cuiuslibet proprias,
 deducere, ut dicti imperatores Archadius & Ho-
 norius, in, d. l. si quis in hoc genus, dixerunt, ibi,
 Sitque cunctis laudabile, factas atroces sacerdoti-
 bus, aut ministris iniurias, veluti publicum crimē
 persequi, ac de talibus reis ultionem mereri. Quē
 enim ecclesiæ filium, quem fidei zelatorem contu-
 melia tanta non tangeret? c. felicis, in fin. de pæ-
 nis, in. 6. Nam cum hoc delictum in christianā
 religionem, & diuinam committitur, ideo in om-
 nium fertur iniuriam, l. manicheos. C. de hæreti-
 cis. c. vergentis, ubi glos. verb. grauius, eod. titu.
 Et in terminis quod pro iniuria clericis & sacer-
 dotibus facta, tanquam pro publico crimine, om-
 nes admittantur ad accusandum: obseruat gloss.
 verb. sacris, in. l. 1. §. huius studij, ubi Fulgosius,
 nu. 1. & cæteri notant, ff. de iust. & iure. Ioan. Mō-
 taign? in tract. de bigamia, quæst. 1. nu. 7. & post
 alios, Gigas in tract. de crimine læsæ maiestatis,
 lib. 2. quæst. 1. nu. 3.

* Vnde, cum cor regis in manu Dei est, pro-
 uerbior. c. 22. l. inter claras. C. de summa trinita-
 te, l. 1. de consilio mortis in legibus Longobardo-
 rum, & probat iudicium illud Salomonis, de di-
 uidendo puero, in. c. a ferre mihi gladium, de præ-
 sumptio. & aliud simile quod refert Paris de Pu-
 teo, in tractatu de syndicatu, verb. Tort? c. 1. nu.
 48. in fin. vers. accedit: diuina inspiratione motū
 fuisse supradictum regem Petrum existimandum
 est, dum in allegato priuilegio, excludit à treuga
 & pace

& pace, & protectione sua eos, qui offendunt clericos, & sacerdotes, sub diuina, & humana protectione, constitutos, vt supradicta probant, & c. 44. de iurisdic. omn. iudic. in foris Valentia. 146

* Ex quo subinfertur, quod etsi omnia huius seculi patrocinia deesse viderentur, pro conseruando honore, & pro tuenda clerici & sacerdotis persona; adhuc tamen ad clericorum solatiū, & ad eos offendentium terrorem, considerare sufficiet, dictos sacerdotes sub speciali quadam diuina protectione esse constitutos. Si enim magna est aliorum fidelium diuina protectio, Psal. 90. ibi, Pro tegam eum, quoniam cognouit nomen meū. Tangit S. Antonin. in sum. part. 2. tit. 12. c. 7. §. 1. bene sequitur, quod maxima erit diuina sacerdotum protectio, iuxta illud Psal. 113. ibi, Domus Aaron sperauit in Domino, adiutor eorū, & protector eorum est. Cū tot specialia, vltra omnes homines, sacerdotibus Deus contulerit beneficia, specialem dilectionem in hoc ostendendo.

Neq; enim semel tantum, sed geminatis vicibus in sacra scriptura specialis erga sacerdotes diuinus amor, & manifesta legitur protectio, vt supra indicando loca, meminimus de illis locis: Nolite tangere christos meos, qui vos tangit, tangit pupillam oculi mei, & qui vos spernit, me spernit, cum alijs. Vnde secundum iura fortiū protectiois ius erga sacerdotes deprahēditur, dicta geminatione considerata, cuius vim ad plures iuris effectus commendant. Matthesilanus in ling.

36, & ibi additiones. Marsilius, in, l. 1. §. quæstionib.
ex nu. 2. ff. de quæstionib. & in singula. 378. & Bru
noriu à Sole, in suo vnico cõsilio criminali. nu. 11.

- 147 * Vnde cùm ille qui aliquē sub protectione sua
accipit, eum teneatur cum armis defendere, iuxta
gloss. in rub. de domesticis & protector. lib. 11. C.
“ ibi protector est, qui stat armatus. Tradit Bart. in
§. omnem. nu. 7. in procem. digestorum, declarā
do text. cum gloss. in, c. recepimus. de priuilegijs,
& post alios tradit Remigius de Gonni, in tract. de
immunita. eccle. quæst. 12. nu. 3. bene colligit san
ctus Anacletus papa, in epistola. 2. ad episcopos
“ Gallix, quod iniuria sacerdotum ad Christū per
tinet, & habetur in, c. accusatio. lo. 1. in fine, 2. q.
7. Et idē fidelis Deus, perpetua sua, & constanti
“ diuina iustitia, psal. 118. ibi, Iustitia tua, iustitia in
æternum. §. 1. vbi notatur, instit. de iustit. & iure,
notoria passim omnib⁹ facit supplicia illa, quæ per
secutoribus suorum ministrorum dignatur infer
re; vt circa persecutores sancti Thomæ martyris
illius habet historia, & aliqua exēpla adfert Cli
chthoueus in tract. de vita, & morib. sacerdo. c. 4.
vers. porro conuincitur, Frater Ludouicus Grana
ten. in. libro, de simbolo fidei. part. 2. c. 26. & Al
fonfus Villegas, de vitis sanctorum. part. 2. tit. de
Iuda Machabeo. c. 6. Quæ erunt bene aduertē
da, vt quos suauia monita, ad honorem clero
rum, non mouent; acerbā supplicia terreant. Ex
ijs enim, quæ diuina fauente clementia, superius
adduxi, satis apertum fiet cuilibet, maxime autē,
catho

ſatholico chriſtiano, qualis honor, quantave re-
uerentia eccleſiæ miniſtris, dominis videlicet cle-
ricis & ſacerdotibus debeatur.

ſ. 19. Ad ſuſtinendas perſecutiones ſacerdotes præparat, arma
eorū inſinuat, vtilitatē eccleſiæ, & verū eorū honorē, in pro-
prijs virtutibus, & immaculata vita cōſiſtere docet.

• Verum quia populi ea natura eſt, vt laudet vi-
ſuperio dignum, cogitet vanū, loquatur falſum,
improbet bonum, approbet malum, & extollat
infame: vt ſolitus erat dicere papa Ioan. 22. & poſt
Bergomenſem in ſupplemento chronicor. refert
Benedictus, in quæſt. an occidere peccatores li-
ceat, nu. 56. Et ſenſit laudanda gloſ. final. in. l. de
curionum. C. de pœnis, dum repræhendit Pilatū
ſceleratum iudicem, qui ad vanas populi voces,
ipſum autorem innocentia Dominū Ieſum Chri-
ſtū condēnauit, & tangunt Benedict. in. d. c. Ray-
nūtius. verb. mortuo itaq; teſtatore. lo. 1. ex nu-
37. & latiūs Ludouic. Mōraltus in tract. de repro-
batione ſententiæ Pilati, maximē poſt articula. nu.
50, & ſeq. Ideō ſi contemptis ſupra adductis, pro
honore clericorū. & ſacerdotū reuerentia, conſi-
derationibus, adhuc populus. (quod Deus auer-
tat) antiquam, & deprauatā odij in clericos & ſa-
cerdotes conſeruet naturā, iuxta. c. laicos. c. laici.
2. quæſt. 7. & c. clericis, de immunitat. eccle. in. 6.
non tamen ex eo deficere debent clerici. & ſacer-
dotes, ſed potiūs conſtantiores in ſortito domini-
co miniſterio, permanere.

Hh Si enim

149
p^o

• Si enim Diogenes cynicus (vrbanæ quidem & notabiliter) cūm quidā ei dixisset, hi te risu prosequuntur; solum illud respondit, At ego minimè ridiculus sum, vt post Brusonium, lib. 5, c. 27. refert Conrradus Lycosthenes in quodam apophtegma, tit. de risu; maiori profecto consideratione domini clerici & sacerdotes, nedum contemptū, & irrisiones, sed & iniurias à populo factas, pio, & christiano animo sustinebunt. Tantum enim abest, vt ex ijs indignentur, vt potius firmissimè credant, gloriam ex hoc & honorem eos acquirere, quòd digni habitisint pro nomine Christi cōtumeliam pati, actuum apost. c. 5. & c. sacerdotes, 93. dist. ibi, Beati estis cūm maledixerint vobis homines; quæ sunt verba Domini apud Matth. c. 5. Non enim ex maledictione, quis benedictionem cōsequitur, sed ex patientia quā sustinet, sic enim accipitur dictum. S. August. Qui iustus est, & iniuste maledicitur, premium illi redditur. c. qui iustus. 11. quæst. 3. vt tradit glos. verb. maledixerint, in d. c. sacerdotes. & d. 1. si quis in hoc genus, ibi, Quibus sanctitas ignoscendi, gloriā dereliquit.

150 * Considerent ergo domini clerici, & sacerdotes antiquissimum esse, & veluti innatum odium, quod habent iniqui, aduersus bonos, & religiosos viros, psal. 10. ibi, Ecce peccatores intenderūt arcū, parauerūt sagittas suas in pharetra, vt sagittent in obscuro rectos corde. & ecclesiasti. c. 33. ibi, Contra malum bonum est, & contra mortem vita; sic & contra virū iustum peccator, Odiū verò
præ

prædictum & causa odij constat, Sapien. c. 2. ibi, circumueniamus iustum, quoniam inutilis est nobis, & contrarius est operibus nostris. Benefacit ad hoc, 1. ad Corint. c. 2. ibi, alijs quidem odor vitæ in vitam, alijs odor mortis in mortem. c. Nabuchodonosor. 23. quæst. 4. & c. vnic. §. ad exhibendum, & ibi, glos. verb. bonus odor. cum duab. seq. de sacra vnct. Ex quibus satisfactum est famoso illo cordubensi Senecæ, (quem post S. Hierony. & alios laudant Benedictus, in d. verb. mortuo itaque. Io. 1. nu. 218. & Ioan. Corrasius in libello epistolar. quæst. c. 10. nu. 1.) dum libellum ad Lucillum amicū scripsit, cur viris bonis multa mala acciderent: de quo meminit Lactantius Firmianus, in lib. de iustitia. c. 22. & seqq.

* Ut autem nihil inopinati euentus (cuius est fortissimus impetus) dominis clericis, & sacerdotibus circa hoc posset euenire, non solum Paulus, 2. ad Timot. c. 3. generaliter dixit, quod omnes qui pie volunt viuere in Christo Iesu persecutionem patientur, c. suggestum. 7. quæst. 1. sed specialiter hanc persecutionis viam ostendit Dominus discipulis, per Matth. in. c. 5. dicens, sic enim persecuti sunt prophetas, qui fuerunt ante vos. Et ut persecutionis patientiam, quam verbo docebar, facto etiam comprobasset; cum alapam accepisset ab illo scelerato ministro, nihil contumeliose locutus est. Ioan. c. 18. c. dominus noster. 23. dist. Ad similem ergo pugnam, & aduersitatum patientiam præparabat discipulos, dicens, per Matth. c.

10. si patrem familias Belzeub vocauerunt, quæ
 11. to magis domesticos eius? & per Ioan. c. 15. ibi,
 12. Si me persecuti sunt, & vos persequentur, & per
 13. Luc. in. c. 10. ibi, Ecce ego mitto vos, sicut agnos
 inter lupos.

14. * Non turbetur ergo clericorū & sacerdotum
 cor, quando ista aduenerint; sed firmissimè cre-
 dat, magnam esse eo tempore diuinam misericor-
 diam. Nam istas persecuciones, & tribulationes
 ad maiorem purificationem, & virtutum exercitiū
 & augmentum permittit Dominus. Licet enim de-
 tractio, ex vitio detrahentiū sit: tamen iusto Dei
 iudicio excitatur, nam dum plurimi, vitam bonā
 fortasse amplius quam debent laudant, ne qua e-
 latio de laude surrepat, permittit omnipotēs De⁹,
 malos in obtrectionem, & obiurgationē prorū-
 pere, vt si qua culpa ab ore laudantium, in corde
 nascitur; ab ore vituperantium, suffocetur, c. oues;
 §. ipsa. c. sunt plurimi. 6. quæst. 1. bonus tex. in. c.
 aduersitas. ibi, Probatio virtutis est. 7. quæst. 1. &
 15. in. c. quod Christus. ibi, Tibi ad patientiam, lap-
 16. so ad correctionē. 13. quæst. 4. huc expectat illud
 canticum Zachariæ apud Luc. c. 1. ibi, salutem ex
 17. inimicis nostris, cum alijs quæ scripsit Plutarch⁹,
 in libro de vtilitate habenda ab inimicis, & Mi-
 chael Aninyon in tract. de vnitare ouilis & pasto-
 ris, c. 7. & vno verbo sensit, S. August. cuius lo-
 cū habes in, 5. feria maioris hebdomadæ, in lect.
 4. vers. ne putetis gratismalos esse in hoc mundo.
 18. Quinimo ab hæreticis vtilitatē accipi, Sensit Apo-
 stol⁹

stol. 1. ad Corint. c. 11. ibi, Nā oportet, & hæreses
 esse, vt & qui probati sunt, manifesti fiāt in vobis.
 & allegādo, ss. Cypria. & Augu. tetigit Septima
 cen. de instit. catho l. c. 31. nu. 19. & 20. Animosē
 ergo, ad hoc suscipiendum bellum ingrediatur sa-
 cerdos, in quo non mundana arma bellica, sed to-
 lerantia, & patientia victoriā præbent. Arma
 enim militiæ nostræ carnalia non sunt. 1. Cor. c.
 10. Ex quo, sicut qui malos non tolerat, ipse sibi
 testis est, quod bonus nō sit, ex S. Gregor. c. hæc
 autem, 23. quæst. 4. ita è contrario, clericus inter
 tentationes officio suo incumbans, gradibus ve-
 nit sublimandus, ex Carthagin. concil. 4. in, can.
 42. & d. 1. si quis in hoc genus.

* Præterea, si mittens discipulos Dominus, illi
 dixit, nolite portare sacculum, neque peram,
 neque calceamenta, Luc. c. 10. à fortiori armorū
 vsū, ipsis prohibuisse videtur. Conuenit enim
 vt clericus mundum & arma relinquat, iuxta Ma-
 guntiacum concil. tempore Leonis Papæ. 3. can.
 17. & ideō arma deferens, excōmunicatur. c. 2. de
 vita & honest. cleric. nisi iter faciens, concil. Valēt,
 sub Ayala, sess. 3. c. 14. & Magunt. concil. sub Se-
 bastiano, in. c. 74. Vnde ex Matiscon. cōc. in ca-
 no. 5. inuentus cum armis clericus, triginta dierū
 inclusionē detentus: aqua tantūmodo, & modico
 pane, diebus singulis sustentatur. Quōd si arma
 prohibita specialiter per pragmaticam principis
 secularis, deferat clericus, grauius arbitrio Episcopi,
 copi, secundum iura canonica erit puniendus,

non tamen seruata pœna pragmaticæ, vt aduertit
 Couarru. in pract. quæst. c. 33. nu. 7. vers. imò. sed
 tamē licet ministri seculares, armatum repertum
 clericum punire non possint, sed remittere: pote-
 runt tamen prohibita arma impune à clericis au-
 ferre, ex Couarr. d. nu. 7, & in lib. 2. resolu. c. 20:
 nu. 18, vers. 36. Arma enim clericorum, lachrymæ
 sunt, ex S. Ambrosio, c. conuenior, §. quid ergo.
 23. quæst. 8, & glos. verb. pugnandū. in. c. ex mul-
 ta. §. fin. de voto. Adeò quod dixerit Hugo, quem
 refert gloss. final. in. c. vnum. 23. quæst. 5. quod
 clericus permittere se occidi potius debeat, quam
 quod ipse alium occidat.

154 * Absit tamen vt per hæc quæ dixi, existimem
 tollere licitam etiam à iure naturali sui ipsius defē-
 sionem, l. vt vim, ff. de iust. & iure. & c. ius na-
 turale. ibi, violentiæ per vim repulsio. dist. 1. &
 for. Valent. in. c. 35. incipit, si algu defenenti, de
 criminib. Iulius Clarus in pract. §. homicidium:
 nu. 24. & seqq. Sebastian. Medices in tract. de for-
 tuitis casib. par. 1. quæst. 8. & Soto de iust. & iu-
 re lib. 5. quæst. 1. artic. 8. vbi in fine in terminis de
 defensione clerico competente, agit. Adeò enim
 licita est sui ipsius defensio, vt qui inuasorem oc-
 ciderit, in actu necessariæ defensionis, nullam in-
 currat ex eo irregularitatē. clem. si furiosus, vers.
 & idem, de homicidio, vbi Couar. part. 3. §. vnic.

155 * Quinimo illud mirabile in hac materia dixit
 Ioānes de Lignano, in tract. de bello, c. 87. quod
 clericus celebrans inuasus, poterit celebrationem

dimit-

dimittere, & si se defendēdo aggressorem occidat: poterit ad altare incontinenti redire, & cœptum officium perficere, quod dictum refert & sequitur Abb. in, c. clerici, lo. 1. nu. 2. de vita & honest. cleric. Marian. Socinus, & eum allegans Marfilis in, l. 1. nu. 32. ff. de sicarijs, Blancus in pract. crimi. in, §. iuris permissione, nu. 2. & seqq. Sebastianus Medices, in, d. quæst. 8. nu. 27. Francisc. Arias in tract. de bello, & eius iustitia. nu. 33. & tetigit, licet affirmare nō audeat, Trotius, de perfecto clerico, lib. 2. c. 25. nu. 9. pro quo videtur facere Illerden, conc. in, c. 1. de quo in, c. de his clericis, lo. 2. dist. 50.

* Interim tamen ex superioribus manifestissimè constat, iniuriarum, & aduersitatum tollerantiam, summè esse sacerdotibus commendatam, eamque statui ecclesiastico, maximè conuenire. Sic enim verum honorem (in sola certè virtute consistentem) comparatum defendent, vt aduertit Auernen, concil. in cano. 15. dicens, Episcopus, presbyter, atque diaconus, tam sancta conscientia resplendeant, vt efugiant probitate actuum, male dicorum obloquia. Quod antea princeps apostolorum Petrus in epist. 1. in, c. 3. docuit, dicens, Parati semper ad satisfactionem, omni poscenti vos rationem, de ea quæ in vobis est spe, & fide, sed cum modestia, & timore, conscientiam habentes bonam, aut in eo quod detrahunt vobis, cōfundantur, qui calumniātur vestrā bonam in Christo conuersationem.

157 * Vnde subinfertur, quod ad dignitatem, & excellētiā clericorum, & sacerdotum, (quam protenui facultate commendādam suscepi) illud erit præcipuum, quod eam sacerdotes proprijs virtutibus, & exemplari vita acquirant, acquisitam cōseruent, & augeant cōseruatam. Nulla enim penē res disciplinę mores ab ecclesia magis depulit, quam sacerdotum negligentia, vt ex Tolet. conc. aduertit Durand, in tract. de modo generalis cōcilij celebran. part. 2. rubr. 1. nu. 3. & nemo in ecclesia Dei nocet amplius, quam qui peruersę agēs, nomen vel ordinem sanctitatis habet, ex B. Gregorio in pastoral. c. nemo. 83. dist. facit. c. nihil, in princ. de elect. & c. qui nec regiminis. 2. quæst. 7. facit glos. verb. sanctitatis, in clem. ad nostrū, in fine, vbi Cardinalis, de hæreticis. Et idēd à malis sacerdotibus omnia mala prouenire dicebat S. Hieronym. c. transferunt. 24. quæst. 3. & ibi adnotat glos. verb. sacerdotes, & sentire videtur Marquardus de Susannis, in tract. de iudæis, & alijs infidelibus. c. 1. nu. 4. dum agit, quorum sacerdotū suasionibus fuerit Dominus cruci afixus. Isti enim mali sacerdotes sunt, qui infamiam inferunt nomini Dei, ex S. Clemente Papa, libr. 2. apostol. constit. c. 15. in fin. isti deniq; coruo equi parantur, tum in rauedine vocis, tum in nigredine vitiorum, vt dixit glos. verb. coruo, in. c. nō omnis qui dicit, 2. quæst. 7. & Jacobatius in tract. de concilio, lib. 1. artic. 4. nu. 5.

158 * Cum autem quod in laicis reprehenditur, id mul.

multò magis in clericis oportet prædamnari, vt dixit Carthagin. conc. 1. in. c. 13. à quo mutuauit Aquisgranen. conc. temporibus Ludouici Pij Imperatoris, in. c. 61. in fine; hinc mirandum non est, si in illud notādum exclamauerit B. Hieronym. quod vehemēter ecclesiam Christi destruat, meliores laicos esse, quam clericos. & habetur in. c. qualis enim. in fin. 8. quaest. 1. quod sentire mihi videtur Dominus in illa parabola de homine incedente in latrones, & semiuiuo relicto; quē nec Leuita, nec sacerdos curarunt, Samaritanus autem videns eum, misericordia motus est, vt testatur Lucas, in. c. 10. Ex quo forsan mota glos. verb. sacerdote. in. c. diaconi sunt. §. nunc autem. 93. dist. dicebat, quod multi sacerdotes non adimplent legem, & S. Chrysostrmus, expressis verbis, dicebat; multi sacerdotes & pauci sacerdotes, multi in nomine, & pauci in opere, c. multi. 40. dist. & tangit Duran. in tract. de modo generalis concilij celebrandi, part. 2. rub. 2. nu. 6. Et luctuosam descriptionem carnaliter viuentium sacerdotum, ex Prospero refert Aquisgranen. conc. temporibus Ludouici Pij, in. c. 32.

* Et ideò in pœnam peccati, malus sacerdos, de sacerdotio suo crimen acquirit, non dignitatem, d. c. multi. Et Aurelianen. conc. 2. in. can. 14. dicebat, quòd clerici qui officium suū implere despiciunt, loci sui dignitate priuentur, & sentit Tolentan. conc. 1. in. can. 5. vnde notabiliter dixit S. Hieron. Quod grandis est dignitas sacerdotū, sed grauius est delictum sacerdotum, si delinquant.

dis ruina si peccant, refert Parisiense concil. temporibus Greg. 4. Papa, libr. 1. c. 1. & Lucas de Penna, in l. vnic. nu. 7. C. de pericul. success. parētis. lib. 10. Nam si sacerdos peccauerit, quis orabit pro eo? c. alienum, 50. dist. & c. si sacerdos, de poenit. dist. 1.

160 * Cūm autem omnes homines generaliter summe debitores sunt Deo, cūm ab eo indistincte omnes plura accipiamus beneficia, vt meminit. text. in authen. quomodo oporteat episcopos, in prin. S. Anton. in sum. part. 2. tit. 3. c. 9. §. 8. & seqq. & Michael Aninyon in tract. de vnit. ouilis & pastoris, c. 1. nu. 11. & seqq. Hinc est, quod sacerdotes qui altiora, & maiora acceperunt à Domino beneficia, (vt supra satis probatum est.) efficacius, strictiusque ad amorem Dei, & euangelicæ legis custodiam erunt obligati, vt aduertit Valentin. concil. sub Ayala, sess. 2. c. 32. vers. cūm igitur. Cui enim multum datum est, multum quæretur ab eo, Luc. c. 12. & in simili cōsiderabat, magnus Iacobus rex. 1. in proœm. fororum Valent. in princ. ibi, c. B majorment lo deuen temer e amar los reys, temer, perque es tot poderos, & amar, per lobe quans dona; car per ell regnen & han bones costumes, & maior poder, & maior riquea. Nā ex S. August. in hoc quilibet peccator fit culpabilior, quo est Deo acceptior, c. 1. de poenit. dist. 1. facit. c. vilissimus. 1. quæst. 1. Dicit enim Hylarius Papa, quod reatu maiori deliquit, qui potiori honore perfruitur, & grauiora facit vitia peccatorum: subli

sublimitas peccantium, c. nulli fas, in fin. 25. quæst.
 1. homo christianus fortiter cadit in peccato pro
 pter duas causas, aut propter magnitudinem pec
 cati, aut propter altitudinem dignitatis. c. homo
 christianus. 40. dist. vbi glos. in verb. cadit. agēs
 de circumstantijs peccatorum dicebat, magis pec
 cat clericus quam laicus, & magis punitur cleri
 cus quam laicus. c. duo sunt. ibi. Tanto grauius
 pondus est sacerdotū. 96. dist. c. cū quidam. ibi
 Tanto grauius vindicandum; quanto maiori præ
 æminent dignitate, de iure iurando, & c. sanē. ibi.
 Propter in curiam sacerdotum, diuina indigna
 tio grauius exardescat, de celebrat. Missar. & 1.
 præbyteri, la. 1. vers. multo magis, vbi glos. verb.
 honoris. C. de episcop. & cler. Bernar. Commē
 sis in lucerna inquisitorum, in. cap. quædā bonæ
 cautelæ pro iudice, vers. clerici qui in hæresi, &
 Ioan. Lecirier in tract. de primogenitura, libr. 1.
 quæst. 24. nu. 29.

Curent ergo domini sacerdotes nostri tēpo.
 ris, per viscera Iesu Christi, sanctissimos illos pri
 mitiua ecclesiæ imitari, qui licet in calicibus, & va
 sis ligneis ministrabant, eorum tamen vita aurea
 erat; ne dicatur, quod hodierni sacerdotes lignei,
 aureis vtuntur calicibus, vt ex S. Bonifacio Papa,
 meminit Triburicen. conc. in, c. 18. c. vasa, de cō
 secr. dist. 1. & Couar. lib. 4. resolut. c. 22. in vers.
 de ijs. Mundæ enim debent esse manus illæ, purū
 os, sanctum corpus, & immaculatum cor sacer
 dotis, ad quem toties ingreditur autor puritatis.

Ex ore sacerdotis nihil nisi sanctū, & vtile procedere debet verbum, qui tam sæpe Christi accipit sacramentum; Oculi eius simplices & pudici, qui Christi corpus solent intueri; Manus puræ, & in cælum eleuatæ, quæ creatorem cœli & terræ solent cōrectare. Nam sacerdotibus specialiter dicitur, Sancti estote, quoniã ego sanctus sum Dominus Deus vester, vt cōsiderat Ioã. Gerson in tract. de imitatione Christi, lib. 4. c. 11. in fin. sacerdotum enim tam excellens est electio, vt hæc, quæ in alijs membris ecclesiæ vacant à culpa; in illis tamen habeantur illicita, c. omnium, 32. distinct. sensit Iustinianus, in authentic. quomodo oporteat episcopos, in princ. conc. Cartagin. in cano. 13. Aquilgranen. temporibus Pij, c. 61. in fin. & cōc. Trid. sess. 22. de refor. c. 1.

- 162 * Vnde postquam pro populo intercessores sunt cōstituti ad Dominum, curent summopere vt illius gratiã bene viuēdo mereantur. Formidandum est enim, ne qui placare posse irã Dei creduntur: hanc ipsi, ex proprio reatu, mereantur. ex S. Greg. & habetur in summ. 49. dist. & in, c. in grauib; vers. cuncti. 3. q. 7. Præterea iniustum erit populum iusta expectatione, propter eorum malã vitam defraudare, vt sensit S. Clemēs papa, lib. 4. apostol. cōstitu. c. 2. vers. habitus enim à Deo. Cùm quanto digniores fuerint sacerdotes, tãto facilius pro necessitatibus pro quibus clamãt, exaudiantur. c. ipsi sacerdotes. 1. quæst. 1. Durandus in rationali, lib. 2. c. 11. nu. 14. Accingite ergo vos & plan-

& plangite sacerdotes, ululate ministri altaris, ingredimini, cubate in sacco ministri Dei mei, vt dicebat Ioel propheta, in, c. 1.

* Summopere autem caueant sacerdotes, ne alijs offendiculum fiant, iuxta illud Ezechielis, c. 44. ibi, Et facti sunt domui Israel in offendiculum iniquitatis. Imò omnia sustineant, ne quod offendiculum dent euangelio Christi, 1. ad Corinth. c. 9. Tunc enim offendiculum fiunt illis, quando quod verbis prædicant, moribus impugnant, Parisiense conc. lib. 1. c. 4. in fin. vnde Tolet. conc. 4. in can. 24. sacerdotibus hoc cõmendans, dicebat, ædificent cunctos tam fidei scientia, quam operũ disciplina, c. 1. in fin. 38. dist.

* Sacerdotum enim indignam vitam, in christiana republica, potentissimam esse malorum causam, & hæresum productricem, vltra supra à me adducta, considerat magnus humanarum, & diuinarũ literarũ vir, Alfon. a Castro. (quem laudat Anto. de Padilla, in l. trãfigere. nu. 27. in medio. C. de transact.) in tract. de iusta hæret. punit. libr. 3. c. 5. vers. si ad sacerdotum mores. & conc. Valen. Ayalæ, sess. 3. in initio. Sicut enim magna & salutaris populo fideli vtilitas ex eo existit, cùm cleris est, qui & doctrina, & vitæ morib⁹ præluceat; ex conc. 3. Mediolan. sub Borrhomeo, tit. de ijs quæ partim ad ordinis sacramentum, vers. magna; sic à contrario, sacerdotum culpa, populi ruinam generat, ex Aquisgranen. conc. temporibus Pipini, lib. 2. c. 8. conc. Meten. in, c. 3. tradit Martiũ

nus de Olaue in illa notabili oratione, quã habuit in synodo diocesana Augustensi, anni, 1548. in vers. non estis nescij. Habetur in tomo, 5. concilior, pag. 316. Et hæreses in Germania, hanc habuisse occasionem, aduertit Laurëtius Cardinalis, in cõstitutione ad remouēdos abusus, in prin. & habetur in d. tomo, 5, conciliorum, pag. 205.

20 Quinimò. & ipsam indignam sacerdotum vitam, causam esse contemptus, & vilitatis eorum; satis sensit apost. 2. ad Corin. c. 6. ibi, nemini dātes vllam offensionem, vt non vituperetur ministeriũ nostrum; et sentit Valent. Cõcil. sub Ayala, sess. 3. c. 16. in princ. ibi, Ne ipsorum incuria, dignitas ecclesiastica apud plebem vilescat. Et ad hoc facit vulgatum illud, notandum tamen beati Gregorij dictum, cuius vita despicitur, restat vt eius prædicatio contēnatur. c. 2. in fin. 3. quæst. 7. glos. verb. vitæ puritate. in extrauag. execrabilis. Papæ Ioã. 21. in tit. de præb. & q̄ dixit Abb, in, c. 10annes. nu. 2. in fin. de cleric. coniuga. quod actus inhonesté gestus ab vno ex clericis, redundat in vituperium totius ordinis clericalis. Denique manifestum est ad hoc Malachiæ prophetæ testimoniũ, in c. 2. in Dei personam dicens, Vos autem recessistis de via, & scandalizastis plurimos in lege, irritum fecistis pactum Leui dicit Dominus exercituum: propter quod & ego dedi vos contemptibiles, & humiles omnibus populis, sicut nõ seruastis vias meas, & accepistis faciem in lege.

165 * Vnde cum omnibus viribus, totoque conatu curan-

curādum sit, ne aliquod ministerio ecclesiastico,
 tribuatur vituperium, c. significasti. §. ideoq. de
 adulterijs. c. Ioannes, in fin. de cleri, coniuga, c.
 ad supplicatōē, §. ne verò, de renuncia. Hinc Nā
 neten. conc. (de quo sub nomine paleæ, habetur
 in, c. quando. lo. 1. dist. 44.) in terminis nostris di
 cebat, Quod sic se contineant omnes presbyteri, ed
 vt non vituperetur ministerium illorum, & iux
 ta doctrinam Pauli, idem docet Concil. Triden.
 sels. 14. de refor. in proœm. vers. & iuxta, Tunc
 enim in effectu quodammodo reges dicuntur sa
 cerdotes, & regum honorem merentur; quando
 se ipsos, & alios in virtutibus regunt, vt superiūs
 tetigi, ex S. Hierony. Nam qui bene præsumt præ
 byteri, duplici honore digni habentur, 1. ad Timo.
 c. 5. Oportet igitur vt domini clerici, & sacerdo
 tes vitam & mores componentes, habitu, incessu,
 visu, sermone, à plāta denique pedis, vsque ad ver
 ticem capitis, nihil nisi graue, moderatum, ac reli
 gione plenum præ se ferāt. Denique, vt vno ver
 bo dicam, vt & dixit Magunt. synodus sub Se
 baltiano, in, c. 74. vitam viuant, quā professio eor
 um exigat. Ita enim eorum actiones, cunctis affe
 rent venerationem. Nam quando extra repræhē
 sionem pastor erit, exemplo vitæ suæ, suos discip
 pulos ad facta sua, & actiones imitandas impel
 let, vt dixit, S. Clemens Papa, lib. 2. apostolic. cō
 stitu. c. 6. & tradit Trid. conc. sels. 22. de reform.
 in, c. 1. in princ. & Valent. concil. sub Ayala, sels.
 3. in initio. Erit namque hæc facilior, & efficacior,

via, ad parandam ipsis debitam, à populo reuerentiam. Nam sicut eorum indigna vita cōtemptum producit, vt supra proximè tetigit; sic à contrario, eorum sacerdotum immaculata vita, etiam citra alium ornatum, honorem à populo hauriet, vt tetigit Soto, de iust. & iure, lib. 9. quaest. 4. art. 1. vers. ijs autem. & Triden. concil. sess. 22. de refor. c. 1. in princ. & sess. 25. c. 14. ibi, Populusque hinc eos magis discat reuereri, quo illos vita honestior res cognouerit.

§, 20. Concordiam & vnitatem in omnibus rebus, maxime tamen in ecclesiasticis officijs peragendis, commendat.

166 * Illud autem à superiori instituto non videtur alienum, cōmendare dominis clericis, & sacerdotibus, q̄ pacem, concordiam, & vnitatem conseruent. Hoc enim maximè conuenit ad honorē, & dignitatem ecclesiastici status; cum notoria sit regni diuisi ruina. Matth. c. 12. & Marc. c. 3. Ex quo vnitatem coronæ aragonū, valentiæ, & principatus cathalonix commendat Iacob, 2. rex, in priuilegio, 102. fol. 63. Nam vt est in veteri dicto, concordia res paruæ crescunt, discordia dilabuntur. Aninyon in tract. de vnitare ouilis, & pastoris, maximè, in, c. 9. Hinc dicebat Apost. ad Gala. c. 5. Si inuicem mordetis, & comeditis, videte ne ab inuicem consumamini. Aquileiēsis namq; primatia, quia diuisa fuit in Grandensem, ambæ desolatæ remanserunt, vt aduertit Iacobatius in tracta. de concil. lib. 1. art. 1. nu. 252. In cuius confirmationem plura possem cumulare, quæ dissentionem

nem reprobant, vnitatem autem, & pacem com-
mendant, ex l. vnic. C. de caducis tollendis. ibi,
Belli calamitas, & ibi; pacis lenitas, priuileg. 103. 22
Petri, 2. fol. 132. Bald. in. §. hæc sunt nomina, nu.
3. de pace constantiæ, Benedict. in, d. c. Raynun-
tius, verb. mortuo itaque. lo, 1. num. 228. cum seq.
Chassene. in, d. catalogo, part. 5. consider. 16.

* Et ided licet generaliter noxium sit, quod vni-
tas bonis desit, vt ex, S. Greg. tradit Benedict. vbi 167
supr. nu. 236. specialiter tamen nocebit, si desit in
sacerdotibus, qui non possunt bona pacis, aut ma-
la discordiæ ignorare; cùm eorum mun⁹ sit alios
pacificare, & fontes esse concordia, vt dixit Impe-
rator Theodosius in epist. ad Ioannē antiochenū
episcopū, habetur in tomo, 1. concil. vidēdi Ale-
xius in oratione habita in cōc. Lateran. sub Iulio,
2. in sels. 3. & Marcellus in alia oratione, in eodē
conc. sels. 4. Vnde allegando Leonē Papam, Le-
lius Iordanus in tract. de romanæ sedis origine, c.
7. nu. 24. notabiliter in terminis nostris dicebat, 22
quod connexio totius corporis, vnānimitatem
requirit: sed præcipuè exigit concordiam sacer-
dotum, Quod enim bonum in ecclesia Dei pro-
ducit, vel super præcedentijs, vel super pecuniar-
rio lucro, inter regulares, & seculares clericos, &
sacerdotes, orta dissensio, ne dicam affectata: Hæc
namq; non minimam tribuit laicis. contemnen-
di ecclesiasticos occasionem, vt experientia pro-
bat.

* Verum quia, alium ista spiritum, & altiorē
Kk requir

- requireret indaginem, & scriptores etiam seruare debent tempus, quo aliqua scribant, vel præmittant; ex Chassen, in, d. catalogo, part. 3, considerat, 17. in vers. ex quibus; idè de ijs particulibus sacerdotum dissensionibus, remitto ad Carthaginen. conc. 4. in canon. 59. habetur in, c. discordantes clericos. 90, dist. Ad cõc. Tolet. ut. can. 4. Ad Papam Damasum in epistola, 3, dicentem, peius malū non est, quam vt ciues ciuibus inuideāt, & sacerdotes vel clerici, sacerdotibus, vel pontificibus insidientur. Ad Papam Ioan. vt habetur in c. visis literis, vers. addidit quoque, 16. quæst. 2. Ad conc. Trid. sess. 25. in decreto de regula. c. 13. ibi, Quæ persepe maximo cum scandalo oriuntur inter ecclesiasticas personas. Et ad Albericum, qui exemplum refert, quod in curia Romana inter ordinem humiliatorum, & quosdam alios monachos orta fuit quæstio, quis primo deberet pulsare matutinas, & trāfacto multo tēpore, & multas in rota expositas pecunias, determinata fuit. (& lepidè quidem) quod qui primò surgeret, primò pulsaret, de quo meminit etiam Ioan. Montaig. in tract. de autorita. magn. conf. nu. 87. in vers. & plærunque. Quo solo exemplo adducto ad alia similia, & maiora facile erit arguere, vt tetigit Chassen, vbi supr. part. 4. consider. 68. ibi, Quoniam sub prætextu humilitatis, &c.
- 169 • Sed tamen omissa, vt dixi, ista particulari clericorum, & sacerdotum dissensione, & cõtrouersia, solum de ea modo verba facere placet, quæ diuersi-

uerstatem publicam, in sacrorum officiorum re-
 citatione, & ministerio admittit, Existimo enim
 quod omnimoda in hoc ministrorū ecclesiæ uni-
 formitas, maximum honorem, & commodū chri-
 stianæ religioni adferat. Ne autem videar in hoc
 proponere indoctam fabulā, vt in simili dicitur, 2. **ce**
 Petri, c. 1. vel fingere aliquid, & nouitates inueni-
 re, vt est poetarum natura, teste glos. in verb. pa-
 tris, in, c. quanto, de iureiurādo: ideò ad hoc pro-
 bandum meum institutum, aliqua adducam ma-
 xime autoritatis & vrgentia loca.

* Tolet. enim concil. 4. in. c. 2. Hoc ipsum con- **170**
 siderans, matura præmissa deliberatione, ita sta-
 tuit dicens, Placuit vt omnes sacerdotes, qui ca-
 tholicæ fidei vnitatem complectimur, vt nihil ultra
 diuersum, aut dissonum in ecclesiasticis sacra-
 mentis agamus: ne quælibet nostra diuersi-
 tas apud ignotos, seu carnales schismatis errorem
 videatur ostendere, & multis extet in scandalum,
 varietas ecclesiarum. Vnus ergo ordo orādi, atq;
 psallendi, à nobis per omnem hispaniam, atque
 Gallaciam conseruetur, vnus modus in missarum
 solemnitatibus, vnus in vespertinis officijs, nec
 diuersa sit vltra in nobis ecclesiastica consuetudo;
 quia vna fide continemur, & regno. Hoc enim, &
 antiqui canones decreuerunt, vt vna quæq; pro-
 uincia, & psallendi, & ministrandi, parem cōsue-
 tudinem teneat.

* Præterea Tolet. Concil. II. in, c. 3. ita habet, **171**
 Pontifices, rectoresque ecclesiarum, vnum eun-

demq; in psallendo teneant modū, quem in me-
 tropolitana sede cognouerint institutum. Cuius
 concilij determinationem latiūs refert Gratianus
 in, c. de ijs qui contra. 12. dist. & in, c. seq. Præterea
 Bracarense conc. 1. in can. 19. hæc recitat verba.
 Placuit omnibus communi consensu, vt vnus
 atque idem psallendi ordo in matutinis, vel ves-
 pertinis officijs teneatur. & c.

172 * Eandem etiam vniformitatem & consonan-
 tiam, esse ab omnibus ecclesie ministris seruandā,
 tam in modo salutandi in Missa, quam lectioni-
 bus & alijs, statuit idem Bracharen. Concil. 1. in
 can. 20. 21. & 22. allegando ad hoc, rescriptum
 apostolicum, & sequitur synod. valent. sub Aya-
 la. action. 1. c. 10.

Et Venet. cōc. in. c. 15. talia protulit verba. Res-
 ctum quoque duximus, vt vel intra prouinciam
 nostram, sacrorum, & ordo psallendi vna sit cō-
 suetudo, vt sicut vnā cum Trinitatis confessio-
 ne fidem tenemus, vnā & officiorum regulam
 teneamus: ne variata obseruatione, in aliquo ob-
 seruatio nostra discrepare credatur.

Accedat etiam, & Gerunden. concil. in, c. 1. di-
 cens, Institutio Missarum sicut in Metropolitana
 ecclesia agitur, ita in Dei nomine, in omni Tarra-
 conensi prouincia, tam ipsius Missæ ordo, quam
 psallendo, vel ministrando consuetudo seruetur.
 c. institutio. de consecra. dist. 1.

173 * Prædictum etiam incōmodum, propter diuer-
 sam ecclesiarum consuetudinem, satis præsen-
 sit con-

concil. Nicen. 1. in can. 20. dicens, Quoniam sunt
 in dominica die quidā ad orationē genua flectē
 tes, & in diebus Pētecostes; propterea utique sta
 tutū est à sancta synodo, (quoniam consona, & cō
 ueniens per omnes ecclesias custodiēda cōsuetu
 do est.) vt stātes ad orationē vota domino redda
 mus. c. quoniā, de cōsecrat. dist. 3. c. fin. 30. dist. c.
 scire debet. 76. dist. & meminit, ad alias etiam anni
 festiuitates extendēs, Couarr. lib. 4. resol. c. 19. nu.
 7. Dicta autem parentesis illa (quoniam conso
 na, & c.) sigillū huic discursui videtur imponere.

* Ex quibus mihi persuadeo, summē esse laudā
 dam dominorum primatum, & metropolitano
 rū curā, si vniformiter in cōmissis prouincijs hæc
 diligenter custodiēda præcipiāt; vt idē mod⁹ ser
 uetur ab omnibus. in dicenda confessione in mis
 sa, & in præmittendo psalmo illo, Iudica me De⁹,
 de quo Durandus in rationali, lib. 4. c. 7. nu. 1. & 2.
 & in recitando nomine Domini Papæ, iuxta Va
 sen. conc. 2. in can. 4. & sic de reliquis, vt in nō ad
 mittēda dupla, cōtra calēdarij ordinem, cōcil. Va
 lēt. sub Ayala, in sels. 4. c. 6. ibi, iuxta patrum statu
 ta, & consuetudinem ordo vnus, ac constans in
 officiorum celebratione esse debeat, & ibi, Ma
 gna in diuinis officijs celebrādis, in vna eademq;
 diocesi, & ciuitate varietas, ac perturbatio solet
 accidere. Recepti namque & semel aprobatī ec
 clesie catholice rit⁹, in nouos alios nō sunt mutā
 di, ex cōc. Trid. sels. 7. de sacramentis, in can. 13. vti
 lissimū nāq; existimo, vt etiā in minutissimis reb⁹

nulla sint schismata, sed ut omnes idem dicant, idē
 credant, idem sapiant. ut in simili dixit Tridenti-
 conc. sess. 13. in decreto prorogationis, definitio-
 nis quatuor articulorū. Quæ enim ratio, pro defē-
 20 denda aliquorum diuersa officij consuetudine, tā-
 tæ efficacix poterit esse: quæ non vincatur per illā
 lam dictorum conciliorum? maxime venetici, in
 illis verbis: Ne variata obseruatione in aliquo ob-
 seruatio nostra discrepare credatur? & Toletani
 conc. 4. in illis verbis, & multis extet in scandalū
 varietas ecclesiarum?

175 * Ecclesia namque catholica, quæ vna est, c. fir-
 miter. §. vna verò, de summa Trinit. c. legimus,
 vers. nec altera. 93. dist. clem. 1. §. nos. de sentent.
 excommu. symbol. fidei. ibi, Et vnā sanctā
 22 catholicā, & apostolicā ecclesiam, extrauag.
 1. de maiortate & obedientia. Cū a Christo do-
 mino intellexerit, vnum esse necessarium, Lucæ.
 c. 10. Quia non est dissensionis Deus. 1. ad Corin.
 c. 14. in fin. & habetur in synodo Maguntina sub
 Rabano, c. 4. hinc intelligit, quod nimia religio-
 nis diuersitas, grauē in ecclesiam Dei confusio-
 nem inducat. c. final. de religios. domib. & terti-
 24 gi supr. part. 1. nu. 104. & facit Affricanū concil.
 quod allegat Archid. in, c. perlectis, nu. 15. dist.
 25. Vnde intelligo, quod licet aliquando rituum
 diuersitatē dissimulet: (sic enim possent dilui om-
 26 nia huic discursui contraria.) non tamē omnino
 27 laudat. d. clem. 1. in, §. nos igitur, ibi, Vniformita-
 28 tem (quantum commode possumus) conseruare
 volen-

volentes. Ad epheseos enim in c. 4. dicebat Apo-
stolus, Soliciti seruare vnitatem spiritus in vincu-
lo pacis, vnū corpus, & vnus spiritus, Sicut & vo-
cati estis in vna spe vocationis vestræ, vnus domi-
nus, vna fides, vnum baptisma, vnus Deus, & pa-
ter omnium.

* Ex quo subinfero christianæ religioni conue-
nire, hanc vniformitatem, & videre, & audire in
omnibus ministrorum ecclesiæ officijs, vt vltra su-
pra adducta, dixit S. Isidorus in regul. ecclesiasticis
de ordine celebrandi concilij, vt habetur in tomo
1. conciliorum, pag. 4. vers. post hanc exhortatio-
nem, & Epauenen. conc. temporibus Gelasij Pa-
pæ. 1. in, c. 27. Cuius rei executio superiori relin-
quenda est, quem vltra supra adducta mouere
potest, iuriconsonum esse, quod non solum aliq-
uid prohibetur, quia per se malum sit, sed etiam
prohibetur illud, ex quo sequi malum potest, vt
est text. in c. & si Christus. §. quædam. de iure
iurando. vbi gloss. verb. sequuntur. gloss. in verb.
destruantur, in c. quia sancta. in §. verum. 63. dist.
& gloss. verb. non fiat, in c. quidam laicorum, in
fin. de celebratione Miss. Vnde cum ex diuersis
in ecclesia consuetudinibus, ea incōmoda, & ma-
gni momenti sequantur, quæ dictum Toletanū,
& Veneticum conciliū aduertunt; meritò ergo
dicendum videtur, diuersas officiorum ecclesiæ
consuetudines esse tollendas, & solam officiorum
vniformitatem esse seruandam; cum multa per pa-
tientiam tolerentur, quæ in iudicium deducta nō

debenet tolerari, c. cūm iam dudum, de præbēdis.
 177 * Verum quia contra hæc quæ adduxi, facere
 videntur, c. cūm olim, de consuetud. ibi, secundū
 diuersas consuetudines, c. quoniā, de offic. ordin.
 ibi, secundū diuersitates rituum, c. scit sancta, 12. dist.
 & c. de trina, de cōse. dist. 4. t̄agit Zabare, in, d. c.
 quoniam, nu. 2. vbi, Abbas, nu. 2. in vers. nota ter
 tio, idem Abbas, in, c. pastoralis, nu. 9. de offic.
 ordinar. Et facit, quod officium Gregorianū vni
 uersaliter est receptum, ambrosianum verò Me
 diolani solum permissum, vt refert Durand, in ra
 tionali, lib. 5. c. 2. nu. 5. apud quem facile reperit̄
 tur diuersæ ecclesiarum consuetudines, maxime
 in procem, nu. 14. & seqq. Ideò sint hæc dicta sub
 correctione ecclesiæ, & determinatione Domini
 Papæ, vel quando huius libelli fuerit tanta felici
 tas, vt ad manus, vel aures ipsius peruenier. Et fer
 tur sanctissimum eius animum, hæc eadem cogi
 tare, & supra adductis incommodis opportuno
 remedio satisfacere, quo & decor ecclesiæ augeat̄
 tur, magisque in omnibus ministrorum eius, ap
 pareat vnitatis.

¶ 11. Qualiter honor sacerdotum in iudicio & extra per præ
 fides ecclesiasticos sit conseruandus, breuiter insinuat.

178 * Vt autem vltimā huic materiæ de honore do
 minis clericis, & sacerdotibus exhibendo, (quod
 est principale præsentis operis institutum) manū
 imponam; cūm in omnibus docendus sit, non se
 quendus populus, c. docendus, 62. dist. glos. 1. in
 c. 2. de elect. & populi appellatione seculares ver

niant

niant, c. si sententia, de sentēt, excōmu, in, 6. Abb.
 in, c. cū non ab homine, nu. 21. vbi add. verb.
 laici, de iudicijs, eorumque in clericos infestam esse
 naturam, in procem, nu. 7. probatū est; ideo ne
 id ruat, & pereat, q̄ supra tum pluribus autoritati
 bus, tum exemplis secularium principum, ad sa-
 cerdotum honorem conseruandum, & augendū
 ædificatū est. (quod sine dubio sequetur, si secula-
 res videāt ecclesiasticos p̄sides, clericos suos, &
 sacerdotes non honorare, sed potius cōtemnere)
 visum fuit necessitate incepti operis cogēte, quia
 aliās diminutus remaneret tractatus, pro finali re-
 solutione, pauca quædam. (humiliter tamē & quā-
 renus opus sit petita venia.) Reuerendissimis do-
 minis episcopis dicere; ex quibus, maximam par-
 tem honoris clericorum, & sacerdotum suorum
 pendere, constabit.

* Episcopi enim qui non nomine tantū, sed & 179
 re, sunt episcopi, vt, s. Hieron. vtar verbis, c. non
 omnes episcopi. 2. q. 7. sicut meritō iustam, & de-
 bitam exigunt, a subditis clericis, & sacerdotibus
 reuerentiæ subiectionem, ex cano. 54. aposto. ex
 antiquo concilio huius ciuitatis Valentino, testi-
 morib. Theodorici, in cano. 5. conc. Moguntino
 sub Sebastiano, c. 85. & text. in, c. a subdiacono.
 ibi, pontifici presbyter, c. nulla, c. qui suis episco-
 pis. 91. dist. Castro aduersus hæreses, verb. subdi-
 tus, & Chassen, in d. catalogo, part. 1. conside. 8.
 & 7. ita etiam honorare tenentur ipsi, clericos
 suos, & sacerdotes, vel ex hoc populū instruētes.

tradit Abbas. in, c. ad nostram, nu. 1. notabili, 2. de
 appellationib. & ibi, Felin. nu. 1. S. namq; Hier.
 ad Nepotianum scribens, postquam reuerentiam
 episcopo habendam, declarauit, dicens; Esto sub-
 iectus pontifici tuo, & quasi animæ parentem su-
 scipe; paucis interiectis, ita dicit; Sed episcopi sa-
 cerdotes se esse nouerint non dominos, honorēt
 clericos quasi clericos, vt & ipsis a clericis, quasi
 episcopis honor deferatur. Scitum est enim illud
 oratoris Domitij, cur ego te inquit habeā vt prin-
 cipem, cum tu me nō habeas vt Senatorē? Quod
 Aaron & filios eius, hoc episcopum, & presbyte-
 ros esse nouerimus, c. esto, 95. dist. Tiraquell. in
 l. connub. 13, nu. 41. tangit Aymon Craueta in cō-
 sil. 241. nu. 17. vol. 2. adferens illud Ezechiel. c. 11.
 & c. 14. ibi, Et sint mihi in populum, & ego sim
 eis in Deum. Cautē tamen est ibi Craueta legen-
 dus in exemplo Papæ, & episcopi. Quod autem
 superiores, inferiores suos honorare teneantur,
 cum lauit Chasseneus in d. catalogo, part. 1. con-
 siderat. 21. Vnde Cardinalis Borromeus in ora-
 tione ad suum primum Mediolan. cōc. illud co-
 episcopis dixit, Memores semper nos esse patres,
 non dominos. Quod vel à beato Hieronymo, vbi
 supra, accepit; vel à conc. Trid. sess. 13. de refor.
 c. 1. ibi, Ita præesse sibi subditis oportere, vt nō in
 eis dominantur, sed illos tanquam filios & fratres
 diligant, à quo etiam sumpsit concil. Valent. sub
 Ayala, sess. 3. c. 1. vers. demum hunc.

180 * Ex quibus meritō Carthag. conc. 4. in cano.

34. dicet

34. dicebat, Quod episcopus in quolibet loco se-
dens, stare presbyterum non patiatur. c. episco-
pus. lo. 1. dist. 95. Et in. c. seqq. quod est etiam se-
quens. d. conc. dicitur, vt episcopus in ecclesia,
& in concessu presbyterorum sublimior sedeat,
intra domum verò collegam se presbyterorū esse
cognoscat. Habent etiam domini episcopi, vt ho-
norent clericos, & sacerdotes suos memorandū
domini nostri Iesu Christi exemplum, quo lepro-
sum mundatum, ad sacerdotē misit, Lucae. c. 5. vt
considerat S. Cyprianus, relatus in. c. dominus
noster. 93. dist. Christi enim actionem, instructio-
nem esse nostram constat, c. Deus omnipotens.
3. quæst. 2.

* Quomodo enim laicorum natura mouebitur,
ad venerandum & honorandum clericum, & sa-
cerdotem, quem videat à suo episcopo non hono-
ratum, sed potius contemptum, vel pro derelicto
habitum? Nam cū virtutis præmium honor sit,
vt ex Aristot. tangit Chasseneus, in. d. part. 1. cō-
siderat. 3. hinc fiet, quod despectus à superiore sa-
cerdos, ab alijs in cōsequentiam facile spernatur,
& tanquam prauus reputatus, indignus honore
iudicetur, per tradita à Chasseneo, vbi supr. cōsid.
42. Illum enim honorat populus, quem honorat
prælatus & princeps. c. 1. ibi, Nec enim de eius a-
ctibus dubitare possum? & c. 94. dist. & l. restituē-
dæ. in fin. ibi, Nam qui nobis digni iudicati sunt,
ij multò magis in anterioribus quoque sunt ad-
iuuandi. C. de aduocatis diuersor. iudicum. Chas-

sen. ubi sup. confide. 4. Et ideo Plutarchus Traiano imperatori (cuius erat præceptor) postquam commendauit Dei reuerentiam, sui cultū, & officialium disciplinam: commendauit ultimo subditotum protectionem, & affectum, vt refert Benedict. in d. c. Raynuntius. verb. Raynuntius. num. 7.

182 * Cum autem honor sit etiam in eo, quod alicui datur, vt dixit glossa, in l. si remunerādi. in prin. ff. mandati. & describens figuram honoris, tetigit omni genere literarum facundissimus Anto. August. in libro dialogorū, dialogo, 2. nu. 41. pag. 83. & seq. nam inter honestos, honestis locis adnotari, præclarum est; repellī autem, turpe. l. si qua. de spectaculis, lib. 11. c. hinc est, quod in statu ecclesiastico sacerdotia obtinere, honor est, vt in terminis dicebat promotor meus ad gradum doctoreum in vtroq; iure, dominus Cardinalis Gabriel Paleotus, in tract. de nothis & spurijs, c. 58. nu. 5. in fin. & nu. 6. Ex quo subinfertur honestioribus, dignioribusq; honorabilia esse conferenda beneficia, vt supra. part. 1. satis ostendi, & probat valentinum concil. sub Ayala, sess. 4. c. 3. vt vel hoc medio, omnes ecclesiastici, ad eum meriti gradum ascendere curent, quo honorabiliores populo fiant.

183 * Quia verò ista idoneitatis qualitas, nedum ex personis, sed etiam cæteris paribus, ex locis est consideranda; nam in charitate ordinata, gradus sunt constituti etiam respectu loci, l. præses, C. de

de seruitu. & aqua, ibi. Sicut in agris tuis, ad
 aliorum vsum vicinorum iniuria propagari, & i.
 ad Timoth. c. 5. ibi. Si quis autem suorum, & maxi-
 me domesticorum curam non habet, fidem nega-
 uit, & est in fideli deterior.

* Hinc est, quod in qualibet dioecesi naturales
 ex ea, sunt indignitatibus & beneficijs ecclesiasti-
 cis præferendi, vt probat text. vbi notatur in l.
 in ecclesijs. C. de episco. & cler. & sunt de iure
 regio Valentino aperta loca in volu. foror. in ex-
 traug. tit. quod officia regni non cōcedantur ex-
 tranais, in c. 2. & 3. & in foris de anno, 1564. in, c.
 141. Que iura hodie cōfirmata sunt motu proprio
 per dominum Papam Sixtum quintum, iudices
 nominando causarum curiæ cameræ apostolicæ
 generalem auditorem, archidiaconū ecclesiæ Va-
 lentinæ, ac abbatem monasterij beatæ Mariæ val-
 lis dignæ, qui dictis naturalib⁹ regni, pro hoc de-
 fensionis præsidio assistant; cū clausula quatenus
 ipsi aut duo, aut vnus eorum per se, vel alium, seu
 alios, & c. vt constat ex apostolica cōcessione, da-
 ta Romæ, apud S. Marcū nonis sept. anno tertio
 illi⁹ pōtificatus, & ab incarnatione dñi, 1587. Cuius
 euidentem iustitiam, antiquiora canonica iura, hoc
 ipsum statuentia, ostendunt, vt patet in, c. studij
 vestri, c. nec e meritis, c. nullus inuitis, 61. distin.
 c. bonæ memoriæ, lo. 2. de postula. prælat. ibi,
 Nec vellemus ei præficere alienum, glo. verb. ci-
 uitatis, in c. 1. dist. 70. Et regula cancellariæ, 16.
 quæ est, de concurrentibus super beneficio, iuxta

70 qualitatem; exprimit, quod oriundus non oriun-
 do, & diocesanus non diocesano præferatur. Et
 idem in literis apostolicis, expressio nationis re-
 quiritur, vt Papa vnicuique provideat in patria sua,
 Ludouicus Gomes in reg. de idiomate, quæst. 1.
 vers. ex quibus infertur. Quod autem iuri & ratio-
 ni sit consonum, quod naturales in affectatione be-
 neficiorum, extraneis præferantur; commendat
 Guliel. Durand, in tract. de modo generalis con-
 cilij celebrandi, part. 2. rub. 13. ex. nu. 2. Benedi-
 ctus Curtius in commentarijs arrestorum amoris
 in arresto. 3. vers. diocesæ. Benedictus, in d. c. Ray-
 nuntius, verb. & vxorem, decis. 5. num. 482. cum
 seq. Ioan. Corrasius in tract. de sacerdotijs seu be-
 neficijs, part. 3. nu. 9. & seq. Ioan. Selua, de bene-
 ficio, part. 2. quæst. 23. ex. nu. 57. Chassene, in d. ca-
 talogo, part. 10. consid. 31. vers. licet enim. & part.
 11. considerat. 22. vers. etiã de iure canonico. Quin-
 tilianus Mandosius in d. regu. cancellariæ 16. in
 quæst. 38. & seqq. & in tract. de signatura gratie
 in, c. provisiones, vers. nunquam debet provide-
 ri, Rebuffus in præxi beneficiorum, part. 3. tit. de
 rescriptis mixtis, nu. 7. & in, c. seq. Soto de iust.
 & iure, lib. 3. quæst. 6. art. 2. vers. enascitur autem.
 & Couarr. alios alegans in pract. quæst. c. 35. nu. 5.

135

* Aliud verò in quo domini prælati clericorū,
 & sacerdotum suorum defendent honorem, lai-
 cisque eos honorandi præbebunt motiuum; ver-
 sabitur circa regulatum modum cognoscendi, &
 puniendi excellus clericorum, iuxta materiam,

text.

tex. in. c. irrefragabili. de officio ordinarij. Conc. Triden. sess. 6. de reforma. c. 3. 4. & sess. 25. de reformat. c. 6. cum similibus, vt ita præmit, & pœnam tangam, quæ duo, stabilem faciunt permanere rem publicam. l. 1. vbi glo. verb. metu pœnarum. ff. de iustitia, & iure.

* Cùm enim contra clericos inquirere, & proce-
dere, eos incarcerare, beneficijs ac dignitatibus
priuare, in exilium mittere, perpetuis carceribus
damnare, degradare, deponere, & denique secu-
lari brachio relaxare, sit quid maxime graue & ar-
duum; vt notorie constat, & scriptum reliquit Llo-
zes, in. d. consil. demula. dub. 1. in resp. ad sep-
timum. pro oppido. nu. 27. Hinc fit, oportere ne-
cessario, vt cautè, domini episcopi ad ista proce-
dant, arg. c. vbi periculum. de elect. in. 6. quate-
nus per Spiritum charitatis, & pacis, omnis mate-
ries scandalorum, præsumptio inuidorum, & op-
pressio simplicium fratrum, de ecclesijs Domini
auferantur. ex Grego. 4. papa. c. licet plerunque.
45. dist.

* In primis autem, non oportet vituperatores,
aut accusatores sacerdotum, à iudicibus ecclesiæ
audiri, antequam eorum discutiatur stimationis
suspicio, vel opinio; qua intentione, qua fide, qua
temeritate, qua vita, qua conscientia, quove meri-
to; si pro deo, aut pro vana gloria, aut inimicitia,
vel odio, aut cupiditate ista præsumpserint, nec ne.
vt ex Euaristo Papa. habetur in. c. si qui sunt. 2.
quæst. 7. quod est in ecclesiastico iudicio aureis li-

270 teris scribendum. Vnde si quid de quocunq; clerico, ad aures episcopi peruenerit, quod ipsum iuste possit offendere, facile non credat, nec ad vindictam res accendat incognita, vt in terminis Gregor. Papa dicebat, habetur in c. si quid. 15. quæst. 7. bonus text. in c. veniã nunc. 35. q. 9. ibi, contra caput, etiam si faciendū sit, non libenter admitto.

188 * Quod si negotij qualitas capturam clerici requirat, ad materiam c. cum episcopus, de officio ordinar. in 6. Diaz in pract. cano. c. 114. verb. capi. & Philip. Corneus in cons. 325. quod est final. nu. 7. & seqq. vol. 4. vbi aduertit requisita ad carcerandum clericum; cum alijs quæ in genere capturæ aduertunt Paris. de Puteo, in tract. de syndica. catu. verb. captura, Egidius Bossius in pract. tit. de captura, & Ioann. Rosas in tract. de hæreticis, part. 2. assertionē. 1. curandum omnino erit, quod a ministris ecclesiasticæ curiæ honeste, & deceter clerici trahantur in carcerem, magna ecclesiastici ordinis, & dignitatis habitaratione, vt tetigit Valent. concil. sub Ayala, sess. 3. c. 3. vers. cæterum.

189 * Ideo enim ministri fiscales, similibus præficiuntur officijs in sacris constituti, vt non ea qua seculares viri inuidia, ac infestatione accusent clericorum flagitia; sed vt eorum officij sic exercent, vt vitia solum persequentes, reorum personastam quam in eadem sorte domini vocatas, non abhorreant. Vt allegans constitutionem Cæsaraugustanã aduertit episc. Diaz in pract. cano. c. 4. verb. ego, N. presbyter. Quia enim fronte ecclesiastici iudij

judices peterent à iudicibus secularibus, sibi remitti clericum, iuxta materiam. c. si iudex laicus, de senten. excom. in. 6. & concordiam huius regni, de qua. in. c. 10. cum sequenti. de iurisdictione. omnium iudicum: ut cum urbanitate, & modestia dicta remissio fiat, (provt certè facièda est, ex Puteo in tract. de syndicatu, verb. remissio. c. 1. Belluga in speculo principum, rubr. 11. §. videamus de clericis. nu. 8. in fin. & nu. 9. & Caravita in ritibus magnæ curiæ, quem allegans sequitur Iulius Clarus in pract. §. fin. quæst. 37. nu. 48.) si ipsi in suo foro ecclesiastico, prædicta, in captura clericorum non seruassent.

Præterea quamvis de iure canonico in confessum, vel conuictum carcer detur pro pœna, c. nouimus, §. pro illo, de verb. signifi. c. quamvis, de pœnis, in. 6. dummodo non sit durissimus carcer, vel gabbia acerba, nam ex hoc irregularitas imminet, ut prælaris aduertunt S. Anton. in summa, part. 3. tit. 28. c. 2. §. 6. in fin. vers. dicit etiam, & Couarr. in clem. si furiosus, part. 2. §. 5. nu. 7. de homicidijs interim tamè quo tela processus exorditur, & ad custodiam deputatus est carcer, iuxta Rub. de custodia reorum, laudabiliter facient ecclesiastici iudices, si ad carceres personaliter accedant, ut in quibus clerici carcerati grauentur intelligât, vel ex fetore, & asperitate carceris, vel ex iniqua commentationis natura; ut occurrenti dâno remedium præbeant. Quinimo hanc esse propriam episcoporum curam, probat. l. iudices, in.

Mm. fin.

fin. C. de episcopali audientia, & ad hoc memorandum exemplum relinquerunt Paulus, 1. & Leo, 3. summi pontifices, vt hystorici referunt.

191 * Deinde licet in eos, qui sponte se ad iudicium, & carcerem obtulerunt, suauiter procedendum sit, ex Putzo in tract. de syndicato, verb. cōpositio, c. 9. nu. 1. & Rojas in tract. de heresi, part. 2. a. fertione, 27. & 28. cū spontaneæ oblationis ad carcerem maximū sit innocentiæ signū, vt aduertunt Marsilis in pract. 5. diligēter, nu. 204. Rolan. à Valle, in cōs. 63. nu. 9. vol. 3. & Iacob. Nouell. in tract. ad defensam, tit. responsiones reorū in cōstitutis, ex, nu. 10, quod ad eō procedit, vt etiā præcedentis fugæ, sinistra faciat cessare præsumptionem, vt obseruat Nouellus vbi supr. nu. 13. maximē si tēpore fugæ cautus stetit in aliquo loco, non discurrēdo per orbē, ex Matthesilano, in singulari, 145. incip. nota aureū dictū, vel quando fugiens alias non erat malæ vitæ & cōditionis, ex notabili dicto Cataldini in tract. de syndicato, nu. 76. & Marsilis in singulari, 217. incip. ter, vel quater, nu. 3.

192 * Adhuc tamen tum cōtra sponte oblatos, tum contra inuitos ductos à ministris in carcerem, dum in clericis, & sacerdotibus aliqua constiterint reprehendenda; plus erga corrigendos agere debet beneuolentia quam seueritas, plus cohortatio quā cōminatio, plus charitas quā potestas, vt in eisdē fere verbis diuersis episcopis scripserūt Greg. & Leo summi pontifices, habetur in, c. licet plerunq; & in, c. licet nōnunquā, 45. dist. à quibus ac cepit

cepit Trid. cōc. in sess. 13. de refor. c. 1. omnino videndū. Et hāc lenitatem (scilicet in sacerdotibus sequuto euentu) obseruatie beatū Anselmū in suo archiepiscopatu, illius narrat historia, cuius sanctissimū & vtilissimū exemplū ab omnibus dominis praelatis erit sequendu. Et alia exēpla memoranda adducit Salerni archiepisc. Marc. Anton. Marsilius in tract. de ecclesiast. reddit. c. 20. ex nū. 7. Facit illud, factus sum infirmus infirmis, vt infirmos lucrifacere. 1. ad Corint. c. 9. ex quo dixit S. Hieron. Boni rectores ex sua infirmitate aliorū infirmitates pensantes, magis per humilitatis, & mansuetudinis leuamentū itudent peccantes ab erroris laqueo eruere, quam per austeritatem in foueam perditionis nutantes propellere, habetur in c. recedite inquit polluti. 43. dist. Et S. Clem. papa lib. 2. apostoli. consti. c. 9. episcopo verba faciens, dicebat; eos qui delinquūt, leni animo castigās, tangit glos. verb. si faciendum an. c. veniā. 34. quæst. 9. & facit ad Galat. c. 6. ibi, Instruite in spiritu lenitatis.

Si enim praelati considerent, quod homines sunt, & quod subditi clerici, & sacerdotes inter homines viuunt, vt considerabat S. August. relatus in c. quantumlibet. 47. dist. facilius Bracharen. Conc. 3. in canon. 6. vtile admonitum suscipient, in illis verbis. Non est dignum, vt passim vnusquisque praelatus, honorabilia membra sua, prout voluerit verberibus subiaceat & doleri; ne dum incaute subditi percutit membra, ipse quoque debitam sibi subditorum reuerentiam subtrahat,

" iuxta illud, quod quidam sapiens dixit; leniter ca-
 " stigatus, reuerentiam exhibet castiganti, asperita-
 " tis autem nimia increpatio, nec increpationem re-
 " cipit, nec salutem. habetur in c. cum beatus. 45.
 " dicit, quod antea sensit S. Clemēs Papa, lib. 2. apo-
 " stolic. constitu. c. 1. incipi, atq; etiam sis tractabi-
 " lis, & in vers. & qui iniuste, cum alijs, quæ de de-
 " bito modo se habendi in officio prælaturæ, ad-
 " uerit S. Anton. in summa, part. 3. tit. 19. c. 11. &
 " ibidem in c. 20.

194

* Abiit autem ut per hæc quæ dixi, omnimodā
 " impunitatem, remissionemque criminum ab ec-
 " clesiasticis personis cōmissorum intelligam pro-
 " bare, cūm qualitas sacerdotij augeat delictum, ut
 " in hac part. 2. nu. 160. dicebam. Scio enim quod
 " delinquēs ipse, quadā inuolūtaria volūtate petat
 " pœnā. l. fin. C. ad leg. lul. maiest. ibi, Quodāmo-
 " do sua mente punitus est. l. impētores. ff. de iure
 " fisci, ibi, Ipse te huic pœnæ subdidisti, ut ex mente
 " Arist. tradit Pinel. in auth. nisi tricēnale. nu. 12. C.
 " de bon. matern. & ita intelligēdus est Corrasius,
 " in tract. de beneficijs, part. 1. c. 10. nu. 1. & 2. Scio
 " etiam quod interest rei publicæ, ut malis homini-
 " bus prouincia careat. l. congruit. ff. de officio pre-
 " sidis. Item quod maleficia non maneat impuni-
 " ta. l. si ita vulneratus, vers. quod si quis. ff. ad leg.
 " Aquil. ne per impunitatis audaciam fiant qui ne-
 " quam fuerant, nequiores, ut in terminis clerico-
 " rum probant, c. ut famæ. si respondemus, de sen-
 " tent. ex com. clem. 1. de offic. ordin. & conc. Va-
 " lenti

lent, sub Ayala, scfs. 2. c. 33. & Couarr. in pract.
quæst. c. 31. nu. 7. in fin. vers. scio autem.

* Solum namque ex supradictis intendo aduertere, quod odio habeantur peccata non homines ¹⁹⁵
corripiantur tumidi, tolerantur infirmi; & quod ^{ed}
in peccatis seuerius castigari necesse est, non sœ-
uientis plectatur anime, sed medentis. c. odio, 86.
dist. Curandum enim in omnibus est, vt non vitu
percutur ministerium ecclesiasticum. Vnde ne apud
laicos vilescat sacerdotum dignitas, aliqua istorum
impunita debent remanere, vel certè commodo
loco & tempore reseruanda. ex S. Ioan. Chryso
stomo, in homil. 3. sup. epist. ad Colossen. c. 1.
dicente, propter hoc fuisse lepra percussam Ma-
riam, & non Aaron; licet vterque obloquuti fuis-
sent in Moysen, vt habetur numer. c. 1. Hinc S.
Innocen. Papa dicebat, Contra caput etiam si fa-
ciendum sit, non libenter admitto. c. veniam, 3.
quæst. 9. bonus text. in, c. per tuas. lo 1, §. noueris,
de Simonia, & ibi gloss. verb. excellentioris, in
illis verbis; propter maius scandalum & reueren-
tiam ordinis excellentioris. Hinc etiam est quod
cõgiones illæ sæpius in anno habendæ ad clerum,
de ordinis eorum præstantia, & sanctissimis ofi-
cijs, de virtutibus quibus clericalis ordinis homi-
nes præluere debent, ac denique de vitijs, quib;
in populo offensionem præbere possunt; fieri de-
bent remotis, & exclusis laicis, vt laudabiliter ad ^{ed}
uertit Cardinalis Borromeus, in concil. Mediola-
nen. 3. tit. de ijs quæ partim, vers. conuocato. &

habetur in tom. 5. concil. pag. 394.

196 * Quibus omnibus obseruatis, Deo cooperando
 fiet; vt per spiritum charitatis & pacis, omnis
 materies scandalorum, præsumptio inuidorum,
 atque oppressio simplicium fratrum, de ecclesijs
 Domini auferantur. d. c. licet plerunq. 45. dist.
 200 Quinimo aucto & conseruato ijs medijs clericorū
 & sacerdotū honore, illud perpetua memoria re-
 colendum, sequetur; quod etiam dominorū episc-
 coporum honor accrescet. s. nos igitur, in auth.
 .. de defensorib. ciuita. ibi, Quanto enim quilibet
 .. præest meliorib. u. t. a. to maior ipse, & honestior
 est. Et ideo glos. verb. & nobiliores. in. s. genera-
 liter. in auth. constitutio que de dignitatibus. collig-
 git, nobilitari etiam patrem per filium, magistrū
 per discipulum, & præsidem per subiectos. t. agit
 Ioan. Montaignus in tract. de autoritate magni
 consilij, nu. 12. vbi additio Boerij, in verb. deco-
 rant. Et in terminis clericorum, & sacerdotū ob-
 seruat Ant. paganus venetus, in tract. de ordine,
 iurisdictione, & residentia episcoporum, sectione
 3. circa fin. & prius tetigit, s. Hieron. relatus in, c.
 esto subiectus. 95. dist. maxime ibi, gaudeat epis-
 copus iudicio suo, cum tales Christo elegerit sa-
 cerdotes. Deniq; hæc clericorū & sacerdotū ho-
 200 norē, erigent, erectum augebunt, & auctū cōserua-
 bunt, ad laudem & honorem omnipotentis Dei,
 sacratissimæ Mariæ, & vtriusque tam militantis,
 quam triumphantis ecclesiæ: prout est institut-
 um nostrum, suscepti huius laboris, & præsen-
 tis

eis tractatus.

* Nunc autem clemētissime Domine Iesu Chri-
 ste, alia quæ in hoc opere deficiunt, ad plene ex-
 cellentiam tuorum clericorum & sacerdotum cō-
 mendandam, suppleat obsecro altitudo illa diuini-
 tiarū sapientiæ & scientiæ tuæ, quæ cordibus om-
 niū illa infundat, quæ in ministris ecclesiæ imma-
 culatam vitā, in reliquis verò, reuerentiam erga
 illos, sufficienter producant. Illud præterea ro-
 go tuam clementiam, vt oculis misericordiæ tuæ
 respiciens hunc meum (licet exiguum) ad hono-
 rem tuorū ministrorum editū tractatū, de omis-
 sis & commissis, vāniam mihi supplicanti conce-
 das, & q̄ nomine meo petens, non es concessurus;
 impetret à te aduocata mea sacratissima Maria
 virgo, & mater tua. Licet enim fæminis interdictū
 sit aduocādi officium, l. 1. c. sexum. ff. de postulā-
 do. fallit tamen cū aduocat pro miserabili per-
 sona, & ita sacratissima virgo aduocata est gene-
 ris humani, vt tradit videndus Bartolus, in tracta-
 tu quæstionis ventilatæ coram domino nostro Ie-
 su Christo inter virginem Mariam ex vna parte,
 & diabolum ex alia parte, in. nu. 6. & aperte sen-
 tit Hermānus contractus monachus, in oratione
 incip. Salue regina, ab vniuersali ecclesia recepta,
 dicens; Eia ergo aduocata nostra, quāuis Dama-
 scenum fuisse autorem dictæ orationis asserat S.
 Anton. in sum. part. 4. tit. 1. c. 14. §. 7.

suscipe igitur, mitissime Deus, intercessionem,
 & aduocationē gloriosissimæ genetricis tuæ Ma-
 riæ,

ria; ne pereat hoc opus tua diuina potentia factum, & misericordia infinita redemptum. Concedeque, vt in die finalis iudicij, ab (q; aliqua deformatate animæ & corporis relurgam; vt præambulum sit signum reiuergendi ad gloriam. iuxta ea, quæ tradit Troylus Maluitius in tract. de cano-
nizatione sanctorum. dub. 3. nu. 22. audien-
dique cum alijs electis in mei fauorem
ferendâ sententiâ, dicentem;
venite benedicti.

Amen.

Regi sæculorum immortalis & inuisibilis, soli Deo honor & gloria in sæcula sæculorum. Amen.

Explicit Secunda & vltima
huius operis pars.

SVMMA TITVLO-
rum qui in præfenti opere
continentur.

Rocemium.

1

Tituli Partis primæ,

Initium, sacerdotium commendat, &
magnam deliberationem, in eo conferendo &
recipiendo requirit.

pag. 9.

§. 1. De defectu scientiæ quo ad ecclesiasticos a-
git.

pag. 32

§. 2. De auaritia tractat, item de donatione Con-
stantini, & distributione bonorum ecclesiæ.

pag.

43

§. 3. Luxuriam detestatur, & cœlibatum sacerdo-
tum cõmendat, & differentiã tangit inter Græ-
cos & latinos clericos.

pag. 64

§. 4. Continet aliquot cõsiderationes & regulas
ad rubricam iuris, de vita & honestate clerico-
rum.

pag. 93

Reg. 1. De tōsura clericorū tractat.

pag. 94

Reg. 2. De vestib9 clericorū differit.

pa. 96

Reg. 3. Honestas exercicia clericorum com-
mendat, & otium damnat.

pag. 97

Reg. 4. Crapulam, ludū, blasphemiam re-
probat, nec spectacula publica laudat.

pag.

99

Reg. 5. Horas canonicas, & significationē

Nu. earum.

- earum commendat. pag. 105
- Reg. 6. Orationem commendat ad alle-
quendam continentiam. pag. 107
- Reg. 7. De intercessione sanctorum agit.
pag. 107.
- Reg. 8. De intercessione virginis, item de
immaculata & pura eius conceptione tā
git. pag. 108
- Regu. 9. Vsum imaginum sanctissimum
& vtilissimum esse probat. pag. 109
- Reg. 10. Lectionem piorum librorum cō-
mendat, cōtrariā vero vituperat. pag. no
- Reg. 11. De oculis cautè regendis, maximè
in ecclesia, quo loco qualiter fœmineus
sexus cōpositus noceat, tractat. pag. 112
- Reg. 12. Saltationes & obscenos mot⁹ cor-
porum vituperat. pag. 115
- Regu. 13. De lingua cautè regenda tangit.
pag. 116
- Regu. 14. Aliqua naturalia medicamina ad
continentiam remissiue adducit, & de ca-
stratione spirituali agit. pag. 117
- Reg. 15. Admonitum beati Hieronymi cō-
mendat. pag. 118
- Reg. 16. Materiam cohabitationis clerico-
& mulierum tradit, & fugiendas occa-
siones edocet. pag. 119

Tituli Partis Secundæ.

§. 1. Sacerdotum noui Testamēti, ad illos veteris testa-

- testamenti, excellentiam ostendit. pag. 129
- §. 2. Excellentiam institutionis sacerdotum agit, pag. 131
- §. 3. Insinuat quod Christus honorem seruauit sacerdotibus, ad Christianorum instructionem, ut ipsi quoscunque honorēt sacerdotes, & bene de illis præiudicant. pag. 131
- §. 4. Docet quod Iesus Christus sit sacerdos, refutatque Suidæ narrationem & Linauderium, & Chasseneū, & tradit quomodo Iesus Christus exercuit ordines. pag. 144
- §. 5. Tradit quomodo sacerdos dicatur Rex. pag. 155
- §. 6. Sacerdotes ex lege urbanitatis, quia senes honorandos esse demonstrat. pag. 155
- §. 7. Quod sacerdotes mediatores sint inter Deū & homines, & plura conferant beneficia, & aliquid de litanis quoad propositum tangit. pag. 156
- §. 8. Quod sint legati Dei, sacerdotes, considerat. pag. 163
- §. 9. Sacerdotes esse patres, & ideo honorandos tractat. pag. 168
- §. 10. Quod sacerdotes sint medici spirituales, & ideo honorandi, aduertit, & quod soli habeant potestatem soluendi a peccatis, contra Petrum Gerardum. I. C. ostendit. pag. 170
- §. 11. Differentiā inter sacerdotes & terrenos iudices ostendit. pag. 180

- §. 12. De excellentia sacerdotis ex potestate con-
secrandi corpus Domini agit. pag. 189
- §. 13. Miscellanea aliqua loca insinuat ad dignita-
tem & excellentiam sacerdotalem. pag. 195.
- §. 14. Specificat & laudat honorem sacerdotibus
habendū ex Matisconensi concilio. 2. pag. 197
- §. 15. Honorandos esse religiosissimos monachos
docet, & nobilitatem sanguinis per ingressum
monasterij non amitti. pag. 208
- §. 16. Commendat vt curam habeant reipublicæ
præsides, quatenus populus honoret sacerdo-
tes, cū inter alia, dignitatem habeant, nobi-
les sint, & egregiæ personæ. pag. 213
- §. 17. Sacerdotes a secularibus abstinere, & doctri-
nis & exemplis eos honorandos esse demon-
strat. pag. 216
- §. 18. Laicos sacerdotū sedes in choro occupantes
notat, offensam in sacerdotes agrauat, & pœ-
nas ex iure canonico, ciuili romano, & regio
valentino insinuat. pag. 222
- §. 19. Ad sustinēdas persecutiones sacerdotes præ-
parat, arma eorum insinuat, vtilitatem ecclesiæ
& verū eorū honorem, in proprijs virtutibus,
& immaculata vita consistere docet. pag. 241
- §. 20. Concordiam & vnitatem in omnibus reb⁹
maximē tamen in ecclesiasticis officijs peragē-
dis commendat. pag. 256
- §. 21. Qualiter honor sacerdotum in iudicio & ex-
tra per præsides ecclesiasticos sit conseruā-
dus, breuiter insinuat. pag. 264

FIN.

ALPHABETICVS

INDEX EORVM QV AE IN HOC
opere continentur.

A

- Aron sacerdos quare punitus non fuit, sicut illius soror Maria. Parte. 2. nu. 195
- Abbas Panormitanus canonistarum princeps. p. 1. nu. 24. floruit anno, 1430. p. 1. n. 123. petijt, vt nuptiæ clericis redderentur, p. 1. n. 24. reprehenditur. n. 101. cum seqq.
- Abbas quando præfertur canonicis. p. 2. n. 109.
- Abraham quare meruit recipere angelos vt hospites. p. 2. n. 108.
- Abolitio criminum a principe facta, tacite excludit penam falsi. p. 2. n. 70.
- Absoloute in sacramentali confessione quid importet? p. 2. n. 61.
- Abusus sunt reprehendendi, non autem res ipse, quod exemplis fit manifestum. p. 1. n. 66. & 69.
- Accusatio contra offensores clericorum publica est, & ad omnes pertinet. p. 2. n. 144.
- Accusator sacerdotis, inuestigandus qua intentione id faciat. p. 2. n. 187.
- Actio Christi, nostra est instructio. p. 2. n. 5.
- Actus à principio voluntarius ex post facto necessarius est. p. 1. n. 103.
- Adam datius homo, & non natius post inobedientiam, quare statim non sit redemptus? p. 1. n. 10.
- Admonitum beati Hieronymi ad paulatim minuendum peccatum. p. 1. n. 165.
- Adoptare filios an possit clericus. p. 1. n. 2
- Aduocare foemina non potest nisi pro miserabili, & quomodo virgo & mater Dei Maria sit aduocata nostra. p. 2. n. 197
- Aduocatimilitant, causas defendendo. p. 2. n. 42.
- Aduocatus aduocare desinens, in memoriam tamen pristinae dignitatis retinet ne ex iudicijs torquendus sit, & ne cogatur ad iudicium venire pro ferendo testimonio. p. 2. nu. 80.
- Aduocatorum officium vilescere ex nimia copia eorum dixit Gulielmus Benedictus. p. 1. n. 28.
- Adulterium sine praemisso colloquio non committitur. p. 1. n. 173.
- Allegare iura vbi res ad sensum patet, est infirmitas intellectus. p. 1. n. 4.
- Alienum retinere quoad periculum animæ, idem est quod alienum inuadere? p. 1. n. 70.
- Alimenta diuersa debent esse ex personarum qualitate. p. 1. n. 78. & quæ sint clericorum alimenta, remissiuè. p. 1. n. 146.
- Almudinum huius ciuitatis habet salutæ guardiam. p. 2. nu. 130.
- Alfonfus a Castro laudatur. p. 2. n. 164.
- Altaria ecclesiæ, maioris autoritatis sunt, quam altaria sinagoga. p. 2. n. 2.
- Amicitia vincula, remissiuè, & quod verus amicus sit sacerdos. p. 2. n. 76.
- Amoris impudici furor & efficacia. p. 1. n. 118.
- Anglici dicunt esse fortiter bibendū, ne anima in sicco remaneat. p. 1. n. 146.

Anima cunctis rebus anteponenda est, p. 2. n. 53.

Antecedens præparat consequens, p. 1. n. 173.

Antidotalis obligatio est, vt beneficien-
ti beneficiamus, p. 2. n. 33.

Antiquitatis notitia est necessaria, p. 1. n. 123.

Antonius Augustinus laudatur, p. 2. n. 182.

Anni à creato mundo, vsque ad natiuitatem Christi quot fluxerint, p. 1. n. 10.

Annatarum materia vbi non sit recepta, p. 1. n. 90.

Anulum aureum potest deferre clericus, si est doctor, p. 1. n. 46.

Apices iuris non admittuntur vbi agitur de cōsciētia & salute animæ, p. 2. n. 54.

Argumentum à persona ad locum, p. 2. n. 130. à combinatione duarum legum, p. 2. n. 132. ab absurdo, p. 1. n. 125.

Aristoteles commendauit sacerdotium, & eius dicta tanquam fontem intellectus sequuntur leges, p. 1. n. 3.

Arma clericorum quæ sint, & qualiter ab eis auferantur, & de pena in hoc casu, p. 2. n. 153.

Auaritia radix est omnium malorū, & maximè a sacerdotibus est fugienda, p. 1. n. 50. cum seqq.

S. Augustinus quātum extollat sacerdotalem dignitatem, p. 2. n. 86.

Aureus & solidus æquiparantur in iure, p. 2. n. 137.

Aurum & argentum oportane habet ecclesia, & ad quid, p. 1. n. 67.

B

B Allare & saltare nedum clerici sed etiam laici vitare debent, p. 1. n. 160.

Baldus magni nominis Iuriconsultus, fuit antea medicus, & medici filius, in præmio, n. 5.

Barbā an teneatur radere clerici, & quid de romana consuetudine, p. 1. n. 132.

Bartholomeus Chassenens. I. C. repræ-
hēditur, p. 1. n. 6.

Belli calamitas magna est, p. 2. n. 166.

Beneficiatus licite viuere de fructibus beneficij, referuans patrimonium, p. 1. n. 85.

Beneficiatus an teneatur reddere rationē de administratione bonorum temporalium dicti beneficij patrōno illius ecclesiastico, p. 1. n. 83.

Beneficia ecclesiastica, propter onera sacerdotij dantur, p. 1. n. 102.

Beneficia & dignitates ecclesiæ originarijs & dioecesanis sunt conferendæ, p. 2. n. 184.

Beneficiorum pluralitas cauenda est, p. 1. n. 52. & seqq.

S. Bernardus quātum extollat sacerdotalem dignitatem, p. 2. n. 86.

Bibere niue apposita res antiquissima est, p. 1. n. 140.

Bis, terque pulchra, p. 1. n. 30.

Blasphemia graue crimen est, p. 1. n. 142.

Bona offendētis clericū quomodo per iudicem sint applicanda, remissiuè, p. 2. n. 142.

Bona ita sunt expendenda, vt in fine anni aliquid superfit, p. 1. n. 83.

Boni tur à malis persequantur, & quomodo sint alijs odor vitæ in vitam, alijs autem odor mortis in mortem, p. 2. n. 150.

Bonis viris vnitate deesse, noxium est, p. 2. n. 167.

Bonum perfectum a Deo est, in præmio, n. 4.

Bonum est faciendum, nec sufficit abstinere a malo, p. 2. n. 26.

Bonus quilibet in dubio præsumendus est, p. 2. n. 17.

Bonus nunquam lapsus, an vero post lapsum emendatus, sit magis eligendus, p. 2. n. 14.

C

C Anonizatio sanctorum est seruata Papæ, p. 1. n. 28. & p. 2. n. 106.

INDEX

Canonici quādo habeat præcedere Aobatem. p. 2. n. 109.

Canonista an sit theologo præferendus, in episcopatu in quo non pullulant hæreses. p. 1. n. 39.

Cantus in clerico doctore remitti potest. p. 1. n. 46.

Cantus clericorum luxuriantium min⁹ placet Deo, quam latus canum, mugitus bouum, & grunnitus porcorum, ex B. Augustino. p. 1. n. 127. & 173.

D. Cardinalis Gabriel Paleot⁹, fuit promotior auctor ad gradum doctoratus in vtroque iure Bononiæ. p. 2. n. 182.

Cardinales S. R. E. succedunt loco sacerdotum Leuitici generis. p. 2. n. 56. eos offendens, incurrit crimen lætæ maiestatis. p. 2. n. 132.

Carcer de iure canonico datur in pœnā, sed non debet esse acerba gabbia propter imminente irregularitatem. p. 2. n. 190.

Carcerati visitandi sunt per episcopum, exemplo duorum pontificum. p. 2. n. 190.

Carnalia delicta minus puniuntur. p. 1. n. 118.

Carneceria, & cabanæ pastorum, habent saluam guardiam. p. 2. n. 130.

Carolus Molineus hæretic⁹ primæ classis. p. 1. n. 58.

Castigatus leniter reuerentiam exhibet castiganti, non e contra. p. 2. n. 193.

Cattitas sola est, quæ cum fiducia animas repræsentat Deo. p. 1. n. 127.

Charitas habet suos gradus. p. 2. n. 183.

Christianorum duo sunt genera, clericorum & laicorum, in proœmio. n. 6. & p. 1. n. 11.

Causa cessante cessat effectus. p. 1. n. 100 & nu. 173.

Castrans se punitur, & fit inhabilis ad ordines. p. 1. n. 164.

Coelibatus possibilibus est, part. 1. nu. 109. & eius antiquæ pœnæ sublata sunt. p. 1. n. 107.

Civitas honestos mores debet confer-

uare. p. 1. n. 104.

Civitas indiget hominibus etiam infimæ fortunæ. p. 1. n. 107.

Cilicium est vtilissimum, & approbatum in euangelio, & qui per manus impositionem illud accipiebant. p. 1. n. 147.

Ciborum sola cogitatio animi perturbationem generat, eorū temperantia commendatur, est tamen cibus, etiam per carnis vsum contra hæreticos approbatus. p. 1. nu. 140. & variantur cibi, variata per sonæ qualitate. p. 1. n. 78.

Cibus immoderatus ad ludum, & alia crimina prouocat. p. 1. nu. 141. & seq.

Clericus doctor multa habet specialia, quibus non gaudet alius simplex cleric⁹. p. 1. n. 46.

Clericorum nomina, qui moribus & doctrina præstant, debet episcopus nunciare Domino Papæ. p. 1. n. 43.

Clerici cunctum populum scientia, & moribus præcedant, in proœmio, nu. 6.

Clericorum qualitates & requisita, remis siue. p. 1. n. 31.

Clericorum excessus panibiles, & irregularites, remis siue. p. 1. n. 33.

Clerici a tribus potissimum male audiunt. p. 1. n. 33.

Clerici literati debent esse, p. 1. n. 34. & seq.

Clerici auaritiam fugiant, propter multa auaritiæ damna. p. 1. n. 50. & seqq.

Clerici male expendentes bona, grauius peccant, & communiter vitam finiunt terribiliter. p. 1. n. 65. 81. & seqq.

Clerici, licet viuere possint de redditibus ecclesiæ, conseruato patrimonio, arctius tamen tenentur ad onera ecclesiastica. p. 1. n. 85. & seqq.

Clerici debent habere beneficia iuxta personarū qualitatem. p. 1. n. 77. & 79. vbi, cui minus sufficiat diuiti an pauperi.

Clerici etymologia. inf. v. l. etymologia.

Clerici castitatem seruare tenentur. p. 1. n. 87. & seqq.

- Clerici nubendo diuisi essent. p. 1. n. 106. & de alijs incommodis. p. 1. n. 126. & seqq.
- Clerici in Hispania permissu regis Vuitiffæ nupserunt, & non multo post secuta fuit Hispaniæ ruina. p. 1. n. 122.
- Clerici in sacris, de facto matrimonium contrahentes sunt suspecti de fide, & eo casu suscepti filij sunt serui ecclesiæ. p. 1. n. 128.
- Clerici fornicarij quomodo puniatur. p. 1. n. 117.
- Clerici in clericatu filios habentes, non ascendunt ad maiora. p. 1. n. 110.
- Clerici primæ tonsuræ, vel minorum ordinum, cum vnica & virgine cōiugati, alio non impediēte possunt postea cælibes, maiores recipere ordines. p. 1. n. 91.
- Clerici an adoptare possint filios. p. 1. n. 92.
- Clerici comam non nutriunt & quare? p. 1. n. 132. & seqq.
- Clerici vestes congruas deferant. p. 1. n. 135. & seqq.
- Clerici non ludant, ne ludis, vel publicis spectaculis intersint, maxime executioni capitalis sententiæ. p. 1. n. 143.
- Clerici honesta habent officia, quæ exercere possint. p. 1. n. 137.
- Clerici sanctum habent otium. p. 1. n. 139.
- Clerici euitent deambulationes per ciuitatem. p. 1. n. 157.
- Clerici gloriantes se de aliquo commisso crimine, puniuntur. p. 1. n. 162.
- Clerici, honestatem etiam in verbis ostendant. p. 1. n. 161. & 162.
- Clerici fœminarum cōuersationem & fabulas euitent. p. 1. n. 166. cum seqq.
- Clerici soli, ad solam accedere fœminam non debent. p. 1. n. 167.
- Clerici non frequentent absque rationabili causa monasteria monialium. p. 1. n. 168.
- Clerici quas fœmineas secum habere nō possunt. p. 1. n. 169. & seqq.
- Clerici amplexantes mulierem, præsumendum est quod faciant causa charitatis, & benedicendi. p. 2. n. 19. & seqq.
- Clerici, militaribus gaudēt priuilegijs, quia milites sunt & militant pro populo contra demones. p. 2. n. 41. & n. 43.
- Clerici sunt legati Dei, ideo in maximo honore habendi. p. 2. n. 46. & seqq.
- Clerici non sunt subditi laicis, neque in secularē committunt crimen læsæ maiestatis. p. 2. n. 120.
- Clerici dicuntur pupilla oculi Dei, & habere senatorum ius. p. 2. n. 132.
- Clerici securi & illæsi cōseruandi sunt. p. 2. n. 129. & seqq.
- Clerici arma non deferant. p. 2. n. 153.
- Clerici possunt se defendere, & quid in actu celebrationis Missæ? p. 2. n. 154. & seqq.
- Clerici possunt accusare malefactores cum protestatione quod non intendunt ad pœnam sanguinis. p. 2. n. 144.
- Clerici debent patienter ferre irrisiones & iniurias. p. 2. n. 148. & seqq.
- Clerici officio debito incubantes gradibus veniunt sublimandi. p. 2. n. 152.
- Clerici vitam viuant, quam eorum professio exigit. p. 2. n. 165.
- Clerici præcipue debent ostendere laicis signum pudicitæ. p. 1. n. 169.
- Clerici non doceant fœminas legere, scribere, canere, vel sonare. p. 1. n. 167.
- Clerici non debent in laicorum capella nos, vel fœminarum ante ambulones se venditare. p. 2. n. 119.
- Clerici si immaculatam (vt tenentur) vitam agant, citra alium ornatum, honorem suum comparabunt, & defendent. p. 2. n. 156. & seqq.
- Clerici ex mala vita vehementer ecclesiam destruunt. p. 2. n. 157. & seqq.
- Clerici cum magis peccent quam laici, magis sunt puniendi. p. 2. n. 160.
- Clerici remittendi sunt a iudice seculari ad ecclesiasticam cum honestate &

INDEX

& vrbanitate. p. 2. n. 189

Clerici vrbane capiendi sunt, & tractā
dia a ministris fiscalibus. p. 2. n. 188. & seq.

Clerici summe debent Dominum epif
copum honorare. p. 2. n. 179.

Clerici vniformitatem seruent, tum in
particularibus dissensionibus, tum in or
dine psallendi & modo ministrandi. p. 2.
n. 166. vsque ad num. 177.

Clero iniuria fit per receptionem indi
gni ad clericatum. p. 1. n. 19.

Clerum virtutes ditantur. curādum est,
ne vitia pauperem faciant. p. 1. n. 65.

Clericatum suadent aduocatis, Lucas
de Penna & Chasseneus. p. 1. n. 139.

Cleri reformatio ex Gulhelmo Duran
do. p. 1. n. 175.

Clerus conuocandus est sapiens per an
num, & ad eum habendæ sunt concio
nes, exclusis tamen lucis. p. 2. n. 195.

Clerici a planta pedis vsque ad verticē
capitis ostendere debent honestatem. p.
1. n. 157. & 162.

Clerici dicuntur nobiles, p. 2. n. 114. itē
egregiæ personæ. ibi. n. 115.

Clericatus tollit infamiam. p. 2. n. 113.

Clerici hodie transeunt ad monasteria,
pro securiori contemplatione. p. 2. n. 170.

Clerici vnus delictum, non vertitur
in damnum aliorum. p. 2. n. 110. & seq.

Clericorum coetus dignior est quam mo
nachorum. p. 2. n. 109. & illorū prior quā
horum institutio. n. seq.

Clericorum honor specialis ex Matisco
nense concilio. p. 2. n. 93. & seq.

Clericus minimus, maior est maximo
laico. p. 2. n. 116.

Clericorum offensa grauis & d. uersimo
de punienda. p. 2. n. 133. & seqq.

Clericorum & sacerdotum vocabulū
promiscuum est. p. 2. n. 1.

Collegium doctorum maioris autorita
tis ad consulendum quam particularia do
ctorum consilia. p. 2. n. 99.

Commissions nō sunt clericis ex pri

uilegio Regis Petri. p. 2. n. 117.

Concordia res parua creuit, discor
dia dilabuntur. p. 2. n. 166.

Conceptionis immaculatæ virginis de
uota consideratio producit continentia,
p. 1. n. 152.

Concubinatus in clericis cauendus, &
de illius poena. p. 1. n. 171.

Concubinæ per clericum facta donatio,
non valet. p. 1. n. 172.

Concilia prouincialia maximæ sunt vti
litatis in ecclesia. De. p. 2. n. 95. quæ magis
cauent, quam singuli prælati. p. 2. n. 100.

Condemnatus a iurice non est liberan
dus, etsi de eius innocentia constat, sed
contulendus est princeps. p. 2. n. 69.

Confessio in Missa dicenda est post psal
mum Iudica me Deus. p. 2. n. 174.

Confessio facta laico non est sacramē
talis. p. 2. n. 64. & ideo licet fieri possit, ibi
n. 65. non absoluit peccatum, n. 63.

Confessio sacramentalis semel in anno
facienda. p. 2. n. 74. & an sacerdos reue
lare poterit habita licentia a confitente. p.
2. n. 18.

Conscientia est anteponenda cunctis
rebus. p. 2. n. 53.

Conscientiæ descriptio. p. 1. n. 54.

Consequens semper præmittit ante
cedens. p. 1. n. 173.

Constantini donatio facta fuit assensu
& voluntate satrapum & senatus romani.
p. 1. n. 75. maledictio in eos qui donatio
nem impugnant. ibi. n. 73. & quod græci
diem festum in honorem Constantini ce
lebrent. ibi. n. 71.

Coniugati vt orationi vacent, debent
abstinere aliquando a coitu. p. 1. n. 95.

Continentia in clericis quibus metetur
considerationibus, vt facilius sit eius ob
seruatio. p. 1. n. 130. & seqq.

Continentia difficilis est, & pauci sunt cō
tinentes. p. 1. n. 108.

Continentium status cōseruandus est,
p. 1. n. 107.

INDEX

- Continentiæ differentia, inter clericos Latinos & græcos. p. 1. n. 89.
- Continentes plus apud Deum merentur. p. 1. n. 174.
- Cor regis in manu Dei est, & exempla remissive. p. 2. n. 145.
- Corona in capite clericorum quid significet. p. 1. n. 133. & seq. & p. 2. n. 30.
- Cruce domini nostri Iesu Christi, est gloria christianorum, & aliqua de ea, remissive. p. 1. n. 49.
- Correctio fraterna, & eius materia, remissive. p. 2. n. 59.
- D**
- D**eambulationes per plateas & vicos euitent clerici. p. 1. n. 157.
- Debitor capi non potest in studio generali. p. 1. n. 45.
- Debitores sumus omnibus, in proœmio. n. 2.
- Decima offerenda est sacerdoti, tanquam medio inter Deum & populum. p. 2. n. 44.
- Decisiones romanæ, tholosanæ, & similes, magnam habent iuris præsumptionem. p. 2. n. 99.
- Decreti paleas quis compilauerit. p. 1. n. 166.
- Defensio est iuris naturalis, & clerico competit, & quid in actu celebrationis Missæ. p. 2. n. 154. & seqq.
- Degradatio incipienda est ab ultimo tradito vestimento & ordine. p. 1. n. 96.
- Degradatus sacerdos conficiet, licet grauius peccet. p. 2. n. 85.
- Delegationes seculares non admittant clerici. p. 2. n. 117.
- Delictum personæ, non redundat in damnum ecclesiæ. p. 2. n. 10.
- Delictum in committendo grauius est, quam in omittendo. p. 2. n. 126.
- Delinquens qualiter dicatur velle peccatum pati. p. 2. n. 194.
- Delictum iteratum non remittit in dubio princeps. p. 2. n. 71.
- Depositio clerici non fit ob fornicationem. p. 1. n. 119.
- Detractio aduersus bonos qualiter procedat. p. 2. n. 152.
- Deus semper dignatur misereri & parcere. p. 2. n. 68. etiã sæpius commissum delictum. ibi. n. 71.
- Deus quam suam mutet sententiam. p. 2. n. 38.
- Deus multa confert beneficia hominibus. p. 2. n. 760.
- Dei iudicia incompræhensibilia sunt. p. 2. n. 13.
- Dies interpellat pro homine. p. 2. n. 112.
- Dignitas sacerdotij magna. p. 2. n. 113.
- Dignitas pristina est in consideratione. p. 2. n. 80.
- Dictio vna sæpe pro alia accipitur. p. 1. n. 74.
- Diogenis cynici vrbani & notabile dictum. p. 2. n. 149.
- Discordiæ incommoda. p. 2. n. 166. cū seqq.
- Dispensa iō sine causa plura producit mala. p. 1. n. 53. & sic dispensatus non est tutus quoad Deum. ibi. n. 54.
- Distributiones quotidianæ clerico doctore debentur, et si nesciat canere. p. 1. n. 46.
- Disputatio de fide quomodo & quibus prohibita. p. 2. n. 9.
- Diuitiarum vtilitas. p. 1. n. 69.
- Dives non est cogendus, vt vtatur cibis pauperum. p. 1. n. 77.
- Diuitiam pauperi sit profundum beneficium. p. 1. n. 77. & 79.
- Doctores iuriū comitibus æquiparantur, & plura illorum priuilegia. p. 1. n. 45. & seqq.
- Doctor clericus in multis præcedit alios clericos. p. 1. n. 46.
- Doctor quidam, quot ab surda fecerit ex amore monialis. p. 1. n. 68.
- Domesticorum cura maior habenda est quam aliorum. p. 1. n. 156.

INDEX

Domus aliquot habent in hac ciuitate
saluam guardiam. p. 2. n. 130.

Donatio concubinæ facta a clerico, nō
ualet. p. 1. n. 172.

Donatio remuneratoria habet specialia
iura. p. 1. n. 61.

Donatio Constantini defenditur. p. 1.
n. 58. cum seqq. & eius occasione quæ di-
cantur vulgariter. p. 1. n. 64.

Donum perfectum a Deo est, in proce-
mio. n. 4.

Dupla non est admittenda contra Ca-
lendarij ordinem. p. 2. n. 174.

E

Ecclēsia catholica spōsa Christi à tra-
mite apostolicæ traditionis non re-
cedit. p. 1. n. 7.

Ecclesia vniuersalis plura concilia pro-
uincialia approbavit. p. 2. n. 94.

Ecclesia vniuersalis in plenitudine po-
testatis constituta est, reliquæ vero eccle-
siæ in partē sollicitudinis vocatur. p. 1. n. 8

Ecclesiæ ministrorum infinitas cauē-
da & expedit illi, paucos bonos quam plu-
res malos habere. p. 1. n. 26.

Ecclesia viris literatis indiget. p. 1. n. 37.

Ecclesia iuste bona temporalia possi-
det, & de Constantini donatione. p. 1. n.
58. & seqq. & n. 68. & seqq.

Ecclesia quomodo habeat vtrunque
gladium. p. 1. n. 67.

Ecclesia est vxor clerici. p. 1. n. 105.

Ecclesia fidelibus non iniicit laqueum
cum sit pia mater. p. 1. n. 108.

Ecclesia processu temporis mutat, quæ
antea statuerat, dum euadens occurrit vti-
litas ad mutandum. p. 1. n. 111.

Ecclesiæ sanctitudo obseruanda, & qua
liter ibi, se debeant habere fornicariæ, ne
aliqua ministris ecclesiæ imminuat pec-
candi occasio. p. 1. n. 159.

Ecclesia non claudit gremium redeun-
ti. p. 2. n. 68.

Ecclesiam destruit meliores esse laicos
quam clericos. p. 2. n. 157. & seqq.

Ecclesia vniuersitate in officijs & mini-
sterijs agēdis decoratur. p. 2. n. 169. & seqq.

Ecclesia catholica vna sola est. p. 2. n. 175

Egidij dictum reprobū. p. 1. n. 67.

Egregia persona est sacerdos. p. 2. n. 115.

Eligēdus an sit potius nunquā lapsus,
an vero emendatus? p. 2. n. 14.

Emendator subtilis laudabilior est pri-
mo inuēntore. in proem. n. 12.

Emendare errorem cautius & citius de-
bet honesta persona. p. 1. n. 97.

Aeneas Silius tenuit aliquando, quod
nuptiæ erant clericis cōcedendæ, cōtra-
riū tamen salubrius est. p. 1. n. 94. & seqq.

Episcopis hispanis modum circa cose-
rendos ordines commendauit Innocen-
tius Papa. p. 1. n. 18.

Episcopi debent mittere domino Papæ
nomina eorum clericorum, qui moribus
& doctrina excellunt. p. 1. n. 43.

Episcopus indignos ordines peccat.
p. 1. n. 22. peccatis alienis communicat. ibi
n. 30. & quæ sit pœna. n. 23.

Episcopi non canonizant sanctos. p. 1. n. 28.

Episcopi ab ordinandis sacramentalem
confessione præmissā intelligāt. p. 1. n. 32.

Episcopi inquirāt an habentes plura &
incompatibilia beneficia sint dispensati.
p. 1. n. 53.

Episcopus de simonia accusatus nun-
quam potuit verbis exprimere nomen
Spiritus sancti. p. 1. n. 56.

Episcopi ne ordinent passim clericorū
multitudinem. p. 1. n. 112.

Episcopus potest reformare etiā in laicis
vestimentorū abusum. p. 1. n. 135

Episcopi cura est, ne inuerecundæ pin-
gantur imagines. p. 1. n. 154

Episcopus potest statuere ne ingredian-
tur ecclesiam mulieres nudo capite & cri-
nibus glorientes. p. 1. n. 159.

Episcopus in litanijs in medio vadit clericorū
& laicorum, & huius rei honorabilis &

Oo 2 notan-

notanda ratio. p. 2. n. 49.

Episcopi qui Matilconensi concilio secundo intertuerunt. p. 2. n. 96. & seq.

Episcopi in concilio quomodo se subscribant. p. 2. n. 97.

Episcopi in provinciali concilio attente magis caueat quā singuli de per se in suo episcopatu. p. 2. n. 100.

Episcopum offendens grauitur punitur. p. 2. n. 133.

Episcopi, non nomine tantum, sed & re debeat esse episcopi. p. 2. n. 179.

Episcopi honorandi sunt a clericis & sacerdotibus. p. 2. n. 179.

Episcopi honorare debent etiam clericos & sacerdotes. p. 2. n. 179. & seq.

Episcopus sedens, non patiatur stare sacerdotem, & licet in ecclesia sublimior sedeat, intra domum vero collegam presbyterorum se cognoscat. p. 2. n. 180.

Episcopus punit clericorum excessus. p. 2. n. 185.

Episcopus quomodo procedat in clericos & sacerdotes. p. 2. n. 186. & seq.

Episcopus non facile admittat sacerdotū accusatores. p. 2. n. 187.

Episcopus non detradat clericos in acerbam gabbiā, quia imminet irregularitas. p. 2. n. 190.

Episcopus per se ipsum visitet aliquando carceratos. p. 2. n. 190.

Episcopus in clericos lenitatem seruet. p. 2. n. 192.

Episcopus sæpius in anno cōuocet clerum, & remotis laicis ad eum concionem habeat circa excellentiam status, & morū reformationem. p. 2. n. 195.

Episcopus sibi subditorum reuerentiā subtrahit, si incaute eos corrigat. par. 2. n. 193.

Episcopi gloria est, bonos & honorificos habere sacerdotes. p. 2. n. 196.

Erasmus de fide suspectus. p. 1. n. 58.

Ætas ad ordines requisita. p. 1. n. 16.

Ætas nostra nedum corpora sed etiam

hominum merito defecisse ostendit. p. 1. n. 118.

Etymologia presbyteri. p. 2. n. 31 & iuxta vulgare idioma. p. 2. n. 80. Etymologia clerici. p. 1. n. 9. & 66. Etymologia sacerdotis. p. 2. n. 59.

Eunuchus qui non admittitur ad ordines, & quomodo intelligatur illad sunt eunuchi qui se castrauerunt propter regnum cœlorum. p. 1. n. 164.

Eucharistia interpretatur bona gratia, & aliqua remissive de illius excellentia. p. 2. n. 81.

Eucharistia, maxima spiritualis medicina. p. 2. n. 59.

Eucharistia custoditur propter infirmos, ad quos honorifice deferenda est. p. 1. n. 37.

Examen circa ordinandos requiritur. p. 1. n. 19. & quid in eo qui librum composuit in sua facultate, in proœm. n. 11. & quid in eo qui habet vocem ab vniuersitate generali, & in doctore. p. 1. n. 45.

Excommunicatio medicinalis est, velint nolint hæretici. p. 1. n. 66.

Excommunicatio papalis est, in eos qui iniiciunt manus in clericos. p. 2. n. 129.

Exemplo opus est, multis grassantibus. p. 1. n. 116.

Experto credendum est. p. 1. n. 147.

Expressi & taciti idem iudicium & expressum dicitur etiam, quod verbis generalibus dicitur; & quod ex illis infertur. p. 2. n. 102.

F

Faber malleans prope scholas expellendus est. p. 1. n. 44.

Fallere & falli proprium hominis est. p. 2. n. 54.

Falcem in alienam mittere mesem prohibitum est. in proœm. n. 9. & seq.

Falsa latinitas Papæ rescriptum vitiat, & non formam baptismi. p. 1. n. 40.

Falsi

INDEX.

Falsi suspicionem tollit, sola sacerdotis presentia. p. 2. n. 18.

Falsi crimen tacite exceptum videtur in generali criminum abolitione. p. 2. n. 70.

Fatur aliquando dicant, quæ nec exco-
gitaret Cato, & de fatuo parisiense qui in
dicavit intetabernarium & peregrinum?
p. 2. n. 98.

Fœmina quando possit aduocare. p. 2.
n. 197.

Fidei disputatio quomodo permittatur
remissive. p. 2. n. 9.

Fidei catholice protestatio, in proœm.
n. 13.

Fidei ce nimissum an euertatur ob stu-
diorum causam. p. 1. n. 44.

Filius sacerdotis in sacerdotio natus. nõ
fit hodie seruus ecclesiæ. p. 1. n. 120. nisi sa-
cerdos de facto postea contraxisset, & sic
generasset. ibidem. n. 128.

Filius sacerdotis proprie dicitur ille, qui
natus est patre habente sacerdotium; nõ
ille qui antea natus est. p. 1. n. 120.

Filius tenetur honorare parentes. p. 2. n.
41.

Fiscales ministri curiæ ecclesiasticæ, qua
re sint in sacris constituti. p. 2. n. 189.

Flagellorum tormentum Dominus Ie-
sus Christus speculiorum modo pro delictis
carnis, & lasciuis peccatoribus susti-
nuit. p. 1. n. 155.

Fornicarius clericus punitur, absque de-
positione tamen. p. 1. n. 117. & 119.

Fornicatio cum pulchra mitius quã cū
deformi punitur. p. 1. n. 118.

Forus Valentia: de adoptionibus de-
claratur. p. 1. n. 92.

S. Franciscus nunquam ad sacerdotiũ
conuolauit, altitudinem eius & excellen-
tiam considerans. p. 2. n. 88.

Francisci Ripæ repræhensum dictum.
p. 1. n. 67.

Fuga non inducit sinistram suspitionẽ,
si homo alias non erat malæ opinionis,
ortam tamen suspitionem fugæ tollit se-

quens spontanea ad iudicium præsentia-
tio. p. 2. n. 191.

G

Genera christianorũ duo sunt, pro-
œm. n. 6. & p. 2. n. 11.

Generalis ratio legis, ampliã legẽ,
p. 2. n. 102.

Generalia verba restringenda sunt ad ha-
biles tantum. p. 1. n. 20.

Generalia studia laudanda, sit de aliqui-
bus mentio maxime de nostro Valentino.
p. 1. n. 42.

Genus, idem in suo genere operatur,
quod species, in specie sua. p. 2. n. 102.

Geuatio actus plura operatur. p. 2.
n. 146.

Gentilium libri quomodo legi permit-
tantur. p. 1. n. 156.

Genua non sunt flectenda in oratione
dñica, & in aliq^b festiuitatibus. p. 2. n. 173

Gladus vterque quomodo sit in eccle-
sia. p. 1. n. 67.

Gloriatio de aliquo delicto punitur, ma-
xime in clerico. p. 1. n. 162.

Glosa reprobatur tenens, quod in casu
necessitatis laicus poterat absoluerẽ a pec-
catis. p. 2. n. 65.

Gradus & interstitia idẽ sonant quoad
ordines. p. 1. n. 16.

Gradus maris huius ciuitatis habet sal-
uam guardiam. p. 2. n. 130.

Grauari possum quẽ honoro. p. 1. n. 102.

Græci diem festum celebrant Constan-
tino imperatori. p. 1. n. 71.

Græci subiecti sunt de iure ecclesiæ ro-
manæ. p. 1. n. 91.

Græci clerici an gaudeant Priuilegijs pa-
riter vt latini. p. 1. n. 90.

Græci sacerdotes retinent matrimoniũ
onte ordines contractum. p. 1. n. 89. quo-
modo excusentur. n. seq. & n. 103.

Gratiani locus emendatus. p. 1. n. 135. &
n. 171.

Gulæ partes quæ sint remissive. p. 2. n. 140.

H

- H**eresum causa, auaritia est p. 1. n. 57
 item in continentia carnis. p. 1. n. 173. item sacerdotum mala vita. p. 2. n. 164. ite oriuntur hæreses ex eo. quod sacerdoti Dei non obtemperatur, quod declara. p. 2. n. 134.
- Hæretici citra eorum intentione, vtilis sunt christianis. p. 2. n. 152.
- Historiæ noticia necessaria. p. 1. n. 123. & fides historijs adhibetur. n. seq.
- S. Hieronymi admonitum pro minuendo peccato. p. 1. n. 165.
- Homo a principio libere eligit statum, p. 1. n. 101.
- Homo muliebri veste non utitur. p. 1. n. 136.
- Homo non est dominus membrorum suorum. excepta diuina reuelatione. p. 1. n. 164.
- Homo an præsumptione iuris viuat vsque ad centum annos. p. 2. n. 24.
- Homo facile labitur ad delicta. p. 2. n. 34
- Homo & fallit & fallitur. p. 2. n. 54.
- Homines plura accipiunt beneficia a Deo. p. 2. n. 160.
- Homo quomodo sit angelo dignior. p. 2. n. 88.
- Homo sacratus, quis erat apud antiquos. p. 2. n. 60.
- Honestas in clericis apparere debet a planta pedis vsque ad verticem capitis. p. 1. n. 157. & n. 162.
- Honesti mores sunt retinendi in ciuitate. p. 2. n. 104.
- Honor est virtutis præmium. p. 2. n. 181
- Honorem sacerdotum hispanico sermone qui commendant. p. 2. n. 125.
- Honor clericorum & sacerdotum ab eorum pendet immaculata vita. p. 2. n. 156. cum seqq.

Honor est, inter honestos honestis locis adnotari, & illi est honor cui aliquid datur. p. 2. n. 182.

Honoratur ille ab alijs, qui a principibus & prælato honoratur. p. 2. n. 181.

Horæ canonice recolunt memoriam passionis domini nostri Iesu Christi, & alia in materia. p. 1. n. 148. & seq.

Hospes turpius eicitur quam non admittitur. p. 1. n. 25.

Hospitalitati intendere debent clerici. p. 1. n. 84.

Hospitale generale huius ciuitatis habet saluam guardiam. p. 2. n. 130.

Humilitas est fundamentum gloriæ, & alia remissive. p. 1. n. 135.

I

Iesus Christus anno trigesimo fuit baptizatus. p. 1. n. 16.

Iesus Christus sacerdotes instituit, quâdo & per quæ verba? p. 1. n. 6. & p. 2. n. 4.

Iesus Christus seruauit honorem sacerdotibus. p. 2. n. 5. & n. 80.

Iesus Christus lauit pedes discipulorum. p. 2. n. 21.

Iesus Christus sacerdos secundum ordinem Melchisedech. p. 2. n. 22. non fuit Leuiticus sacerdos, cõtra Suidam, Lenauerium & Chasseneum. p. 2. n. 23. & seq. maxime. n. 27.

Iesus Christus officia exercuit ostiaris, lectoris, exorciste, acolyti, subdiaconi, diaconi, sacerdotis, & episcopi, & quændo & per quæ verba. p. 2. n. 29.

Iesum Christum spernit, qui sacerdotem spernit. p. 2. n. 48.

Iesu Christi corpus a solo sacerdote consecratur. p. 2. n. 83. & seqq.

Iesus Christus & verbo & facto docuit patientiam. p. 2. n. 151.

Iesu Christi actio est nostra instructio. p. 2. n. 5. & n. 80.

Iesus Christus passus est pro omnibus
 quos

INDEX

quoad sufficientiam, sed pro prædestina-
tis quoad efficaciam. p. 1. n. 155.

Leuini materia remissive. p. 1. n. 146.

Idem operatur oppositum in opposito,
quod operatur propositum in proposito,
p. 2. n. 126.

Idonei sunt eligendi maxime ad sacros
ordines, & ecclesiasticas dignitates. p. 1.
n. 20. & seqq.

Indignus ordinatus iniuriam facit vni-
uerso clero. p. 1. n. 19.

Indignus peccat petens gradum & si-
milem dignitatem, & quomodo dicatur
committere crimē læsæ maiestatis. p. 1. n. 22

Indulgentiæ ob multitudinem faculta-
tum deducuntur in contemptum. p. 1. n. 28.

Ignorantia mater est cunctorum male-
rum, potissime in sacerdotibus. p. 1. n. 34.
& quando sit peccatum. ibi, n. 40.

Illiterati ordinati characterem ordinis re-
ceperunt, monstra tamen sunt in ecclesia
Dei. p. 1. n. 36. & seqq.

Impressores aliqua librorum loca cor-
rumpunt. p. 2. n. 14.

Immemorabilis possessio plura opera-
tur. p. 1. n. 75.

Imagines in ecclesiis retinendæ sunt. p.
1. n. 153. eas spurcans & sedans grauiter est
puniendus. p. 2. n. 131. imagines vero inho-
neste pictæ tollendæ sunt. p. 1. n. 154.

Immunitate ecclesiæ non gaudet, qui
in eam committit. p. 2. n. 105.

Imperator facit officium subdiaconi mi-
nistrante Papa. p. 2. n. 122.

Impunitas incentiuum tribuit delin-
quendi. p. 2. n. 194.

Inimicus citra illius intentionē prodest.
p. 2. n. 151. & aliqua de inimicitia. p. 1. n. 59.

Infamia tollitur per clericatum. p. 2. n. 113.

Iniuria ab infideli, facta christiano, item
a christiano facta sacerdoti grauis est. p.
2. n. 133.

Inhabilis ad magistratum electus crimen
committit læsæ maiestatis si officium e-
xerceat. p. 1. n. 22.

Infinitas iuribus inimica est. p. 1. n. 27.

Interstitiorum vtilitas circa ordines. p. 1.
n. 11.

Innocentius quartus Papa, vt doctor
particularis commentauit decretales episto-
las. p. 1. n. 99.

Insipientes ludum vt lufores puniri. p.
1. n. 143.

Inquisitores hæreticæ prauitatis proce-
dunt contra sacerdotē de facto matrimo-
niū contrahentem. p. 1. n. 128.

Indicia quæ valent contra laicū, non sic
admittuntur contra clericū. p. 2. n. 19.

Infirmis honorifice per sacerdotem du-
citur eucharistia. p. 2. n. 37.

Ingratitudo magna culpa. p. 2. n. 33.

Iniuria sacerdoti facta reputatur iniuria
ecclesiæ. p. 2. n. 105. itē tāquā Deo facta. p.
2. n. 48. grauiter puniēda est. p. 2. n. 130.

Indulgentia anni potest cōcedi p sacer-
dotē in sacramentali cōfessione. p. 2. n. 67.

Interdictū ab ingressu ecclesiæ, nō est ab
ea defendēdus, & alia in materia. p. 2. n. 105

Institutio clericorum antiquior est quā
monachorum. p. 2. n. 110.

D. Ioānes Ribera patriarcha Antiochiæ
archiepiscopus Valentinus maximam ha-
bet circa ordinandos diligentiam. p. 1. n. 31.

Ioan. Vuicleff hæresiarca dānatur, quia
studia generalia & graduationes in illis ir-
ridebat. p. 1. n. 42. itē quia errasse Constan-
tinum in donatione ecclesiæ dixit. p. 1. n.
58. & n. 72. itē quia dixit quod ditare cle-
ricū erat contra regulā Christi. p. 1. n. 80.

S. Ioseph sanctissimus sponsus virginis
& matris Dei sacratissimæ Mariæ, an viue-
ret tēpore passionis Iesuchristi. p. 2. n. 25.

Irregularitates clericorum, remissive. p. 1.
n. 33.

Iudex suauius procedat in eum qui spō-
te se obtulit ad carcerem. p. 2. n. 191.

Iudex secularis vrbane debet remittere
episcopo, captum clericum. p. 2. n. 189.

Iudex in delictis mixtis quomodo proce-
dat. p. 2. n. 143.

Iudex secularis clerico non administrans
iustitiam tertio requisitus, quomodo

I N D E X

puniatur. p. 2. n. 147.

Iudex semel condemnatum ad mortē non potest liberare licet de illius innocentia constet, sed tenetur consulere principem. p. 2. n. 69.

Iudex petitus interponit officium, nisi publica vertatur utilitas. p. 2. n. 111.

Iudex ordinariam poenam quomodo augeat vel minuatur. p. 2. n. 69.

Iudex condemnatum ad mortem, ad presbyteros pro sacramentali Pœnitentia mittit. p. 2. n. 73.

Iudicium a domo Dei, hoc est a sacerdotibus inchoandum. in proœm. n. 6.

Iudicium plurium sequendum. p. 2. n. 98.

Iudicia Dei incomprehensibilia, p. 2. n. 13.

Iura sanguinis immutabilia sunt. p. 2. n. 107.

Iura ad literam siccam intelligere, est iudicare. p. 2. n. 17.

Iurium facultas extollitur. in proœm. n. 8.

Iurisconsulti quare dicantur sacerdotes. in proœm. n. 8.

Iuris cognitio ad gubernandam ecclesiā optima est. p. 1. n. 38. & seqq.

Iulianus imperator apostata interdixit christianis scientiarum studia, & alia de illo remissiue. p. 1. n. 41.

Iusti in eterna memoria sunt. p. 1. n. 71.

Iustitia cōstans & perpetua, diuina est. p. 2. n. 147.

L

Laborandum est, ut alijs etiam quietem præparemus. in proœm. n. 2.

Laborum bonorū gloriosus est fructus. in proœm. n. 3.

Laici de fide non disputent. p. 2. n. 9.

Laicus non absoluit a peccatis, etiam de commissione papæ. p. 2. n. 63. & seq.

Laico confiteri nunquam est necessariū, licet sit permissū. p. 2. n. 65.

Laicus qui fœminæ confessionem audiuit, quia non sacramentaliter, potest cū illa contrahere matrimonium. p. 2. n. 64.

Laicus maximus, minor est minimo clerico. p. 2. n. 116.

Laici ne occupent clericos in secularibus delegationibus & officijs. p. 2. n. 117. & n. 119.

Laici litanias non faciant absque sacerdotibus. p. 2. n. 39.

Laici equestres vel pedestres obuiantes clericis & sacerdotibus, quem reuerentiæ modum debeat obseruare. p. 2. n. 93. cum seqq. maxime, n. 103.

Laici non debent sacerdotum sedes in choro occupare, & occupantibus quæ videtur infligenda poena. p. 2. n. 127. & seq.

Laicus offendens clericum, efficitur de foro ecclesiastico. p. 2. n. 138.

Laici veniunt appellatione populi. p. 2. n. 178.

Laicos meliores esse quam clericos destruit ecclesiā Dei. p. 2. n. 138.

Laici in clericos odiosam habent naturam. in proœm. n. 7. & p. 2. n. 11. & n. 148. Lambertinus episcopus habuit, 37. minima tamen beneficia. p. 1. n. 52.

Latinitas falsa rescriptum Papæ vitia. p. 1. n. 40.

Laurentius Valla notatus ab Augustino Eugubino in materia donationis constantini. p. 1. n. 63.

Laus aliena non est occultanda. p. 2. n. 92.

Lapsus aliquorum aliquando dominus in bonum facit proficere. p. 2. n. 13.

Lazarus resuscitatus, a domino fuit obblatus discipulis, & quo mysterio. p. 2. n. 60.

Lenitas in clericos, cōmendat episcopos. p. 2. n. 192.

Lectioes in matutinis eadem dicende ab omnibus ecclesiasticis. p. 2. n. 169. & seq.

Lectoris officium quando exercuit dominus Iesus Christus. p. 2. n. 28.

Lectio piorum librorum utilis, contra-

I N D E X

ria vero damnosa. p. 1. n. 156.

Legatorū ius illatum est, & honorabile. p. 2. n. 46. vbi delegato apostolico.

Leges fiunt de frequentibus casibus. p. 1. n. 114.

Leges hominum vitas constringunt. p. 1. n. 115.

Leges ex cōsensu populi ligant. p. 1. n. 90.

Leo Papa quod accepit responsum a B. Petro circa collationem ordinum, & beneficiorum ecclesiæ. p. 1. n. 24. & quomodo sibi abscidit manum. p. 1. n. 164.

Lepra Constantini imperatoris curata per Baptismum Papæ Syluestri. p. 1. n. 160. & seq.

Lectus vnus non debet seruire duobus clericis. p. 1. n. 160.

Lex christianorum non cōtinet impositibilia præcepta. p. 1. n. 109.

Lex vrbانيتatis & modestiæ cuius effectus sit. p. 2. n. 31.

Librum cōponere laboriosum est, ideo specialia acquirunt in iure privilegia, in præmio. n. 16.

Liber nullus tan malus est, qui ex aliquo prodesse non possit in procem. n. 11.

Librorum multitudinem quid generet. p. 1. n. 84.

Librorum impressores aliqua eorum corumpunt loca. p. 2. n. 14.

Libri gentilium quomodo sint legendi. p. 1. n. 156.

Licinius, & Valentinianus imperatores odium habebant, in literarum, scientias. p. 1. n. 43.

Lingua caute regenda est. p. 1. n. 161.

Litanæ ordo, & illius ratio. p. 2. n. 40.

Litanæ absque sacerdotibus non fiunt. p. 2. n. 39.

Literatis viris indiget ecclesia. p. 1. n. 37.

Loca aliqua sacræ scripturæ, & iuris canonici, quæ de sacerdotibus loquuntur. p. 2. n. 3.

Longia noua in hac ciuitate habet saluam guardiam. p. 2. n. 130.

Longobardorum ius, dicitur ius asininū, & quomodo sit allegabile ad causas decidendas. p. 2. n. 137.

Ludouicus Beltran Valentinus, & monachus sancti Dominici, vir celeberrimæ memoriæ. p. 2. n. 106.

Ludus crimen est, & aliquando prodit in lachrymas, generat blasphemiam & alia damna. p. 1. n. 141. & seq.

Ludus prohibetur clericis excepto ludofachorum. p. 1. n. 143. & seq.

Luxuriæ causæ castitatem destruentes. p. 1. n. 173.

Luxuria non debet habere plus, quam castitas. p. 1. n. 117.

M

MAior potest officium iudicis implere vt minor illi cedat. p. 2. n. 111

Maleficia non debent remanere, impunita. p. 2. n. 194.

Mali homines ex inna'ta natura procedunt aduersus bonos & quare illi tolerantur a Domino. p. 2. n. 150. & n. 152.

Malum non solum prohibendū est, sed etiam illud indifferens, ex quo sequi malū potest. p. 2. n. 176.

Malus non debet esse melioris conditionis quam bonus. p. 1. n. 117.

Malus si post lapsum per tres annos cōtinuos bonis & honestis adhæreat, tollit anteriorem notam. p. 2. n. 16.

Malus an semper præsumatur malus. p. 2. n. 15. & seq.

Mali suspicantur in alijs, quod ipsi facerent. p. 2. n. 17.

Manum mittere in messem alienam prohibetur, in procem. n. 9. & 10.

Matutinas quis deberet prius pulsare fuit a Rota lepidè decisum. p. 2. n. 168.

Melius est intacta iura seruare, quā post causam vulneratam remedium quærere. p. 1. n. 25.

Maria sacratissima habet in cælo altissimum

Pp simum

simum thronum, quod sine macula concepta fuerit, & eius deuota contemplatio continentiam pariat. p. 7. n. 152. & quod tri duo passionis Domini viam conserua uerit fidem, & de significatione illius can delæ, que non extinguuntur in officio tenebrarum. p. 2. n. 10.

Marcus euangelista, an sibi pollicem am putauerit, vt ea orbitate fieret sacerdotio inhabilis. p. 1. n. 164. & p. 2. n. 87.

Martinus Lutherus apostata cum moniali nupsit. p. 1. n. 93.

Martyr non dicitur qui yltroneæ sibi mortem dedit. p. 1. n. 164.

Matisconensis cõcilij decretum pro honore clericorum expenditur. p. 2. n. 93. & seqq.

Medici honorandi sunt, & plura de illis, remissiuæ. p. 2. n. 53. non tamen debent vti vno solo collyrio. p. 2. n. 58.

Melius est facere bonum, quam recedere a malo. p. 2. n. 126.

Membra non debent a capite discedere. p. 1. n. 8.

Mentis peccata quãdo mortalia. p. 1. n. 114.

Mensa clericorũ qualis. p. 1. n. 146.

Memoria delicti, si ad compunctionem pronocat, vtilissima est. p. 2. n. 13.

Ministri ecclesiæ, pauci & boni desiderãdi sunt magis quã plures mali. p. 1. n. 26.

Miles cœlestis militiæ, id est sacerdos, militat cõtra demones p. populo, ideo gaudet militariõ privilegij. p. 2. n. 41. & seqq.

Ministri ecclesiæ amplius debent habere, quam habebant illi ministri templi, veteris testamenti. p. 1. n. 77.

Minor occupans locum maioris, qualiter sit tractandus. p. 2. n. 128.

Missa sacra maximum est sacramentum & alia circa eã, remissiuæ. p. 2. n. 82. & quod vniformiter dicenda sit. p. 2. n. 170. & seqq.

Misericordia commendat iudices. p. 2. n. 69.

Misericordiæ opera sunt medicinæ spi-

rituales. p. 2. n. 58.

Maxi fori est offensa clerico facta, & quomodo procedat vterque iudex. p. 2. n. 143.

Modus habendus in expendendis redditibus, etiam a laicis. p. 1. n. 83.

Modestia: & vrbantatis lex cuius effectus. p. 2. n. 31.

Monachi honorandi sunt, & an sanguinis nobilitatem amittant. p. 2. n. 106. cum duob. seqq.

Monachi magis probati, assumebantur olim ad clerum. p. 2. n. 109.

Monasteria monialium debent distare a monasterijs monachorum. p. 1. n. 160. & non sunt frequentanda. p. 1. n. 168.

Moniales de viu oculorum admonet Marquardus de Sulannis. p. 1. n. 158.

Moniali misceri graue peccatum, & traditur forma anatheatis contra earum stupratores remissiuæ. p. 1. n. 168.

Mortis poena quibus in casibus imponenda est, remissiuæ. p. 2. n. 73.

Mores honesti ciuitatis sunt conseruandi, p. 2. n. 104.

Mors ex peccato provenit. p. 2. n. 34.

Mors id est peccatum per fenestras, id est pe. corporeos sensus ingreditur. p. 1. n. 160.

Mocimur cum insipim^o sapere. in proximi. n. 12.

Moyse partus expositus. p. 2. n. 56.

Mortui etiam a sacerdotibus beneficia accipiunt. p. 2. n. 57.

Mulieres quæ cũ clericis cohabitare possunt. p. 1. n. 169. & seqq.

Mulierum frequentiam & conuersationem fugiant clerici. p. 1. n. 166. & seqq.

Mulier quare velu debeat habere in capite in ecclesia, & quare dicatur laqueus venatorum. p. 1. n. 158. & seqq.

Mutanda non sunt quæ antiquum habuerunt vsu. p. 1. n. 111. & 114. mutantur tamen cum causa. d. n. 111.

Mutabilia enumerat glossa. p. 1. n. 115.

INDEX

N

Narratio Suidæ de sacerdotio Christi non admittitur p. 2. n. 23. & seq. maxime, n. 27.

Naturalia remedia ad continentiam seruandam. p. 1. n. 163.

Naturale foedus nihil sæui criminis præsumere facit. p. 1. n. 170.

Naturalis ratio est anima legis, & eam sufficit allegare. p. 1. n. 4. & p. 2. n. 32.

Natura prona ad malum. p. 2. n. 34.

Naturales in consequendis beneficijs præferendi sunt extraneis. p. 2. n. 84.

Negocia secularia fugiat clericus. p. 1. n. 138.

Necessitatis causa plura sunt introducta specialia. p. 2. n. 63.

Nemo duobus seruire comunode potest. p. 2. n. 117.

Nisæ apposita bibere antiquum est. p. 1. n. 140.

Nobilitas ex clericatu provenit. p. 2. n. 114. & an eam amittat monachi. p. 2. n. 107.

Nobiles feminæ altiorē habet locū etiā in ecclesia, & qualiter ibi se debeant habere. p. 1. n. 159.

Nomina clericorum, qui moribus & doctrina excellant, sigillata sunt mittenda domino Papæ, vt de illis opportune provideat. p. 1. n. 43.

Nomen domini Papæ recitandum in Missa. p. 2. n. 174.

Nostri facimus quibus autoritatem impartimur. p. 2. n. 4.

Notarius priuatus notaria, si instrumentum recipiat non punitur pena mortis, ob memoriam habitæ artis. p. 2. n. 80.

Nuga in ore sacerdotis sacrilegium est. p. 1. n. 161.

Numerus competens ministrorum ecclesiæ, conseruandus est. p. 1. n. 26.

Numerus decimas sextus, perfectus dicitur a mathematicis. p. 1. n. 166.

Nuptiæ non sunt prohibitiæ clericis de iure diuino. p. 1. n. 98. earum permissio per Vuitissam regem quot incommoda attulerit in Hispania. p. 1. n. 122.

Nuptialibus conuiuijs clericis non intersint. p. 1. n. 160.

O

Oblivio quādo presumatur. p. 1. n. 98
Occasio delinquendi, tollenda est. p. 1. n. 157.

Odoratus reficit animā in secretis secretorum, in proœmi. n. 5.

Occidens sacerdotem, quibus pœnis afficiatur. p. 2. n. 135. & seqq.

Oculus caute regendus est. p. 1. n. 157. & seqq.

Obligatio antidotalis est, vt benefacienti beneficiamus. p. 2. n. 33.

Oblationes sacerdoti sunt tanquā medio inter Deum & homines. p. 2. n. 44.

Occultator alienæ laudis, furi comparatur. p. 2. n. 92.

Ostenses sacerdotum diuinitus puniti. p. 2. n. 147. qui dicuntur, Iesum offendere, & an dicatur crimen læsæ maiestatis committere. p. 2. n. 131. & seqq.

Officio iudicis implorato minor cedit maiori. p. 2. n. 111.

Officij ecclesiastici vniiformitas esse debet apud omnes. p. 2. n. 169. cum seqq.

Officia clericorum honesta, remissive, p. 1. n. 137.

Officium ambrosianum, & Gregorianum vbi recitetur. p. 2. n. 177.

Omines possunt, clerici malefactorem accusare. p. 2. n. 144.

Omnia quæ licent, non expediunt. p. 2. n. 111.

Omissionis minus delictum est, quam commissionis. p. 2. n. 126.

Opera in charitate facta, & per sequens peccatum mortificata, si recessio peccato, iterum accedat gratia, priorem virtutem recuperant. p. 2. n. 12.

Opprobrium illius non dissimulamus, qui probra nostra conatur delere. p. 2. n. 105.

Oppositum in opposito idem operatur quod propositum in proposito. p. 2. n. 126.

Orandum nõ est pro illo, qui ministros ecclesiæ ab altari auocare curat. p. 2. n. 119.

Orationi dominicæ standum est in ecclesia. p. 2. n. 173.

Oratio quæ incipit Salve regina, a quo fuit ordinata. p. 2. n. 97.

Orationis requisita & eius efficacia. p. 1. n. 150.

Ordinandi, prius vires suas considerent. p. 1. n. 18. eorum requisita, ibi. n. 31.

Ordinati per saltum, & furtiue qua afficiantur p. cæna. p. 1. n. 25.

Ordines ecclesiastici. p. 1. n. 10.

Ordinati in minoribus, reuerentiam habent constituti in maiori ordine. p. 1. n. 11.

Ordinandi non sunt corpore vitiiati. p. 1. n. 19.

Ordinandi præmittant sacramentalem confessionem. p. 1. n. 32.

Officium ostiarij, lectoris exorcistæ, acolyti, subdiaconi, diaconi, sacerdotis, & episcopi. per quæ verba, & quando a domino impletum fuit. p. 2. n. 29.

Ordo considerandus respectu loci. p. 2. n. 183.

Ortus nostri partem patria, parentes, & amici vendicant in proœm. n. 2.

Otium fugiendum est. p. 1. n. 139.

P

Pactum in traditione rei appositum seruandum est. p. 1. n. 102.

Pagani principes sacerdotes suos honorabant. p. 2. n. 124.

Palex decreti non sunt contemnendæ, & quis sit earum autor. p. 1. n. 166.

Palex quædam decreti restituitur, in litora & sententia. p. 2. n. 135.

Pannorum campus vulgo Tirad or, habet saluanguardiam. p. 2. n. 130.

Papa solo verbo potest facere sacerdotem, semper tamen adiungit aliqua solemnitas. p. 1. n. 17.

Papa anno quolibet excommunicat detinentes bona ecclesiæ. p. 1. n. 70.

Papa vt particularis persona grauius errare potest. p. 1. n. 99.

Papa nullam sibi reseruat ab solutionem instante mortis articulo. p. 2. n. 63.

Papa an sit obligatus cõfiteri quolibet anno. ex. c. omnis vtriusque. p. 2. n. 75.

Papa in sacramentali confessione obedire tenetur simpliciter. p. 2. n. 75.

Papa vicarius Iesu Christi, acclamatur a populo, deosculatur in pede, est culmè dignitatum, deponit imperatorem & reges. p. 2. n. 77. & seq.

Papa canonizat sanctos. p. 2. n. 106. & traditur vna ratio ex multis. p. 1. n. 28.

Papa ministrante, officium facit imperator subdiaconi. p. 2. n. 122.

Papæ nomen exprimendum in missa. p. 2. n. 174.

Papinianus, I. C. qua ætate decepsit. in proœm. n. 1.

Paschasius diaconus indignū fauens punitus est. p. 1. n. 24.

Passio domini nostri Iesu Christi pro omnibus fuit quoad sufficiẽtiam, & pro prædestinatis quoad efficaciam. p. 1. n. 155.

Patrimonium, B. Petri. p. 1. n. 70.

Patres & parentes honorandi sunt. p. 2. n. 49.

Pater spiritualis habet specialia iura, & an honorandus magis quam carnalis. p. 2. n. 50.

Patronus ecclesiasticus an de fructibus rationem exigere possit a suo beneficiario. p. 1. n. 83.

Parochianus ad missarum solemnitas oblationem adferat. p. 2. n. 44.

INDEX

Pauperi an minus sufficiat quam thuri,
pro consequendo beneficio. p. 1. nu. 77. &
79.

Pax multa bona producit. p. 2. n. 166.

Peccatum in Spiritum sanctum diffi-
le remittitur. p. 1. n. 56.

Peccans in vno, fit omnium reus. p. 1. n.
114.

Peccatum mentis quando mortale. p. 1.
n. 114.

Peccatum prouocat iram Dei. p. 2. n. 34.

Peccatores paleis comparatos p. 2. n. 34.

Peccatum est omne quod non est ex fi-
de, hoc est ex conscientia. p. 2. n. 55.

Peccator semper potest per poenitentiam
reparari. p. 2. n. 68.

Peccata venialia quomodo tollantur, re-
missiue. p. 2. n. 66.

Peccatum grauius est, ex qualitate pecca-
toris. p. 2. n. 160.

Pœna & præmio decoratur respublica. p.
2. n. 85. & p. 1. n. 116.

Pœna debet esse conformis delicto, p.
2. n. 133.

Pœna augenda est frequentato delicto,
p. 1. n. 116.

Perito in arte credendum est. p. 1. n. 147.

Poenitentia sacramentalis est in arbitrio
sacerdotis. p. 2. n. 67.

Poenitentia, spiritualis medicina est. p.
2. n. 58.

Poenitens in sacramentali confessione po-
test iuari a sacerdote vnius anni indul-
gentia. p. 2. n. 61.

Poenitentia mutat comminatoriam sen-
tentiam Dei. p. 2. n. 38.

Persecutio imminet illi, qui pie vult vi-
uere. p. 2. n. 151.

Persecutio quomodo in bonos & ma-
los procedat. p. 2. n. 152.

Petrus Gerardus, I. C. repræhenditur di-
cens quod in casu necessitatis laicus po-
test absolueri a peccatis. p. 2. n. 63. & seqq.

Petrus Lenauderius, I. C. repræhenditur,
circa opinionem de sacerdotio Leuitico

Christi. p. 2. n. 23. & seqq.

S. Petrus apostolus fidelior fuit factus
postquam dominum negasse cognouit.
p. 2. n. 13.

Petrus Nicolaus Factor ordinis Sancti
Francisci, vir religiosissimus. p. 2. n. 106.

Petrus de Ferrarijs, aliqua libere scripsit
contra ecclesiam, quia non fuit dispensa-
tus in bigamia. p. 1. n. 58.

Plato sacerdotium commendauit, qui
aliquam videtur habuisse nostræ fidei co-
gnitionem. p. 1. n. 2.

Plurimorum concilium, integrum est.
p. 2. n. 98.

Pluralitas beneficiorum cauenda. p. 1.
n. 52. & seqq.

Plus placet Deo latratus canum, mugit-
us bouum, grunnitus porcorum, quam
cantus clericorum luxuriantium. p. 1. nu.
127. & 173.

Pilosus significat luxuriosum. p. 1. nu.
134.

Picturæ inhonestæ permittendæ non
sunt. p. 1. n. 154.

D. Philippus, 2. Rex noster, verus ca-
tholicæ religionis defensor, maxime cu-
rat honorare ecclesiasticum ordinem. p.
2. n. 121.

Philippi ad Theodosium Iudæum ex-
hortatio fidei, ex Suida, in factum non sub-
sistit. p. 2. n. 23.

Pilatus iniustissime fecit condemnan-
do Iesum ad vanas populi voces. p. 2. nu.
148.

Poetæ fingere solent. p. 2. n. 169.

Populus docendus est. p. 2. n. 178.

Populi appellatione seculares veniunt.
p. 2. n. 178.

Populus laudat vituperio dignum, p. 2.
n. 148.

Populi peccata sacerdotes comedunt, in
tercedendo ad Deum pro illo. p. 2. n. 35. &
seqq.

Possessio immemorialis multa habet spe-
cialia. p. 1. n. 75.

INDEX.

Probatu & expertis viris committendæ sunt res magna. p. 1. n. 18.

Principiū maxima pars est cuiusque rei, p. 1. n. 24.

Principes catholici maximam habēt curam de studijs ſcientiarum. p. 1. n. 43.

Præſumptio eſt pro ſacerdote. p. 1. n. 113. magis quam pro laico. p. 2. n. 18. & ſeq.

Præſumptio alia. aliam tollit. p. 2. n. 19.

Præſumptio iuris tātum, admittit contrariam probationem. p. 2. n. 15.

Præpoſitorum culpa prodens, damnatur ſententiā Cham. p. 2. n. 20.

Præbyter idem quod ſenior. p. 2. n. 31.

Prædicatio Sacerdotis licet mali nō eſt contentenda. p. 2. n. 6.

Præſumptio maior pro conſilio collegij doctorum, quam pro particularibus cōſilijs. p. 2. n. 99.

Principes boni, honorant clericos & ſacerdotes, & exempla traduntur. p. 2. n. 121. & ſeqq.

Principes ſeruare debent quatuor, quæ Plutarchus Traiano imperatori cōmendauit. p. 2. n. 181.

Primates eurent, vt idem ordo ſeruetur ab omnibus ſubditis in eccleſiaſticis officijs. p. 2. n. 169. & ſeq.

Præmatia Aquileienſis, quia fuit diuiſa in Grandæſem, vtraque deſolata remanſit. p. 2. n. 166.

Prædicatio illius contēnitur, cuius vita deſpicitur. p. 2. n. 164.

Præuilegiū non ſubdito conceſſum, eſt irreuocabile. p. 2. n. 141.

Prohibendum eſt aliquid ex quo ſequi malum poteſt. p. 2. n. 176.

Proteſtor quis dicatur, & an teneatur cum armis defendere. p. 2. n. 147.

Prodigus ad ſanos mores rediens, deſinit eſſe ſubcura. p. 2. n. 12.

Probatio per rei euidentiam fortiffima eſt. p. 1. n. 121.

Propoſitum in mente retentum nihil operatur. p. 1. n. 109.

Provincialia cōcilia aliqua approbauit eccleſia vniuerſalis. p. 2. n. 94.

Provinciale decretum quomodo liget laicos, remiſiue. p. 2. n. 103.

Provincialiorum conciliorum magna vtilitas. p. 2. n. 98. & quid poſſint indicere. n. 101.

Præſentans ſe ſponte ad carcerem ſauius tractandus eſt. p. 2. n. 121.

Psalmus iudica me Deus præmittēdus in Miſſa. p. 2. n. 174.

Paſſendi ordo vniſormis debet eſſe inter eccleſiaſticos. p. 2. n. 169. & ſeqq.

Publicum crimen eſt, quādo iniuria ſit clerico, & ideo ad eam proſequendam omnes admittuntur. p. 2. n. 144.

Puer blaſphemus a diabolo raptus. p. 1. n. 142.

Pulchram fœminam, minus eſt peccatū, quam deformem cognoſcere. p. 1. n. 118.

Q

Qualitates ordinandorum ſunt examinandæ. p. 1. n. 31.

Qualitas abeſt, vbi non eſt ens. p. 1. n. 172.

Quaſi dictio regulariter impropriatē denotat. p. 2. n. 30. & n. 120.

Quæſtio inter monachos Romæ orta, quis, pulſaret prius de nocte matutinas, leſide fuit decisa in Rota. p. 2. n. 168.

Quæſtiones inter eccleſiaſticas perſonas ſuper præcedentijs & alijs, grauia dāna generant. p. 2. n. 168.

Quinquageſimam principium ieiunij clericorum eſſe, ordinauit Theleſphorus Papa, & quare non obliget. p. 1. n. 90.

R

Rarum parit ſplēdorem, multitudine vero contemptum. p. 1. n. 28.

Raſura pilorum in clericis quare fiat. p. 1. n. 134.

Ratio

INDEX

Ratio legis limitat vel ampliat legem. p. 2. n. 102.
 Ratio naturalis est anima legis, & eam sufficit allegare pro lege ad decisionē causarum. p. 1. n. 4. & p. 2. n. 32.
 Rarum & firmum dictiones, quid significent. p. 1. n. 76.
 Regnū diuisum desolabitur. p. 2. n. 166.
 Regis cor in manu Dei est. p. 2. n. 145.
 Reuerendari ex nimia copia vilesceret. p. 1. n. 28.
 Reformatio cleri. p. 1. n. 175.
 Reipublicæ utilitas quod scientiæ in ea legantur. p. 1. n. 44.
 Religio christiana licet tot mirabilibus non esset confirmata, vel ob solam honestatem sequenda esset. p. 1. n. 97.
 Religio christiana possibiliam præceptorum est. p. 1. n. 109.
 Religionis, summa ratio est. proœ. n. 1.
 Remedia naturalia, quæ ad continentiam faciunt, remissive. p. 1. n. 163.
 Remedium extraordinariū non est dandum, ubi ordinariū adest. p. 1. n. 174.
 Remunerations donatio, iura specialia habet. p. 1. n. 61.
 Remissio clerici, quæ sit a iudice laico ad ecclesiasticum, facienda est honeste, & cum vrbantate. p. 2. n. 189.
 Residentia ministrorum ecclesiæ, remissive. p. 2. n. 118.
 Respublica præmium & pœnam habet. p. 2. n. 185.
 Resuscitatus clericus non indiget noua ordinatione. p. 2. n. 85.
 Resurrectio finalis fiet in electis absque aliqua deformitate. p. 2. n. 197.
 Reuerentia an maior patri carnali vel spirituali debeatur. p. 2. n. 50.
 Reus omnium sit, in vno peccatis. p. 1. n. 114.
 Rex non solet remittere iterata delicta & quomodo in remissione secundi sit facta mentio primæ remissionis. p. 2. n. 71.
 Rex abolitionem criminum in curiis generalibus faciens, semper excipit specialia

crimina. p. 2. n. 70.
 Rex & sacerdos idē erat apud antiquos. p. 1. n. 4.
 Restituere an cogatur clericus male expendens ecclesiasticos fructus. p. 1. n. 84.
 Rite & recte, dictiones quid importent. p. 1. n. 74.
 Rubrica, de vita & honestate clericorū, aliquibus considerationibus decoratur. p. 1. n. 131. & seqq.

S

Sacerdotes, in omni lege extiterūt. p. 1. n. 5.
 Sacerdotes vilescere ex nimia eorum multitudine. p. 1. n. 29.
 Sacerdotes ex laicali statu, in fortem domini vocati sunt. p. 1. n. 9.
 Sacerdotes quæ requisita habeant, remissive. p. 1. n. 31.
 Sacerdotes quæ scire debent, & quod eorum ignorantia magna producat incommoda. p. 1. n. 34. cum seqq. & n. 47.
 Sacerdotes auaritiam euitent. p. 1. n. 50. cum seqq.
 Sacerdotes iuxta personarum qualitatem beneficia & dignitates habeant. p. 1. n. 77. & n. 79.
 Sacerdotes in quibus expendere habeant ecclesiastica bona. p. 1. n. 84.
 Sacerdotes castitatem seruent, & cælibatum. p. 1. n. 87. cum seqq.
 Sacerdotes honorandi sunt pluribus considerationibus. p. 2. maxime. n. 90. & seqq.
 Sacerdotes noui testamenti, digniores, & excellentiores sunt quam sacerdotes veteris testamenti. p. 2. n. 2. & 3.
 Sacerdotes licet indocti, honorandi sunt, quia sacerdotes. p. 2. n. 9.
 Sacerdotes boni, & si qui sint mali, honorandi sunt. p. 2. n. 6. & seqq.
 Sacerdotes etiam mali potestatem habent remittendi peccata. p. 2. n. 7.
 Sacerdotes sunt patres omnium. p. 2. n. 49

INDEX

- cum seqq. & n. 79.
 Sacerdotes legatorum Dei officium habent. p. 2. n. 46. & seqq.
 Sacerdotes, mediatores sunt inter Deū & homines. p. 2. n. 45. cum antecedentib.
 Sacerdotes omnibus profunt. p. 2. n. 37
 Sacerdotes vt reges honorādi sunt. p. 2. n. 30. & apud antiquos iisdem erant reges & sacerdotes. p. 1. n. 4.
 Sacerdotes peccātes, sunt cooperiendi. p. 2. n. 20.
 Sacerdotes pro populo orant. p. 2. nu. 35. & seqq.
 Sacerdotes medici sunt spiritaliaes. p. 2. n. 53. & seqq.
 Sacerdotes animæ & conscientię dubia dirimunt. p. 2. n. 55. & seqq.
 Sacerdotes leuitici generis hodie dicuntur domini S. R. E. cardinales. p. 2. n. 56.
 Sacerdotes pro arbitrio imponunt pœnitentiam confitentibus. p. 2. n. 67.
 Sacerdotes in sacramentali confessione vnum annum indulgentię, & plus possunt concedere pœnitentibus. p. 2. n. 61.
 Sacerdotes magnam habent excellentiã, ex potestate ligandi atque soluendi. p. 2. n. 62. & seqq. item ex potestate consecrādi. p. 2. n. 89.
 Sacerdotes, vere sunt amici. p. 2. n. 76.
 Sacerdotes sunt fontes concordię, & debent alios pacificare. p. 2. n. 167.
 Sacerdotes soli consecrant corpus Christi. p. 2. n. 83. & seqq.
 Sacerdotes seculares, sunt præferendi regularibus. p. 2. n. 109.
 Sacerdotes quomodo sint subditi omnibus hominibus, iuxta apostoli Petri dictum? p. 2. n. 119.
 Sacerdotes gentiliū castitatem seruabant. p. 1. n. 88.
 Sacerdotes de facto matrimonium contrahentes, sunt suspecti de fide, quo casu suscepti filij essent serui ecclesię. p. 1. n. 128. & sic limita. n. 120.
 Sacerdotes duo in ymo lecto non iaceant. p. 1. n. 160.
 Sacerdotes quos legant libros. p. 1. n. 156.
 Sacerdotes crapulam & ebrietatem euitent. p. 1. n. 145.
 Sacerdotes vestes congruentes deferant. p. 1. n. 135. & seqq.
 Sacerdotes habent perpetuum orandi officium. p. 1. n. 95. & p. 2. n. 117.
 Sacerdotes patienter ferant iniurias & irrisiones, magistrum imitātes. p. 2. n. 148. & seqq.
 Sacerdotes sub speciali Dei protectione sunt constituti. p. 2. n. 146. & seqq.
 Sacerdotes officia secularia, & delegationes fugiant. p. 2. n. 117.
 Sacerdotes nō affectent salutationes in foro. p. 2. n. 112.
 Sacerdotes in ecclesia Dei certent, nō in palatijs principum. p. 2. n. 117. & n. seqq.
 Sacerdotes vniiformitatem tam inter sese, cum particularibus affectibus seruet, quam in modo psallendi & ministrandi. p. 2. n. 166. & seqq.
 Sacerdotes debent episcopum honorare. p. 2. n. 179.
 Sacerdotes boni & honorifici, sunt episcoporum gloria. p. 2. n. 196.
 Sacerdotes irreprehensibilem vitam agere debent. p. 2. n. 160. & seqq. ne alias contemptrum sibi parent. ibidē. n. 164. & seqq.
 Sacerdotes quanto digniores, tanto facilius pro necessitate, pro qua clamant exaudiantur. p. 2. n. 162.
 Sacerdotes ne sint offendiculum ijs qui bus præfunt. p. 2. n. 163.
 Sacerdotes antiqui aurei, vtebantur ligneis calicibus, nunc aliqui lignei sacerdotes aureis vtuntur. p. 2. n. 161.
 Sacerdotes multi sunt nomine, paucita men re, & qui adimpleant legem. p. 2. n. 158.
 Sacerdotes mali ecclesiam destruunt, & æquiparentur coruo. p. 2. n. 157.
 Sacerdotes mali, de sacerdotio crimen acquirunt, non dignitatem. p. 2. n. 159.
 Sacer-

INDEX

- Sacerdos in iure triplex est. in pro. n. 8.
 Sacerdos qui fuit primoordinatus. p. n. 6
 Sacerdos quare oblationes accipit. p. 2 n. 44.
 Sacerdos dicitur quasi sacra dās. p. 2. n. 59.
 Sacerdos poenitentem semper admittit. p. 2. n. 68.
 Sacerdotis dignitas altissima. p. 2. n. 86. & seqq.
 Sacerdos repræsentat Dominum Iesum Christum, & qui sacerdotem persequitur. Christum crucifigit. p. 2. n. 131.
 Sacerdos celebrans liuaditur, quomodo possit se defendendo, offendere. p. 2. n. 155.
 Sacerdos lapsus & emendatus honorandus est, & priorē recuperat locum. p. 2. n. 12.
 Sacerdos delinquens ob dignitatem ordinis, vel non punitur, vel saltem congruo loco, & tempore, eius punitio reseruat. p. 2. n. 195.
 Sacerdos non debet stare, sedente episcopo. p. 2. n. 180.
 Sacerdotis præsentia tollit præsumptionē falsi. p. 2. n. 18.
 Sacerdotis magna est & bona præsumptio adeo ut credatur illi, dicenti reuelare confessionem de licentia poenitentis. p. 2. n. 18, & seq.
 Sacerdotis honorē nihil magis auget, quā eius probata vita. p. 2. n. 156. & seqq.
 Sacerdotis honorem qui hispanico sermone commendant. p. 2. n. 125.
 Sacerdotis iniuria gravis est, & de poena iniuriantis sacerdotem. p. 2. n. 133. & seq.
 Sacerdotum inferiorum contemptus, paulatim tendit in contemptum summi pontificis. p. 2. n. 134.
 Sacerdotum, ad ministros terreni principis comparatio. p. 2. n. 69. cum seqq.
 Sacerdotibus remittuntur eodemnati ad mortem. pro accipienda poenitentia. p. 2. n. 73.
 Sacerdotis grandis est dignitas, sed grandis ruina cum peccat. p. 2. n. 159.
 Sacerdotum, omnes gentes, suo modo commendarunt. p. 1. n. 4.
 Sacerdotium, publicam respicit utilitatem. p. 1. n. 1. & p. 2. n. 11.
 Sacerdotum aliud internum aliud externum. p. 1. n. 8.
 Sacerdotij origo, & sacerdotum institutio. p. 1. n. 6.
 Sacerdotium, non est subito conferendū. p. 1. n. 9. & seqq.
 Sacerdotium semper est honorabile, licet aliqui mali sint sacerdotes. p. 1. n. 66.
 Sacerdotij leuitici imbecillitas & translatio. p. 2. n. 1.
 Sacerdotum & clericorum promiscuum est vocabulum. p. 2. n. 1.
 Sacramenta talia sunt sumētis, qualis est conscientia accedentis ad illa. p. 1. n. 32.
 Sacramenta, virtus diuina sanctificat, non meritum sacerdotis. p. 2. n. 7.
 Sacramentorum administratio ad sacerdotes pertinet. p. 2. n. 39. & seq.
 Sacriati homines qui dicebantur. p. 2. n. 60.
 Sancti resurgunt in iudicio abque aliqua corporis deformitate. p. 2. n. 197.
 Sanctulus, presbyter mirabilis sanctitatis vir, prima literarum elementa non nouerat. p. 2. n. 9.
 Sancti qui non sunt, sancti tractare non debent. p. 1. n. 83.
 Sanctorum inuocatio & intercessio utilis sima. p. 1. n. 151.
 Sapiens ex paucis plura intelligit. p. 2. n. 73.
 Salua guardia illæuius promittit, & eā infringentis poena. & quæ loca in hac ciuitate habeant saluam guardiam. p. 2. n. 130.
 Salus ubi plura consilia. p. 2. n. 98.
 Scientia circa coram temporalium opportuna, & circa spiritualium administrationē necessaria. p. 1. n. 38.
 Scientia inflat, charitas edificat. ideo imperfectum scientia supplet perfectio charitatis. p. 1. n. 49.
 Scientia, quæ sit eminens, mediocris, & sufficiens. p. 1. n. 48.
 Scientiarum laus, utilitas, & necessitas. p. 1. n. 44.
 Scandalum vitandum est. p. 1. n. 82.
 Scholares aliqui, qua mente accedant ad

ecclesias secundum glossam. p. 1. n. 138.
 Scholaris loques cum puella, non est præ
 sumendum quod ei dicat. pater noster. p. 2.
 n. 20.
 Scachorum ludus clericis permittitur. p. 1.
 n. 144.
 Scriptores tempus seruare debent, quo a-
 liqua scribant, & aliqua prætermittant. p. 2.
 n. 163.
 Simoniacus specialiter offendit Spiritum
 sanctum, & quid contigerit cuidam episco-
 po. p. 1. n. 56.
 Simonia grauius punienda. p. 1. n. 55.
 Simile, non est idem. p. 2. n. 53.
 Si vinco vincentem te, a fortiori vincam
 te. p. 2. n. 78.
 Silenandus rex gotticus, quantam exhi-
 buit fidei dotibus reuerentiam. p. 2. n. 123.
 Seneca, cordubensis, fuit. p. 2. n. 150.
 Senectus veneranda, & de senum priuile-
 gijs, remissive. p. 2. n. 31.
 Speculatiua, intellectus pars non semper
 est eadem. p. 1. n. 97.
 Spectacula publica non permittuntur clericis.
 p. 1. n. 143.
 Spiritus, producit castitatis fructum. p. 1. n.
 253.
 Status ecclesiasticus & secularis quomo-
 do incedant in litanijs, & expenditur ratio.
 p. 2. n. 40.
 Standum est, ad orationem dominicam, &
 quibus diebus non sunt flectenda genua. p.
 2. n. 173.
 Studij causa fauorabilis est, & aliqua de
 probatione studij, remissive. p. 1. n. 44.
 Studia generalia conseruanda sunt, referuntur
 aliqua antiqua & magni nominis gym-
 nasia. p. 1. n. 42.
 Subscriptio cuius effectus. p. 2. n. 97.
 Summus nemo fit repente. p. 1. n. 11.
 Superbo vtile cadere est, vt sibi displiceat,
 qui sibi placendo ceciderat. p. 2. n. 13.
 Superior tenetur, subditos etiam honora-
 re. p. 2. n. 179.
 Sunde narratio de sacerdotio Christi. p. 2.
 n. 23. & seq.

T

Talentum acceptum à Domino, non
 est in terra abscondendum, proæ. n. 2.
 Tempore indigemus, vt aliquid matu-
 rius agamus. p. 1. n. 18.
 Testi inimico non est habenda fides. p. 1. n.
 52.
 Theologus indiget cognitione iuris cano-
 nici, & quis an theologus an canonist a ad
 episcopatum præferatur. p. 1. n. 39.
 Timendus est ille qui corpus & animam
 potest mittere in gehennam. p. 2. n. 73.
 Tolerantur aliqua per patientiam, quæ de
 dicta ad iudicium non sunt toleranda. p. 2.
 n. 176.
 Tonsura clericorum quare fiat. p. 1. n. 132.
 & seqq.
 Tractatus hic, quare sit æditus sub flosca
 li nomine, in proemio. n. 54.
 Traditioni rerum appositum pactum ser-
 uandum est. p. 1. n. 102.
 Tria faciunt clericos male audire. p. 1. n. 33.
 Turpius eijcitur quàm non admittitur hos-
 pes. p. 1. n. 25.
 Turpisimus nemo fit repente. p. 1. n. 11.

V

Valentia in quibus locis habeat saluam
 guardiam. p. 2. n. 130.
 Valentinae regie curie magna est in
 ferendis sententijs præsumptio. p. 2. n. 92.
 Valentinum ius quid statuat contra of-
 fendentes clericos. p. 2. n. 138. & seqq.
 Valentinum concilium antiquissimum,
 quod euangelium post epistolam, & ante
 offertorium legatur. p. 2. n. 94.
 Valentiniani imperatoris notabile dictum
 p. 2. n. 57. & n. 122.
 Varietas ecclesiarum, multis extitit in scæ-
 dalum, ex Toletano concilio. p. 2. n. 170.
 Vasallus inuitus non est alienandus a do-
 mino. p. 1. n. 75.
 Venatio clamosa interdicta clericis, & alia
 de

ATA INDEX

venatione, remissive, p. 1. n. 138.
 Venialia peccata leuionibus medijs tollun-
 tur, & alia in materia remissive, p. 2. n. 66.
 Verba generalia, ad habiles sunt restringe-
 da, p. 1. n. 20.
 Verbis suis, pudorem clericus ostendat, p.
 1. n. 61. & seqq.
 Verisimilitudo est magni effectus, nam
 non verisimile est falsitatis imago, & quid
 inimicum naturæ, p. 2. n. 26.
 Vestes clericorum honestæ sint, p. 1. n. 135.
 & seqq.
 Veltum reformatio nedum ad secularem
 sed ad ecclesiasticum iudicem pertinet, p. 1.
 n. 135.
 Vigiliæ nocturnæ in ecelesijs hodie non
 permittuntur, p. 1. n. 159.
 Vinum luxuriam generat, p. 1. n. 145.
 Vita brevis est, ars vero longa in procem.
 n. 12.
 Vita & honestas clericorum, quibus iuuã
 da est considerationibus, p. 1. n. 131, & seqq.
 Vitæ mutatio difficilis est, p. 1. n. 9.
 Vitatus corpore, non est ordinandus, p. 1.
 n. 19.
 Vitia sæpe se virtutes esse fingunt, p. 2. n. 54.
 Vita hominis longa quæ sit, p. 2. n. 34.
 Vitti Amerbachii historia de sacerdotio
 Christi damnata est, p. 2. n. 27.

Viris literatis ecclæ sua indiget, p. 1. n. 37.
 Virtutes clericum daturunt, cui adum est ne
 vitia pauperem reddant, p. 1. n. 65.
 Vnio coronæ Aragoniæ, Valentia, & Ca-
 thalonæ commendatur, p. 2. n. 166.
 Uniformitas seruanda est inter ecclesiasti-
 cos in ordine psallendi, & modo ministrandi
 p. 2. n. 167. & seqq.
 Uniformitas seruanda est in clericis, p. 1. n.
 104.
 Vniuersitas ius suum in vno solo conser-
 uat, & an, & quâdo teneatur ex delicto sin-
 gulorum, p. 2. n. 10.
 Voces vanæ populi audiendæ non sunt,
 p. 2. n. 143.
 Voluntas nõ præsumitur mutata, & quâ
 do præsumatur mutata, p. 1. n. 98.
 Vox audita è celo tempore factæ dona-
 tionis Syluestro Papæ a Constantino, p. 1.
 n. 64.
 Vrbanitatis lex cuius effectus sit, p. 2. n. 35.
 Vuitiffa rex gotticus permittens hispanis
 clericis nuptias contrahere, quot produxe-
 rit incommoda, p. 1. n. 122.
 Vxores plures habere simul prohibitû sub
 graui pcena, & quomodo id licuerit anti-
 quis patribus, p. 1. n. 105.

FINIS

Q94

Laus Deo.

ERRATA.

Pagi.	linea	ibi	lege
7	19	Ganmarus	Gambarns
14	14	assumptus facit	assumptus. facit
16	20	han	hanc
39	5	aleun	algun
39	29	si societatem	societas contrahitur
40	15	in fin.	in fin. de vita & honestate clericot.
45	29	aspicuel	aspilcue
46	1	n	in
48	28	qui	quia
50	2	eum	cum
53	24	expediar	expediat
56	23	perdictam	prædictam
60	13	dicatur	dicatur
62	7	salum	saltem
62	17	debita in	debita. in
63	14	altari. ad	altari. r. ad
77	22	diurfitas	diuersitas
78	4	Masquar	Marquar
90	30	eum	cum
97	9	regul. 4.	regula. 3.
104	19	l. ib	lib.
106	6	describendâ	describendos
114	27	ille	illæ
115	6	conc. 33.	conc. 3.
118	20	salum	saltem
118	29	salum	saltem
119	2	salum	saltem
129	11	facerdota	facerdotum
141	9	salum	saltem
151	25	fides	fides.
193	1	lit vos	lit Deus omnibus regibus & impe
210	13	3	37
216	25	l. 3.	lib. 3.
222	20	agrauat	aggrauat
222	25	pæne	pænæ
222	26	pæne	pænæ
243	21	sugestum	suggestum
245	12	in cumbans	incubans
247	15	tollera	toleran
251	2	homo christiãnus & forti	& homo christianus forã
258	1	requireret	requirerent
278	12	melioribu	melioribus
264	19	supra	super
268	15	l. c.	l. c.

In indice. litera Pp. 3. colu. 3. linea. 19. ibi. cilus. lege, filius

icot.

mp
lo-

